

Kmetijske raznoterosti.

Voda za polivanje. Za polivanje ni dobra trda voda. Če se mora trda voda za polivanje rabiti, naj se poprej prekuha. Sploh naj se voda razen dežnice, predno se rabi za polivanje, pusti na soncu.

Če nočejo konji potegniti, vpreže naj se jednega konja od zadej. Kakor hitro bode zadnji konj potegnil, potegnejo sprednji konji, da jim ni treba iti nazaj. Zadnji konj se mora hitro izpreči ali pa obrniti.

Sladorna pesa dobro raste za deteljo. Ovčji gnoj jej dobro ugaja, dobro je tudi, če se pesi po vrhu pognoji s čilskim solitrom. Vrste naj bodo precej goste in v vrstah naj stoji pesa po 15 centimetrov narazen.

Tržaški „želodec“. V prvem četrtletju t. l. (od 1. januarja do konca marca) uporabilo je prebivalstvo mesta tržaškega 25 421 glav klavne živine, kojo so pobili, odnosno poklali v mestni klavnici. Na ta način končalo je: 5005 volov, 5 bikov, 749 krav, 469 konj, 7488 telet, 11 koštrunov, 6784 jagnet in 4909 prasičev.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Prvo poglavje.

Zarja ljubezni.

Paleči žarki junijskega solnca jeli so oslabljevati; cedre, pinije in skale delale so velike sence in veličastno dnevno svetilo se je vtapljalo v temnomodre valove Sredozemskega morja.

Italijansko poletje se je bilo ravno kar začelo. Zelenje dreves in travnikov še ni bilo pobledelo in porumenelo, kar karakterizuje južno poletje; žgoči solnčni žarki še niso iz močvirij vzdignili nezdravih parov, ki prouzročajo malario, in Genua, ki je dobila ime „Veličastne“, se je ponašala v vsem svojem blesku sredi svoje divne okolice, kjer je slednji kot bil napolnjen z dišavo cvetlic.

Po ozki gorski stezici, katera je vodila iz jednega genuiških predmestij k morju, mimo vrat sv. Andreja šla je mlada devojka. Tenka, lepa postava, gibčna hoja, in zamolkel obrazek so se kazali še otročji, a temne, udrte oči so izražale neotroško gorje in žalost, dokazovale so, da so zarjo mladosti njene že omračili kaki temni oblaki.

Male njene nožice so hitro, a trdo stopale. Kmalu je devojka prišla na morski breg in usela se je na prvi kamen. Pogled, ki se je razkrival pred njenimi očmi, je bil očarevalen. Na desni je stala Genua, kakor ogromen amfiteater z njenimi prekrasnimi marnornimi palačami, na levi so se videle primorske planine obraščene z gozdi, a naravnost pred njim se je razprostiralo brezkončno morje, mej katerega šumečimi valovi so se videla bela jadra ladij.

Za jeden trenutek je pri gledanju te lepe slike devojki jelo hitreje biti srce. Njene temne oči so se z nova zasvetile, prav kakor zahajajoče solnce, ki je obsevalo

njene pleča in njeno postavo... Čez jeden trenutek je žalostno povescila glavo, in njen obraz se je pomračil in iz bleščečih oči so jej pritekale solze.

Zatopljena v žalostne misli, mlada devojka ni opazila, da se je na vrhu bližnjega holma pokazal mladenič, kacih devetnajstih let. Vsa njegova podoba je kazala še nepopolen razvoj, a moč se je pa kazala že sedaj v vseh potezah njegovega telesa. Njegov obraz je bil močno zagorel od solnca, a njegove drobne, točno izražene poteze so kazale močno voljo in v njih se je videlo nekaj zapovedujočega. Po običaju dežele je bil oblečen v črno boržunasto, sicer že dovolj ponošeno obleko in rudečo kapo s črnim peresom je imel na glavi.

Hitel je s holma k mladi devojki.

— Filipa, moja ljubezen, moje življenje! — Zaklical je in podal jej roko. — Že cel teden te nisem videl: bil sem odpotoval... A sedaj me je prva pot pripeljala k tebi, — glas srca me ni goljufal... našel sem te.

Pri besedah tega glasu je mlada deklica skočila kvišku, kakor bi bila elektrizovana; pokoreč se prvemu vtisu je seveda skočila v naročje mladeniču, a nakrat je zopet povescila roki in rahlo so zarudela lica njena. Njen pogled, ki se je bil za trenotje zjasnil, se je zopet pomračil.

— Radi Prečiste Marije Device Matere Božje — vzkliknil je mladenič, — povej mi Filipa, kaj je s teboj? Kako si me vsprejela? V tvojih očeh so solze... Kaj je s tabo, kaj to pomenja.

Z viteško nežnostjo in rahločutno ljubeznijo je z roko potegnil po očeh mlade deklice; obrisal jej solze in stisnil jo k sebi.

— S strahom se mu je iztrgala!

— O sveta Mati Božja! zaklicala je. — To je neumnost... To je greh. — Zakaj sem prišla semkaj... Mej nama in za naju je vse končano, Krištof!...

Mladeniču se je popolnoma premenil obraz.

— Kaj to pomenja? — vprašal je skoro z grozo, stopil k njej v strašni borbi čuvstev.

— Naju loči vse, — odgovorila je ona, stegnila roke, kakor bi mu hotela zagraditi pot k nji — vse „kar more svet postaviti ovir mej dve ljubeči srci!“

— Jaz te ne razumem, Filipa, — odgovoril je mladenič. — Kaj more razdeliti naju? Ni mogoče, da bi v nekaterih tednih se bilo premenilo tvoje srce... O Filipa, Filipa! je strastno nadaljeval — me li hočeš pustiti?... Jaz tega ne verjamem... Mari zarja najine ljubezni ni namenjena razviti se, mari se bode najina pomlad tako hitro zamenila z jesenjo, in srca naša tako otrpnela kakor cvetlice, kadar pride mrzla zima?

On jej je podal roko, a ona se je zopet tiho obrnila od njega.

— Ne govori tako Krištof! — rekla je s tresočim glasom. — Ne muči me. — Jaz ne morem biti žena tvoja...

— Torej ti mene ne ljubiš, Filipa?? — je rekel

ji mračno. — Povej mi naravnost, da je najina ljubezen bila le slepotija, da je vsa najina ljubezen bila le sanja bedaka.

— Tega ti ne morem reči in ti tudi rekla ne bodem — je segla v besede — lagala bi, jaz nikdar ne lažem, pristavila je.

— Zahvaljujem te stvarnik! — zaklical je mladenič, stopivši k svoji tovaršici in nežno je objevši. — Torej me ljubiš? — ljubiš, Filipa?

— To čuvstvo nikdar ne ugasne v meni, Krištof, prisegam pri solzah, katere je prelila sv. Devica v podnožju križa — potrdila je ona tiho in osvobodila se njegovih rok. — Pa jaz ne morem in ne smem pozabiti, da sem hči italijanskega velikaša Jerneja Monis-de Perestrello, da življenje moje je lastnina mojega očeta, a on...

Tu je devotka umolknila, mogla ni dalje govoriti. Mladenič stal je pred njo držeč roke križem na prsih, vzdignivši glavo se je stegnil...

— Kaj se obotavljaš, Filipa? vprašal je s tresočim glasom, glasno se smejoč. — Govori dalje, ali morda jaz sam uganem namere tvojega očeta? Ti si hčer kavalirja, ponosnega patricija, ki se je bojeval pod infantom Henrikom Portugalskem, hčer pogumnega mornarja, osnoveatelja naselbine na otoku Porte Santo, kateri spada v višje sloje in glede kot na onečastenje na tvoj zakon s sinom revnega gradešarja volne Dominika Kolumba... Povej ali imam prav?

Filipa ga je žalostno pogledala in rekla mu s svojim zvonkim, prijetnim glasom:

— Ne bodem se lagala, zagotavljam ti nasprotno, Krištof! Moj oče hoče utrditi mojo srečo, oženivši me z bogatim človekom... On sam je beden in želi zeta, ki bi mu nadomestil, kar je njemu odrekla sreča... In jaz... ja... kot ubogljiva hči, se moram pokoriti!

— In ti bodeš ubogala? — zaklical je mladenič, ves tresoč se.

— Izbral mi je ženina... odgovorila je žalostno Filipa. — Če se bodem pokorila tej izberi, to ve samo sv. Devica. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

»Lepa naša domovina«. Dne 10. t. m. je minolo sto let, od kar se je porodil skladatelj divne hrvatske himne »Lepa naša domovina«, pesnik Mihanović. No, mirnim srcem rečemo lahko, da je ta krasna pesem tudi naša slovenska last, kajti ni je borne kočice v vsej Sloveniji, kjer bi se ne prepevala. I v priljubljenosti te pesmi med Slovenci je simbolizovano pobratimstvo med obema narodoma. Stoletnico Mihanovičevega rojstva praznovali so po vsem Hrvatskem. Slavnosti sicer niso bile šumne, zato pa tem pristrčnejše. V Zagrebu je društvo »Kolo« priredilo koncert v »Hrvatskem domu« in je ob tej priliki Sandar Gjalski čital velezanimivo razpravo o življenju in delovanju pesnika Mihanovića.

Novice.

— † Anton Nedvėd. Dne 16. junija dopoldne zatisnil je za zmirom oči prezaslužni slovenski skladatelj gosp. Anton Nedved, c. kr. učitelj glasbe v pok. v starosti 68 let. Pokojnik rodом Čeh, je prišel l. 1856. v Ljubljano kot koncertni vodja filharmoniškega društva in je deloval pri društvu do l. 1882. L. 1860. je postal učitelj glasbe na c. kr. učiteljskišči v Ljubljani in je ostal pri zavodu do l. 1890. Tedaj je šel v prezaslužni pokoj. Pokojnik je bil izboren glasbeni učitelj in mnogi sedanji učitelji se hvaležno spominjajo svojega uzornega izobraževalca. Prevelike zasluge si je pa stekel pokojnik za slovensko pesem. Takoj po svojem dohodu v Ljubljano je pričel delovati za isto. Bil je osem let odbornik »Glasbene matice«, je vodil čitalniški pevski zbor, pri vsem tem pa pridno skladal slovenske pesni, katerih cela množina je danes že popolnoma udomačenih mej narodom. »Glasbena Matica« ga je imenovala častnim članom, istotako druga glasbena in pevska društva. Nedveda ni več mej nami, njegove lepe slovenske pesmi n. pr. »tam kjer beli so snežniki«, »beseda sladka domovina«, »domovina mili kraj«, »popotnik«, »bratje v kolo se vstopnino«, »pozdravljam te gorenjska stran«, »nazaj v planinski raj« itd. pa ostanejo vedno mej nami in v poznih letih še bo Slovenec prepevajoč te krasne pesmi slavil prezaslužnega pokojnika. Časten mu spomin!

— Umrl je dne 13. junija t. l. gosp. Jernej Černe občinski svetnik, posestnik, in mesarski mojster v Ljubljani. Občespoštovan rodoljub naj v miru počiva!

— Nedvėdov pogreb. Veličasten sprevod včeraj ob 5. uri popoldne je pričel jasno o simpatijah in zaslužnosti pokojnikov. Udeležili so se sprevoda vsi gojenci in gojenke učiteljskega z učitelji, pevsko društvo »Slavec« z zastavo, »Glasbene Matice« moški zbor korporativno in filharmoniško društvo z zastavo. Za rakvijo je sledilo več dostojanstvenikov, dalje cela vrsta čestilcev pokojnikovih; dobro je bil zastopan učiteljski stan. Na rakev se je položilo nad 20 vencev. Pred hišo je pel »Slavec«, v cerkvi pri sv. Krištofu filharmoniško društvo in ob grobu »Glasbena Matica«. Častno so spremili dičnega glasbenika k večnemu počitku, čegar lepe pesmi glasbo vedril vedno duha Slovenca.

— Volilni shod je priredil v nedeljo dne 14. t. m. deželni poslanec g. dr. Ivan Tavčar v Novem mestu. Dobro obiskovan shod, kateremu je priseloval g. novomeški župan Perko je izrekel zahvalo in popolno priznanje svojemu poslancu. Na shodu se je mej drugim razpravljalo o premestitvi okrožnega sodišča iz Novega mesta, za kar se po zatrdilu g. poslanca ni bati in o ustanovitvi bolnice za ženske v Novem mestu za katero potegovati se je g. poslanec obljubil.

— Tržaškim škofom je imenovan sedanji škof na Krku, monsignor Andrej Šterk. Veliko si je prizadevala laška stranka, da bi bila za škofa dobila kakega svojega privržencea, posebno je delovala na to, da bi bil imenovan tržaškim škofom sedanji poreško-puljski škof Flapp, strasten nasprotnik slovanskega življa. Vendar se je vlada ozirala na opravičene zahteve primorskih Slovanov in jim postavila za škofa svojca. Monsignor Šterk je rodом in po prepričanju Hrvat. Bil je v Trstu jako priljubljen kot kanonik in župnik, l. 1894. je bil pa imenovan škofom na otoku Krku. Novoimenovanemu škofu bodi usojeno dolgo vrsto let voditi verno slovansko tržaško škofijo!

— Okrajna učiteljska konferencija za logaški okraj bo dne 8. julija v Dolenjem Logatcu.

— Dvorazredna ljudska šola na Viču pri Ljubljani se s I. razredom otvori že jeseni. Dokler se ne sezida poslopje bo nastanjena v privatni hiši.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Prvo poglavje.

Zarja ljubezni.

(Dalje.)

Povej mi njegovo ime, Filipa! — je ježno zaklical mladenič. — Le povej mi ga, z lastnimi rokami onega zadavim, kateri mi hoče vzeti moje veselje, moje življenje!

— O sveta Mati Božja! Pomisli, Krištof, ne žali tvojega svetega priprošnjika, hoteč omadeževati svoje roke v krvi. Oče moj me more prisiliti, da ne morem slediti svojemu srcu, a ne more me dati kateremu koli človeku Ti in samo ti, Krištof, moreš biti moj mož in nikdo drugi.

Pri teh besedah se je mu razjasnil obraz, oči so mu zažarele, in v strasti pal je pred njo na kolena.

— Filipa, ljubezen moja. Ti se li ne odrečeš meni? Bodeš li moja? Me li počakaš, bodeš li meni zvesta, dokler si ne naredim pota, da bode vreden, tvojega očeta prositi tvoje roke?

Proseč je pomolil roke in hrepeneče pogledal svojo ljubljenco.

Filipa je položila roke na glavo mladeniču in ga gladila.

— Krištof, zaklicala je s tresočim glasom, tvoja sem za zmiraj! Čakala in nadejala se bodem, dokler se ne omeči oče in naju blagoslovi.

— Bodi češčena Kraljica nebes, zaklical je Kolumb, hitro skočivši kvišku. Zaklinjam se pri sv. Juriju, da si priborim srečo, boril se bodem, dokler mi ostaje kaj sil. Ne smem se nadejati, da bi mi poslala nebesa tak zaklad, kakor si ti, ne da bi zato zahtevala kako žrtev in borbo!

Z nežnim dvigljem jo je objel in usel se poleg nje na tla.

Nekaj časa sta molče sedela, zatopljeni v svoje misli, pa nakrat je mladenič vzdignil glavo in pogledal Filipo s svojimi, velikimi, svetlosivimi, bliskajočimi očmi, začel je s tihim, nežnim glasom:

— Ti si danes le to povedala, kar me že davno vznemirja, ljubljenska! To sem čutil, a upal se nisem glasno povedati misli svoje. Dosedaj me ničesa ne more ovirati ... Ti si mi prisegla, da mi bodeš zvesta in jaz verujem tvoji prisegi in zidam nade svoje na bodočnost. V mojih prsih gorita s svetlim plamenom dve strasti, tako tesno združeni, da ne vem, kje se jedna končava in začenja druga. Jedna je ljubezen do tebe, Filipa, druga pa ljubezen do morja, teženje prodreti v tajnosti tega velikana, boriti se z valovi, vetrovi, morskimi pošastmi in čutiti se močnejšega, mogočnejšega od njih.

On je umolknil in povesil glavo. Filipa je gledala na mladeniča in se ni upala pretrgati njegovih mislij z besedami.

— Ti veš, Filipa, da sem se rodil v mestecu Kotolettu blizu Genuje in se moram šteti za Genučana; pa vzlic temu sem dobil v mladosti le jako omejeno izobraženost. Ubogi oče je težko služil vsakdanji kruh, da je preskrbel štiri svoje sinove in hčere — kdo bi bil potem še mislil na učenje? Iz vse duše sem hvaležen svojim roditeljem, da so mene, svojega prvenca naučili branja in pisanja. V pisanju sem tako izveden, da bi s tem poslom mogel si služiti svoj kruh. Pa to se mi je zdelo premalo. Učil sem se aritmetike, risanja in slikanja in dosegel sem lepe vspehe ...

Potem me je sreča pripeljala v središče lombardske učenosti, v Pavio, kjer sem se učil zemljemerstva, zvezdoznanstva, astrologije, mornarstva in latinščine. Pa samo šolsko učenje me ni zadovoljilo. Že kot štirinajstletnega dečka me je vleklo v tajinstveno daljavo neznanih dežel, in kakor veš brez strahu sem se spustil v širno morje. Morda je to nagnenje kako višje povelje; morda sem baš jaz izbran, da rešim tajnosti te širne ravnine. — Bodi kakor koli, Filipa, to hrepenenje se je v meni še bolj utrdilo. Odprta pot je pred menoj, velika naloga me čaka. Če dosežem svoje smotre, ve samo Bog.

Pri teh besedah je vstal mladi Kolumb in uprl pogled tja, kjer je zahajajoče solnce počasi se pogrezalo v morje.

Filipa je tudi vstala, z naudušenostjo je pa gledala na svojega ljubljenca, obsejanega s svetlimi žarki zahajajočega solnca, sanjajočega, da si pribori svojo srečo v borbi skoro z vsem svetom. Ta trenotek jo je obšlo nekako otožno, nepojmljivo in veselo čuvstvo. Nasproti s tako naudišnjenim človekom, se je ona zdela sebi prava vtelesena slabost. Vsa se tresoč položila je Filipa roko na ramo Kolumbu in spregovorila šepetajoč:

— Krištof, kako mesto ostane še v duši tvoji k Filipi, ako tvoje bitje nekaj vleče k neznanemu? ... Krištof, bojim se, bojim, da bodem kmalu izrinjena iz tvojega srca.

In žalostno je pogledala v njegov obraz. Kolumb jo je tiho pogledal, z roko pogladil po laseh, objel jo in odgovoril s strastno nežnostjo:

O, Sveta Mati Božja! Filipa, veselje moje, kake misli imaš? Mari se ne mislim baš zaradi tebe spuščati na nevarno pot. Hočem doseči to, da bodem v družbenem življenju stal na jednaki stopinji s tvojim očetom, kot človek, ki si je sam napravil pot in zaslužil tvojo roko. Še kot otrok sem poslušal pripovedovati o dogodkih tvojega očeta v divjih krajih, ko je potoval s princem Henrikom, o borbah z neomejenim morjem, in o težavah pri snovanju naselbin in sanjal o tem, da postanem slaven mornar in položim

k tvojim nogam vse zaklade dežel, katere najdem. Sedaj se je otrokova fantazija premenila v ideal moža. S tvojo ljubeznijo — zaklical je Kolumb z vnetostjo — jaz čutim moč, da premagam vse nevarnosti in ovire; v njej zajemam sile, da se lotim velikih nalog, na katere že mislim iz otroških let, in jih izpolnim!

Oči Kolumba, naudušenega s svojim govorom, so se kar bliskale in prsi so se mu visoko vzdigovale.

Filipa je gledala mladeniča, ne da bi povešala oči. Ta trenotek je solnce končno se pogreznilo v valove in njega poslednji žarki so tako močno obsvetili mladeniča, da je Filipa nehote zakrila oči. Nekaka mistična groza jo je obšla in zaklicala je z nepopisnim naudušenjem:

— Da Krištof, samo nebo te je zbralo za svoje orodje in te bode povsod varovalo. Jaz že slišim razlegati se tvojo slavo?... Za to ve samo presveta Devica. Pozno je že, — je nakrat premenila svoj govor. Pojdiva vkupe, Krištof. Oče je odpotoval, a materi pa moreva zaupati; ona ve vse in bode sama še dala dober svet.

Mlada dvojica je hitreje šla gori po stezi. Srečajoči ljudje so ju radovedno ogledovali in s sočuvstvom majali z glavami, kajti vsi so vedeli, da ponosni Jernej Monis de Perestrello ne da hčere sinu ubogega gradešarja.

Čez pol ure sta mlada človeka prišla do bivališča Perestrellovega. Tu je bila cela vrsta poslopij, ki so deloma že razpadala. Na vrhu holma, blizu morja, okroženega s pinijami, je stala hiša plemenitaša, njena okna so bila lepo videti mej zelenjem. Na verandi obвити s trto in bršlinom je sedela postarna ženska, opirajoč glavo z roko. Šum bližajočih ljudij zaslišavši, je povzdignila glavo, a ko je zagledala znano dvojico, se jej je pogled še bolj omračil. Vendar ju je gospa Perestrello — bila je Filipina mati — prijazno pozdravila.

— O Krištof, — obrnila se je k mladeniču; — od kod pa ti? — Kaj je z vama, zakaj sta tako vznemirjena.

— Mati — odgovorila je Filipa, pokleknivši pred materjo in skrivša svoj zarudeli obraz v njeno obleko — povedala sem mu vse... prosila sem ga, naj me pusti, a on o tem ničesa slišati noče.

Mati je prestrašeno pogledala od nestrpnosti zarudeli Kolumbov obraz.

— Se ti ne smili? — rekla mu je očitajoč. — Ne veš li, kako trdovraten je oče njen?

— On ne more in ne sme pogubiti svojega deteta. — Jaz zrušim vse ovire, ki se stavljajo nama.

On je težko dihal, pesti so se mu stiskale, oči mu mračno se svetile. Gospa Perestrello je z začudenjem gledala na mladeniča. Njena usta so se bila odprla za ostro besedo, a so zopet brez glasu se zaprla. Še edenkrat je ogledala ženina svoje hčere in vprašala:

— Kaj pa misliš doseči takega?

— Posnemati hočem blagorodnega plemenitaša Monisa de Perestrella — odgovoril je Kolumb z dostojnostjo. Jutri odpluje pod zastavo Ivana Anžuškega, vojvode Kalabrijskega, vojska, da si prosvoji neapoljsko kraljestvo za kralja Renata, grofa Provanškega. Pridružim se tej vojski. V tej ekspediciji najdem priložnost povzdigniti se pod zastavo anžusko. Strijc moj, Peter Kolumb ima svojo lastno ladijo in mislim, da nikdo ne zapre njegovemu nečaku poti do časti in sreče.

— Ti, Krištof, zidaš zračne gradove in ne misliš na težave in nevarnosti, katere morajo prestajati mornarji. Ladija se ti lahko razbije in pokopane bodo tvoje nade in ž njimi sreča moje uboge hčere.

— To se ne bode zgodilo — zaklical je Krištof, trdno prepričan. V duši slednjega človeka, s čim nadarjenega govori neprestano notranji glas, odmevi božje volje, ki ga vodi na potu življenja. In ta glas mi pravi, da vzlic vsem nevarnostim, dosežem svoj smoter, in obrnem sad, katerega mi je namenila božja previdnost.

Ko se je prepričala proti svoji volji o trdnem upanju in odločnosti Kolumbovi, je prikimala z glavo. Sedaj se je zopet stegnila in dolgo bistro gledala Filipo in Kolumba, čakajoča njene sodbe.

— Ne vem, kaj me proti svoji volji sili — rekla je bolj tiho — da vama ne odrečem blagoslova.

— Zahvaliva, zahvaliva, mati! — zaklicala sta mlada človeka v jeden glas in pokleknila pred njo.

Gospa Perestrello je položila roki na glavo zaročencema, in povzdignila svoje oči k nebu, goreče moleč za njihino srečo.

— Sedaj sem vaju blagoslovila — rekla je, končavši molitev, toda otroka ne pozabita, da le blagoslov očetov zida hišo zaročencema.

— Naposled ga že dobiva! — zaklical je Kolumb in objel mlado devojko. — Jaz nečem vzeti Filipe skrivaj kakor tat, hočem očitno stopiti pred nje očeta... Seveda mora Filipa čakati.

— Da, čakala bodem mati — rekla je Filipa. Prisegam pri sveti Mariji Devici, čakala bodem, če treba tudi leta in leta, naj bi mi pri tem osivela glava od gorja in skrbij...

In z nepopisnim čuvstvom zaupanja in ljubezni je podala roko svojo Kolumbu, da bi še tesneje sklenila zvezo ž njim.

Kolumb je prijel njeno roko, pritisnil jo na ustna in krepko k sebi stisnil nevesto svojo...

V pogovorih in sanjarjanjih o bodoči sreči je hitro minol ves večer, ki se je zdelo ljubljencema, da je minul v trenutku. Še jedenkrat sta drug drugemu prisegla večno ljubezen in zvestobo. Potem se je iztrgal Kolumb iz objetja Filipe in s pozdravi neveste

in nje matere, želečih mu sreče, odpravil se k strijcu — pripravljati svojo srečo v ekspediciji proti Neapolju.

(Dalje sledi.)

Novice.

— Birmovanja v ljubljanski škofiji leta 1896.

Prevzvišeni g. knezoškof ljubljanski bode obiskal letos nastopne župnije ter delil ondi zakrament sv. birme: 25. julija Spodnjo Idrijo; 26. julija Idrijo; 28. julija Studeno; 29. julija Unec; 2. avgusta Polhov Gradec; 8. avgusta Polšnik; 9. avgusta Št. Jurij pod Kumom, kjer bode posvetil tudi novo farno cerkev; 11. avgusta Svibno; 12. avgusta Radeče pri Zidanem mostu; 13. avgusta Št. Janž; 15. avgusta Mokronog; 16. avgusta Šmarijeto; 17. avgusta Škocijan pri Dobrávi; 18. avgusta Križovo pri Kostanjevici; 19. avgusta Čatež ob Savi; 20. avgusta Krško.

— **Zdravišče na Bledu.** Zdraviščino poslopje na Bledu bo skoro izgotovljeno in slovesna otvoritev bo najbrže meseca avgusta. Načelnništvo zdraviščinega društva na Bledu, na čelu mu g. dr. Alf. Mosche se je poklonilo ministerskemu predsedniku gosp. grofu Badeniju, ga prosilo vladne pomoči za zdravnišče in ga povabilo k slovesni otvoritvi zdraviščinega poslopja. Ministerski predsednik je obljubil podporo in izjavil, da pride k otvoritvi.

— **«Matica Slovenska»** je imela dne 24. junija v mestni dvorani svoj 31. občni zbor. Udeležilo se ga je nad 50 članov iz vseh krajev slovenskih dežel. Zbor je otvoril društveni predsednik gosp. prof. Levec. Iz poročil posnamemo, da ima društvo 55.729 gld. premoženja. Vsled potresnih stroškov se je premoženje skrčilo za 2 277 gld. mimo lanskega leta. Udov šteje Matica 2713. Društveniki dobe letos po šest knjig, edno samo znanstveno, tri znanstveno-pripovedovalne, dve pa popolnoma leposlovni. Odobrilo se je poročilo tajnikovo in blagajnikovo. Pri nadomestni volitvi odborovi je bilo oddanih 475 veljavnih glasov. Izvoljeni so bili skoro ednoglasno gg.: Bartel Anton, dr. Janežič Ivan, dr. Jarc Anton, Majciger Ivan, Pleteršnik Maks, dr. Sket Jakob, Vilhar Ivan, Zupančič Vilibar, dr. Zupanec Jernej, dr. Glaser Karol in Šuklje Franc.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V Radovljici otvorila se je dne 15. junija t. l. nova mestna hranilnica. To je četrta domača hranilnica na Kranjskem. Prva se je ustanovila ljubljanska l. 1889, druga v Kranju l. 1893, tretja v Novem mestu l. 1894., vse so pa mestne. Radovljiška je imela prvi dan 5851 gld. 21 kr. ulog, katere obrestuje do 10 000 gl. po 4 %, nad 10.000 gl. pa po 3 6 %. Zneske do 50 gld. izplačevala bode brez odpovedi, za višje zneske pogojena je sicer odpoved (do 200 gld. 3 dni, do 500 8 dni, do 1000 14 dni, nad 1000 1 mesec), vendar bode pa tudi take zneske izplačevala, kolikor bodo dopuščale razmere, brez odpovedi. Najmanjša uloga je 1 gld., najvišja pa 15.000 gld. Obresti se bodo pripisovale vsakega poluleta kapitalu ter z nova obrestovale. Uloge, za katere, kakor tudi za njih pravilno obrestovanje jamči mestna občina, uporabljala bode hranilnica za posojila pred vsem na nepremična posestva ter tudi občinam ali okrajem, n. pr. cestnim, zdravstvenim itd. proti 5 % obrestovanju. Vračala se bodo pa taka posojila tako, da plačuje dolžnik skozi 36 let 3 % izposojenega kapitala vsakega poluleta. S tem pa uniči posojilo in če mu je mogoče ga poprej vrniti, plačati mu je toliko manj, kolikor je dolga uničenega. V 18 letih bi na pr. izplačal na ta način od posojila 1000 gld. že 296 gld. 69 kr., vrniti bi mu bilo toraj le 703 gld. 31 kr., da dobi izbrisno pobotnico. Le na

ta način je pa v sedanjih težavnih časih posestniku mogoče, dolga se znebiti. Tudi občinam, katerim je zidati kako novo šolo, napraviti vodovod ali kaj takega, kar več stane, kakor občina premore v enem letu, je s takim posojilom takoj, ko začno priklade pobirati, mogoče stvar izvršiti in ni jim treba čakati, kakor sedaj, da s prikladami sedajnikov nabere potreben denar, katerega sad uživajo še le potomci. Posojilnice, katere imajo več posojil kakor ulog, obrnejo se lahko zaupno do mestne hranilnice v Radovljici, katera jim bode priskočila po svoji moči s primerno ulogo na pomoč. Z veseljem toraj pozdravljamo otvoritev te nove hranilnice ter ji želimo obila vspeha na narodnogospodarskem polju, na katerem Slovenci še le orjemo ledino.

— **«Glasbeno Matico»** je po naročilu naučnega ministerstva minoli teden nadzoroval dvorni kapelnik in ravnatelj dunajskega konservatorija gosp. Fuchs in se je jako laskavo izrazil o njenih vspehih.

— **Električno železnico** namerava zgraditi v Ljubljani neka berlinska družba. Obrnila se je na mestni magistrat s prošnjo za potrebne podatke in pripominjo, da je pripravljena na svoje stroške zgraditi železnico, če bi se glav-nica v nji investovana tudi le nizko obrestovala.

— **Volaričeve skladbe.** Zaveza slovenskih učiteljskih društev vabi na naročbo zbranih Volaričevih skladb. Cena se bo določila potem, ko se bo vedlo za število naročnikov. Čisti prebitek tega podjetja se odstopi Volaričevi vdovi.

— **Novo bralno društvo** so ustanovili v Divači.

— **Konec šolskega leta** na tukajšnjem učiteljski bo dne 10. julija. Od dne 11. do 15. julija vrše se zrelostni izpiti.

— **Samomor.** Dne 24. junija ustrelil se je v kolodvorskem poslopju dolenske železnice uradnik Hugon Morawetz. Nabasal si je revolver z vodo, ki mu je popolno razgnalo glavo. Samomorilec je prišel še le maja meseca t. l. iz Selzthala v Ljubljano. Vzrok samomoru je baje zapravljivost.

— **Strela je ubila** dne 16. t. m. v Rakitni pri Vrh-niki dva konja, ki sta bila na paši. Konja last Martina Bežeka sta bila vredna 270 gld.

— **Nesreča.** Posestnik Blaž Javornik iz Češnjice v krškem okraju je vozeč iz Brežic domov dobro naložen voz zvrnil pri Krški vasi. Njegova 56letna žena, ki je bila na vozu, je prišla tako nesrečno pod težo naloženega lesa, da ji je strlo život in je kmalu na to morala umreti.

— **Povodom praznovanja svoje srebrne poroke** daroval je g. Ivan Perdan, predsednik trgovske in obrtniške zbornice, deželni poslanec in veletržec 100 gld. za ljubljanske mestne ubožce.

— **Ponarejeni petdesetaki in petaki** zopet romajo okrog. Ponarejeni so slabo. Papir je slabši in nadpisi so spakadrani. Pozor torej!

— **Utonil** je dne 14. t. m. pri kopanju v Savi koncipijent advokata dr. A. Kavčiča v Sevnici g. Ernest Krumhuber.

— **Umor.** V Bašlju pri Kranju ustrelil je dne 16. t. m. zvečer hlapec Kristan svojega gospodarja Matijo Platišo. Gospodar je bil takoj mrtev. Malopridni hlapec je iz sovražnosti storil ta čin. Zločinca so še tisto noč aretovali.

— **Novo tovarno za prstene izdelke in opeko** je zgradila pri Mali Bukovici v ilirsko-bistriški okolici delniška družba „Banca di credito Fiumana“ na Reki.

— **Otroci v naročju so prosti.** Te dni sta prišla v berlinsko obrtno razstavo neki delavec in njegova žena z dvema dečkoma 10 in 12 let. Nekaj časa je mož z blagajnikom se pogajal, da bi pustil dečke za polovico vstopnine. Ko le nič ne izda, in blagajnik le zahteva celo vstopnino, vpraša delavec, če so otroci v naročju prosti. Ko to pritrdi uradnik, kar pobereta v naročje vsak jednega dečka in gresta v razstavo.

veliko zemljišče, bi se sadjarstvo še bolj pospeševati zamoglo. Sedanji poskusni vrt bi bil jako primeren stavbeni prostor.

Inženier Pour meni, da bi bilo primerno za drevesnico v najem vzeto posestvo na Viču.

Tajnik Pirc odgovarja, da na Viču ni zemlja primerna za drevesnico, ker je težka in ilovnata. Dvorec je pa tudi le za nekaj let v zakupu. Drevesnica pa mora vendar biti nekaj trajnega, ker se mora drevje več let vzgojevati.

Vikar Hladnik vpraša, kaj bode s kegljiščem, katerega imajo bogoslovci v razvedrilo in zabavo na poskusnem vrtu kmetijske družbe? Potem pa stavi resolucijo:

Glavni odbor naj ima, ko bode iskal primerne zemljišča za novo drevesnico, pred očmi, da bi se kedaj na dotičnem kraju ustanovila zimska kmetijska šola. Zimske kmetijske šole so na Nemškem in po nekaterih krajih na Avstrijskem. Zimske kmetijske šole so jako primerne za navadnega kmeta, ki ne more po leti pogrešati sina pri delu. Sedaj gredo na kmetijske šole večinoma taki, ki iščejo službe kot oskrbniki. Na domu jih le malo ostane. V zimskih kmetijskih šolah bi se pa kmečki sinovi učili samo po zimi sadjarstva, mlekarstva in drugih važnejših predmetov. Ker bi gotovo prišlo mnogo kmečkih sinov v tako šolo, bi se umno kmetovanje kmalu pospešilo. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Rumunsko kmetijstvo. V Rumuniji je zemlja posebno dobra, rodovitnost nenavadno velika. Rumunska pšenica je težka. Hektoliter tehtja čez 80 kilo. Ravno tako dobra je rž. Boljše vrste turšice pridelujejo veleposestniki. Ječmen se prideluje večkrat in se le redko kaka vrsta čista prideluje. Navadno se prideluje več vrst. Ogrščica je dobra, a ima v sebi dosti olja. Glavni pridelek v deželi sta turšica in pšenica, katerih se veliko izvozi. Turšica je tudi najvažnejše domačo živilo. Posestva največ obdelujejo grški, armenski in židovski najemniki. Najemnine plačuje se za falč (1.41 hektara) 15 do 16 frankov za večja posestva. Za posamične parcele se zahteva še več zakupnine. Bolgari prihajajo kot vrtnarji v deželo. Plačujejo včasih celo 250 frankov za falč najemnine. Naselijo se pa le, kjer je dosti vode, da se pridelovanje zelenjave izplača. Najprej postavijo jako priprosta kolesa in zjemalne stroje ter napravijo namakalno mrežo po vsem zemljišču. Prideluje vrtno zelenjavo, ki se dobro proda. Krompirja se v Rumuniji malo prideluje. Kmetijska poslopja so pa v Rumuniji le malo vredna.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Drugo poglavje.

Morske hijene.

Neprestano razbivajo se valovi ob strmo obrežje Portugaljsko. Sedaj se lepo igrajoč zbirajo počasi v gibljive temnomodre hribčke, sedaj besneč pod pritiskom vetra z vso ljutostjo se vzdigujejo v gore,

pene se s silo udarjajo ob kamnite stene *Sierre-Centre* in se po malem razbijajo ob trde skale.

Brez pomoči dan v oblast morja z njega viharji in vetrovi je mornar ob bregovih *Portugalske* v veliki nevarnosti; brezštevilne klečeti, nasipine in podvodne skale prete mu s pogubo v bližini pristanišča. Posebno ta čas, v katerem se vrši naš roman, ko še niso imeli svetilnih stolpov, ki vodijo mornarje s svojo rešilno svetlobo, se je razbilo na stotine ladij ob bregovih *Portugalske*.

Kakor so tudi strašni bili viharji, kakor so bile pogubne klečeti in podmorske skale, še strašnejše so pa bile za mornarje *XV. stoletja* morske hijene. Zapajoč v svojo srečo, je mornar te dobe premagoval vse težave, da je naposled padel v oblast teh strašnih ljudij, zažigajočih ognje na bregu, da privabijo ladijo na kraj, kjer se je razbila. S sekirami v rokah so z roparskim veseljem šli z brega za topečo se ladijo, čakajoč trenutja, da so pali na plen.

Višave *Estramadure* kažejo na vsakem koraku velike razlike. Tu so rodovitne doline, obrobene z lesom poraščenimi gorami, tu zopet daleč nerodoviten svet. Ker prebivalstvo nerodovitnih krajev ne prideluje toliko, da bi se moglo preživeti, hodijo k morju, love ribe, da se prežive. Njih predniki *XV. stoletja* so se bavili tudi z ropanjem. Vzeli so, kar so dobili. Njim je bilo najljubše oblačno nebo, razgrajanje viharja in ljuto premetavanje valov, tedaj so se veselja blesketale oči morskih hijen, kajti pričakovale so lahkega plena.

Bilo je koncem oktobra 1471. l. Veter je nekaj dni vlekel z zapada, ko je solnce zašlo, je silnejši postajal, in z vso silo pretresoval okna in duri polrazrušenih ribskih koč v vasi, ki je ležala o vznožju nosa *La Roka*, najzapadnejšega konca *Sierre-Centre*. Vasica je imela dvanajst hiš neredno razmetanih po morskem bregu. V sredi mej njimi je stala hiša, ki se je po svoji velikosti in po trdnjosti zidavi razlikovala od drugih. V njenih vratih sta stala dva človeka v ribiški obleki. Starši, postaven in krepak mož je bil obrnen k morju in zakrival oči z roko pred žarki zahajajočega solnca; upiral je oči v temne oblake, ki so zakrivali deloma nebo. Najbrž je našel kaka vesela znamenja, kajti obrnil se je k svojim tovarišem z veseljem smehljam:

— Oblaki kmalu zakrijejo nebo in imeli bomo lepo noč.

— Tako misliš, *Matevž*, da

— Verjami mi, *Ivan*. Severni zapadnik prinese močen vihar, ki bode metal ladije naravnost k nam na breg.

— Prav imaš, *Matevžu* pritrdil je mlajši — ropanje je že blizu.

Starši je molče prikimal z glavo.

— Kdaj se odpravimo na breg, — vprašal je mlajši po kratkem molčanju.

— Proti polnoči — odgovoril je Matevž kratko, a pomenljivo.

— Hm... Bilo bi dobro poprej.

— Ni treba! Videl sem po kosilu ladijo tam daleč, okolu polnoči se približa našemu nosu, in tedaj...

— Če le kapitan za časa ne opazi nevihte in je ne obrne na drugo stran — opomnil je Ivan skrbno.

— Vihar se je že začel, ko sem opazil oblake. Nobena ladija se ne more upirati viharju, ako vleče na jedno stran — odgovoril je ostro stari ribič. — Če se le potrudimo, da ne odide mimo nosa La Roka, pa bode naša. Tako povej drugim, da bodo pripravljeni... o polnoči vse pričakujem.

— Dobro, potrdil je ta. — Hotel sem še povedati... Kako je z Anico?

— Nekaj boljša je, od kar jo streže blagorodna sestra Filipa iz samostana vseh svetnikov... Tukaj... tukaj... pokazal je na čelo, še ni vse prav.

— Čudno to ni pri dekletu. Mari je bilo Anici treba hoditi na obrežje ravno tedaj, ko smo morali na oni svet spraviti kapitana razbivše se ladije.

— Kaj se hoče? — zmajal je starec z ramama.

— Tega se bojim, da bi Anica s svojim kričanjem ne priklicala na nas nesreče. Od kar je njen Peter odšel po morju, se je sprla s nami, mešati se jej je začelo... sedaj pa še ta slučaj... Pa še ti pogosti obiski sestre Filipe...

— Krajše govori — posegel je Matevž vmes, kaj je s sestro Filipo?

— Poslednji čas večkrat na tihem govorita z Ano... Če prideš jima blizu, pa umolkmeta... Kaj če o naših delih izve kraljevsko sodišče?

— Neumnost. Taka ni moja Anica, da bi me izdala,

— Kakor veš, Matevž, ne ugaja mi tesno prijateljstvo mej Anico in Filipo. Kaj more pač vezati sestro blagorodnega samostana vseh svetnikov z ribičevo hčerjo.

— Dovolj — pretrgal je besedo svojemu tovarišu Matevžu. — Bodem že jaz naredil konec takim čenčarijam. Sam se manje brigaj za tuje spletkarije. Anica je rešila sestro, ko je že tonila, in ni čuda, če je sestra prijateljica svoje rešiteljice. Pojdi in stori, kar ti je ukazano!

— Mladi ribič je pokimal z glavo, ničesa ni odgovoril, samo nekaj mrmrajoč skozi zobe je odšel izpolnit, kar mu je bilo ukazano. Starec je pa šel v hišo. In zapirajoč duri je starec ostal nekaj minut v veži in se zamislil.

— Hm! — zamrmral je polglasno. Janez nima povsem napak. Sestra Filipa jej že predolgo streže... To ni dobro!

Storil je nekaj korakov, potem pa postal nekaj časa, nevede, kaj bi storil, na to je pa odprl duri na desno.

Visoka ženska, lepa postava v temni obleki, je vstala z nekega stola, ki je stal pri vzglavju postelje in šla je ribiču naproti.

— Tiho, tiho, — oče Matevž, Anica je zaspala in ne smete jo motiti! Stari ribič je nemirno pogledal na postelj, kjer je spala hči.

— Vi, častita sestra, mari vam ni nič za vaše lastno zdravje, da se tako mučite. — Anica je priprosta ribiška hči in se že sama popravi.

— Torej sem vam v nadlego?

— O ne, a Anica vas utruja s svojim neumnim govorjenjem.

— O ne, oče Matevže. Sestre vseh Svetnikov so vajene trpljenja. Kar se pa tiče Anice, je pa še taka, da jej bode še dolgo treba streči.

— Dobro, dobro, odgovoril je ribič, obračajoč se v durih. — Ne menite se za njeno neumno govorjenje... Pridem še k vama, predno pojdem na ribji lov — pristavil je, odpirajoč duri.

— Na ribji lov? O takem viharju?

— Vihar prižene ribe k bregu — odgovoril je ribič in odšel v sosedno sobo.

Sestra Filipa je zamišljeno pogledala za njim. To trenotje je v postelji zašumelo in bolnica se je vzdignila.

— Vi ste sedaj sami slišali — rekla je tajinstveno. — Vihar razsaja... o Peter!

— Tiho Anica, pomiri se, — pogovarjala jo je Filipa.

— Kako se hočem pomiriti? Pa vsaj, Filipa, ti vse veš! Kako morem upati, da se moj Peter povrne zdrav, ako moj oče tako pobija ljudi?! Nikakor ne morem več ostati v tem brlogu.

— Najprej moraš ozdraviti na duhu in telesu, potem te pa vzamem v samostan; v samostanskih zidovih se potolaži in umiri vsako trpeče srce. Ti veš, da je že deset let, kar mi je vzelo morje vse, kar mi je bilo drago... a jaz tiho trpim... pokoreč se Bogu... Tvoj Peter se pa povrne čez kako leto, a ti se huduješ?

— Filipa, vi ste angelj.

Lahka rudečica jo je oblila. Nakrat je silen veter pretresel okna in stene izbice in skoro ugasnil luč.

— O, presveta Mati Božja, vihar je, pogin vsem mornarjem.

— Da, strašna je noč... In kako se to vse konča? Slišite kako tuli veter, kako udarjajo valovi ob skalovje La Roka? — Moliva za vse, ki so v nevarnosti na morju, rekla je Anica, pokrižala se in molila.

Nekak čuden nemir se je polotil Filipe. Stresla se je in dala roko na srce.

— Strašno — zašepetala je — od kod ta strah in trepet? O Krištof!

To trenotje so se odprle duri in starec Matevž pokazal se je popolnoma oblečen na pragu.

— Idti moram — rekel je. — A, Anica, ti si vstala?

Anica je s strahom gledala na bližajočega se očeta. Ko jo je pogladil s svojo debelo, žulavo roko, se je stresla po vsem životu.

— Kaj je s tabo? dekle.

— Kam greš, oče? — odgovorila je. — Oče ostani doma!

— Neumnost, vleži se spat, Anica! Vaša postelj je pripravljena zraven, častita sestra! S temi besedami je ribič odšel proti vratom.

— Oče! — je proseč zakričala Anica, — ostani doma, ne hodi.

Pa ribič je bil že odšel iz koče k tovarišem, ki so ga čakali. Vsi so bili oblečeni v ribiške jopice, imeli sekire, kljuge (ake) in vrvi v rokah.

— Gredo, o Presveta Devica! Kako me boli srce! — ječala je Anica, poslušajoč oddaljajoče se korake. Težko molčanje je nekaj časa vladalo v hiši. Obe ženski sta s trepetajočim srcem poslušali tuljenje viharja, ki je bilo vedno ljutejše. Nakrat je mlada ribiška hči se stresla in tiho zaklicala:

— Kratek, zamolkel pok se je zaslišal sredi viharja...

Slišite, Filipa? — zakričala je Anica, tresoč se po vsem životu — na obrežju je ladija v nevarnosti! — To je top;

Sestra je s tihim strahom poslušala. Še glasneje in jasneje se je mej viharjem razlegel drugi strel.

— Presveti mučeniki! zaklicala je Filipa. — Pomagati je treba nesrečnikom. Anica! Kako?

Nekaj trenotij je mlada devotka sedela na postelji, podpirajoč glavo z rokama. Nakrat je skočila na noge. Na obrazu se jej je pokazala nepremakljiva volja in trdna odločnost.

— Kaj kočeš storiti? — vprašala je Filipa.

— Zaradi mojega Petra, ki je odšel po morju, hočem rešiti te nesrečnike...

— Pa ti si še slaba in bolna, burja razsaja... je rekla sestra.

— Mari me vi niste učili, da se ne smemo zanašati na naše lastne moči, temveč moramo upati le na božjo pomoč, kadar gre za rešenje svojega bližnjega.

— No, Anica, a hoditi v taki burni noči iz koče — ni za ženske.

Zopet se je zaslišal strel.

— Slišite! zaklicala je Ančka, pomoči prosijo.

In ogrnivši plašč, katerega je najprej dobila, je Ančka skočila iz sobe. Filipa je zamišljeno gledala za njo, ustna so se jej stiskala, obrvi kremžile, omajevala je, bi li šla za njo, ali ne. To omajevanje je pa trajalo le nekaj sekund... Potem se je prikrižala in šla za razbojnikovo hčerjo, katero je našla na bregu, ko je hitro nabirala suhljad.

Zakaj to? vprašala je Filipa z začudenjem.

— Zažgati hočem grmado — odgovorila je

Anica hitro delujoč. — Skala La Roka je najnevarnejše mesto. Sveta Mati Božja mi je udihnila misel, da je tukaj treba zažgati grmado, da jih opozorim, da se varujejo podvodnih skal in se ladija ne razbije.

— Prav imaš... Pomagala ti bodem! — zaklicala je Filipa in z obraza jej je izginila mehkost, katera jej je dosedaj dajala čut nežnosti in očarujoče ženstvenosti.

Pridne roke devotk so kmalu nanosile veliko grmado. Anica je tekla v kočo, zgrabila z ognjišča goreč panjač — in obe sta hiteli k skalam, v kolikor je jima dopuščal vihar.

V tem so razbojniki pod načelstvom Matevževim stali na obrežju na mestu, nasproti kateremu se je zaslišal prvi strel. Vsi so s pohlepnimi pogledi gledali na morje, ki je bilo razsvetljeno od močnega bliskanja.

— To je ladija, o kateri sem ti pravil — obrnil se je Matevž k Ivanu, ki je stal poleg njega z veliko morsko svetilnico.

Drugi strel je za trenotek zaglušil tuljenje viharja.

— No sedaj, fantje — zakričal je Matevž — zažgij svetilnico.

Ribiči so hiteli. Veliko morsko svetilnico so zažgali in Ivan jo je vzdignil na visokem drogu in nesel na ono mesto k morju, blizu katerega je bila skrita podvodna klečeta. Drugi ljudje so se postavili po bregu v različni oddaljenosti s sekirami in kljukami v rokah. Vsi so z napenjajočimi očmi gledali v temno daljavo, kakor ropna zver, ki je tiho skrita in preži na svoj plen.

Na ladiji so gotovo zapazili svetilnico, ker se je videlo, da se je obrnila na drugo stran. Videlo se je, da so mornarji napenjali vse sile, da bi spravili ladijo v zaliv, v katerem je že našla varno zavetje že kaka druga ladija, kakor so sodili po morski svetilnici. Mornarji so imeli svetlobo svetilnice morskih hijen za signalne luč na jarbolu zasidrane ladije gibajoči se semtrtja.

Razbojniki so nepotrpežljivo čakali vspeha svoje zvijače, kar je na visoki skali La Roka zaplapelo jasno plame in daleč osvetilo luteče valove.

Zaslišale so se divje kletvine in vsi razbojniki so se obrnili k tajinstvenemu plamenu.

— Sam hudič s svojimi vrati se je vmešal v našo delo; — zaklical je sivolasi ribič in hitel k Matevžu. Poglej Matevž, ogenj!... Kaj je nam storiti?

— Kaj sem ti pravil, Matevž? Mari te nisem svaril — je jecljal Ivan, ki je prihitel z druge strani.

— Tiho Ivan, — mi že sami vse obračunimo, rekel je stari ribič.

— Tja pojdemo in razbijemo z gorečimi poleni glave malopridnežem.

— Stoj, — je ukazujoč zagrmel Matevž. —

Pustite otrokom veselje... sedaj tako nam ničesar ne škodujejo, je že prepozno! In res je že bilo pozno; strašen udar, potem pa tresk in krik, strah in obupnost se je razlegela od morja.

Ribiči so se hitro zganili.

— Mirno! zakričal je stari razbojnik. Vsak pojdi na svoje mesto in imej bakljo pripravljeno.

Pokanje je bilo vedno večje in jasno je dokazovalo, da se ladija ruši. Celo neposebno bistro oko je sedaj že moglo razločiti njene obrise. Ležala je postrani na klečeti in valovi so se zaganjali s strašno silo v njo, trgajoč deske in odnašajoč v morje vsakovrstne stvari s krova. Blisk je močno razsvetil to žalostno podobo.

— To je ladija, o kateri sem ti govoril, — rekel je Matevž Ivanu. — Vse jarbole je že polomil vihar, ladija se bode držala še kake četrte ure, a blago so najbrž že vse valovi odnesli v morje.

Stari razbojnik je malo pomolčal, potem je zaklical z močnim glasom:

Čas je, bakle!

Nakrat so vsi prižgali bakle, ki so močno razsvetljevale bučeče morje. Aničin oče stal je na kraju skale, da bi bolje videl, kako je z ladijo. Drugi razbojniki s kljukami v rokah so čakali povelja.

— Dobro glejte! — zaklical je Matevž. Ne zevajte, Vaska in Ferdinand.

S temi besedami je pokazal približajoči se val, ki je nesel zaboj na vrhu.

Peneč in bleščeč se po vrhu se je približeval velik val. Nekaj mož je stopilo do pasa v vodo in ga pričakovalo. Val je prišel, razsul se v tisoče brizg in umaknil se nazaj, pustivši plen morskim hijenam. Nakrat so se močne kljuge zasadile v zaboj in potegnili so ga na breg.

Sledeči valovi prinašali so vedno nov plen. Začelo se je trdo delo. Razbojniki vlekli so iz valov zaboje, sodčke, bale in kose jader...

V tem se je ladija popolnoma razbila. Valovi so začeli metati na breg njene dele. Nakrat je neki razbojnik privlekel na breg neki temen predmet, ki je bil človeško telo, kakor se je pokazalo. Pa niti iskra usmiljenja se ni pojavila v srcih roparjev. Truplo so kar položili na stran poleg naplovljenega plena, dokler ne bodo imeli časa, da preiščejo žepe utonivšega.

Delo se je nadaljevalo. Stari Matevž je povsod priganjal, zapovedoval, bodril in dajal navodila. Ko je on zopet stopil na svoje vzvišeno mesto, je nastal v kupu nagrabljenega blaga neki strašen šum. Starec je začuden se obrnil in pobledel; utopljenec je bil oživel in stal je na zabojih, gledajoč ga z ostrim pogledom...

Velik strah je zaprl grlo staremu razbojniku. Hotel je poklicati tovariše, a predno je mogel ziniti jedno besedo, je neznanec planil nanj, kakor tiger,

vzel mu sekiro in razklal mu glavo. Starec je spustil baklo in pal z divjim krikom.

Razbojniki so pustili delo in presenečeni se obrnili. Nekaj trenutij so gledali pogumneža, ki je ubil njih voditelja, hitro je skočil na kup delov razbite ladije, in sedaj s baklo v jedni in s sekiro v drugi roki čakal pripravljen drago prodati svoje življenje.

— Naprej! — so vsi razjarjeni zakričali, ko so se jedenkrat zavedli. — Ubimo psa.

Roparji so v tolpi planili na neznanca. A on je stal mirno, ne besede ni zinil. Samo iz očij, uprtih v tolpo, je sijala jeza. Kakor bog maščevanja, držeč v jedni roki življenje in smrt svojih nasprotnikov, je čakal s privzdigneno baklo približevanje morskih hijen.

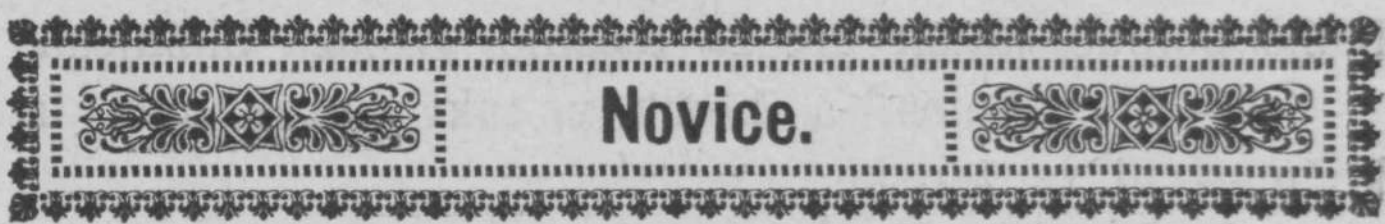
(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Novo delitev časa nameravajo z vso resnostjo vpejati v Ameriki. Leto se bi razdelilo na trinajst mesecev, katerih bi dvanajst imelo po 28 dni, zadnji pa v navadnem letu 29, v prestopnem pa 30. Prednost teh razdelitev bi bila, da bi enak dan v meseci bil tudi celo leto enak dan v tednu. Če bi na pr. 15. januarija bil petek, bil bi tudi 15. februarija, 15. marca itd.

Naša vojska bode imela — vsled poročil, predloženih delegacijam — v letu 1897. 12 feldejgmojstrov in generalov konjištva, 72 podmaršalov, 110 generalmajorjev, 349 polkovnikov, 391 podpolkovnikov, 679 majorjev, 2840 stotnikov prvega reda, 1235 stotnikov drugega reda, 5305 nadporočnikov, 4955 poročnikov; skupno torej 15 958 častnikov. K tem treba še prišteti 2027 duhovnikov, avditorjev, zdravnikov in računovodij, 2057 vojaških uradnikov in raznih drugih vojnih služabnikov, torej skupno 20 958 gagistov. Nadalje bode imela vojska 2242 častniških namestnikov, 37 707 podčastnikov, 223 004 vojakov in vojakov, 17 879 častniških slug; 766 invalidov v lokalni oskrbi. Vsa obrambena sila bode štela torej 301 169 oseb. Vojna mornarica bode imela 680 častnikov (2 admiralov, 2 podadmiralov, 15 kontreadmiralov), 9 duhovnikov, 9 avditorjev, 62 zdravnikov, 238 tehniških uradnikov, 108 slug, 1367 tehniškega pomožnega osebja, 7500 mornarjev, skupno 10 325 oseb. Po takem bode znašala vsenkupna obrambena sila v miru 312 494 oseb.

Umrl je dne 29. junija v Laabu pri Alt-Lengbachu profesor prirodoznanstva v Pittsburgu Gustav vitež Guttenberg, brat avstrijskega železniškega ministra. Imel je še le 52 let in je 15 let poučeval na ameriški šoli.

— Deželni zbor kranjski je glasom Najvišjega pamenta z dne 29. junija t. l. sklican za 6. dan julija na kratko zasedanje.

— Pomožni odbor ljubljanski za nabiranje darov v korist po potresu poškodovanih, je imel pod predsedstvom svojega načelnika, dvornega svetnika g. dr. Račiča dne 1. julija svojo zadnjo sejo. Seje sta se udeležila tudi deželni predsednik g. baron Hein in deželni glavar g. Detela. Odboru je došlo skozi ves čas 72.788 gl. 3 kr.; stroški so znašali 1887 gl. 37 kr. Kakor znano, je odbor izročil denar deželni vladi v razdelitev. Volil se je poseben odbor za prireditve loterije v korist potresencev. Doposlanih je bilo namreč odboru več slik, za katere se napravi dobrodelna loterija.

vrt se ne bode toliko skupilo, da bi se zamogla postaviti na novem zemljišči vsa potrebna poslopja.

Bolj pa kakor zimska kmetijska šola, bi bila potrebna kmetijska šola za deklice. Deklice iz boljših hiš naj bi se pod vodstvom šolskih sester učile zelenjarstva, mlekarstva, kuhanja, šivanja itd. Splošna je pritožba, da ima pri nas družina slabo hrano. Dobra gospodinja bi se pa naučila tudi najpriprostejša jedila ukusno prirediti; potem bi družine vedno ne godrnjale.

Predlog slavnega odbora radi prodaje drevesnice se na to sprejme. Osmo točka dnevnega reda je bila: poročila in predlogi podružnic.

Kmetijska podružnica na Gorenjskem predlaga: Za lesice naj bi se postavil prepovedan lovski čas, zajce naj bi pa bilo dovoljeno vedno streljati. Tajnik Pirc pravi, da se lansko leto v deželni zboru sklenjeni lovski zakon ni potrjen in bati se je, da tudi potrjen ne bode, ker ima nekatere majhne ugodnosti za kmetovalca. Kaj takega, kar predlaga begunjska podružnica, bi se še tem manj potrdilo. Naj se toraj preide o tem predlogu na dnevni red. Sprejeto.

Podružnica v Bohinju predlaga: Voznina od živinske soli naj bi se znižala. Tajnik Pirc pove, da je izvedel državni poslanec Povše, da namerava minister dajati živinsko sol prodajalcem v prodajo. Prodajati jo bodo smeli samo po določeni ceni. Zatoraj se tudi o tem predlogu preide na dnevni red.

Podružnica na Brezovici prosi, naj bi glavni odbor posredoval pri vodstvu južne železnice, da bi se zopet odprli oni prehodi in steze, katere so se uže nekdanje bile. Zastopnik podružnice pripoveduje, kako da južna železnica zapira prehode in posestniki morajo daleč okrog voziti, da pridejo do svojih njiv. S tem se posameznim zemljišče od doma jako oddalji. Veliko časa se zamudi. Tajnik Pirc je mnenja, da je to privatno pravna zadeva. Občina naj se obrne z utemeljeno prošnjo na okrajno glavarstvo, ki je dolžno potegniti se za korist kmetovalcev.

Podružnica Brezovica predlaga: Tisti delavci in posli, kateri so preživeli ves čas zunaj domačega kraja, naj bi ne imeli nobene pravice do rojstne občine.

Ker se bode uže tako letos sklepalo v drž. zboru o domovinskem zakonu in je upati, da dobe kmečke občine po novem zakonu mnogo olajšav, se pride tudi o tem predlogu na dnevni red.

Podružnica Čatež predlaga: Ker se je število udov kmetijske družbe v desetih letih povišalo od 696 na 3192, naj bi se pomnožilo tudi število odbornikov kmetijske družbe. Predlog utemeljuje zastopnik podružnice Pogačnik. Za vsak političen okraj naj bi se volil po jeden odbornik. Sleherni bi najbolj poznal razmere svojega političnega okraja in bi lahko zagovarjal potrebo svojega okraja pri sejah glavnega odbora. Določilo, da mora vsaj 6 odbornikov stanovati v Ljubljani, naj bi ostalo nespremenjeno, kajti k sedanjim 12 odbornikom bi se volil še po jeden odbornik za vsak političen okraj. Predsednik Murnik izjavi, da se o tem predlogu ne more sklepati,

ker ni bil po pravilih 14 dni pred obč. zborom predložen centralnemu odboru, ker pomenja ta predlog spremembo pravil; pač pa se lahko posvetuje o tem predlog.

Učitelj Šetina zastopnik Črnomaljske podružnice ni za predlog. Večje ko je število odbornikov, okornejše je poslovanje. Dr. Romih se pa strinja s predlogom podružnice Čatež. Dolenjska naj bi bila zastopana po svojih odbornikih v glavnem odboru, kajti Dolenjska potrebuje nujne pomoči.

Tajnik Pirc pove, da glavni odbor nič nima proti temu, ako se število odbornikov pomnoži, vendar se boji da oddaljeni odborniki ne hodili k sejam; prvo leto morebiti še, potem bi pa izstopili. Razmere po deželi so pa tudi sedanjemu odboru znane. Njemu kot potovalnemu učitelju so morebiti razmere po posameznih krajih bolj znane, kakor kacemu domačinu.

Sklene se, da se bode pri prihodnjem občnem zboru sklepalo o tem predlogu. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

»Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov« je naslov knjižice, izišli ravnokar kakor ponatisek iz »Kmetovalca« v založbi dežel. odbora krajskega. Knjižico je prav poljudno spisal deželni potovalni učitelj Frančišek Gombač v Ljubljani ter ji v pojasnilo dodal 28 slik. Knjižica se dobiva v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani za 20 nvč. izvod z poštnino vred. Ker vinogradarstvo po naših krajih vsled trtne uši tako silno nasaduje, z veseljem pozdravljamo to knjižico, v kateri nas poučuje gospod pisatelj, kako z ameriškimi cepljenkami zopet lahko zasadimo vinograde, katerih nam potem ne uniči več trtna uš. Ves navod je pisan lepo pregledno, v oddelkih s svojimi naslovi. Na koncu knjižice je gospod pisatelj tudi opisal dve najhujše trtni bolesi, grozdno plesnobo in strupeno roso, ter je povedal, kako jih je treba braniti.

Žetva pšenice. Skušnje so pokazale, da je mnogo na tem ležeče, da se o pravem času žanje. Ne sme se čakati, da bi se pšenica na stebli popolnoma posušila, ker sicer precej zgubi na teži.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Drugo poglavje.

Morske hijene.

(Dalje.)

Nazadnje, ki so sovražniki bili že prav blizu njega, je vzdignil svojo baklo in rekel v dovolj čisti portugaljščini, v kateri se je pa slišal tuji naglas, zakričal:

— Stojte, razbojniki! Še jeden korak, pa vsi poginete!

Roparji so se nehote ustavili; praznovorni strah je otrpnil njih ude. Samo Ivan je imel toliko poguma, da je zakričal:

— Ubil je Matevža... Koga še čakamo? Naprej...

Ivan še ni dobro spregovoril, že je sekira inozemca, s katero je mahnila izurjena roka, razklala mu čelo s tako silo, da je pal mrtev.

Nekaj minut so njegovi tovariši stali, kakor okamneli. Na to je pa zguba še jednega iz njih čete jih znova razbesnila, in vzdignili so sekire in kljuge. Tujec se pa ni ganil, in pred njegovim ostrim, neustrašenim pogledom povsesili so zopet razbojniki svoje orožje.

— Nazaj, rečem vam, roparji! zagrmel je njegov glas. Le še jeden korak dalje storite, pa vtaknem baklo v ta sod s smodnikom in vas vse spravim v pekel!...

S temi besedami je čudni tujec mahnil z baklo proti sodčku, kateremu je bil že poprej odprl veho. To je roparje pripravilo, da so se umaknili. Vedno upirajoč oči v tujca, kateri jih je bil očaral, so sprva tiho se umikali, potem so pa bežali, kar so jih nesle noge, proč od sebe pometali sekire in kljuge in kričali:

— Sveti Jakob! to je sam satan!...

— Strahopetni psi! je prezirajoče zaklical tujec, ko je izlezel s kupa.

Čez nekaj minut je pa on vendar hitel zasesti svojo prejšnjo postojanko; na bregu sta se pokazali neki temni podobi, in previdno se približevali mestu, kjer je bil tujec. Dolgo ju je tujec gledal, potem pa olajšano spregovoril:

— Ženski, nikar se ne bojita.

Dva ženska glasova sta se hkratu razlegla, pa kako različna so bila čuvstva, ki so iz njiju odmevala.

— Oče! je zakričala Anica, ko se je spotaknila ob truplo svojega starega Matevža, ki skoraj ni več dihal. — O, moj Bog! Slutila sem, slutila, da se nocoj primeri nesreča!...

In mlada devojka je ječaje pala na okrvavljeno truplo starega ribiča.

— Krištof... Si li ti?... zakričala je močno diha je od ginjenja, sestra Filipa, ko je spoznala tujca.

Ta se je prestrašeno umaknil nazaj, in ni mogel verjeti svojim očem.

— Filipa!... Ti si tukaj... sredi razbojnikov... mari se mi ne meša v glavi.

— Da, jaz sem, ljubljene! — razlegal se je dobro znan glas.

Jokajoč od veselja je Filipa hotela objeti Kolumba, a poslednji je zaradi njene nunske obleke zopet se umaknil.

— Ti... si se ponunila... je spregovoril s težavo.

— O ne, jaz sem samo belica... Tvoja sem, tvoja Krištof!...

In Filipa je strastno objela svojega ljubljence.

V tem je pa nje nesrečna tovarišica tiho jokala nad telesom svojega očeta. Nakrat je devojka čutila, da se je starec zganil.

— Oče, oče! — klicala je Anica, objemajoč ga.

— Vse je končano — zahropel je Matevž... Moli... dete... zame... za grehe...

Potok krvi je izbruhnil mu iz grla in pretrgal mu nit življenja. Nesrečna hčer je bridko zajokala in nezavestno se zgrudila v pesek na morskem obrežju.

Tretje poglavje.

Žarek svetlobe.

Vroče solnce svetlo razsvetljuje ulice in razgreva strehe portugalske kraljevske prestolnice Lizbone, stoječe ob reki Taho. Blesteči valovi reke se prelivajo in blešče odbijajo solnčne žarke. Z morja včasih potegne veter, ki pa ne hladi, temveč le vzdiguje kupe prahu in tako zapira dihanje. Težki vozovi prihajajo mimo in odhajajo na vse strani, zapirajoč pot pešcem. Kupi peska, kamenja in apna zagrajajo vse obrežje in na stotine rok hiti in se trudi, da napravi dostojno pristanišče ladijam vsega sveta. Mornarji, delavci, berači in leni zijali sestavljajo pisano tolpo, v kateri se slišijo vsemogoči jeziki in narečja...

Nakrat se je razlegel z morja strel topa in vsa tolpa se je obrnila proti zalivu. Velika trijarbolnica z visokim obstenkom in pol razpetimi jadri je priplula k bregu. Na jarboli je visela portugalska državna zastava.

— Glejte, glejte, ladija... razlegalo se je mej tolpo.

— Vrnila se je iz Porto Santo — pojasnil je nekdo. — Gotovo je prinesla poročil o novi utrdbi na San Jorž de la Mina.

— Na San Žorž de la Mina? Kje je to?

— Ti si gotovo inozemec, da tega ne veš, to je na guinejskem obrežju v Afriki.

Naš kralj Janez II. je osnoval to trdnjavo, da obvaruje trgovino s slonovo kostjo, črnim lesom, zlatim peskom in robu, ki se je sedaj tako lepo razvila v sosednih krajih.

Z zlatim peskom, — so vsi poželjivo ponovili v tolpi. — Pojdimo na kraj, kjer bodo razkladali.

Nastala je grozna gneča, vsak je hotel naprej, trudil se in neusmiljeno razrival, da sebi naredi pot.

Na prednjem delu ladije je stal opirajoč se ob obstenek, mož v obleki portugalskega plemenitaša, z zagorelim obrazom in nekim plemenitim ponosom in bistro gledal sliko, ki se je razprostilo pred njim. Poleg njega je stala postavna ženska s sledovi neozdravljive bolezni jetike. Deček sedmih let jo je držal za roko in kazal njej slikoviti prizor.

Nakrat so oči ženski veselo se zabliskale in rekla je z blagovročnim glasom — vidiš te kupole Svete rodbine? Kako jaz rada zopet vidim kraje, kjer je tekla moja mladost. Lizbona je najlepše mesto, katero sem kedaj videla!

— Prisegam pri Materi Božji, ti imaš prav. Lizbona je zares jedno najlepših mest sveta. Pogledj kako amfiteatralično se razteza po treh holmih in so-

sednih dolinah in gorovje Nove Kastilije s svežimi vrhovi obdaja mesto, kakor trdnjavski nasip.

— Poglej oče, kako so lepi vrhovi! — zaklical je deček, pokazal v daljavo. — Tukaj je ravno tako kakor v Porto Santo.

— Zemlja je tukaj rodovitna, sin moj! Tukaj je mnogo vinogradov, oljkinih, granatnih, smokvinih in celo palmovih gajev. Tu se hitro izkrcamo, in gledati moramo na imetje naše.

— Je li dobila Anica naše pismo? — rekla je v skrbeh sopotnica.

— Kdo je to Anica? — vprašal je deček.

— Anica, moj dragi — odgovorila je mati — je dobra ženska, ki je mater tvojo z lastno nevarnostjo rešila iz morja.

— Zakaj Anica ni pri nas?

— Poprej je bila pri nas, a sedaj ima svojo hišo in svojo rodbino, žena je postavnega mornarja Petra.

Ladija je vrgla jadra, verige so zazvene in s krova se je položil most. Vsi so planili na obrežje, kakor potok, ki si je napravil pot. Slednji je hotel stopiti prvi na suho, videti znanca.

— Poglej Anica, to je naš gospod in ž njim gospa Filipa! — zaklical je visok, postaven mornar, obrnivši se k lepi mladi ženski, ki je vedno gledala v tolpo.

Pogledavši, kamor jej je pokazal, je ženska zaklicala:

— Da, sta. O sveta Mati Božja; kako je ona shujšala... povsem bolna je.

— Saj sta nama o tem pisala — rekel je mož. — Glej, da bodeš molčala in je ne bodeš pomilovala. Gospa že tako čuti, da se jej bliža smrt.

— Bodi brez skrbi, Peter ničesa ne rečem. Pojdiva k njim.

Peter je začel delati sebi pot skozi tolpo s svojimi močnimi rokami in kmalu je bil z Anico pred Kolumbom.

— Dobro došla, gospod in gospa! — je veselo in spoštljivo zaklical. — Takoj sem vaju spoznal, če tudi je že minolo toliko let... Tu je moja Anica.

Vsi so se veselo pozdravljali.

— Peter, tvoja Anica ti dobro streže, odebelil in zredil si se — rekel je veselo Kolumb.

— Ne morem se pritoževati, gospod, odgovoril je Peter dobrodušno. — Glavno je pa morski zrak, to je najzdravejša reč.

Tu je moj sin Djeto, — rekla je Filipa in ga poljubila... Kdo ve, če bode še dolgo pod materinim varstvom.

Od solz ni mogla dalje govoriti.

— Čemu take žalostne misli, gospa? Midva s Petrom sva vam obvezana z vsem svojim življenjem. Stregla bodeva vam, da se popolnoma ozdravite pod domačim nebom...

— Ste li dobili naše pismo in najeli nam primerno stanovanje? pretrgal je Kolumb razgovor dveh žensk.

— Pismo smo dobili — odgovoril je Peter — in vse smo storili. Takoj se lahko odpravite v novo bivaliče, in voz čaka vaših stvari.

Peter in Anica sta hitro pobrala in naložila Kolumbove stvari in vse so skupaj ostavili ladijo.

— Jaz skoraj Lizbone več ne poznam — rekel je Kolumb gledajoč kipeče ulično življenje.

— Čudno ni, gospod, — odgovoril je Peter smejoč se. — Od kar sta odšla je že minolo sedem let in Lizbona se je prebudila iz spanja, v katero jo je bil zazibal pokojni kralj Alfonz. Ko je prišel na prestol naš milostivi kralj Janez II., je nastopila za narod nova doba. Kralj je podedoval strast po odkritju novih dežel od svojega strijca — infanta Henrika in vse stori za pospeševanje mornarstva. Povsod govore, da hoče kralj uresničiti bleščeči načrt infanta Henrika in nesti portugalsko zastavo v Indijski ocean.

— Hm... Ta načrt je jako dober, a zdi se mi, da se pri tem drži napačne poti. Pot okrog Afrike je dolga in težavna, in vspeh jako negotov — pristavil je Kolumb zamišljeno.

— Prav imate gospod — odgovoril je Peter. — Sam kralj je jako nezadovoljen s počasnostjo odkritij krajev ob bregovih Afrike in z ovirami, ki se kažejo pri vsakem koraku. Znanost je poklicana sedaj na pomoč; omogočiti mora ekspedicijo z manjšimi nevarnostmi in večjo hitrostjo v poti. Veliki zvezdoznanec gospod Roderito in gospod Hoze Hudio, žid po rodu, a tako učen, kakor jih je malo, stojita na čelu sveta. Znameniti zemljepisni risar, gosp. Martin Begajm, mora predstaviti zemljo v podobi kroglice in pojasniti njeno uredbo... To je smešna reč... Pomislite gospod... kako neumno... mi živimo na krogli!

— To ni nič neumnega, Peter, — rekel je Kolumb. — Le čudim se, od kod ti tako dobro vse to veš. Kje si zvedel?

— Zvedel sem — nasmehnil se je Peter — iz ust samega Hoze Hudia.

— Kako? vprašal je začuden Kolumb.

— Prav lahko — odgovoril je Peter, — gospod jako rad lovi morske ribe, lovi jih na svoj način, a jaz mu pomagam pri tem delu.

— In on tebe uči?

— On ve, da sem mnogo hodil po svetu, da je morje meni jako ljubo in zato se mu ne zdi odveč vlivati svetlobe v mojo neumno glavo.

— Morda kaj več o astrolabiju — tej pridobitvi novega časa.

— Gospod Hoze Hudio — odgovoril je Peter — pravil mi je nedavno o nekem instrumentu, kateri kaže mornarju točno stanje solnca, a priznati moram, da ga nisem popolnoma razumel, in ne morem ve-

deti, kako korist more imeti tak astrolabij za mornarje.

— Kako korist? O veliko, ogromno korist, Peter! — zaklical je naudušeni Kolumb tako glasno, da so se mimoidoči nehote obrnili na njegovo stran. Iznajdba astrolabije je pravi blagoslov božji. Dela mornarja nazavisnega od suhe zemlje, da more voditi ladijo po neomejenem morju. Sedaj se nam ni več treba držati brega, kot so se ga morali prejšnji mornarji, kateri so zgubivši zemljo, blodili po morju, ne vedoč, kam bi obrnili ladijo. Sedaj se lahko pogumno spustimo na širno morje, o katerem pripovedujejo toliko strašnih stvari. S pomočjo astrolabija in kompasa vedno najdemo pot... Naprej torej, na morje, na zapad! Tam leži novi svet, nova zemlja!...

V svojem naudušenju Kolumb ni zapazil, da se je bil ustavil v sredi ulice in se je okrog njega in njegovega sprehajalca zbrala tolpa zijalov in radovednežev. Vsi so zevajoč poslušali, ne vedoč, kaj bi si mislili o čudnem govorniku.

— Hočete li vi gospod, odpraviti se z ladijo, da odkrijete ono novo zemljo? — razlegal se je ironičen mladeniški glas.

— Ko pride čas, prisegam pri Bogu in vseh Svetih, da to storim. Z usti otrok govori Gospod! — odgovoril je Kolumb z dostojnostjo, potem počasnim korakom šel dalje, delajoč si pot skozi gosti krog, ki se je bil zbral okrog njega.

Vsi so ga začudeni gledali.

— Kakor je Bog svet — zaklical je ravno ta glas — on hodi kakor rajski pravičnik?

— Prav imaš — zaklical je drugi.

Plavati vedno na zapad, kakor v brezdnosti ničesa drugzega videti okrog sebe, kakor vodo — kako lepa...

— Ali pa priti hudiču na noge, kjer se valovi kipe od peklenškega ognja.

— Tacega potovanja nas varuj sv. Frančišek!...

— Da res lepa pot! Naravnost v kremplje satanove... govorili so v tolpi in razšli se.

V tem je Kolumb z ženo in sinom prišel v hišico, katero je bil zanje najel Peter v lizbonskem predmestju.

— Tu je vaše stanovanje, — rekel je potem mornar.

— Sveta Mati Božja varuj naše bivališče.

— Ti je li tukaj všeč — vprašal je Kolumb Filipa, ki je hodila gori in doli po sobi.

— Kako mi ne bode všeč? — odgovorila je ginjena Filipa. Tukaj je vsaj vrtec, kjer se moreš počuti v hladni senci, a kaj več ne moreva zahtevati...

— Potrpljenje, draga, potrpljenje! Tudi za nas pridejo boljši časi, ko ne bomo več trpeli pomanjkanja — zaklical je prepričan Kolumb. Treba je le pogumneje delati, izbravši si pravi trenotek.

— Kaj misliš sedaj delati, Krištof? vprašala je

Filipa vznemirjena. — Mari me hočeš zopet zapustiti. — Že sedaj se bojim in vznemirjam, ko ostanem sama z Dijetom in mislim na te, kako se bodeš vedno imel boriti z nevarnostimi, burjami in viharji.

— Ne, srce moje, bodi mirna! Sedaj bomo skupaj živeli... Sedaj hočem v red spraviti, kar sem opazil sam, in kar je skusil oče tvoj. Njegov dnevnik, ki ga je pisal, ki je bil na potovanju z infantom Henrikom, je zame velik zaklad. Tvoja mati mi je jako ustregla, ko mi ga je podarila po smrti svojega moža. Moj brat Jernej pride kmalu v Lizbono in skupaj izdelava ta načrt, kateri me že tako dolgo zanimlje.

— No, kaj pa potem, je v skrbeh vprašala Filipa.

— Potem bom pa gledal, da ga uresničim, odgovoril je Kolumb. — Ti veš, da mi je tvoj brat Peter Korreo dal priporočilno pismo do Petra de Meneses, grofa Villa Reala, zaupnika kralja Ivana II....

Ko se je dobro uredil v svojem stanovanju, je Kolumb že drugi dan začel urejati vse svoje opazke, načrte, zemljepise in opise potovanja in jih primerjati s papirji, katere je ostavil njegov tast. Oče Filipe je bil znamenit mornar, njegova preiskovanja, zemljepisna odkritja in matematične opombe — so vedno bolj razvijale v Kolumbu misel, da če potuje vedno na zapad po Atlantskem morju, da naposled pride do bregov Vzhodne Azije, čudovite dežele Indije, Cipanga in Kataja, o katerih je toliko pripovedoval Marko Polo.

Zatopljen v svoje račune, je Kolumb sedel v sobi sklonjen na papirje, kar so se nakrat tiho odprle duri in v njih se je pokazala moška postava. Zaslišavši korake, je Kolumb si privzdignil glavo.

— A, Jernej, si li ti?

— Jaz, brat tvoj, hitel sem priti na tvoj klic.

— Dobro, hvala!

In brata sta se veselo objela.

— In kako se imajo dragi stariši?

— Po milosti božji in vsled tvoje podpore še dosti dobro. Oče je star in delati ne more in tvoja podpora je potrebna. Vse, kar jaz zaslužim, gre za vzgojo mlajših bratov Ivana, Pelarina in Jakoba.

— Če Bog nam pomaga, kmalu se nam na boljše obrne — rekel je Kolumb. Prišel si pravi čas. Proučil sem že vse, kar je znanega o doslej znanih celinah in otokih. Vse, kar se govori o Brandonu, Antili in otoku Sedmih mest se razprši kakor megla. Te pripovedke so zaradi tega zanimive, ker nam odpirajo oči glede položaja Atlantskega morja in nam dokazujejo, da je njega zapadna stran popolnoma neznana. Tja moramo obračati svoje poglede, ondu mora biti neznana zemlja!

— Prisegam pri sv. Lorencu, to je drzna misel — je začuden zaklical Jernej.

— Drzna, — a izvršljiva. Atlantsko morje je najbližja pot v Indijo, katero že tako dolgo iščejo!

— V Indijo! — ponovil je zamišljeno Jernej. — Ti imaš morda prav, Krištof, a ti pozabljaš, da leži Indija od nas na vzhod in pa na zapad. Seveda ko bi bila zemlja okrogla.

— In v tem slučaju? pretrgal mu je besedo Kolumb.

— Prisegam pri sv. Lorencu, tedaj bi mi mogli iti okrog nje in plavajoč na zapad mogli bi priti v one kraje na vzhodu, kamor pridemo sedaj le po dolgi morski vožnji okrog Afrike!

— Zemlja je v resnici tudi okrogla, Jernej. Mogoče je priti okrog nje z zapada na vzhod, in priti tako na isto mesto, s katerega smo odšli. V tem nas prepričuje cela vrsta pojavov, trditve znanih pisateljev in pripovedke mornarjev.

Jernej še ni mogel odgovoriti, ker so se odprle duri in Peter je silno vznemirjen prihitel v sobo.

— Nesreča, gospod, nesreča! — je rekel z zasopelim glasom. — Gospa ...

Kolumb se je stresel in obraz mu je močno pobledel.

— Kaj je ž njo? — vprašal je s težkim glasom. — Je li umrla?

— Ne, gospod, je še živa, a leži v nezavesti. Kri se jej je ulila iz grla.

— Kje je — kje?

— Prišla je k nam s sinom Dijetom. Ko je prestopila prag, se je nakrat zgrudila na tla in kri se jej je ulila iz nosu in ust.

Kolumb ni vsega poslušal, skočil je iz hiše. Njegova Filipa, najdražje bitje na svetu, naj bi mu vzela smrt tedaj, ko je v njegovem srcu zasejal žarek novega odkritja. To ni mogoče, to ne sme biti.

Tekel je v Aničino stanovanje. V obširni sobi na postelji ležala je na blazinah, pokrita z belo odejo Filipa — poosebljena angeljska lepota. Oči so jej bile zaprte. Poleg postelje sta se pogovarjala Anica in zdravnik, Dijeto je pa na tihem vzdihoval v kotu.

Anica je prva opazila prišlece.

— Moj Bog, gospod, zaklicala je. — Gospa se še ni zavedla ... O sveta Mati Božja!

— Kolumb jo je odstranil in stopil k postelji. Hotel je spregovoriti, a ni mogel. Pred očmi se mu je potemnelo ... Tipajoč je poiskal roki Filipe in na posled s težavo zamolklo spregovoril.

— Moja draga, mila žena.

Kakor bi bila čakala tega glasu, odprla je oči in hotela vstati.

Kolumb jo je rahlo privzdignil in jej položil za hrbet roko.

— Krištof — so s težavo spregovorile bledeje ustnice ... Končano je ... Hvala ti lepa! ... Presveta Mati Božja. Kje je Dijeto?

Na znamenje očetovo je deček prišel k materi.

— Moj ... sin. — Njene slabe roke položile so

dečka v roke očetu. — Ljubi ga ... in ti, Anica! Ljubi mojega ... sina.

— Filipa, Filipa! ne zapuščaj nas!

— To je volja Matere Božje! — Jaz odhajam! ... Ti ... ostaneš ... Moj Bog ... Kakšno svetlobo ... Krištof ...

In tu je glavo umirajoča povela na prsi in potemnele so jej oči. Iz ust je bruhnila kri, in zaslišalo se hropenje ... Prsi so se visoko vzdignile, zgornji del trupla se je stresel in vse je bilo končano.

— Umrla je ... umrla! ... zaklical je Kolumb in zakril si obraz s tresočimi rokami.

Nastala je grobna tišina, katero je motil samo zamolkel jok žalujočega soproga, ki je zgubil zvesto družico svojega težkega življenja.

— Oče, oče! ... Razlegal se je nakrat glas v njegovih ušesih in ta glas mu je dal moč, da se je zopet premagal.

— Moj sin, moj Dijeto! — zaklical je Kolumb strastno pritiskajoč dečka na svoje prsi.

To trenutje je solnce zašlo in večerni zvon je zapel s tihim glasom, kot bi naznanjal smrt zveste žene in ljubeče matere.

Kolumb se je sklenil nad drago pokojnico in tiho jej zatisnil oči. Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

Deželni glavar Detela otvori dne 6. julija sedemnajsto sejo deželnozbornskega zasedanja. Spominja se s toplimi besedami bridke izgube, ki je zadela s smrtjo najvojvode Karola Ludovika cesarsko hišo in sploh vse avstrijske narode. Umrlega brata presvetlega cesarja dičilo je veliko človekoljubje in neprecenljivih zaslug si je stekel za avstrijske narode kot ustanovnik „Rudečega križa“ in kot protektor trgovskega muzeja. Avstrijski narodi mu bodo ohranili trajen in velečasten spomin. Poslanci so stoje poslušali govor. Z lepimi besedami se spominja dalje glavar umrlega deželnega in državnega poslanca kanonika Kluna. Ga hvali kot marljivega in vestnega poslanca in kot uzornega rodoljuba. Obe sožalni izjavi se zabeležita v zapisniku. Došle peticije in predloge deželnega odbora se odkažejo dotičnim odsekom. Poročali so nato v imenu odseka za letno poročilo o raznih točkah letnega poročila poslanci Grasselli, baron Wurzbach, Pfeifer, Kersnik, Ažman in Schweiger. Poročila zadevajoča: sankcijo deželnozbornskih sklepov in zakonskih načrtov, davke, zdravstvene reči, deželne podpore, deželne zavode in zaklade, šolstvo, obrtni pouk, dež. kmet. šole na Grmu, ustanove, osebne stvari — se vzame na znanje. — Poslanec Murnik predlaga nujno, da naj se z ozirom na bližajoči se konec zasedanja vse prošnje, ki prihajajo, odstopi dežel. odboru, da jih reši. Če jih pa ne more rešiti, naj jih predloži v prihodnjem zasedanju. Predlogu se pritrdi. — V finančni odsek se voli namesto umrlega člana posl. Kluna, posl. Pfeifer. — Načelnikom finančnega odseka se voli namesto umrlega načelnika posl. Kluna, dr. Papež. Prihodnja seja je bila včeraj.

potom se bode lahko tudi v ljubljanskem okraju prašičja kuga razširila. To naj se torej strogo prepove.

Gorjani pravi, da je kaznen za prestopke proti naredbam višjih oblastnih preizk. — Neki kupec, ki je več sto prašičev spravil čez mejo je bil kaznovan s 40 gl. Je li potem čudno, če se prašičja kuga ne more zatreti.

Deželni živinozdravnik Wagner obljubuje, da bode vlada strogo postopala in zlasti kontumacijski čas podaljšala. Merodajni krogi pa naj podučujejo ljudstvo, da bode spolnovalo natančneje postavna določila.

Tajnik Pirc obžaluje, da je izgubila naša dežela precejšen dohodek, ker imamo prašičjo kugo. Prodalo se je iz dežele prašičev vsako leto za več ko 1 milijon gl. Da se je kuga zanesla v deželo, so krivi kmetovalci sami. Ljudje mislijo, da so vse naredbe vlade same sitnosti. Celo v dveh časopisih sta dopisnika postopanje vlade obsojala in hujskala proti njenim naredbam. Ako ljudstvo prav nič storiti neče, da bi se ubranilo nesreče in vsa postavna določila sovraži, potem se ni čuditi, če je prišla kuga v deželo.

Predlog mokronoške podružnice se na to vprejme.

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Proti muham. Muhe po letu grozno grizejo konje, posebno, če je kje konj kaj odrgnen. Muhe se odženo, ako se v pol litra vode ulije kakih 20 gramov karbolne kisline in se s tem živalim obmijejo odrgnena in razpikana mesta.

Krmljenje konj s koruzo. Vselej naj se preide polagoma od ovsenega na koruzno krmljenje. Koruza naj se, predno se pokrmi, 24 ur v vodi namaka, ali se pa da konjem poprej vode piti, predno se jim da koruze. Največ kornze se jim da zvečer. Sveža koruza se ne sme dajati konjem. 1 del koruze tečeje zaleže, kakor 6 delov ovsa.

Kako uporne vole ali krave dalje spraviti. Uporne vole ali krave dalje spraviti je velika težava. Tepenje nič ne pomaga. Marsikako govedo se da rajši ubiti nego bi ustalo. Dobro je govedi dati prsti ali tobaka v nos. Govedo začne kihati in pri tem vstane.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Četrto poglavje.

Pred junto (zborom).

Na visokem holmu, ki strmo pada proti morju, ponosno stoji Penja di Cintra, priljubljeno letno bivališče portugalskih kraljev. Fantastično kot stara nemška balada, domišljeno kot arabske pripovedke je sezidano to poslopje, s katerim je združeno toliko znamenitih zgodovinskih spominov. Že zračna arhitektura priča, da je mavriški stavbar zgradil to čarobno poslopje in je Janez II., ki se zmatra za osnovatelja Penje, le predelal stari dvorec maverskih sultanov zunaj mesta. Prekrasni vrtovi, pravi Armidini

vrtovi, ki ga obdajajo, dajo mu še večjo mičnost. Naposled pa lepalega dovršuje krasoto te stavbe vzhodnega uma. Na zapadu se pred okni grada razprostira brezmejna površina Atlantskega morja, na severu je valeče hribovje pasa Estramadure, na jugu se vzdigujejo pa mični vrhovi Sierre Cintre in na vzhodu leži 28 ur oddaljena hrupna Lizbona.

Umljivo je, da so portugalski vladarji v začetku pomladi hiteli ostaviti prašno mesto in se podali v grad zunaj mesta. Tako je storil tudi kralj Janez II. drugo leto potem, ko je prišel veliki Genučan v Lizbono. Pomlad še ni bila nikakor prav nastopila, že je kralj z vsem dvorom se preselil v Penjo di Cintro. Tu sem so morali prihajati prositelji, tu se je zbrala junta, vrhovni zbor portugalski.

Nekega majskega dne je v salonih bilo jako živo. Prositelji in dvorniki hodili so semtertja in vsak je imel svoje skrbi. Vsak je nezaupno gledal soseda in si mislil, če ne bode poleg njega stoječ prositelj nasprotnik, ki mu zagradi pot, ali ga pa pusti na strani.

Umljivo je, da so se pri tacih razmerah pogledi vseh obrnili na visoko postavo prišedšega Krištofa Kolumba. Drug drugemu so tiho pripovedovali, kaj vedo in sodijo o Kolumbu. Le malo se mu jih je približalo, ko se je ponosno usel v kot kraljevega salona, večina mu je obrnila hrbet in se mu neprijazno posmehovala.

— Poznate li dobro tega gospoda? — rekel je neki prositelj sosedu.

— Kdo pa ne pozna Krištofa Kolumba v vsej Lizboni? — rekel je drugi.

— Hoče nam pokazati najbližjo pot v Indijo — rekel je tretji.

— Napolniti hoče svojo prazno mošnjo s portugalskimi cekini! Ha! ha! ha!

— Slepar je, ki hoče ljudi spraviti v pogubo — rekel je prvi.

— Tega ne rečem, — pravi drugi — njegovi zemljevidi suhe zemlje in morja, so jako umetno narisani, če tudi se jako odločujejo od starih, in so obrnili nase pozornost učenjakov.

— Zemljevidov najbrž ni risal on, ampak njegov brat Jernej, kateri se vedno suče po ribiških naselbinah in meša glave lepim deklicam.

— Mogoče — odgovoril je tovariš, a tudi Kolumb sam je jako spreten in izveden v svoji stvari. Nedavno sem ogledoval njegove narisane zemljevide, in od tega časa mi je simpatičen.

— Če je tako izveden, kakor govorite, si je pač že pridobil lepo premoženje?

— Nikakor ne. Prej je ubog nego bogat — odgovoril je zagovarjalec. — Kakor sem slišal, je nedavno se celo zadolžiti moral. Ne obupa pa vendar ne, če tudi ga je nedavno zadela huda zguba — umrla mu je soproga, katero je tako goreče ljubil.

Ko se je tiho vršil ta pogovor, so se nakrat odprla vrata, kar je dokazovalo, da pride neka visoka oseba.

— Peter Menezes, grof Villa Real, jeli so šepetati drug drugemu.

— Glejte, nekoga išče!

— Zaupnik kraljev, koga pač išče mej prostelji? — popraševali so drug drugega.

— To ve samo Mati Božja! Glejte je že našel, kogar je iskal.

— Glejte k risarju gre!

— K neumnemu sanjarju!

— K genuškemu klativitezu.

Zmajali so z glavami, pogledavši drug drugega in šepetali, kar je očitno kazalo, da se čudijo postopanju kraljevega ljubljenca.

— Peter di Menezes je res šel k Kolumbu.

— Pozdravljam vas, rekel je in se priklonil.

— Veseli me, da ste dobili avdijenco.

— Kako sem vam hvaležen, gospod.

— Ni treba se zahvaljevati, gospod. Priporočila sta me goreče vaš svak Peter Korreo in učenjak Hoze Hudio. — Varujte se. Res je Hoze Hudio za vas, a on je žid in njemu nasprotuje kraljevski duhovnik, ki mu je sovražen. Djeto Ortice di Sacadilja, ceuski škof je njegov hudi nasprotnik in bode gotovo tudi vaš nasprotnik...

Pogovor se je pretrgal, ko je prišel paže in v vratih glasno zaklical:

— Gospod Krištof Kolumb.

— Pojdite in z vami naj bodo vsi svetniki, je hitro rekel grof in krepko stisnil roko Kolumbu.

Vsi so se čudili, da je tako laskavo kraljevi ljubljencu govoril s Kolumbom. Ker je baš sedaj prišel dnevni maršal v sobo in jel izbirati prošnje in izpraševati prosilce, so Kolumba nakrat pozabili in vsak je mislil le na svoje koristi.

V tem je Kolumb s pažetom prišel v kraljevi kabinet.

Dva kraljeva služabnika v modrih baržunastih oblekah z zlatimi vrvicami in atlazastimi trakovi na plečah sta stala na obeh straneh zaves, ki je visela preko duri. Na znamenje pažetovo so oddrgnili zaveso in odprli duri. Kolumb je vstopil za pažetom v kraljevi kabinet. To je bila obširna soba v strogem slogu napolnjena z instrumenti, z mizami, z rokopisi, zemljepisi in narisi razmetanimi v slikovitem neredu.

— Vaše veličanstvo je izvolilo pozvati gospoda Kolumba — rekel je paže in se ponižno priklonil. — Tukaj je.

Visok lep mož se je vzdignil izza pismene mize in šel naproti prišedšemu. Če tudi je obleka kraljeva bila popolnoma priprosta, brez vsacih našivov, vendar se je že po hoji in ponosnem obrazu moglo soditi, da je vladar, ne pa navaden posmrtnik.

Na nizki poklon Kolumbov je kralj malo po-

kimal z glavo, da se je jedva opazilo, potem pa vanj, vpri svoj ostri pogled.

Kolumb je spoštljivo ali trdno vzdržal ta pogled ne da bi bil povsilen oči. Njegovo vedenje in pogumnost sta napravila na kralja jako dober utis in prijazen nasmeh se je pokazal na ustnih Janeza II.

— Vi ste torej umetni risar. Vam je ime Krištof Kolumb? — začel je kralj avdijenco.

— Na uslugo, vaše veličanstvo. Na Portugalskem imenujejo me Kristobal Kolon. V moji domovini — Italiji — pravijo mi Kristoforo Kolombo in po latinski mi je ime Kristoforus Kolumbus.

— Na imenu ni nič ležeče, temveč na človeku samem, na človeku, da se samo ne širokousti, temveč tudi res kaj stori.

— V oblasti vašega veličanstva spremeni se beseda v dejanje. Ta smoter je velik in vreden kralja.

— Seveda je sicer res — rekel je zamišljeno kralj — a mi imamo toliko stroškov. Naša odkritja v Afriki prinesla so Portugalski veliko slave, a le malo dobička.

— Korist bodete imeli, vaše veličanstvo, — odgovoril je prepričan Kolumb — kadar odkrijemo pot v Indijo.

— A kdaj bode to? — zaklical je kralj. — Mari se nismo potrudili izvesti načrte infanta Henrika in storili vsega, kar je bilo v naših močeh. Vedno damo iz blagajnice velike svote.

— Oprostite, vaše veličanstvo — je pogumno odgovoril Kolumb — dovolite mi spregovoriti nekaj besed. Po mojih mislih, ako se tudi posreči izvršiti idejo infanta Henrika in obiti Afriko, priti tako do Indije, dežele zlata, biserov, dragih kamenov in vsakovrstnih dragocenosti, ne bode ta pot opravičila nad, ki se vanje stavijo, in zadovoljila vašega veličanstva.

— Čemu ne? vprašal je začuden kralj.

— Ta pot je predolga in prenevarna. V trgovini je čas denar. Čemu bi tratali denar za daljšo pot, ako je pred nami boljša in krajša? Priroda jo nam kaže. Priroda ima v vseh svojih pojavih koristne smotre, katere je napravil božji Stvarnik, katerega pota so nezapopadljiva. Tako solnce tudi brez uzroka ne hodi okrog zemlje. Neverojetno je, da bi tako velika luč zastonj tratala svoje darove in brez smotra nam služila. Vrstenje dneva in noči nima pomena brez solnca — tega nebeškega očeta...

— Jaz vas ne razumem gospod! Kaj hočete s tem povedati?

— Prepričan sem, vaše veličanstvo — je z naluščenjem zaklical Kolumb — da v osnovanju velikega prirodnega pojava se nahaja zakon splošnega soglasja. To je v naravi stvarij. Iz tega sklepam, da solnce v svojih dobrotah ne pozna meje, da vedno deluje v prid človeštva, in se tedaj, ko se nam skrije po noči, prikaže drugod. Solnce, ki pri nas zaide zvečer, ozarja azijske dežele in začne se jutro

na vzhodu in ko se v Aziji skrije, pa imamo pri nas novi dan.

— Kaj sklepate iz tega, gospod. Kaj ima to opraviti z odkritjem poti v Indijo?

— Jako mnogo, vaše veličanstvo, more se reči, da vse — rekel je Kolumb in se spoštljivo priklonil.

— Zanimivo je poslušati — odgovoril je kralj ne brez vsake ironije.

— Solnce nam more pokazati pot v Indijo, biti nam za kažipota, vaše veličanstvo.

— Solnce? Kako?

— To pot, katero solnce prehodi slednji dan po nebu, moramo mi prehoditi po zemlji. Če gremo za solncem, moramo preiti vso zemljo in priti do Perzije in Tatarije, Vaše veličanstvo. Okrog Afrike ni iskati pota v Indijo, a najti moramo drugo pot, krajšo in boljšo. Preskrbite me z ladjami in ljudmi iz jaz vam najdem to krajšo pot, kakor je tista, katero iščete okrog Afrike.

Kralj je zamišljen sedel v naslonjač. Dostojnost in globoko prepričanje, v katerem je Kolumb razkladal svoje mnenje in naudušenost, katera se je videla iz njegovih očij, vse to je na kralja napravilo globok vtis.

Vspeh tega podjetja, kolikor sem vas razumel, — rekel je kralj — je odvisen od tega, ako je zemlja okrogla. Kaj pa je če to ni res, temveč, samo bistro umna hipoteza?

— Hudo bi mi bilo, ko bi našel človeka, kateri ne priznava te istine — rekel je Kolumb. Da je zemlja okrogla je popolnoma dokazano, če tudi to še ni dosti znano. Seveda naposled se najdejo trdovratniki, kateri zapirajo oči svetlobi in v svojej netumni trdovratnosti mislijo, da je ves svet slep in oni sami ž njim. Svetloba se bode vedno bolje in bolje razširjala. Ako vaše veličanstvo ne želi, jej se pustiti razširiti v vaših deželah, našla bode druge dežele, katere bode obsegala s svojimi žarki, ne da bi se jej kdo ustavljal. Dajem vam častno besedo, da uresničenje mojega načrta odkrije za Portugalsko neizcerpni vir blagostanja. Znameniti zemljepisec, Pavel Toskanelli iz Florence popolnoma odobrava moj načrt in je prepričan, da se le na zapad, čez Atlantsko morje odkrije najkrajša pot v Indijo, deželo bajevnih bogastev. Po tem potu po mnenju Toskanellija mi gotovo pridemo v dežele velikega hana, najdemo bogat otok Cipango in obrežje Mange in Kataja, ki imajo neizmerno bogastva. Ondu se v obilju nahajajo dragoceni kamni, zlato in vse močiči trgovski predmeti. Pa ne le zaradi zlata, dragocenih kamenov in biserov moramo najti pot v te dežele; prebivalci teh krajev žive še v globoki temi poganstva, iti moramo k njim, da jim oznanujemo luč svetega evangelija in slavo božjo.

— Vi se jako naudušujete za to stvar, gospod — odgovoril je kralj po kratkem molčanju in ravno zaradi tega morda marsikaj ne upoštevate. Če se

stvar posreči, bomo res mogli delati v slavo božjo in iz dežele dobivati korist; a če se ponesreči, kaj pa potem? Recimo, da mi res odpravimo ekspedicijo, ne meneč za čas ne za denar, a se nakrat vse pripovedke o hanovi deželi pokažejo za izmišljotine in pota v Indijo ne najdemo!... Kako bode to potrl vso državo in kako nevoljo vzbudilo! Stvar je treba pred vsem dobro premisliti. Kakor me tudi zanimajo vaši načrti, vendar si jih ne upam poprijeti, ne da bi se posvetoval z drugimi. Vi ste nam poslali vaše črteže, zemljevide in zapiske. Danes se snide junta, da se posvetuje o vašem predlogu. Ko se junta zaključi, bodem vam naznanil, kako se odločim. Bodi kakor koli, vendar me veseli, da sem vas osebno spoznal in vas slišal. Nikakor vas ne pozabim... Vaši načrti in teorija me jako zanimajo.

Kralj je dal znamenje, da je avdijenca končana in podal Kolumbu roko. Kolumb je pokleknul na jedno koleno in roko poljubil.

— Sveta Mati Božja naj vam naudahne ugodno rešitev! zaklical je Kolumb in se še jedenkrat priklonil. — Čakal bodem s spoštovanjem.

V spremstvu s pažetom je Kolumb ostavil kraljevsko palačo zračnega dvorca.

Jedva je odšel paže, že je kralj pozvonil. Paže je vstopil.

Vzemi te zemljevide in zapiske in nesi jih v zborovalno sobo in naznani, ko se snide junta, da jo sam osebno otvorim.

Paže je ubogal.

Kralj se je usel za pisalno mizo in začel pregledavati rokopise ležeče pred njim. Čez nekaj časa se je zamislil, pustil delo in naslonil se na naslanjačevo naslonilo.

Zares čudno! — mrmral je sam seboj. — Ne gre mi iz glave teorija tega Genučana. Kaj če ima prav? Na drugi strani se mari nisem dal voditi fantastičnim sanjarijam in bil odposlal misije k toli proslavljenemu patru Janezu, ki je neki vladal v oddaljeni deželi na jugu? Kaj je bilo iz tega? Zasmehovanje in neumnosti! To so bila sanjarjenja verskih fanatikov. Ne, ne! Treba je biti previden in ne udajati se prvemu vtisu.

Duri kabineta so se odprle in prišel je paže.

— Ne blagovolite li priti v junto? Vsi člani so že prišli.

— Pozove komornega maršala — da me obleče.

Paže je odšel in čez jedno minuto je v kabinet prišel komorni maršal z jako lepo z zlatom obšito obleko. Kralj se je hitro oblekel. Udar zvonca je naznanil odhod njegov iz kabineta.

S hitrimi in trdimi koraki šel je Janez II. po salonih in povsod so se mu nizko priklanjali dvorniki, stoječi v vrstah po činovni starosti. Kralj je milostljivo odgovoril na njih pozdrave in dal znak svojemu duhovniku Djeto Orticu di Sacadilja, člo-

veku slovečemu zaradi svoje učenosti in Petru grofu de Villa-Realu in v njiju spremstvu šel v dvorano, v kateri se je zbrala junta. V sobi so že bili najučenejši portugalski kosmografi Roderigo, Hoze Hudio, risar zemljevidov Martin Begajm iz Norimberka in mnogo drugih veljakov. Vsi so se nizko priklonili in na znamenje kraljevo zaseli svoja mesta.

— Spoštovana gospoda — spregovoril je kralj — vi veste, o čem bode danes razgovor. Nam so se predložili zemljevidi in zapiski Genučana. Danes sem ga bil vsprejel v avdijenci in reči moram, da je name napravil vtis mož nekako trdno prepričanega o tem, kar nam pismeno razlaga na podlagi svojih preiskav. Dalje veste, da se dosedaj nam še ni posrečilo uresničiti goreče želje, podedovane po infantu Henriku, da bi našli najkrajšo pot v Indijo. Vse mogoče ovire in nevarnosti nam zagrajuje pot do dosege svojega namena. Sedaj nastane vprašanje, se li hočemo držati prejšnje sisteme poskusov, ali pa oprejeti se novega načina, katerega nam predlaga Genučan ali Kolumb, kakor se sam imenuje.

Nastala je tihota. Vsi so premišljevali in se pripravljali povedati svoje mnenje.

Kralj se je najprej obrnil k Roderigu.

— Kaj mislite o tem, gospod? — ga je vprašal.

— Težko je dati odločen odgovor — odgovoril je učeni kosmograf. — Ničesa ni nemogoče vsemogočemu Bogu. Vse kar morem navesti proti teoriji Genučanovi, je to, da nimamo dosedaj nobenih učenih podatkov, ki bi potrjevali njegovo mnenje. Na drugi strani pa, ako se peljemo vedno na zapad po Atlantskem morju, mora morje nekje imeti svoje meje, kakor trdi Genučan. Če torej ni učenih podatkov za Kolumbovo teorijo, jih po mojem mnenju tudi ni proti njej.

— Pri tem pa nastaja vprašanje, — je strupeno opazil kraljev duhovnik — če je meja Atlantskega morja baš obrežje indijsko?

— V vsakem slučaju, vaša milost — opomnil je Hoze Hudio — bode meja obrežja dežele, katere dosedaj še ne poznamo.

— Mari hočete zapeljati nas, Hoze Hudio, da bi šli za smotrom, ki je morda goljufljiv, kakor blodeče luči? — je duhovnik hitro zavrnil nasprotnika.

— To ni nikakor tako goljufljiv smoter, milostljivi prelat — odgovoril je Hoze Hudio — v potrditev svojega mnenja je Genučan priložil svoje zemljevide in zapiske, kateri zaslužujejo popolno pozornost.

— Mari se ne moremo ž njimi podrobneje sešnaniti? — opomnil je škof.

— Najbrž so že bili vam predloženi svoj čas — odgovoril je v enakem tonu žid.

— Seveda... A jaz sem pričakoval podrobnejših in prepričevalnejših pojasnil od Solomonovega potomca. Zame je teorija Genučanova neprepričevalna in nerazumljiva — odgovoril je škof.

— Kaj je vam tako težavnega vaša milost? — vprašal je z ironično uljudnostjo Hoze Hudio.

— Pred vsem misel, da je zemlja okrogla. Mari je stvar že tako gotovo dokazana, da se more vzeti za resnico in nanjo sezidati celo sistemo.

— No, če zemlja ni okrogla, — veleccenjeni prelat — odgovoril je Hoze Hudio sarkastično — kakšno podobo pa ima po vaših mislih? Zavreči kako teorijo z mahom roke je lahko, a nadomestiti jo z kako drugo bolj srečno iznajdbo, tega pa vsakdo ne zna. Morda ne mislite trditi, da je ravna in da je pri solnčnem vzhodu ali zahodu mogoče ž nje kar skočiti na solnce? Morda je taka teorija umljiveja vaši proužvišenosti? Morda se bolje vjema s sv. pismom, kakor teorija Kolumbova.

To prepiranje je bilo kralju neprijetno, predno je mogel odgovoriti škof, je dovolj rezko zaklical.

— Vendar ne bodeite trdili, gospod Hoze Hudio, da se nahajajo ljudje, ki hodijo z doli obrnimi glavami, pri katerih dež gre od zdolej in morje vstaja v svoji strugi, da si ničesa ne drži njega površine in se njega dno zgoraj nahaja.

— Prosim oprostite veličanstvo — odgovoril je Hoze Hudio ponižno se poklonivši. — To je učena uganka, katero nam ima razrešiti potovanje Kolumbovo.

— Da je zemlja okrogla — oglasil se je Martin Begajm — to se more zmatrati za dokazano dejstvo. Ladija sama je vendar večja, kakor njene jarbole, a na morju se najpoprej prikažejo jarbole v daljavi. Zakaj to? Zato, ker je voda okrogla in nam skriva ladijo. Ta izbuklost je nedvomljivo znamenje, da je zemlja okrogla.

— Jaz se moram tudi izreči, da je zemlja okrogla — spregovoril je kosmograf Roderigo — jaz mislim, da je mogoče prepotovati okrog našega planeta.

— Torej vi mislite, da nam kaže vsprejeti Genučanov predlog? — vprašal je začuden kralj.

— Tega ne rečem — odgovoril je Roderigo. — Samo to priznavam, da je v Kolumbovih teorijah mnogo, ter zasluži pozornost, če tudi se ne izrečem za končni sklep. Kar se tiče njegove namere, da bi našel naravnostni pot v Indijo, je ta teorija predrzna do nerazsodnosti. Obseg zemlje nam ni znan. Nikdo ne more povedati, kako veliko je morje in če mu je mogoče priti do konca? Zakoni privlačnosti in nedosežnosti nam še ne dajo podatkov za to, da bi bilo mogoče tako potovanje. Zato pa zmatram potovanje na zapad, da se najdejo nove dežele z znanstvenega stališča za podjetje, ki predstavlja obširno polje za odkritja, pa vendar vzbuja dvom, da bi bilo uspešno.

— Tam kjer znanost tava v temoti, večkrat božji stvarnik razširja luč — odgovoril je goreče Hoze Hudio. Po mojih mislih je Krištof Kolumb njegovo orodje.

Za trenotek je nastal molk. Potem pa se je obrnil kralj k Martinu Begajmu.

— No, gospod, morete li praktično pojasniti jedno stran tega vprašanja. Genučan je nam na zemljevidu razložil glavne stvari, jih le ne morete nam pojasniti?

— Pokorim se vašemu veličanstvu — odgovoril je Begajm in se nizko priklonil, razgibajoč Kolumbov zemljevid. Umetno narejeni zemljevid njegov je napravljen na njegovi glavni trditvi, da je zemlja okrogla in jo je mogoče obiti od zapada do vzhoda. Zmatrajoč to za osnovno resnico. Genučan nam razlaga na zemljevidu svoje misli, kako je razdeljeno morje in suha zemlja in koliko je oddaljeno od obrežja zapadne Evrope obrežje vshodne Azije. Objem zemlje on izračuna po Ptolomejevem polutniku, kateri obstoji iz 24 delov po 15°, torej vkupe iz 360°. Od tega je pa že starim bilo znanih 15 delov, namreč od Herkulovih stebrov do mesta Tini v Aziji, ki so že tedaj zmatrali za mejo znanega sveta. Ekspedicija pod zastavo našega veličanstva je po mnenju Kolumbovem razširila z odkritjem otoka Zelenega nosu zapadno mejo znanega sveta za jedno potnikovo stopinjo. Od tod je po mnenju Kolumbovem še ne odkritih in nepreiskanih osem delov, to je tretjina vsega okrožja zemlje. Na zemljevidu Kolumbovem so v tih neznanih delih dežele vzhodne Azije, katere se približujejo zapadnim bregovom Evrope in Afrike in se more priti do njih po kratkem potovanju, posebno ker so po morju povsod raztreseni kot male postaje otoki Cipango, Atlanti itd.

Begajm je umoknil čakajoč daljših kraljevih ukazov. (Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V osemnajsti seji dne 9. julija utemeljuje poslanec Hribar v daljšem jako jedrnatem govoru svoj samostalni predlog, s katerim se naroča deželni odboru, naj se, predno se spusti v meritorično reševanje predloga Ign. Žitnika in tovarišev glede ustanovitve deželne zavarovalnice z neobligatnim zavarovanjem proti požaru, toči in živinskim boleznim obrne a.) do c. kr. zavarovalnega urada pri ministerstvu za notranje zadeve na Dunaju s prošnjo, naj bi blagovolil o tem izraziti svoje mnenje; b.) do c. kr. osrednega statističnega urada na Dunaju s prošnjo, da mu dopolje statistični material o točah in živinskih boleznih v vojvodini kranjski v l. 1880. do 1895. Govornik je na podlagi faktičnih dejstev in s številkami pobijal poslanca Žitnikov predlog, ki se izreka za deželno zavarovalnico. — Predlog se je izročil upravnemu odseku v pretres in poročanje. — Posl. Pfeifer je utemeljeval svoj samostalni predlog glede poldnevne pouka na ljudskih šolah. Predlagal je, naj se predlog odkaže upravnemu odseku. Posl. dr. Tavčar predlaga, naj se glasuje po imenih. Pri glasovanju se je predlog odklonil z vsemi glasovi veleposestnikov in narodne stranke proti glasovim konservativne stranke. — Posl. dr. Majaron poroča imenom finančnega odseka o

poročilu dežel. odbora glede začasnega dalnjega pobiranja deželnih priklad za l. 1897. Deželni odbor priporoča, da se pobiranje dovoli, ker se najbrže deželni zbor ne skliče pravočasno. Poročevalec je predlagal z ozirom na to, ker je upati, da se zbor tako začasno skliče, da bo mogel sklepati o pobiranju priklad za l. 1897. in ker je to ustanovna pravica, katero mora dežel. zbor varovati, da naj se preko poročila in nasveta deželnega odbora preide na dnevni red. Dežel. predsednik Hein izjavi, da ni pričakovati, da bi vlada tudi za l. 1897. dovolila pobiranje tako visokih doklad na žganje, kakor za letošnje leto. Predlog finančnega odsega se na to sprejme. — Isti poslanec poroča dalje imenom finančnega odseka o poročilu dežel. odbora o zgradbi novega poslopja na mestu sedanjega dvorca in predlaga: „Deželnemu odboru se naroča, da do prihodnjega deželnozbornskega zasedanja da izdelati nov načrt z vsemi podrobnostmi, zlasti tudi glede stavbinskega materiala za zgradbo novega dvorca po določenem programu tako pravočasno, da se bo zgradba mogla prihodnjo pomlad pričet. Pri tem se je trdno držati tega, da zazidana površina ne sme presegati 1700 m², proračun stroškov za vso stavbo in za opravo deželnozbornskih prostorov pa nikakor ne 370.000 gld. Predlog se sprejme. — Posl. baron Schwegel poroča imenom finančnega odseka glede priskrbe režijskih potrebčin in glede preskrbovanja bolnikov s hrano v deželni bolnici, porodišnici in hiralnici. Z zgradbo nove deželne bolnice so se razmere dosti spremenile in treba je nove pogodbe z redom usmiljenih sester za preskrbovanje bolnikov. Usmiljenim sestram so se stroški znižali, deželi zvišali. Poročevalec predlaga: 1.) Deželni odbor se pooblašča, z redom sester krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega zaradi priskrbe režijskih potrebčin in preskrbovanja bolnikov s hrano v deželni bolnici, porodišnici in hiralnici skleniti novo pogodbo, pri čemer pa se je držati nastopnih načel: a) Režijski donesek, ki se plačuje za vsakega bolnika na dan, mora se na sproti sedanjemu znesku znižati toliko, da bode primeren odpadku vseh onih plačil, katera je po prejšnji pogodbi in v stari bolnici morala nositi kongregacija, v novi bolnici pa jih opravlja dežela; b) jedilni tarif je preračunati, oziroma znižati ter pri tem poskrbeti tudi za to, da se zmanjšani stroški, ki nastajajo redu vsled tega, ker odpadejo izdatki za kurivno in razsvetljavo v kuhinji, na primeren način obračunajo; c) izračunati ter kongregaciji odtegniti se mora znesek, ki odpade pri nakupovanju jedil in pijač, ker se nova bolnica nahaja zunaj užitninske črte zaprtega stolnega mesta Ljubljane. II Določbe pogodbe so za obračun s kongregacijo merodajne od tiste dobe dalje, ko se je izvišila preselitev v novo bolnico. III Ko bi se deželnemu odboru ne posrečilo, na podlagi predstojećih načel skleniti novo pogodbo, se mu naroča, da predloži dežel. zboru primerne nasvete zaradi vpeljave lastne režije v novi bolnici. Predlog se sprejme. — Posl. dr. Tavčar poroča imenom upravnega odseka v razdružitvi selske občine Škofjalo in dve samostojne občini. Poročevalec predlaga naj se sprejme zakonski načrt kateri določa da se davčne občine Sv. Barbara, Puštal, Sv. Ožbald, Zapotnica, Stanišče in Zminec izločijo iz sedanje selske občine škofjeloške in združijo v posebno občino Zminec, ostale vasi pa ostanejo združene z mestom kot občina škofjaloška. Posl. Globočnik toplo priporoča predlog in povdarja, kako se križajo koristi mesta in vasi, vsled česar je pametno, da je mesto zase in vasi zase. Tudi posl. Kalan priporoča predlog, ki se na to vsprejme. — Posl. Jelovšek imenom upravnega odseka o dovolitvi 5 % naklade najemnino v ribniškem trgu in predlaga naj se isti dovoli do vštete l. 1904. — Vsprejeto. Posl. vitez Langer poroča imenom upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Orehovice in Polkovice za izločitev iz občine Brusnice, okraj Novomesto. Poročevalec predlaga, da naj se stvar odstopi deželnemu odboru, da stvar preišče. — Sprejeto.

(Zadnjo sejo prihodnjič.)

Vseh vinogradov na Kranjskem je pa blizu 11.000 ha. Ako bode dežela dajala na leto samo 20.000 gld. brezobrestnega posojila, se naši vinogradi niti v 500 letih ne bodo prenovili.

Naj bi preskrbele zadostna glavnica. Škoda po trtni uši je večja, kakor škoda po potresu. Za Ljubljano se je izposlovalo dvakratno zdatno posojilo, naj se tudi skrbi nekoliko za uničeno vinogradstvo.

Vodja Povše pravi, da ni mogoče, da bi dežela dajala višji prispevek, ker so davki že tako previsoki. Pač pa je minister obljubil, da bode dal za obnovljenje vinogradov na Kranjskem 100.000 gld., ako dežela dovoli jednak prispevek. To pa bode mogoče samo, ako se ustanovi investicijski zaklad s pomočjo posojila. Na to bode moral deželni zbor delovati.

Krška podružnice predlaga, naj bi se v šoli odraščeni otroci učili cepljenja trt. Dr. Romih podpira predlog.

Učitelj Šetina je mnenja, da se z otroci nič ne da doseči. Jedna ženska, ki se cepljenja dobro nauči, bode storila več, kakor celo krdelo otrok.

Potni učitelj Gombač zopet priporoča predlog krške podružnice.

K sklepu, ko je večina zborovalcev radi pozne ure že odšla, govori inženir Pour korist o komasmije (ali zloženja zemljišč. K sklepu obširnega in poučnega govora predlaga: Slavni občni zbor naj sklene:

Centralni odbor naj odpošlje peticijo na ministerstvo, da bi predložilo načrt zakona o zloženju zemljišč od l. 1883 dež. zboru na Kranjskem v obravnavo. Drugo peticijo naj odpošlje centralni odbor deželnemu odboru, da bi zbiral potrebna gradivo za ta zakon.

O predlogih se ni moglo glasovati, ker občni zbor ni bil več sklepčen.

Predsednik Murnik zaključi na to zborovanje ob 1/4 2. popoludne.

Kmetijske raznoterosti.

Poletno gnojenje sadnim drevesom je posebno važno, ker vpliva na njega rodovitnost. Najbolje je, če se gnoji v juliju. Tedaj začno drevesa za drugo leto delati sadne popke. Pomladno in jesensko gnojenje ne koristi toliko rodovitnosti, kolikor pa lepemu razvoju drevja samega.

Kopanje konj je velike važnosti, a vendar je treba pri tem previdnosti. Kadar se je konj ravno najedel, ali kadar je vroč, ga ne smemo voditi v vodo. Kopati je konja 5 do 10 minut. Če se konj začne tresti, se mora takoj peljati iz vode. Za kopanje so najboljše plitve reke in potoki.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Četrto poglavje.

Pred junto (zborom).

(Dalje.)

— Po vaših besedah gospod Begajm — rekel je prelat — je Genučanov zemljepis tako popolen,

da se boljšega ni želeti... Toda treba je vedeti, če res Azija tako daleč seže proti vzhodu, kakor se trdi, če je res zemlja ravno tako velika, če to niso morda le domišljije?

— Meni se ravno tako zdi — je opomnil zamišljen kralj, — Načrt, katerega predlaga Genučan — jadrati naravnost proti zapadu do bregov Indije, je res prekrasen in zapeljiv, posebno če se sodi po tem, kako se opisujejo bogastva in zakladi otoka Cipango, a vprašanje je, če to ne bode naposled samo ponovljenje misije k etijopskemu vladarju duhovniku Janezu?

— Kralj je pogledal zagovornika Kolumbovega Hoze Hudia, kakor bi ga pozivljajal na odgovor.

— Prosim, oprostite, veličanstvo, odgovoril je ta, — Kolumbov načrt se nikoli ne sme staviti v jedno vrsto s sanjarijami o Janezu. Kolumb se opira na samo znanstvene stvari, katere je sam preiskal in se opira na proučevanje znanih učenjakov.

Kralj se je zamislil in molčal nekaj minut, potem pa spregovoril:

— Gospoda, jaz mislim, da je naše vprašanje že dovolj pretreseno v mejah mogočnosti, in zato je zaključujem razprave. Vaši nazori in pojasnila glede Genučanih načrtov so me do najvišje mere zanimali in ne bil bi proti temu, da se izvrše ti načrti, a Kolumb zahteva take naslove in nagrade v slučaju uspeha, da on hoče Kataj narediti za deželo, namenjeno za potrebo Kolumbove rodbine. Njegove zahteve so tako velike, da se ne smemo prehiteti, posebno ker popustimo dosednji pot odkritij, ako se izrečemo za njegovo ekspedicijo in je mogoče, da bi se podili za praznimi domišljijami.

Vaše veličanstvo, to so velike, zares kraljevske besede! — zaklical je s poudarkom kraljev duhovnik. — Zares podili bi se za domišljijami, ako bi vsprejeli Genučanov predlog. Razen tega, da neizmerne zahteve Kolumbove že same onemogočujejo vsprejeti njegove predloge, treba je tudi, oprostite mi, da se to drznem izreči, treba je tudi brzditi nerazsodno teženje naprej! Daljnje iskanja in odkritja samo izcerpavajo sredstva države in dopolnujejo opustošenja, katera so prizadela deželi vojna in kuga. Ako bomo slabili deželne sile s temi negotovimi ekspedicijami, privabimo, da nas napade dejanjski in resni sovražnik kralj kastiljski. Vaše veličanstvo, znali boste, da kraljeva mogočnost ne obstoji v obširnosti zemlje, temveč v modrem in previdnem vladanju. Če je pa naposled že treba dati dela odvisnim silam narodovim, imamo druga bolj potrebna podjetja. Začnete lahko vojno z Mavri v Berberiji, kjer bode uspeh očividni in koristi gotove.

Prelat je zmagovalno pogledal po članih junte, prepričan, da je pregnal poslednje kraljeve dvombe. In, kakor se je videlo, bilo je res tako. Opirajoč se na naslonilo škofovega naslonjača je kralj z veseljem poslušal svojega duhovnika. Ko je prelat umolknil,

se je kralj stegnil, prijazno pogledal na škofa in mu pokimal.

Rudečica je polila Petra de Menezes, grofa Villa-Reala, ki do sedaj ni bil zinil besedice. Vstal je in nizko se priklonil kralju.

— Oprostite, vaše veličanstvo, da se predrznem izreči svoje mnenje — vzkliknil je. Kot prost vojak po svojem poklicu ne morem zagovarjati učene ideje Genučanove, a govorim kot domoljub, zvest svojemu kralju, katerega slava je slava moje domovine, slava mojega naroda. S tega stališča se ne morem strinjati z mnenjem prečastitega škofa. Portugalija ni več mlada država, in njeni kralji niso tako ubogi, da bi jim manjkalo sredstev za daljna odkritja. Poleg tega pa sedaj živimo v miru z vsemi evropskimi državami, — kaj se je nam bati, ako poskusimo razširiti svoja posestva? Za portugalsko državo bode vsesvetna slava, da je prva poskusila pridreti v tajnosti neznanega dela morja. Oprostite, vaše veličanstvo — pri stavil je glasneje — jaz se upam prerokovati temu, ki se predrzne uresničiti načrt Kolumbov srečen uspeh in večno slavo, to meni pravi neko prepričanje, prihajajoče od zgorej! Da, kdor uresniči načrt Kolumbov, tega čaka slava in srečno vladanje!

Naudušen grofov govor je vse silil k premišljevanju, a škof se še ni čutil premaganega.

— Mnogo prezgodaj je — odgovoril je, — na povedovati uspeh temu ali onem podjetju. Samo cerkev ima pravico odločevati, v koliko so prava znanstvena preiskovanja in izmišljije človeškega duha. Čezmerna gorečnost more oslabiti cerkveni blagoslov, ondu, kjer se kažejo najlepše nade, utegne nas doleteti največji neuspeh.

— Tega se bomo varovali! — zaklical je kralj in vstal v znamenje, da zaključuje zbor. — Vsekako se načrt Kolumbov mora še enkrat pretresti. Zahvaljujem se, gospoda, za trud in pojasnila, za katera sem vas prosil.

Zmagovalni nasmeh se je pokazal na prelatovih ustnih pri teh kraljevih besedah. Poznal je dobro svojega duhovnega sina in vedel je, da odloženi Kolumbov načrt ne bode imel uspeha.

— O tem se mi preskrbimo — je mrmral skozi zobe, ko je že kralj proslavljal se od junte.

Čez nekaj dnij je kralj predložil svoj načrt v presojo svojemu tajnemu svetu. Ker je imel prvi glas v tem svetu kraljevi duhovnik, spoznali so Kolumbov načrt za fantastičen in neizvedljiv. S tem sklepom je bila nepreklicljivo rešena Kolumbova osoda na Portugalskem.

— Ko je izvedel kralj, kako je rešil tajni svet, je zaklical:

— Žal mi je za Kolumba! Pa se ničesa storiti ne da, treba je izbiti to misel iz glave! Najboljše sredstvo za to je delo, torej na delo...

— Lotil se je zopet pregledovanja tekočih del.

Posrečilo se mu pa ni, da bi pregnal misli svoje, vedno mu je prihajalo na misel Kolumbovo ime in njegov vabljev načrt.

— Ta neumnost mi ne gre iz glave, zamrmral je, porinil od sebe papirje in jel premišljevati.

Nakrat je vstal in udaril na kovinsko pločo.

— Pošljite takoj — rekel je vstopivšemu pazetu — po škofa ceutskega, takoj ga vsprejemem.

Paže se je spoštljivo poklonil in odšel.

— No, mrmral je kralj, on jedin mi more najti in mi bode tudi našel izhod iz tega zmedenega položaja.

Peto poglavje.

Past.

Bil je vroč in soparen poleten večer. Gosta megla je še bolj zgoščevala temo in zavijala v prezračno zagrinjalo portugalske prestolnico. Po ozkih in umazanih ulicah primorskega dela mesta je šel proti gostilni „Pri zlatem sidru“ mlad človek v mornarski obleki. Mimo njega so v megli smukale temne postave, katerih se je pa skrbno ogibal stiskajoč se k umazanim vlažnim hišam. Previdno pomikajoč se dalje korak za korakom je prišel naposled do gostilnice.

Divje kletvine in hrup pijanih glasov, ki so se mu razlegali nasproti in on se je ustavil in poslušal... Sredi hrupa je slišal žvenketanje kozarcev in petje neke vinske pesmi... Nakrat so se odprla vrata gostilnice in puhnil je strašen smrad po vinu in česnju na ulico in v sosedne hiše, ki so že brez tega bile zastrupljene z raznimi mijazmi.

— O presveta Mati Božja! — je šepetal — in v tem zakotju mora živeti Monika.

Iz gostilne je sedaj prišel neki mornar, za katerim je šel neki drugi človek, ki se ga je skušal držati. Mladi prišlec se je moral njima umakniti.

— Zakaj odhajaš, Jože! — nagovarjal je mornarja njegov tovariš. — Pripravil bodem to uporno dekle, da bode prijazneje z gosti svojega očeta in s teboj, Jože.

— Zaklinjam se pri samem satanu! Pusti vse ugovore. — Jaz že vem kaj mi je storiti. — Monika je trdovratna... ti si pa slepar in tebe dobro zapomnim! —

— No, Jože, kaj pa hočeš? — zaklical je nemirno krčmar.

— Pokazal bodem birič ta kraj, kjer...

— Jože, pomisli!... Monika!... posegel mu je gospodar v besedo, tresoč se po vsem truplu.

— Oh, kaj meni Monika! To je samo vabljevo slepilo, da bi jaz molčal.

— Mari nisem pokazal vrat Jerneju Kolumbu, da ti ne bode na potu!

— Res si to storil, a kaj mi to pomaga; dekle je uporneje, kot je bilo kedaj!

— Prisilim jo, da bode tvoja žena — zagotavljal ga je gospodar — samo počakaj!

— Čakaj, čakaj!... A dokler bode tod okrog smukal mladi Jernej, ne dobim Monike!

— Kako neumnost govoriš, Jože? Ti dobro veš, da se Monika za to ne briga.

— No, dobro, jeden teden še počakam. Če pa ta čas Monika ne pritrdi, tedaj kraljevi biriči...

— Sv. Marija! Ti spraviš mene še na vešala s tvojim jezikom, Jože! — rekel je prestrašeno gospodar.

— Vsprejmeš li moj pogoj? — je mirno vprašal mornar.

— Da, da — zaklinjam se pri vseh hudičih v peklu! — odgovoril je prestrašeni gospodar. — Samo tako ne kriči. Kdo ve, če ni koga blizu...

— Dobro, počakam, če pa...

— No, obrni se, pojdi k nam...

— Ne, za danes je zadosti, pojdem...

Mornar je obrnil hrbet in odšel opotekajoč se. Gospodar je jeden trenotek počakal, potem je pa zagodrnjal neke divje kletvine in vrnil se v svojo hišo.

— Zaklinjam se pri sv. Lenardu! to je prevelika neumnost! — godernal je mladi človek, ki je poslušal ves razgovor. Kaj se neki snuje?! Treba je temu narediti konec! Čez jeden teden biti mora Monika daleč od tod, a kam jo naj odpravim... A njen oče?... Od kod pač ta oblast, katero ima nad njim ta prekleti mornar. Govoriti moram z Moniko...

Prepričavši se, da ga nikdo ne opazuje, je mladi človek splazil se k vratom in smuknil v zadnji del vrta. Tu se je naslonil na drevo in dvakrat kriknil oponašajoč glas sove.

Jedva je utihnil ta krik, že so se odprle duri in lepa deklica je pritekla na vrt.

— Sem, sem, — zašepetal je mladenič, ko je prišla blizu.

— Skočila je k njemu.

— Jernej!

— Monika!

Goreče sta se poljubila, a naposled se mu je Monika izvila iz rok.

— Pusti me, Jernej — vzkliknila je. Nimam časa. Oče bi me pogrešil. Ravno kar me je zmerjal, ker odganjam od sebe malopridneža Alonza.

— Ta lopov! — zakričal je nevoljen Jernej. — Zaradi njega moram k tebi prihajati skrivaj kakor tat. Tega ne morem dalje trpeti. Rajše bi te videl na dnu reke Taha, kakor pa v njegovem objetju.

— Mati Božja, Jernej, kaj ti je? — zaklicala je prestrašena deklica.

— Ti ne veš — odgovoril je z gorečnostjo, kaj sem jaz danes slišal... Ta malopridnež, pijanec Alonz te hoče vzeti za ženo, in oče tvoj mu ne more odreči.

— Moj Bog! — zaječala je Monika in pritislila se na prsi svojega ljubljenca, iščoč varstva.

— Ne boj se, ne boj se, moje veselje — zaklical je Jernej. — Še jeden teden imava časa.

— Še jeden teden časa? Kaj to pomenja?

— Tvoj oče je izprosil od Alonza še jeden teden časa, da te prisili — odgovoril je Jernej. — Kakor je videti, ve Alnoz za kako tajnost tvojega očeta. Oče te ne mara dati temu malopridnežu, to je gotovo... Kako bi izvedel to tajnost... Ti ničesa ne veš...

— Kako hočem to vedeti? Jaz samo vidim, da oče, kateri je bil poprej dober z menoj, se sedaj jezi, ko le uhajam Alonzu, ali mu na njegove ljubeznjivosti tako predrzno odgovarjam, kakor on zasluži.

— Za to se gre. Vsekako moramo izvedeti to tajnost! Če to izveva, se tvoj oče ne bode branil. Kakor je videti, tvoj oče ni bil meni sovražen, dokler Alonz ni lazil za teboj.

— Prej te je rad imel, a sedaj noče ničesa slišati o tebi. Alonz mi je nedavno rekel, da si se nalezel misli brata Krištofa, da je junta pregledovala načrte tvojega brata in jih spoznala za neumne sanjarije in da...

— Neumne sanje! — je posegel mladenič v besedo in jezno stisnil pesti. — O, malopridnež Alonz! Kako bi se on jezil, ko bi vedel, da se te sanje sedaj bližje njegovemu uresničenju, kakor so bile kadar koli. Kralj je nedavno zopet zahteval od brata po škofu podrobni načrt predlaganega potovanja v Indijo z zemljevidi in dokumenti. Še nekaj dnij, in moj brat bode imenovan za admirala tej ekspediciji. To je rekel sam škof Dijeto Ortici di Sacadilja bratu — škof, ki je bil vedno proti njemu. Kar tak mož reče, je več vredno, kakor pripovedovanja Alonzova.

— Seveda, Jernej! Pa kaj to naju briga?... Ti si rekel, da čez jeden teden...

— Teden, — to je obrok, katerega dobro porabiva — je posegel v besedo Moniki.

— Če pa teden mine, a ti še ne bodeš mogel ničesa storiti?...

— Nama še vedno ostaja poslednji izhod — Pobeg!

— Pobeg? — zaklicala je začudena.

— Da, midva ubeživa — zaklical je tudi Jernej. Peter, katerega ti poznaš, te dni pojde v Anglijo in midva se mu lahko zaupava. V Angliji najdeva drugo domovino. Ondu ostaneva, dokler se brat ne povrne z ekspedicije, in potem bomo vkupe živeli. Zdrav sem in močen in poleg tega sem se, za kar gre hvala mojemu bratu, naučil risati zemljevide in vselej dobim sredstev za življenje, dokler se razmere tukoj ne premene. Si li zadovoljna, Monika?

— Še ni mogla odgovoriti, ko se je na dvorišču oglasil očetov glas.

— Monika, Monika! Kam si že zopet ušla?...

— Sveta Mati Božja! oče! — zaklicala je Monika prestrašeno izvijajoč se Jerneju iz rok. — Moram hiteti, — z Bogom, jutri pridi!

Poljubila sta se še — in odtekla je ona, kakor preplašena košuta.

Jernej Kolumb je ostal še nekaj časa v vrtu in poslušal. Razložil je jezen glas očetov in tiha opravičevanja hčerina in v brezsilni jezi stiskal pesti.

— Temu se mora narediti konec! — mrmral je. — Monika ne more tukaj ostati. Čo je starec z lepa ne da, vzamem jo po sili in odpeljem v Anglijo. Monika pojde z menoj. Še danes moram govoriti s Petrom.

Ko se je tako odločil, povrnila se mu je dobra volja. Popravil je svojo mornarsko kapo in splazil se na ulico in s hitrimi koraki odpravil se domu.

V tem je pa Monika opravila svoja dnevna dela in šla v svojo sobo. Onemogla od utrujenosti je sela na leseni stol, ki je stal poleg mize in zakrila obraz z rokami. Neka čudna žalost se je je polotila in solze so jej stopile v oči. Sestanek z ljubljencem je vzbudil v nji celo vrsto nad in bojaznij. To, česar se je do sedaj nezavedno bala — da jo da oče Alonzu, ki jej je zopern do globočine srca, in ovadba katere so boji njen oče, — je sedaj živo stopilo pred nje oči.

— Nakrat se je zaslišalo lahko trkanje na vrata in glas očetov.

— Monika, odpri!

Monika je prestrašeno obrisala si solze in odprla duri.

Oče je vstopil molče. Njegove oči so se tako čudno svetile, da se je deklica nehoté stresla in nazaj umaknila.

— Si li bolen, oče? — vprašala ga je skrbno.

Odgovoril ni in neprestano je gledal svojo hčer.

— Oče, povej! ponovila je.

On je molče sedel na stol.

— Kje si bila danes, ko sem te klical? vprašal je hčer.

Devojka se je stresla. Hotela je že lagati ali naravna odkritosrčnost ji je branila.

— Na vrtu... pri Jerneju... Nočem tega skrivati!... rekla je.

— Kam to privede, dete? Ti veš, da jaz tega ne pustim... ne morem dopustiti, — rekel je zdržljivo oče.

— Ne moreš, oče? Zakaj ne? Mari me hočeš prodati malopridnežu Alonzu? — je z gorečnostjo zaklicala Monika.

Oče je pobledel in moral se je prijeti za stol, da ni pal.

— Oče, odpusti, da sem se tako rezko izjavila!

— rekla je Monika. — Ljubim te z vsem srcem, ti si vselej bil tako dober z menoj, a sedaj... sedaj... zakaj sedaj mučiš moje srce in mi braniš videti se z Jernejem in me hočeš dati razuzdanemu pijancu Alonzu? Zakaj si tako neusmiljen z menoj?

Oče je sedel, ne da bi se bil kaj ganil. Glava se mu je povescila na prsi in težko je dihal. Nazadnje se je pa ohrabil.

— Vzemi stol in usedi se k meni Monika! — rekel je. — Sedaj je noč in vsi spe... Povedal ti bodem neki dogodek, ki ti vse pojasni, kar se ti zdi

tako čudno. Bridek smeh se je pokazal pri tem starcu na ustnih.

Ravno šestnajst let je minolo — začel je šepetajoč — ko sem vzel tvojo mater, daljšo Alonzovo sorodnico in odprl to krčmo. Kaj mi je povedati o tvoji materi? Bila je redka ženska, kakeršnih ne pošlje Bog na zemljo slednji dan. Slednjega je očarala, kdor jo je poznal. Bila je jedna prvih portugalskih krasotic. Njen pogled je vnel kri v vsakem Lizboncu. Vse se jej je posrečilo in najina dela so uspevala. Ne da se povedati, kako sem bil srečen, da sem jo mogel imenovati svojo ženo. Alonz je postal moj hudi duh, prokletje mojega življenja. Prepozno sem izvedel, s kakim malopridnežem sem se zvezal — in zvedel, da so na njegovi vesti stvari, ki zaslužujejo vislice...

Monikin oče je težko vzdihnil, potem pa nadaljeval.

— Kamnit bi moral biti človek, da bi ne bil ljubosumen za tako žensko, kot je bila tvoja mati in povodov za ljubosumnost bilo je veliko. Vsak obiskovatelj gostilne je mislil, da ima pravico hoditi za lepo krčmarico. Stokrat sem hotel popustiti gostilnico in tiho živeti z ženo, a Alonz me je vselej pregovoril in mati tvoja je bila vselej na njegovi strani. Ti si bila že na svetu in treba je bilo skrbeti za tvojo bodočnost. Čemu bi torej puščal obrt, ki donaša tako lepe dobičke?... Ko sem jej pojasnil, da ne morem trpeti, kako razni nesramneži se jej prilizujejo, se je smejala mojim neumnim domišljijam, kakor je navadno rekala. Ona ni poznala muk ljubosumnja. To je ogenj, kateri se vedno bolje razširja in katerega ni moč pogasiti.

Mej najgorečnejšimi oboževalci moje žene je bil bogat mlad človek Silva. Malopridni Alonz je znal izkoristiti njegovo zanimanje za mojo ženo, postal je njega zaupnik in je na vse načine molzel mladega bogatina. Moja žena je bila k njemu čisto hladna, a Alonz mu je zagotavljal, da to dela iz koketstva. Nezadovoljujoč se z malimi darovi, je Alonz naposled si izmislil peklensk načrt, da nakrat veliko dobi. Prepričal je Silvo, da je tvoja mati pripravljena pobegniti z njim. Svetoval mu je, naj se preskrbi z denarjem in ob gotovi uri pride na vrt, da upleni krasotico in ž njo pobegne. Silva je bil tako nesrečen, da je verjel in res se je prigodila nesreča.

— Nekoč je Alonz nakrat prišel v mojo sobo, stopil k meni in mi tajinstveno pošepetal, da moja žena govori s Silvo v lopi na vrtu. V jezi sem, nevedoč prav kaj delam, vzel kindžal, skril ga pod obleko in bežal na vrt, s trdnim sklepom, da ubijem krivca svoje sramote. Prišedši do lope, sem tiho odprl duri... Alonz je zares imel prav. Pri nogah moje žene — Alonz jo je bil, kakor se je pozneje pokazalo ven poklical z neko pretvezo — jo je Silva goreče prosil, naj zapusti mene in ž njim pobegne na Angleško. Ladija je pripravljena na odhod, on ima mnogo

denarja, in ona bode lahko razkošno živela! Kar se je pozneje zgodilo, — pristavil je 'pripovedovalec šepetajoč — to se mi še sedaj zdi kot nekake strašne sanje! Jaz se le spominjam, da sem potegnil kindžal in notri planil...

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Umri je v St. Gallenu na Gorenjem Štajerskem dvorni svetnik prof. dr. Friderik Simony v 84. letu. Pokojnik je bil rojen 1813. leta na Češkem in se je bil izučil lekarništva, pozneje se je pa lotil prirodznanskih študij z velikim uspehom in si je zlasti za geologijo pridobil velikih zaslug. Jeden njegovih sinov predava matematiko na višji kmatijski šoli na Dunaju.

Izkopavanje v Jeruzalemu. Dr. Bliss je od neke angleške družbe dobil nalog, naj na njene stroške izkopuje starine v Jeruzalemu. Sultan je za to že dal privoljenje. Posebnih vspehov pa ni pričakovati, kajti za sistematična izkopavanja bi bilo treba preveč denarja. Mnogo hiš bi se moralo odkupiti, kajti sedanji Jeruzalem stoji na mestu, kjer je stal stari Jeruzalem. Uspešnejša bi bila izkopavanja na mestu stare Jerihe.

Dvanajst zapovedij sotrudnikom časopisov. 1. Napišite veliko mislij v malo besedah. 2. Ne pišite dolgih člankov. 3. Pilite obliko in jezik. 4. Neuporablajte nepotrebnih tujk. 5. Kar napišete, bodi zanimivo v slogu in v zanosnem jeziku. 6. Z glavo naj govori tudi srce. 7. Držite se le stvarij, osebnosti pustite na stran. 8. Bojte se samo Boga. 9. Neuporablajte svojega glasila za samočastne namene. 10. Izdelajte vse popolno in točno za čast svoje stroke in za narod. 11. Pretehtajte pomen besede, prej nego jo napišete. 12. Pišite le na eno plat papirja, druga bodi prazna. — Priporečamo sotrudnikom v posnemanje!

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V devetnajsti seji dne 11. julija t. l. poroča posl. pl. Lenkh o dogovoru mej dežel. odborom in c. kr. dežel. komisijo za agrarske operacije, glede nastavljenja zemljemerskega osebja za agrarske operacije. Poročevalec pojasni zadevo in predlaga imenom finančnega odseka, naj se načrt po dogovoru odobri in naj se dežel. odbor pooblasti, da ga sklene. Po novem dogovoru mora deželna vlada pred vsem skrbeti za to, da se nastavljajo dobri in večji zemljemerci, ki znajo oba deželna jezika. Dežel. predsednik baron Hein obžaluje, da se je dogovor sklenil samo na 10 let. Predlog finančnega odseka se na to vsprejme.

Poslanec dr. Majaron poroča imenom finančnega odseka glede iz državnih sredstev deželi Kranjski povodom potresa dovoljenega 3 % posojila v znesku 1,500.000 gld in predlaga: I. a) Dežela kranjska prevzame pod pogoji, določenimi v zakonu z dne drž. zak. štev. vsled potresa 1895. njej dovoljeno v tremi odstotki obrestovano posojilo iz drž. sredstev v skupnem znesku 1,500.000 gld, kateri se jej izplača v treh letnih obrokih po 500.000 gld v letih 1896., 1897. in 1898. in katerega je porabiti 550.000 gl. kot posojilo deželi za obnovev deželnih poslopij, 450.000 gl. v podelitev triodstotnega posojila mestni občini ljubljanski za zaklad mestne regulacije in 500.000 gld. v podeljevanje triodstotnih posojil pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij v Ljubljani in po deželnih okrajih kranjskih, katera je razrušil

ali poškodoval potres. b) Da se zvrše naredbe omenjenega zakona, naroča se deželnemu odboru, naj takoj stopi v razgovor s c. kr. vlado in sklene dogovor, v katerem naj bodo jasne določene modalitete zastran izplačevanja, obrestovanja in povračevanja posojila, katero se je deželi zagotovilo in ki je povrniti v dvajsetletnih obrokih s 1. dnem januarija 1901 l. počenši. Posebno bi bilo dobro, če mogoče, dogovoriti se, da bi se obresti in povračila mestne občine ljubljanske glede njej odločenega posojila za zaklad mestne regulacije in za podporo pomoči potrebnih hišnih posestnikov v Ljubljani plačevale lahko direktno c. kr. vladi ob dogovorjenih rednih terminih. II. a) Sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 16. junija 1896. da mestna občina ljubljanska prevzame od dežele kranjske v zmislu pod I. a) navedenega državnega zakona s tremi odstotki obrestovano posojilo v znesku 450.000 gld. za zaklad mestne regulacije, da jej bode ta znesek izplačati v treh enakih letnih obrokih v letih 1896., 1897. 1898. ter da bode ona to posojilo vrnila v dvajsetletnih okrogih s 1. dnem januarja 1901 počenši — vzame se na znanje ter ob enem mestni občini ljubljanski dovoli najeti tako posojilo pod omenjenimi pogoji. b) Sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 16. junija 1896. da mestna občina ljubljanska prevzame od dežele kranjske znesek, kateri je v zmislu pod I. a) navedenega državnega zakona namenjen pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij v Ljubljani, katera je razrušil ali poškodoval potres. in sicer največ 500.000 gld. kot svoje s tremi odstotki obrestovano posojilo v ta namen, da je pod enakimi pogoji zopet razposodi mej pomoči potrebne posestnike v Ljubljani, ko jih poslopja je razrušil ali poškodoval potres, in da bode mestna občina prejeto posojilo vrnila v dvajsetletnih obrokih s 1. dnem januarja 1901 počenši — vzame se pritrjujoč na znanje in ob enem mestni občini ljubljanski dovoli najeti tako posojilo pod omenjenimi pogoji ter v rečeni namen c) Deželnemu odboru se naroča, da oziraje se na pod I. a) navedeni zakon ter na pod I. b) osnačeni dogovor s c. kr. vlado sklene tudi z mestno občino ljubljansko poseben dogovor, v katerem bode jasno določene modalitete zastran izplačevanja, obrestovanja in povračevanje posojila, mestni občini po odstavkih a) in b) zagotovljenega, kakor tudi pogoji, pod katerimi je zlasti glede primerne zavarovanja dajati posojila hišnim posestnikom. III. Od zneska 500.000 gld. kateri je v smislu pod I. a) navedenega državnega zakona uporabiti v podeljevanje triobstotnih posojil pomoči potrebnim posestnikom takih poslopij v Ljubljani in po deželnih okrajih kranjskih, katere je razrušil ali poškodoval potres, naj deželni odbor v okroglem znesku 100.000 gld. porabi kot triodstotna posojila pomoči potrebnim, po potresu, poškodovanim hišnim posestnikom v deželnih okrajih in to proti garanciji dotičnih občin, s katerimi bode glede plačevanja obrestij in povračil skleniti primerne dogovore, ali proti vknjižbi zastavne pravice na posestva, za katera se je dalo posojilo, ali proti zavarovanju na drugi popolnoma zadosten način; kolikor bi se tega za deželne okraje pridržanega zneska ne potrebovalo do konca leta 1897., toliko ga je potem izplačati mestni občini ljubljanski kot posojilo v smislu odstavka II. b). IV. Deželnemu odboru se naroča: a) da o sklenitvi zgoraj omenjenih dogovorov s c. kr. vlado, z mestno občino ljubljansko ter eventualno z drugimi občinami, kakor tudi o posojilih, katera bode dotičnim posestnikom po deželnih okrajih direktno podelil, poroča naknadno deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju; b) pridobiti sklepom pod I. a) II. a) in b) Najvišje potrjenje.

Posl. baron Schwegel se ozira v daljšem govoru na podpore sploh ki so došle deželi Kranjski za potres. Izraža željo, da se bode novo posojilo pravično razdelilo. Predlogi finančnega odseka se sprejmo.

(Zaradi pomankanja prostora konec seje prihodnič.)

lastne družine. Zakon z dne 30. marca 1888. drž. zak. št. 33), glede zavarovanja delavcev proti boleznim, se je v § 3. v bistvu oziral na omenjeno definicijo za domačo industrijo v tem, da ni podvrgel domače industrije obveznemu zavarovanju proti boleznim, in je pojem le v toliko še bolj razširil, da je izločil moment krajevne navade od kriterijev domače industrije. Da so se pokazali pri teh, pod domačo industrijo v zmišlu gornjih definicij spadajočih obrtnijah velike narodno-gospodarske kvarljivosti, se v obče priznava.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Pretopljenje medi. Če se pretopi star mesing je dobro, če se pridene do 2 stotini aluminija. Med je potem mnogo lepša in trpežnejša.

Varenje aluminija je jako težavno. Dolgo se je celo mislilo, da se aluminij sploh zvariti ne da. S srebrnim kloridom se pa vendar da tudi zvariti, kakor se je pokazalo.

Apnene lise spraviš iz obleke, ako jih drgneš s cunjjo, katere si omočil v jesih. Seveda je treba hiteti, da se apno pregloboko v obleko ne vje.

Trg za kozuhovino. V Irbitu pride na trg slednje leto 4 milijone veverčnih, 800.000 zajčjih, 46 cobelskih, nad 40 000 lesičjih, 3500 medvedjih, 68 000 hermelinovih, 80 000 jazbečevih in 12 000 severnolesičjih kož. Koliko časa bi to pač Rusija mogla prodati slednje leto toliko kož.

Kmetijstvo.

„Društvo avstrijskih narodov“.

Vzlic vsem narodnostnim, političnim in religioznim nasprotstvom veže vse avstrijske narode vendar vez čistega človekoljubja, katero se je o raznih prilikah izkazalo tako sijajno, kakor redko kje drugod. Ako zadene kak kraj velika nesreča, hite vsi prebivalci te slavne države, da z združenimi močmi prinese prizadetim ponešrečencem prvo pomoč.

Ta podpora o velikih nezgodah je doslej še vedno samo hipna in neorganizovana, kar je dobri stvari na kvar. Vsled tega se je cela vrsta odličnih mož združila v namen, zasnovati društvo, kateremu bi bila naloga, izvršiti primerno organizacijo dobrodelnosti s posebnim ozirom na velike elementarne katastrofe.

Poslanec Biankini je stvar prvi sprožil s posebno interpelacijo, s katero je pozval vlado, naj nameravanemu podjetju nakloni največjo moralno podporo.

Društvo ima namen, nabirati prostovoljnih prispevkov, kateri bi se porabili, čim bi se kje zgodila kaka nesreča.

„Društvo avstrijskih narodov“ računa pri svojem delu na pomoč vseh avstrijskih prebivalcev, in sicer računa na podporo v denarju in v žitu.

Denar misli dobiti na ta način, da bi daroval vsak v mestih živeči človek na leto 2 kr., vsaka hiša pa bi na leto plačevala 10 kr., za kar bi v slučaju požara, povodnji ali potresa dobila takoj podporo 50 gld. Vrh tega

bi vsak prebivalec naše države na leto daroval še 2 kr., iz katerih prispevkov bi dobivali humanitarni zavodi primerne podpore do najvišjega zneska 1000 gld.

Ker kmetovalec laglje da žito nego denar, bi se na deželi pobiralo žito. Vsakdo bi daroval žita v vrednosti 2 kr. Žito bi se shranilo pri enem posestnikov v vasi, a naznanilo bi se okr. glavarstvu, koliko ga je na razpolaganje. V slučaju potrebe bi se žito na dotični kraj poslalo in razdelilo.

Na ta način bi se dobilo na leto 1,200.000 gld. denarja, oziroma kakih 40.000 vreč žita. Ako bi se kje primerila nesreča, prišel bi društveni uradnik takoj na lice mesta in bi takoj vsakemu ponesrečencu odštel 10 gld., oziroma mu dal za hišo 50 gld., vrh tega bi društvo koj začelo nabiranje darov za dotični kraj in bi tudi poslalo žita, kolikor bi ga bilo treba. Na novo nabrani denar bi se takoj razdelil.

Goldinar in še več gre nepremožnemu človeku težko izpod palca, rad pa žrtvuje nekaj krajcarjev. Zategadelj upa društvo, da uvede poštna uprava „dobrodelne dopisnice“, namreč dopisnice, katere bi se prodajale po 2 kr., 3 kr., 5 kr. in 10 kr. Kdor bi hotel društvu darovati kaj, bi kupil tako dopisnico in zapisal nanjo, v kak namen daruje. Društvo bi potem dobilo od pošte dotični denar. To je kaj pripraven način, kateri se gotovo obnese.

Da se zasnovano društvo čim prej ustanovi, je želeli, naj bi vsaka občina z dopisnico sporočila začasnemu odboru, da to misel odobrava. Naslov se glasi: *Vorbereitendes Comité des „Oesterr. Völker-Vereines“*, Wien, VIII., Florianigasse Nr. 5 (Buchhandlung).

Kmetijske raznoterosti.

Zeleni deli trte — dobra živinska krma. Po trti je večkrat potreba odlomiti posamične liste, ali mladike trte, da trta preveč svoje moči za rast ne porabi, premalo pa za grozdje. Odlomljeni deli se običajno puščajo v vinogradu, kar pa ni priporočila vredno, kajti kupi taci stvari so dobro zavetje za škodljive živali in v njih se pleme prav dobro razvija. Bolj pametno je, če se daje listje živini, ko ga jako rada poje, dokler je sveže. Če se je tudi škropilo z modro galico, se vendar ni bati, da bi listje bilo škodljivo.

Krave moraš križem mlesti. Mnogobrojne skušnje so pokazale, da dajo krave več mleka in boljše mleko, ako se križem molze, nego bi se ravno molze.

Odprava duha po krmi iz masla. Če mleko precej posnameš, ko je pomolženo, ne bode surovo maslo imelo za prvega duha po krmi. Ta duh se v mleku še le pozneje prav razvije. Seveda je za tako ravnanje potreba posebnih strojev.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Peto poglavje.

P a s t.

(Dalje.)

Oče je umolknil in povetil glavo. Globoko je vzdihnil in pogledal okrog, kakor bi zopet videl ta

strašen prizor. Čez nekaj minut je nadaljeval pripovedovanje.

— Kaj je bilo potem? — vprašuješ dete moje.
— Postal sem ubijalec, če tudi nehote. Nesreča se je zgodila. Strah in groza sta me obšla prvo trenutje. Zavedel sem se šele, ko je rekel posmehljivo Alonz:

— No, sedaj se je za večne čase umiril. Sreča je, da ni tega nikdo videl razen mene. Jaz bodem molčal kakor grob. Poglej, kako je s tvojo ženo, njega jaz poberem in ga skrijem na varno mesto.

— Predno sem mogel odgovoriti, je zgrabil mrtveca in ga odnesel iz lope, da skrije sledove hudo delstva. Začel sem se zavedati, vzdignil sem tvojo mater, ki je ležala v nezavesti in jo odnesel domu. Prestrašila se je bila tako, da se jej je za zmirom zmešalo v glavi. V blaznosti si je hotela končati življenje, in moral sem jo odpraviti v samostan vseh Svetnikov, kjer je umrla.

Oče je prenehal pripovedovati jedva dihaajoč.

— Ni li nikdo popraševal za nesrečnega Silvo?
— vprašala je Monika vsa tresoč se.

— Da niso zanj popraševali, za to je poskrbel Silva sam, če je verjeti Alonzu — odgovoril je oče.
— Ko se je pripravljaj na beg, je sam naznanil svojim sorodnikom, da se pridruži pod izmišljenim imenom neki pomorski ekspediciji... Kdo je mogel misliti, da je ubit? Alonz je še tisti večer brez ovir odnesel truplo in kam ga je del, še danes ne vem. Ko se je polastil denarja usmrtenca, je Alonz kmalu izginil iz Lizbone. Jaz sem imel dalje gostilnico in posrečilo se mi je položiti nekaj na stran za doto tvojo. Nakrat se je zopet pojavil ta Alonz in hoče drago kupiti moje molčanje... In jaz... jaz se mu moram pokoriti! — končal je vzdihajoč nesrečni oče.

— Ne, oče, — zaklicala je prestrašeno Monika — radi Boga ne delaj tega!... Bežala bodeva od tod.
— Ti nisi ubijalec... to je Alonz, razbojnik, izdajalec...

— Svetno pravosodje ne odločuje po čuvstvu, temveč po pričevanju drugih — je otožno odgovoril oče. — Uboja nisem le jaz izvršil s svojim kinžalom, temveč tudi truplo ubitega leži nekje v moji hiši, kakor zatrjuje Alonz... To je popolnoma zadosti, da me obsodijo.

V takem slučaju nama družega ne ostaje, kakor da beživa! — zaklicala je odločno Monika. Mari hočeš, da postanem žena tega razbojnika.

— Kar tresem se, če na to pomislim, a ne najdem družega izhoda.

— Pusti mene, da bodem storila, kar treba, in našla bodem izhod!

— Ti, dete moje? Kako?

— Še jeden teden imava časa... Jernej naju reši...

— Kaj če Alonz to izve, oba sva izgubljena.

— Le meni vse prepusti, — ponovila je Mo-

nika. Ničesa ne bode opazil. Ž njim bodem prijazna, kakor bi se bila udala v želje njegove.

— Naj bode po tvojem, odgovoril je oče po kratkem premišljevanju. — Stori kar hočeš, jaz sem utrujen in že ves potrt in izročam mojo osodo v božje roke. Mati Božja bodi nama milostljiva

Čez nekaj dnij po tem razgovoru je pozno zvečer prišel Alonz v gostilnico. Bila je polna in mornar ni mogel dolgo najti prostora. Prišel je bil z nekim tovarišem, podobnim kakemu roparju.

— Ej, Hoze, — zaklical je. — Tvoja soba je tako napolnjena, kakor Noetova ladija, daj prostora mojemu staremu tovarišu Alonzu in njegovemu morskemu sodrugu Sanhu.

— Monika, — zašepetal je krčmar hčeri, — radi Boga glej, kaj bodeš storila... Alonz je prišel, slišiš njegov glas?

— Le pusti mene, že vem, kaj storim — odgovorila je deklica in šla Alonzu naproti.

— To je prostor za te! — rekla je hladno deklica in mu pokazala prazen prostor pri mizi blizu duri očetove sobe.

— O Monika, moj zaklad! — zaklical jo mornar.

— Sedaj še nisem tvoja, — odgovorila je ponosno deklica in takoj hotela oditi.

Kam se ti tako mudi, Monika? zaklical je in objel jo okrog pasu. Lica so devojki zarudela.

— Pusti me — zaklicala je in skušala se mu iztrgati iz rok.

Alonz se je zasmel.

— Prekrasna devojka je ta Monika, — obrnil se je k svojemu tovarišu, ali boječa kakor mačka. Pa jo bodem že naučil. — Kaj pa stojiš, Sanho? — Usedi se... Hoze že nese vina!

Prijatelja sta jela glasno trkati in prigrizovati sir z osoljenimi olivami.

Monika je nekaj časa poslušala njiju govorjenje, potem je pa šla ter se lotila pretrganega dela pri ognjišču. Nakrat se je zaslišalo skovikanje sove. Monika je vzdignila glavo in poslušala. Ta glas se je zopet zaslišal. Deklica ni več dvomila, da jo kliče Jernej, naročila je dekli, naj gleda na jedi in šla je na vrt. Jedva je stopila pod drevje, že je sešla se z Jernejem.

— O sv. Marija, kako si nepreviden, Jernej! — zašepetala je.

— Draga, odpusti! — odgovoril je mladenič in objel svojo ljubico in hotel jo poljubiti.

— Ne, Jernej! — odgovorila je devojka. — Nimam časa... Veš ti, malopridnež Alonz je zopet semkaj prišel.

— Mari naj zopet grem?

— Ne, ne! Malo počakaj!

Pomislila je jeden trenotek, prišla je mladeniča za roko, peljala ga k hiši in tiho odprla majhne duri.

— Pojdi semkaj in čakaj, dokler te ne izpustim — zašepetala je in odprla duri.

Jernej je tipajoč šel po ozkih stopnicah in prišel v malo sobo osvetljeno s ponočno lučjo. Tenka pregraja jo je ločila od gostilnice, od koder se je slišala babilonska zmešnjava jezikov. Jernej je spoznal, da je v Hozejevi spalnici. Ker ni imel kaj delati, sedel je na gospodarjevo postelj in jel poslušati razgovor, ki je dohajal do njegovih ušes mej žvenketanjem kozarcev. Nakrat se je zganil. Zaslišal je ime svojega brata! ... In zopet! Ni se torej motil. — Ta glas mu je tudi znan — to je glas Alonzov. Kaj more imeti opraviti ta lopov s Krištofom Kolumbom.

Jernej je sezul čevlje in v nogovicaх se tiho približal k steni. Alonzo je sedel prav pri vratih in živo pogovarjal se s človekom, katerega glas je bil Jerneju neznan.

Jernej ni mogel razumeti pogovora, ki se je bolj tiho vršil, a kmalu je spoznal, za kaj se gre in poslušal je z večjim zanimanjem ...

— In kralj Ivan je odobril to zvijačo? — vprašal je Alonz.

— Sprva ni prav maral privoliti, a škof di-Sacardilja je prebrisan človek, ki je znal ga pregovoriti — odgovoril je Jerneju neznan glas.

— In potem?

— Potem se je naročilo Genučanu, naj napravi podrobnejši načrt za vožnjo in pošlje ga z zemljevidi in drugimi papirji ...

— In Kolumb se je vjel v to past?

— Vjel se je, zaklinjam se pri sv. Jakobu! Rekli so mu, da kralj hoče ogledati papirje njegove in narediti ga za admirala ekspediciji. — No, trčiva, brat Alonz.

— Piva! ...

Prijatelja sta z jednim duškom popila vsak jeden kozarec vina, potem pa nadaljevala svoj pogovor.

— No pripoveduj dalje, rekel je Alonz in jel si brisati usta

— Hm! Kje sem že ostal ... Da ... tako so dobili Genučanove zemljevide. — Priznati se mora, da so ti zemljevidi kaj umetno narejeni ... Potem smo na tihem, ne da bi bil Kolumb kaj vedel za to, napravili ladijo na pot s pretvezo, da peljemo živeža na otoke Zelenega nosu, v resnici je pa nam bil dan tajni ukaz, da preiščemo pot, katero je bil načrtal Genučan.

— In vozili ste po njegovem načrtu?

— Hudiču zastavim svojo dušo, če nismo tako vozili, — odgovoril je Sanho — seveda iz vsega tega ni bilo nič. Nekaj dni jadrati smo dalje, vreme je bilo viharo, okrog in okrog je bila sama voda, tako da se je nam naposled zdelo, da jadramo naravnost v pekel ali pa v brezno.

— In obrnili ste se?

— Kaj smo tudi hoteli, za vraga?!

— Seveda, seveda ... No kaj pa sedaj misliš delati, Sanho? Tvoji žepi so gotovo kar nabiti cekinov.

— Vraga! Kaj še, prazni so, kakor želodec cerkvene miši.

— Kaj pa sedaj nameravaš?

— Pogodil sem se, da vstopim na neko trgovsko ladijo. Te dni odide ladija v Anglijo, potem pa z Bogom Lizbona!

— Hm, Santo! — jaz sem mislil ...

— Kaj tacega?

Alonz je tajinstveno pomežiknil z levim očesom.

— Je li preiskava? — vprašal je šepetajoč Santo.

— Da!

— Bode zopet tako, kakor z lanskim kupcem?

— Da, ... molči! — rekel je Alonz z roko mašeč usta svojemu tovarišu. — Mari ti li ni ljuba tvoja koža? Nedavno sem imel celo zaslišanje o tej stvari in ti zopet začenjaš.

Kako, mari? ...

— Tako je ... Kupec je umrl za ranami in sedaj kraljevi biriči vohajo, kdo ga je bil tako zdelal ... Kaj če naju primejo? ...

Hm! Stvari stoje prav slabo ... Dobro, da jo poberem v Anglijo. Tudi za te bi ne bilo napačno, ako uneseš pete ...

— Jaz ravno tako mislim ... Toda kam naj se denem s praznim žepom? Sedaj sem se nekaj izmislil?

— Kaj pa?

Še ga vsak jeden kozarček, pa usedi se bližje k meni. Drugim ni treba vedeti, o čem bodeva govorila.

Jerneja so že vsi udje boleli, ko je moral pri durih mirno stati, a sedaj je pozabil vse bolečine in napel je vse sile, da mu ne uide nobena besedica iz pogovora teh dveh lopovov.

— No, odpri usta, in povej za kaj se gre! — zaslišal je Jernej Sanho šepetati. — Ti misliš, da seboj vkupe dobro opraviva in potem jo pa izmuzneva iz Lizbone, predno nama podrežejo peruti.

— Zakaj ne, za vraga! Poglej Hozeja! Kaj ti misliš?

— Proketo! To je res: On je gotovo veliko že nakupičil — šepetal je Sanho. — Ti poznaš vso njegovo hišo?

— Prav dobro jo poznam!

— Čemu so pa nam dane oči in možgani? Jaz dobro vem, kje Hoze skriva denar, sem že vse dobro pregledal.

— Tedaj se bode posrečilo! Samo kedaj naj se stvari lotiva?

— Kedaj ima odriniti tvoja ladija v Anglijo?

— Zgodaj zjutraj v četrtek.

— Torej izvršiva stvar v noči od srede na četrtek.

— No, sedaj pa jo pomediva!

Jernej je slišal, da sta lopova izpila vino in z glasnim smejanjem se poslovila od Hozeja.

Minolo je nekaj časa. V gostilni je bilo vedno bolj tiho. Nakrat so se odprle duri v spalnico in Monika je prišla s svetilnico v roki. Ko je pogledala okrog, vidi Jerneja sedečega na postelji in tako zamišljenega, da njenega prihoda niti opazil ni.

Takoj je stopila k njemu, posvetila mu v obraz, potem se pa umaknila.

— Sveta Mati Božja! Jernej, kaj ti je pa? Kako si bled! Kaj se je zgodilo?

Mladenič je dal roko na čelo, prizadevajoč si zbrati svoje misli.

— O, Monika! Kaj sem slišal?

— Povej, Jernej, kaj tacega.

— Ne, to ni za te! Govoriti moram s tvojim očetom Hozejem... ž njim samim.

— Z očetom?

— Da, da, ž njim! Pomiri se, Monika, vse se dobro izteče. Pokliči očeta!

Sprva moram govoriti z očetom tvojim. Prisezam pri svoji Materi Božji, da se stvar tiče naju obeh in goljufanega, okradenega mojega brata Krištofa.

— No pojdi po očeta!

Bilo je okolu polnoči, ko sta se Alonz in Sanho sešla, kakor sta se bila dogovorila pri gostilnici, da izvršita svoj namen.

Kakor je kazalo, bile so že pogašene vse svetilnice v gostilnici. Lopova sta pa vendar pazljivo ogledala vsako okno. Vspeh ogledovanja ju je zadovoljil in šla sta k zaprtim vratom. Sanho je postavil hrbet in Alonz je nakrat skočil na njegove rame in od tod na vrata in se spustil na dvorišče. Čez nekaj minut se vrata tiho odpro in Sanho zgine notri. Ko sta bila na dvorišču, sta lopova nekaj minut poslušala... Ničesa se ni slišalo, ničesa premaknilo! Samo nočni veter je šumljal z vejami vrtnih dreves, in iz daljave je prihajal neutihajoči hrup življenja velicega mesta. Sanho in Alonz sta previdno šla dalje. Dobro poznajoč hišo, je Alonz peljal svojega tovariša k zadnjim vratom, ki so peljale z dvorišča v kuhinjo, brez hrupa jih je odprl in oba sta izginila v hišo.

Ta trenutek stopila je iz pod drevesa temna postava in tiho zažvižgala. Na žvižg so kakor iz tal izrasli še drugi ljudje in tiho šli k vratom. Jeden neznanec je previdno poslušal lahno pokanje v hiši, potem je odprl nezaklenene duri in dal znamenje svojim tovarišem, naj gredo za njim.

V tem sta tatova že bila v gostilni. Alonz je izvlekel tatinsko svetilnico in posvetil po sobi. Ko se je prepričal, da je vse tiho, je v samih nogovicaх šel k mizi, v kateri je bil denar. Z vajeno roko je zasadil ostri kinždal v predalnik, v katerem je bilo dnevno skupilo. Klinja se je globoko zasadila v špranjo, ki si jo komaj zapazil, zaslišal se je lahek pok

in... močne roke so prijele za roke in za rame tatu.

— Zaklinjam se pri Materi Božji, v naših rokah je! — razlegalo se je nad Alonzom, ki je v strahu pal na kolena. Nakrat je Alonz skočil kvišku in obupno si prizadeval izviti iz pesti, v katere je tako nepričakovano prišel. Zastonj!

— Udajta se lopova!... Našli smo vaju pri tatvini! — nadaljeval je ravno ta glas.

— Kdo si? je predrzno zaklical Alonz in še nadalje skušal izviti se iz rok, ki so ga držale.

— Gospodar sem te gostilne, katero ste se namenili oropati, Peter iz La Roka.

Alonz je nehal braniti se in uprl oči v moža, ki je govoril:

— Ti?... Ti?... A, kje je Hoze?

— Spremljal je svojega zeta Jerneja Kolumba in svojo hčer v Anglijo, da bode ondi mirno živel do smrti.

— Pogine naj slepar! — zakričal je goljufani mornar.

— Ne, on ni slepar, a vidva sta lopova. Pa kaj se bomo tako dolgo razgovarjali? Zvežite ga bratci! Jutri zjutraj ga izročim sodišču; tam naj bode se pokoril za tatvino, za smrt Silve in za napad na Kabralja.

(Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Konec.)

Posl. dr. Papež poroča o subvenciji za zgradbo lokalne železnice iz Kranja v Tržič in predlaga: 1.) Deželni zbor se opetoveno izreče za zgradbo lokalne železnice in Kranja v Tržič in se zavezuje razven v svoji seji dne 13. februarja 1804. l. obljubljene suvencije 50 000 gld. dati še drugih 25 000 gld. toraj skupaj 75 000 gld. na ta način, da se bo prevzelo za to svoto glavinskih delnic al pari s tem pogojem, da se stroški za zgradbo in za premetna sredstva pokrijejo z deželnim prispevkom in s prispevki udeležencev, kakor tudi z državno dovolitvijo nekoliko vsakoletnega čistega doneska v svrhu zagotovila obrestovanja in razložitve za dobavo glavnice najetega prioritetnega posojila, ter da se deželi davoli primeren upliv pri obravnavah o pogojih za koncensijo in pri sklepanju prometa pogobe. 2.) Ta deželni donesek v znesku 75 000 gl. izplačati je iz železniškega zaklada, ki se nabira vsled deželnozborskęga sklepa z dne 25. novembra 1890 l. takrat, kadar bo zagotovljena zgradba lokalne železnice iz Kranja v Tržič. Glavinske delnice združiti se imajo potem z železničnim zakladom.

Posl. Kalan predlaga, da bi se zgradba nove ceste iz Tržiča skozi Kovor v Podnart z ozirom na nameravano železnico ustavila, ker cesta ne bi imela pomena. Posl. baron Schwegel se pridružuje temu mnenju. Posl. Globočnik našteva velike koristi, katere bo imela železnica tudi za Kranj in priporoča predlog. Predlog finančnega odseka se sprejme in tudi Posl. Kalana dostavni predlog. Posl. dr. Schaffer poroča o prošnji mestnega magistrata ljubljanskega, da sme za zgradbo topničarske vojašnice najeti posojilo do najvišjega zneska 400.000 gld. Poročevalec predlaga, da naj se prošnja ugoti. Zbor temu pritrdi. — Posl. Povše poroča o samo-

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Šesto poglavje.

Na Španskem.

Bilo je vroče špansko poletje. Solnce je neprestano prepekalo zemljo andulizijsko. Samo na brdih Sierra-Nevade je vel še hlad in gorski zrak, kot navadno, čist in svež.

Na zapuščeni, slabo ohranjeni cesti, držeči od Sevilje v Kordovo, po kateri se redkokdaj hodili potniki, je pod gorskim klancem slaba že pol podrta gostilnica. Njen vnanji vid je po sili vzbujal sum, da je večkrat služila za pribežališče španskim, portugalskim in mavriškim roparjem, kakor pa za zavetje mirnim potnikom. Mož in deček, ki sta sedela pred gostilno in jela črni kruh, pa očitvidno nista pripadala omenjenim obiskovalcem. Če tudi je imel ponošeno obleko, vendar je moževa vnanjost se gotovo slednjemu prikupila. Bil je visoke rasti, in poteze njegovega obraza so izražale zamišljenost in globoko življensko skušnjo. Poslednji so rezko dokazovalip rezgodaj osiveli lasje, ki so bili v velikem nasprotju z ostalim obrazom. Velike sive oči z dolgimi vejicami so malomarno gledale izpod obrvi. Njegov pogled je kazal sanjarljivost in mir, a videlo se je pa, da se vsako minuto lahko spremeni v predrzno odločnost in pokaže neuklonjivo voljo.

— Je li še daleč do Kordove? — vprašal je deček, ki je končal borno kosilce.

— Ljubi mi Dijeto, ti si gotovo truden? — vprašal je oče.

— Ne, oče, jaz še lahko hodim.

— No, dobro! Ti več, da v Kordovi moramo dobiti pismo od Petra iz Anglije... Hiteti moramo, da pridemo v Kordovo do jutri zvečer...

— V tem trenutju se je zaslišalo pri gostilni pokanje biča, žvekljetanje zvoncev privezanih mulam na vratovih in pa razgetanje konj. Kolumb je poslušal ta hrup, potem pa poklical gospodarja, da plača.

— Kako gospod, vi se hočete odpraviti na pot, — rekel je začudeno krčmar. — Pomislite, da slabo poznate te gore, in solnce se že bliža zapadu. Bolje bi bilo gospod, ako tukaj prenočite.

— Ne morem prijatelj, naju čakajo v Kordovu.

— Jaz bi vsekako svetoval, da ostanete, — silil je krčmar. Pri sedanjih okoliščinah so te poti nevarne še po dnevu, nikakor še po noči. Mnogobrojne čete mavriških roparjev se klatijo po nevadskih gorah in prihajajo celo v doline.

Poslednje besede gospodarjeve je slišala lepa dama srednjih let, ki je prišla z nekaterimi moškimi na verando.

— Kaj govorite, roparji? — zaklicala je prestrašena.

— Prosim, oprostite — je spregovoril krčmar in nizko se priklonil. — Po gorah gnezdi vsakovrstna druhal. Govore, da je Abdala, kalif granadski, uzet v službo to sodrgo, v varstvo proti krščanskim veličanstvom Kastilije in Aragonije — Ferdinandu in Izabeli.

— Zadosti tega neumnega govorjenja! — rekel je nekdo iz gospejinega spremstva. — Gospa ne jemljite za čisto zlato besede tega zajca. Iz sebičnosti bi rad vas prestrašil, da bi pri njem prenočevali. Po najnovejših poročilih so prekleti mavriški roparji popolnoma premagani od naših vojsk. Povejte rajši gospodar, je li še daleč od tod do Palme.

— Kake tri milje — k uslugam, gospa.

— Moremo priti tja pred nočjo?

Gospodar se je jako pomenljivo zasmel.

— Pot je težavna, jaz bi gospi in gospodu pred vsem svetoval, da prenočita v skromnem mojem bivališču. Drugače se lahko pripeti nesreča. Ti krvooločni, nepošteni mavriški roparji...

— Oče — zašepetal je deček — bi li ne bilo bolje, da tukaj prenočimo.

— Dete moje, mari se kaj bojiš, ko sem jaz s teboj? — odgovoril je oče.

— Bojim se ne, oče, pa vendar.

— Kakor vidim — umešala se je dama — gospod, tudi mislite podati se dalje?

— Tako je gospa — odgovoril je Kolumb in se spoštljivo poklonil dami, katero je mikalo, kakor se je kazalo, njegovo ponosno, blagorodno vedenje.

— Kam ste namenjeni, gospod, ako smem vprašati? — nadaljevala je sopotnica.

— Najprej v Palmo, gospa.

— V takem slučaju pojdemo ukupe? Bi se li ne hoteli nam pridružiti s svojim dečkom.

— Vi ste jako dobri, gospa, a midva se morava takoj odpraviti na pot.

— Mi se tudi tukaj dalje ne pomudimo, nego je treba, da nakrmimo konje.

Kolumb ni vedel, kaj bi storil. Raje ne bi bil šel sam s sinom dalje, posebno ker je opazil, da prijazno gospejino povabilo ni ugajalo moškimi, ki so jo spremljevali.

— Če gospod namerava takoj nadaljevati svojo pot, — rekel je nekdo iz spremstva — ne vem čemu ga gospa Beatrisa tako zadržuje.

— Oh, gospod Dijego — mari ste pozabili, kako je nas opominjal gospod? Mari ni bolje, da imamo v bolj varstvo še gospoda seboj.

— Tako gospa Beatrisa, — mari imate tako malo zaupanja v nas!... Mari je nas malo in se mari v slučaju resne nevarnosti ne zanašate na našo pomoč?

— Jaz vam popolnoma zaupam, gospod Dijego.

Hrabrosti seveda nam ne manka... Toda mi potujemo po toli samoti, da lahko naletimo na roparje...

— Pri tacih okoliščinah sem vam na uslugo — blagorodna gospa — zaklical je Kolumb. — Dovolite, da se vam predstavim. Zovejo me Krištofa Kolumba in sem doma v Italiji.

— Tako, gospod Krištof — zaklicala je gospa Beatrisa s prijaznim nasmehom — vi torej ste nam potni tovariš! Dovolite, da se tudi jaz vam predstavim. — Jaz sem iz Kordove in kličejo me za Beatriso Enrikec; to je gospod Dijego de Arana, moj bratranec — in ta gospod Ferdinand Kvintanilja, oba pogumneža, posebno kadar gre za varstvo dam.

Jaz samo želim — opomnil je Dijego, — da bi gospa dejanski dala mi priložnost pokazati njej mojo udanost.

— Gospod Dijego ima prav, gospa — opomnil je Ferdinand. — Dosedaj nam še niste dali priložnosti, da bi se potegnili za vas. Vi ste prav nedosežni, jaz bi sedaj samo želel, da bi nas napali besni mavriški roparji...

— Bog varuj, gospod Ferdinand — je od strahu zaklicala Beatrisa. Ne kličite hudega duha! Ne, jaz nikakor ne želim skušati vašega junaštva in bi mi bilo ljubše, da se mirno izvrši naša pot do doma. Kaj mislite o tem, gospod Kolumb.

— Hrabrost krasi moža, gospa — odgovoril je Kolumb in spoštljivo se priklonil — vi gospa pa imate tudi prav, da svojim sopotovalcem ne želite nevarnosti... Solnce je že skoro zašlo, treba je torej, da gremo.

— A jaz bi vsekako svetoval gospej, naj ostane tukaj čez noč — zaslišal se je svarilni glas krčmarjev, čete prokletih...

— O, prijatelj, ti si v taki skrbi za nas, kako da sam živiš tukaj prav v brlogu teh psov? — pretrgal mu je Dijego besedo. — Ne, mi ne ostanemo tukaj, dobro smo oboroženi in se znamo braniti ne izvzemši gospe, ki zna dobro rabiti puško. Pojdi, in povej, da pripravijo voz in konje.

Krčmar je nerad odšel izpolnit dano povelje.

— No, gospod Kolumb — obrnila se je Beatrisa k Kolumbu — so li vaše živali že osedlane.

— Oprostite, gospa — rekel je Kolumb — sedaj so najina sredstva tako omejena, da potujeva peš.

— Peš... Mari deček tudi?

— Seveda, gospa, jaz tudi grem peš! je goreče zaklical deček. — Mari bodem pustil hoditi očeta samega.

Midva predstavlja romarja, katerih smoter je jedino proslavljanje Boga in razvoj krščanske cerkve, zato se morava utrditi v pomankanju in čakati tega, kar je nama odločil Gospod.

Kolumb je spregovoril te besede s dostojnostjo in prostoto, kateri sta uničili v korenini nakano Beatrisinih spremljevalcev, da se bodo smejali besedam

njegovim. Samo začudeni so ga pogledali ne vedoč, kako bi razlagali njegove besede. Gospej Beatrisi so se tudi zdele čudne besede Kolumbove, a nekaj jo je močno vleklo k neznancu.

— Vselej je treba s potrpežljivostjo čakati, da kako pošteno podjetje privedemo do konca, a vaša naloga je popolnoma vredna dobrega človeka in poštenega kristijana — v tem sem trdno prepričana — rekla je.

Jako me veseli vaše sočuvstvo, gospa, tembolj ker ne poznate mojih načrtov in mene samega. To je zame zopet migljej od zgorej, naj ne obupam in ne popustim svoje prej načrtane poti, dokler ne dosežem svojega smotra — rekel je Kolumb, kateremu so se oči močno zasvetile.

— Upati je, da kmalu dosežete svoj smoter, gospod Kolumb — spregovorila je ginjena gospa Beatrisa. — Če boste tako dobri, da me podrobno pojasnite svoje namere, bodem vam jako hvaležna. K sreči imamo nekaj več konj in je lahko prepustim vam in vašemu sinu. Jaz bodem tudi jezdila, gospod Dijego — obrnila se je Beatrisa k svojemu bratrancu. — Voz naj pa gre prazen...

Sluge so z nezadovoljnimi obrazi začeli pripravljati za odhod. Naposled je vse bilo pripravljeno in potniki so odšli po vijajoči se gorski poti. Gospa Beatrisa je jezdila naprej na lepem belem konju. Poleg nje so jezdila Kolumb, njegov sin, gospod Dijego in gospod Ferdinand. Zada se je pa pomikal težek voz, katerega je spremljala šestorica slug.

Pokoreč se povelju gospe Beatrise je Kolumb na potu v kratkih besedah pojasnil svoje dogodke in zakaj je poslednji čas ostavil Portugalsko in sklenil potovati od kraljevega dvora do kraljevega dvora, da kakemu kralju pridobi slavo odkritja najkrajše poti v Indijo, ko ni našel niti v Genui niti na Beneškem sočuvstva za načrte svoje.

— In sedaj upate najti podpore pri kastiljskem dvoru, gospod? — vprašal je Kolumba gospod Dijego.

— Nadejam se, gospod Dijego — odgovoril je Kolumb.

— Meni se dozdeva, da ne pridete v Kordovo v posebno ugodnem času, posegel je v besedo Ferdinand.

— Čemu? Meni se dozdeva, da se baš sedaj začena najsijajnejši čas za Španijo. Združenje Kastilije in Aragonije po poroki Ferdinanda z Izabelo utrdi vladarstvo kristjanstva in naredi konec mejsobnim preprirom, ki so pretresali ves otok in pospeševali vladarstvo mohamedancev.

— Seveda, seveda, gospod Kolumb! — zaklical je Dijego — a vi popolnoma prezirate to, da združena Španija sedaj nateguje vse moči svoje proti Mavrom...

— In da te dni, — pristavil je Ferdinand — dvor pojde iz Kastilije v Kordovo, da začne poslednjo

vojno proti granadskemu kraljestvu, ki je že tako porineno v gore. (Dalje sledi.)

Novice.

Ministerski predsednik v Ljubljani.

Le redkokedaj se prigodi, da kak ministerski predsednik pohodi središče Slovenije. Pred trinajstimi leti je bil v Ljubljani grof Taaffe ob prihodu cesarjevem v naše stolno mesto povodom 600letnice, kar je naša kronovina prišla pod oblast slavnih Habsburžanov.

Prihod grofa Badenija v Ljubljano je imel vsekako tudi političen pomen. Vlada je navadno slabo poučena o naših slovenskih razmerah. Naši nasprotniki mu navadno slikajo, kakor bi v naši deželi bilo nemštvo kdo ve kako močilen faktor, a ga zatirajo Slovenci, da se ne more pokazati. Popolnoma se ministerski predsednik v kratkem času bivanja na slovenski zemlji ni mogel poučiti o naših razmerah, a to pa mislimo, da je njegovo bistro oko spoznalo, da je prebivalstvo skoro skozi in skozi slovensko. Spoznal je pa prvi svetovalec krone tudi, da ni res, da se na Kranjskem zatirajo Nemci. Pri tej priložnosti, kakor tudi druge pote jih ni nobeden oviral pokazati se. Tudi po uradih in po šolah se je ministerski predsednik lahko dosti prepričal, da ima na Kranjskem povsod nemščina še mnogo širši delokrog, nego bi jej šel po številu nemškega prebivalstva.

Mi dobro vemo, da so se našli tudi ljudje, ki so nas Slovence pri vladi slikali za nasprotnike poljskega naroda in velike rusfile, državi nevaren živelj, kateremu je treba pristriči peruti. Tudi v tem oziru se je ministerski predsednik lahko prepričal, da nas po krivici dolže. Mnoge cesarske zastave so ga lahko prepričale, da smo Slovenci Avstriji zvesti narod in se v tem oziru moremo meriti z vsakim drugim narodom. Prijazen vsprejem je pa tudi grofa Badenija prepričal, da Slovenci nimamo nobenega predsodka proti Poljakom, temveč Poljake ravno tako imamo za svoje krvne brate, kakor Čehe in druge Slované. Tudi se je ministerski predsednik prepričal, da kulturno napredujemo, da ni resnica, če nekateri listi sleparijo svet, da se kultura tako rekoč ondu nehava, kjer se nemški živelj nehava. Slovenske pokrajine so gotovo tako vzorno obdelane kakor nemške in narod naš je gotovo toliko izobražen, kot je narod v sosednjih pokrajinah.

Zato pa upamo, da bode sedanja vlada v bodoče se bolj ozirala na Slovence kot se je dosedaj in bode pospeševala naš napredek v vsakem oziru. To je sedanji vladi toliko lažje mogoče, ker ima v taki meri zaupanje vladarjevo, kakor ga je imela še malokatera vlada. Grof Badeni pa tudi ni tako navezan na naše narodne nasprotnike, kot so bile nekatere druge vlade. Kot rojenega Poljaka ga pa tudi ne slepi pristranska ljubezen do Nemcev. Težko torej ni sedanji vladi zadovoljiti naše želje in zahteve, ker se vse dajo uresničiti v mejah sedanjih državnih osnovnih zakonov in uredeb.

Nadejamo se pa tudi, da bode vlada pospeševala gospodarski razvoj naših pokrajin, katerim je zlasti lanski potres prizadejal mnogo hudih udarcev. Dosedaj so se slovenske dežele kakor sploh vse južne dežele avstrijske jako prezirale. Potrebno je zlasti podpore mesto Ljubljana. Tukaj seveda ne mislimo več denarne podpore za poškodovance po potresu, v tem oziru je akcija končana, temveč treba je drugačne podpore, poskrbeti je treba naši deželi za potrebna občila, za strokovni pouk itd., da se bodo mogla v vsej meri izkoristiti prirodna bogastva

slovenskih dežel. To je tudi v državnem interesu. Čim bolje se razvijajo dežele, tem bolje se veksajo državni dohodki in moč države. Vladno delovanje pa v vsakem oziru more imeti uspeh, ako se bode ozirala tudi narodne razmere in bodo tako vladno namero podpirale vse narodne moči.

Zapustil je ministerski predsednik našo deželo, a nadejamo se, da je odnesel najboljši vtis in da bode njegov pohod imel najboljše posledice za naš narod in našo deželo.

V ponedeljek zjutraj se je pripeljal ministerski predsednik po državni železnici v Lesce. Deželni predsednik baron Hein se mu je bil peljal naproti v Trbiž. V Lescah so pričakovali ministerskega predsednika okrajni glavar z uradniki, deželni glavar z deželnimi odborniki, duhovščina, radovljiški župan z občinskim zastopom. Kolodvor je bil oplešan z zastavami in ko je prišel vlak so zagrmeli topiči.

Prišedšega ministerskega predsednika je pozdravil deželni glavar Detela, in grof Badeni se je potem zahvalil za prelep vsprejem. Na to je govoril s posamičnimi osebami. Posebno se je prijazno pogovarjal z učiteljem iz Lesca o šolskih razmerah. Iz Lesca se je ministerski predsednik odpeljal na Bled, kjer so ga pričakovali zdravniški odbor z Mallnerjem na čelu, župan z občinskimi odborniki, duhovščino, gasilci in bralno društvo z zastavo, šolske mladine z učiteljem. Župan Peternel je pozdravil odličnega gosta v slovenskem jeziku. Ministerski predsednik je odgovoril v nemščini, da je župana dobro razumel in potem ga je popraševal o gospodarskih razmerah in o narodni noši. Potem je ministerski predsednik govoril še z župnikom, učiteljem in nekaterimi drugimi osebami.

Ob 11. uri je bilo slovesno vzidanje sklepnega kamna in se je tem povodom zbrala odlična družba v novem letoviškem poslopju. Slavnostni govor je imel dr. Mosche, pripisoval je pomen letoviškega poslopja in zahvalil se vsem, ki so kaj k zgradbi pripomogli, deželnemu zboru in odboru, kranjski hranilnici, baronici Heinovi, kateri so navzočniki klicali: Živela! Zahvalil se je tudi ministerskemu predsedniku, ki je počastil slavnost s svojim pohodom. Končno je prečital v nemščini in slovenščini pisano listino, katera se je vzdala. V listini je popisana zgodovina zgradbe novega letoviškega poslopja in omenjajo vsi tisti, ki so prispevali k zgradbi. Na to se je vzdal sklepni kamen in je najprej udarila nanj trikrat s kladivom baronica Heinova in potem pa druga gospoda. Dr. Mosche je imel še daljši govor, katerega je končal s „Hoch“ („živio“) klicem cesarju in zaigrala je godba cesarsko himno. Deželni predsednik baron Hein je govoril, da je ta slavnost pokazala, da prebivalstvo vojvodine Kranjske veže iskrena ljubezen do domovine in se zahvalil zdravniškemu odboru za njega trud. Potem je bilo kosilo v Mallnarjevem hotelu, popoldne je ministerski predsednik ogledal Muhrov grad, Lujzine toplice in Windischgrätzovo vilo, nato se pa odpeljal na Schweglovo grajščino. Zvečer je bila velikanska razsvetljava na jezeru in okrog jezera z bengaličnim ognjem, podoknica, katero so priredili fantje in dekleta v narodni noši ministerskemu predsedniku, in končno pa ples v letoviškem poslopju.

Na ljubljanskem kolodvoru je v torek pričakovalo več dostojanstvenikov grof Badenija. Ko se je pripeljal ga je nagovoril podmaršal Hegedüs, potem pa ljubljanski župan Hribar, ki je naglašal, da prebivalstvo vse Ljubljane prinaša prvemu svetovalcu krone svoja srca. Občinstvo je došlega ministerskega predsednika pozdravilo z živio klicem. Grof Badeni je odgovarjal županu, da obišče Kranjsko, da bode videl, kako se prenavlja in skuša pomagati Ljubljani, katero je bil tako hudo zadel potres. Ministerski predsednik se je sedaj odpeljal na svoje stanovanje.

Ob devetih dopoldne se je začelo ogledovanje mesta. Najprej je ministerski predsednik ogledal deželni dvorec. Ondu

skrilji. Odsek torej predlaga: Zbornica naj v smislu tega poročila izreče svoje mnenje. — Predlog se sprejme. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Naprava sadnega vina.

Najglavnejši razloček mej sadnim in grozdnim moštom je, da sadni mošt težje vre in ima manje sladkorja v sebi. Dočim v grozdnem moštu pri pravi gorkoti v malo tednih izvre 12 do 16 odstotkov sladkorja, potrebuje sadni mošt za 6 do 8 odstotkov sladkorja včasih več mesecev in včasih še po leto popolnoma ne prevre.

Pri tem, kako naj ravnamo s sadnim moštom, ozirati se moramo na to, če li mislimo sadno vino doma rabiti ali ga pa prodati. Za prva je omeniti. Ker sadni mošt dolgo vre, dolgo obdrži svojo ogljikovo kislino in je osveževalen. Na drugi strani je pa nevarnost, da sladkor ne preide šlem ne pa v alkohol, dokler ni vretje končano, da se pijača popolnoma zgosti in v sebi nima dovolj alkohola.

Mošt se rad spridi:

1.) Če se rabi deloma gnilo sadje.
2.) Če se napačno ravna z zmletim sadjem. Če se precej ne iztisne, se morajo tropine s pogrezilnim dnom držati v tekočini, drugače nastane očetna kislina in s tem dobi se slaba pijača, ki se noče sčistiti in se ne drži.

3.) Če se sok pomeša z vodo, dobi se pijača, ki se ne drži dolgo poleti. V večjih gospodarstvih naj posebej naredi mošt za prvih pet mesecev in za pozneje. Za prvega se tako rabi voda brez sladkorja, za poslednjega se pa mora pridejati za vsak hektoliter vode 10 kilogramov sladkorja in mošt takoj po glavnem vrenju pretočiti.

4.) Če se mošt ne pretoči z drožij, se lahko razkrojijo drožje, in spridijo mošt. Najbolje je, če se mošt pretoči takoj po glavnem vretju. Potem mošt od sebe, ali pa od tega, da se pridene kilogram sladkorja pri novem vrenju dobi ogljikovo kislino, ki pripomore, da je mošt bolj osveževalen in se bolje drži.

Mošt za kupčijo mora imeti dovolj alkohola in mora popolnoma izvreti. Priporoča se, da se hektoliter moštu pridene 20 gramov salmijaka, in če je šlemast, tudi 20 gramov strojila. Mošt mora tehtati 55 stopinj Oechte, za vsacih pet gramov ki manjkajo, se pridene kilo sladkorja. Za velika podjetja so jako dobre ledenice, v katere se spravi mošt po glavnem vrenju kakor pivo. Rujava ali počrnelo sadno vino se sčisti, če se na hektoliter prilije liter svežega mleka. Priporoča se pa poprej poskusiti, to je dene se žličico mleka v steklenico vina in počaka, da se vino sčisti. Kalnim, šlemastim vinom se pridene na hektoliter 300 gramov španske prsti. S tem se sčisti in dobi lepo barvo.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Šesto poglavje.

Na Španskem.

(Dalje.)

— Tem bolje morem računati na vresničenje svojih načrtov! — zaklical je Kolumb trdno prepričan. Zmagovalci najdejo v zmagi križa nad polumesecem temveč veselja za razširjenje božje slave po vsej zemlji. Dolgo težko čakam, da se izvrši, kar je odmenil Bog in trdno verujem, da je baš zaradi tega me božja milost rešila ob raznih viharjih in drugih nevarnostih. Tako je bilo na pr. v znameniti bitvi pri nosu sv. Vincencija, katere sem se udeležil pod poveljstvom svojega bratranca „mladega“ Kolumba, kakor so ga imenovali, da so ga ločili od starega admirala, ki je tudi imel moje ime. Napali smo benečansko brodovje vračajoč se iz Flandrije. Bila je huda bitka. Ladije so se tako druga v drugo zarile, da se je začel boj z meči in pestmi mej mornarji. Bitva je trpela od jutra do večera. Ladija, kateri sem jaz zapovedoval, se je bila sprijela z veliko beneško vojno ladijo. Na nas so letele granate in kmalu je okrog nas gorelo. Beneška ladija, ki je bila pritrjena na našo ladijo z verigami in kljukami je tudi jelo goreti — a vendar me je Bog nepoškodovanega rešil iz tega plamena. Skočil sem v vodo, zgrabil plavajoče veslo, in srečno prišel na breg, ki je bil kaki dve uri daleč. Mari ne morem v tem videti prsta božjega? Mari li jaz ničevno bitje bil vreden takih znamenj božje milosti, ako bi ne bil odmenjen za razširjenje božje slave in veličanstva?

In oči Kolumbove so se zopet zasvetile. Naudu šenje, s katerim je govoril, je nekako vplivalo na slušatelje in v njih zadušilo vsako čuvstvo nezaupnosti.

— Res je, gospod Kolumb — zaklicala je po kratkem molčanju gospa Beatrisa, — pogosto smo mi samo orodje božje previdnosti. Če tudi jaz ne morem popolnoma razumeti naših teorij, a v srcu čutim njih resnico in pripravljena sem njih uresničenje podpirati, kolikor bode mi mogoče. Moja krstna botra, gospa Beatrisa de Bobadilja, markiza de Moja, je dobro znana s kraljico Izabelo in bode gotovo na mojo prošnjo izposlovala avdijenco pri Njiju veličanstvu.

— Da blagoslovi in poplačaj vas presveta Devica za vaše dobre namere! — rekel je ginjen Kolumb. — Nikdar ne pozabim dobrote vaše. Brez priporočanja, brez pokroviteljstva in zagovorništva visokih oseb se težko kaj doseže. Moja revščina me sili, da hodim v ponošeni obleki in to je jedna ovira uresničenju mojih načrtov. Vse sodi po vnanjosti in zatorej...

To trenutje se je zaslišalo močno žvižganje, ki je šlo kar skozi ušesa, in vsi so se nehote stresli...

— O, presveta Mati Božja! — zaklicala je Beatrisa, — kaj to pomenja.

— Le mirni bodite, gospa, to je najbrž kričanje kake nočne tice, — tolažil jo je Diego di Arana.

— Vendar moramo biti previdni — rekel je Ferdinand.

— Kako se je hitro zmračilo mej našim pogovorom!... Nismo li zašli?... Pot je vedno slabša in drži vedno boljše v gore... okrog in okrog ni sledu obdelane zemlje... — rekla je Beatrisa.

— Strašno žvižganje je tudi Kolumba prisililo, da je jel premišljevali. Z jednim samim pogledom je ogledal vso okolico in spoznal vso nevarnost položaja. Glas, ki je prišel do njegovih ušes, bil mu je le predobro še znan iz časa njegovih bojov z neverniki.

— Gotovo smo naleteli na kako četo mavriških roparjev, od katere nimamo ničesa dobrega pričakovati, — rekel je.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, vi imate prav, gospod. — Pri tacih razmerah je najbolje, ako se vrnemo — odgovori Dijego.

— Sicer pa pogledajte, Arano, v kakšnem kraju smo — reče Kolumb. — V soteski se nahajamo in to žvižganje ni družega, kakor znamenja roparskih stražnikov, da smo jim srečno prišli v past.

— Za vraga!

Dijego je hudo pogledal Kolumba. Morda je ta neznanec baš zaradi tega se ž njimi spustil v pogovor, da jih zavede v past! Kdo ve, če ni mavriški ogleduh?!

Kolumb je vidno jasno prečital misli mladega človeka stoječega pred njim. Mirno in dostojno je vzdržal ta ostri pogled Diega. In ko je videl, da se Dijego začne sramovati svoje nezaupnosti je hitro šel k gospej Beatrisi.

— Bodoči trenutki morejo biti skrajno nevarni za življenje, gospa. Mi, gospa, moramo pred vsem vas varovati. Pojdite s konja in zavzemite varno mesto v sredi karavane.

O, gospod Kolumb, je li tako nevarno? Mari se izpolni lahkomišljena Ferdinandova želja. O, presveta Mati Božja, kako je strašno!

— Pred vsem — previdnost, gospa. Mi moramo biti pripravljeni, da odbijemo napad. Pred vsem moramo ogledati in nabasati puške.

V tem sta Dijego in Ferdinand po kratkem posvetovanju pojasnila svojim ljudem, v kako nevarnost so prišli po svoji neprevidnosti. Prigovarjala sta jih, naj se dobro drže in naj bodo pripravljeni za napad.

Potem sta šla k Beatrisi.

O, gospod Ferdinand kak hudi duh je bil v gostilni vdahnil vam ono strašno željo, ki se sedaj izpolni...

— Močen krik, s katerim so dali roparji znamenje, je pretrgal Beatrisi besede.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, približujejo se, — zaklical je Ferdinand. — Treba se je rešiti ali pa vsaj drago prodati svoje življenje!

— Gotovo smo obkoljeni — rekel je Kolumb s trdim glasom. — Povratek je nam odrezan. Držati se moramo, kolikor časa je mogoče in zasesti postojanko, ki bi nam varovala hrbet. Ta naprej moleča skala je za to popolnoma pripravna. Pod nje varstvom lahko pogumno počakamo in odbijemo prvi napad roparjev. Ta čas se pa mej bojem gospej morda posreči prodreti skozi vrste roparjev.

— Kolumb ima prav, — rekel je Diego. Sedaj pa na delo!

Kakor se v vseh nevarnostih življenja podvrže vse močnejšemu značaju, tako je tudi tukaj vse tiho priznalo nad seboj oblast Kolumbovo, kateri je hladnokrvno postopal in dajal povelja glede zasedenja ugodnejše postojanke.

Voz so hitro izpregli, mule in konje razložili in jih tako postavili, da so boljše krili ljudi. Gospo Beatriso in Kolumbovega sina postavili so v sredo.

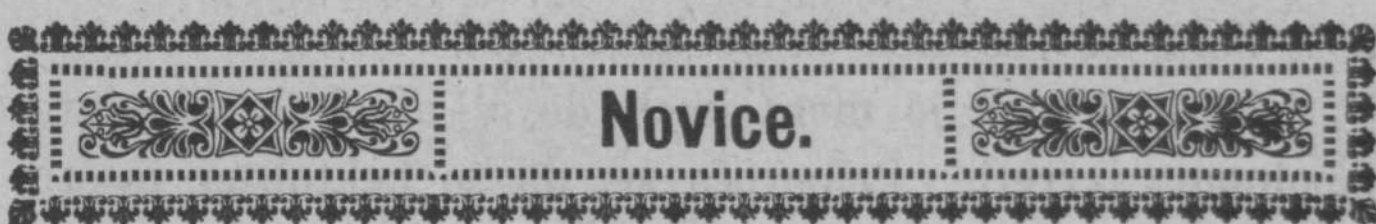
Vsi so nategovali ušesa in oči v temi, a bilo je vse tiho.

Bila je tiha poletna noč. Lune ni bilo, le zvezde so tam pa tam blesketale na temnomodrem nebu. Lahek močen veter je obveval skale in obraze potnikov, stiskajočih puške v rokah in pripravljene biti se na življenje in smrt.

— Nevarnost je velika, gospoda — rekel je Kolumb. Pa dosedaj nas je Bog varoval o vseh nevarnostih in tudi sedaj se moremo zanašati na njegovo milosrčnost in pomoč.

Pri teh besedah je Kolumb pokleknil in molil kratko molitev, ki je segla do srca vsem njegovim tovarišem. Ko so vstali, so vsi drug drugemu podali roke. Celo različje mej gospodo in slugami je prenehala v tem trenutju nevarnosti. Vsi so čutili, da je od poguma vsacega moža odvisna njih rešitev.

A okrog je bilo tiho, kakor poprej. (Dalje sledi.)

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

se je letos vršil v Ljubljani. Že v ponedeljek je došlo v Ljubljano mnogo rodoljubov iz zelene Štajerske, tužne Koroške in kršne Primorske. Priredil se je prijateljski sestanek pri Ferlincu, kjer se je najprej predsednik družbe zahvalil, da so rodoljubi iz vseh slovenskih krajev se zbrali na občni zbor pre-pomenljive družbe. Potem se je začela najprijetnejša zabava, pri kateri se je pelo in napivalo. Marljive narodne dame šen-peterske podružnice so pa prodajale lepo izdelane kovinske svetinje v spomin najstarejšega družbinca shoda. V torek je pa bila maša v frančiškanski cerkvi, katero je imel o. Čadež, po maši so se pa zbrali gostje v veliki dvorani „Narod. Doma“.

Predsednik g. Tomo Zupan je pozdravil shod s primernim govorom. Omenjal je, da sta se vršili prvi dve veliki skupščini v prostorih stare Čitalnice, XI. pa se vrši v domu, ka-

dico in s tem bode zelo ustrezno vsem Slovencem, ki sploh segajo po družbinem koledarju, kadar pišejo naslove pri pismih. To je moj predlog, na katerega me je opozoril g. M. P—i.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Šesto poglavje.

Na Španskem.

(Dalje.)

Bilo je vse tiho po gorah ... No, čujte! — To je znamenje za napad.

Kakor bi bili izrasli iz zemlje, pokazale so se na potu temne podobe. Vedno bolje so se približavale temne sence, vedno jasneje so bili videti njih obrisi. Kolumb je dal znamenje, da se pripravijo za strel.

— Gospoda — zašepetal je, — mi ne smemo pozabiti, da je nam le odbiti napad, ne pa ga izzivati. Tako postopanje bi bilo za nas pogin.

V tem so se roparji previdno približali. Kolumb jih je seštel. Bilo je nad trideset postavnih, močnih korenjakov, oboroženih od nog do glave. Še kacic dvajset korakov in Mavri zadenejo na zavetišče potnikov ... Nakrat so se razbojniki umaknili in v tem se je zaslišalo tiho pogovarjanje.

— Vidi se, da se čudijo, — zašepetal je Kolumb, — da nas niso našli na cesti. Skala nas dobro krije ... Sedaj ... pa pozor ...

Napadovalci so končali svoje posvetovanje. Razkropili so se posamični na razne strani. Neki Maver je prišel prav k skali, in dolgo gledal na kraj, kjer so bili potniki. V gosti temi vendar ni mogel ničesa razločiti in je že hotel iti mimo; kar je mesec priplaval izza oblaka, ki ga je dosedaj skrival in osvetil Kolumbove tovariše. Maver se je za trenotek ustavil, potem pa z divjim krikom tekkel k svojim tovarišem.

Čez jedno minuto se je vsa druhal zbrala in šla na potnike.

— Radi vseh svetnikov, gospoda, brzdajte vašo gorečnost! — obrnil se je Kolumb k svojim tovarišem. Ne streljajte, dokler ne dam znamenja.

— Mari se naj damo mirno pobiti? — rekel je Ferdinand.

— Tudi v smrtni nevarnosti ne smemo popustiti premagovanja, — rekel je Kolumb. — Alah akbar! — je potem glasno zaklical približajočim.

— Začuden so se ustavili, ko so zaslišali arabski klic.

— Alah akbar! — ponovil je Kolumb po arabski. — Zakaj se otroci alaha klatijo po noči kakor šakali in strašijo mirne potnike.

— Zakaj pa ti nazivljaš sveto ime Alahovo in govoriš v mohamedanskem jeziku, a potuješ s tolpo nevernikov, katere je danes alah dal v naše roke.

— Moji tovariši so, — odgovoril je Kolumb po arabski, — mirni potniki ...

— Hlapci so severnega kralja, sovražnika mohamedancev ... Umreti morajo ... Umrl bodeš tudi ti, ako jih ne zapustiš ...

— Mi znamo umreti, a poprej pojde vas mnogo v kraljestvo teme.

— Molči, neverni pes, naprej bratje! Mavri so s kričanjem pali na potnike mahajoč z dolgimi kindžali in krivimi sabljami.

Kolumb je počakal še jedno trenotje, potem pa polglasno ukazal:

— Streljajte!

Šest samokresov se je sprožilo na napadovalce. Jeden je pal mrtev, drugi so bili bolje ali manje ranjeni.

Nepričakujoč tacega napada, so Mavri zatulili in umaknili se tako daleč nazaj, da so bili varni.

— Blagoslovljena bodi presveta Devica, — zaklical je Ferdinand, — umikajo se! ...

— Prezgodaj se je še veseliti, — rekel je Kolumb. — Prelita kri, zahteva krvi. Se že vračajo. Pozor, gospoda!

Začelo se je streljanje. Mavri so se razpršili in iz daljave skušali pobiti potnike, katere je pa dobro varovala skala. Ko so mavri to videli, so se zopet vkupe zbrali in začeli ročni boj.

Potniki so z meči odbijali njih jagatane. Kolumbu se je posrečilo prodreti jednega napadovalca, kar je zaslišal vzdih v španščini in zaslišal je hropenje umirajočega v hrupu bitve. Ko se je ozrl, videl je strašen prizor. Luna je osvetlevala raztegnjeno Ferdinandovo truplo, plavajoče v krvi ...

— Vse je končano! Rešite se ... gospa! ... rekel je umirajoči.

— O, gospod Ferdinand! — zastokala je gospa Beatrisa.

Smrtno ranjeni pa že ni ničesa slišal.

— Kaj nam je storiti? — zaklical je Dijego, ki je neprestano na levo in desno mahal s svojim mečem. — Poguba gospoda Ferdinanda — naša lastna poguba, gospod Kolumb.

— Ne zgubimo poguma v poslednjem trenutku, gospod Dijego. Če je nam dano poginiti, bomo se bili in umrli kot možaki. Še jedno sredstvo imamo: z orožjem v rokah se prebiti skozi tolpo vragov ... Kdo naj pripravi konje ... Potem pa na moje znamenje skočite na konje in hitro proderite, jaz bodem pa prikrival umikanje.

Potrebne priprave so bile kmalu gotove. Ker Ferdinandovega trupla niso hoteli pustiti sovražnikom, so je tudi privezali konju na hrbet.

— Jeli vse gotovo, gospoda? — vprašal je Kolumb, ki je vedno Mavre odbijal.

— Vse, gospod, odgovoril je neki sluga.

— Gospod Dijego, posadite na konja gospo Beatriso! ... Tako! Sedaj še jedenkrat ustrelimo, potem

pa vas ohrani Gospod Bog!... Najprej!... je glasno zaklical Kolumb.

Zaslišalo se je pet strelav, ki so že pomanjšano druhalj zmešali in nazaj odrinili. Še jedno trenotje, in Mavri so bili pripravljeni zopet planiti na potnike, a poslednji so globoko zasadili ostroge v konje in prestrašene živali so z boleznim razgetanjem skočile naprej.

Mohamedanci so se nehote jim umaknili na obe strani. Porabivši ta trenotek je Kolumb z mečem planil nanje in tako preprečil, da niso potnikom mogli zagradi pota. Ko so mavri se dobro zavedli, kaj se je zgodilo in Kolumba porinili na njegovo prejšnje mesto, so Beatrisini in njenih tovarišev konji še z največjo hitrostjo dirjali po cesti.

Roparji so v divji kletvi samo gledali za plenom, ki se je jim izmuznil. Nekateri so skočili na konje in jo udrli za potniki, večina je pa okročila Kolumba, ki je zasel svoje novo mesto pod skalo.

— Ti bodeš poplačal sam zanje, pes! — jezil se je vodja druhalj. — Smrt tebi.

S temi besedami je Maver skočil na Kolumba in zamahnil proti njemu s kindžalom. Kolumb se je spretno izognil udarcu, da je le malo ranil njegovo roko, in to trenotje je zasadil roparju svoj meč v grlo. Kri je curkoma brizgala... Maver je brez moči izpustil puško in hropeč pal na zemljo...

Nekaj minut so roparji stali kakor okameneli, ko so videli smrt svojega voditelja. Potem so se pa zopet zavedli in prijeli za orožje. Petelini na puškah so zapokali, kindžali in jatagani zablenketali in divji krik se je razlegal proti Kolumbu:

— Alah! — V imenu Alahovem umaknite se nazaj! — zaklical je neki Maver, ki je skočil naprej. — Pasji kristijan je ubil našega voditelja... Ga li hočemo kar s krogliami odpraviti v pekel? Živ nam mora priti v roke in z mučno smrtjo poplačati svoje hudodelstvo.

— Da, da mučimo ga! — rjovela je tolpa. Kolumb je gledal smrti v obraz, a trdo je sklenil, da se živ ne uda v roke sovražnike. Nakrat se je oglasil otročji glas nad njegovo glavo:

— Oče,

— Dijego!... Si li ti? Mari nisi pobegnil z drugimi?...

— Ne, skril sem se tu na višini. Na skali je strlina, na katero se lahko pride s kočijine strehe... Oče, pojdi k meni!... Mavri ne pridejo semkaj, zadaj za skalo teče globoka reka!

— Reka?... Za Boga, Dijego skoči doli in plavaj na drugi breg!... Ti dobro plavaš... Jaz pojdem za teboj!

— Oče!

— Sin moj, ubogaj! je strogo zaklical Kolumb, ki je naprej skočil na streho kočije gospe Beatrise, potem na štrlino, katero je našel deček in naposled

prav na vrh, kjer je bil precej širok raven prostor, nekaj korakov dolg.

Ko je zagledal očeta, je deček kakor mačka se spustil po rebro skale k reki in prišedši do črne vode Gvadalkvivira, je hitro jo zaplaval.

In stoječ na skali je Kolumb gledal, dokler se ni deček zgubil v temi. Ko se je povrnil na ta kraj vrha, ki je bil obrnen proti skali, je videl, da lezejo Mavri drug za drugim na skalo. Z mečem v roki je jim hotel zabraniti prihod na vrh, a je bilo že prepozno. Kacih dvanajst roparjev je bilo že na skali, za njimi so pa lezli drugi, kakor kače.

— Nam ne uideš, pes! — so veselo klicali napadovalci. — Streljajte, bratje!...

Razleglo se je kacih deset samokresnih strelav. To trenotje je Kolumb, ki je stal prav na kraju skale se spustil doli čez strmi rebro...

Ko so Mavri prišli na kraj, gledali so strmino v podnožju skale, in niso ničesa videli in ničesa slišali. Samo valovi Gvadalkvivira so tajinstveno bučali, kot bi se veselili, da so požrli novo žrtvo...

(Dalje sledi.)

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Dalje.)

Pri X. skupčini v Kranju, — kjer je bila naša družba od njeni desetletnici sijajno vsprejela in počeščena, — so bili v družbino vodstvo poklicani vsi istopivši člani. Kar so razni udje človeškemu telesu, to so družbi njene podružnice. Od lanske skupčine jej je prirastla čila nova mladika z zaporedno št. 132. To je ženska podružnica v Velikih Laščah. Gotovo je še dokaj krajev, ki bi lahko pristopili v naš društveni krog. Srečnejši kot v prirastku podružnic pa smo bili v pomnožitvi pokroviteljev, katerih je od lanske skupščine prirastlo 20. Do 1. avgusta šteje družba 104 moške podružnice z 8200 člani in 28 ženskih podružnic s 3000 družbenicami, skupaj toraj 11200 društvenikov. In s sično hvaležnostjo tu zopet beležimo to okolnost, da so ženske podružnice tudi v pretekli dobi obdržale svoje prvenstvo, da so od njih prihajali družbi najizdatnejši darovi. Za tako vzgledno požrtvovalnost, kateri ni najti primera v slovenski povestnici. Vam izreka danes, čč. družbenice, družbino vodstvo najtoplejšo pohvalo in zahvalo ter si usoja še pristaviti preiskreno prošnjo, da blagovolite vstrajati v tem domorodnem delovanju in pridobivati vedno več somišljenih za pravično slovensko stvar. Družbina pravila odkazujejo podružnicam širen delokrog v dobavo denarnih sredstev. Kot najprikladnejše so se skazale one veselice, ki nudijo društvenikom pouk in zabavo. Posebno živahno so se gibale naše koroške podružnice, ki so večinoma zborovale po večkrat. Njih shodi so obče najbolj obiskani; tu se zbere na stotine naroda, ki željno posluša koristne nauke ter se vnema v ljubezni do svojega roda in jezika. Zato je družbino vodstvo rado pospeševalo take shode ter zanje pošiljalo tudi posebne govornike. Častite rojake opozarjamo, da osobito v takih krajih, kjer ni društev, sklicujejo podružnične shode, na katerih se narodu poleg zabave s primernimi govori iz raznih strok narodnogospodarskega življenja nudi koristnega pouka.

lista, potem se zaje v list in na spodnji strani se prikaže v podobi tankih vejic, in na koncih teh vejic nastavlja seme (tros), katero pade, kadar dozori, na spodnje liste, ali je odnese veter na sosednje, v katere se zaje ter nadaljuje svojo škodo. Ako se torej glivica zaje v list, t. j. kadar na spodnji strani lista, ob listnih žilah, opazimo majhne podolgaste ali okrogle sive proge, ali če list gledamo proti solncu in opazimo madeže oljčne barve, kateri postanejo pozneje rudeči, je že napaden in potem škropljenje nič ne koristi.

Škropiti je treba, še predno se opazijo te lise in madeži, t. j. predno bolezen nastopi. Kdor škropljenje zanemarija, dela to v svojo škodo. Rudeči madeži niso vselej znak strupene rose, ampak lahko nastanejo tudi vsled solčnih žarkov, pripekajočih na moker list. Ti so le rudeči, nimajo oljčne barve in ne sivih prog ter se prav kmalu posuše.

Vso stvar natančno popisovati v sedanjih razmerah ni potrebno, kajti ta bolezen je vsakomur dovolj znana. Kdor hoče doseči pravi uspeh, naj se drži naslednjih pravil:

S škropljenjem je treba začeti zgodaj, še pred cvetjem, kadar trta napravi 4 do 6 listov. Škropi naj se s takimi škropilnicami, katere prav fino razpršujejo tekočino. Pri škropljenju naj se pazi, da bode vsak list, dobro poškopljen, in sicer na zgornji strani. Ob prav vročih urah, t. j. od 11. ure dopoldne do 3. ure popoldne, kakor tudi tedaj, kadar je na listih rosa, naj se nikar ne škropi, kajti ob rosi se tekočina preveč stanjša in odteče, če škropimo v vročini, pa solnce ožge listje. Modra galica in apno naj bodeta v pravem razmerju. Na 1 hl (100 l) vode se vzame $1\frac{1}{2}$ kg modre galice in 2 do $2\frac{1}{2}$ kg gašenega apna. Da je dovolj apna, spozna se tako le: Zmes se pusti par ur, da se usede, potem se odstrani vrhnja mrena in tekočina se zajame s kozarcem; ako je čista, je to znamenje, da je dovolj apna v raztopini, če je pa še motna, (višnjeva), dodati je treba še nekoliko apna. Sama galica, brez apna, ožge liste, če je pa preveč, apna se pa raztopina, ne prime tako dobro in vsak dež jo opere z listov. Če dežuje kmalu po škropljenju ($\frac{1}{2}$ dneva), je treba iz nova poškopiti.

Drugič naj se škropi čez 1 do $1\frac{1}{2}$ meseca, ko je trta napravila več novih listov, ktere je treba popolnoma poškopiti; na že poškopljene liste se ni treba ozirati. Tretjič naj se škropi navadno meseca avgusta. Za vsako škropljenje se vzame galice in apna v gori navedenem razmerju.

Če se škropljenje opusti, listje zgodaj odpade, grozdje ne dozori in trgategv da le slab užitek. Ta rja pa napade tudi grozdje. Rjave grozdne jagode so take, kakor bi bile ožgane. Gliva se zaje ob jagodnem peclju v jagodo in napravlja rjavkaste lise po notranjosti cele jagode. Jagoda potem segnije in naposled posuši.

Kmetijske raznoterosti.

Materina dušica (thimus serpillus), sredstvo kugi v gobei in parkljih. Vitez dr. Morandini v Milanu na Laškem je prišel na to, da je materina dušica dobro sredstvo proti kugi v gobei in na parkljih. Leta 1892. so baje na Laškem nad 100 000 govedi ozdravili ž njo. Materina dušica se dene v posodo, nanjo pa se naliije voda ter pusti tako 48 ur. Na to se voda odlije in ž njo se umivajo bolna mesta, oziroma gobec in parklji. Predno se pa to stori, treba je bolne dele izmiti s svežo vodo. Ker materine dušice ni težko dobiti, živinorejci lahko poskusijo to sredstvo, koder ima živina omejeno bolezen.

Krmljenje s krompirjem. Krmljenje mladih konj s krompirjem se jako priporoča. Konji, ki so pri premeni dlake kašljali, so kašelj zgubili, ako se je jim dajal krompir. Ker pa krompir nima v sebi dovolj dušika, se mora konjem dajati h kratu kako drugo močnejšo krmo, kakor otrobi. Krompir, ki se daje konjem, se mora razrezati na kosce. Če se pomladi daje krompir konjem, morajo se kalovi skrbno odpraviti.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Sedmo poglavje.

V tihem pristanišču.

Solnce je oblivalo s svojimi svetlimi žarki zelene bregove reke Rio-Tinto ter moža in dečka, ki sta hodila po mehkej tratini. Videlo se je obema, da sta jako utrujena in da vsak čas padeta na zemljo od utrujenosti...

— Oče! — zaslišal se je dečka glas — ne morem dalje... Ko bi le imel košček kruha!...

— Revček! — odgovoril je oče, — še malo potrpi. Morda kmalu prideva do kacega človeškega bivališča.

— Pusti me tukaj, oče!... Ti nisi še tako upehan, a jaz ne morem dalje.

Deček je vzdihajoč sedel na zemljo.

— Premagaj se, sin!... Bog in sveta Mati Božja bodeta nama pomagala. Oddahni se malo, potem pojdeva vkupe dalje, — kmalu prideva do ljudij!...

— Oj, oče, koliko časa že hodiva po tej pustini lačna, a še žive duše nisva srečala!...

— Sveta Mati Božja, ki je naju rešila iz rok mavriških razbojnikov, bode tudi sedaj nama milostljiva. Le mirno leži... Jaz pojdem na ta hrib in ogledam okolico.

Ne čakajoč odgovora, je Kolumb šel na holm, ki se je vzdigoval ob bregovih reke. To ga je stalo mnogo truda, toda njegov trud in napor so bili poplačani; jedva je ozrl se po okolici, je zaklical:

— Blagoslovljena bodi, presveta Mati Božja... Dijego, ondu se vidi morje in stolpi samostana!...

Deček je vstal in hitro šel očetu naproti.

— Oče, vidiš li samostan? Tam nama dajo kruha! Naprej oče, naprej!

To ni bilo lahko. Če tudi je bližina samostana dala potnikoma poguma, pa vendar je utrujenost zahtevala svoje, in deček je šel vedno počasneje in počasneje.

— Le napni svoje sile, sin moj!... Vidi se že samostan.

— Pa moram še na holm!

— Le pogum, dete moje! Naju čaka jed in počitek...

— Deček si je prizadeval, da ne bi ostavil očeta; napel je poslednje sile, in lezel na holm, a to je končno premagalo njegove sile in s tihim vzdihom pal je na tla.

— O, — sveta Mati Božja, umira! Pomagajte! — je obupano zaklical Kolumb in pal na kolena zraven sina.

Nedaleč od samostanske ograje pod senco holma je sedel s knjigo v roki prileten menih prijaznega obraza. Ko je zaslišal klic, je pustil knjigo na kamniti klopi in šel k potnikom.

— Z Vama bodi Gospod Jezus Kristus! Kaj se je zgodilo?... vprašal je Kolumba.

— O Moj Bog, umira, umira! Hitro požirek vode in košček kruha za mojega sina! — vzdihnil je nesrečni oče.

— Takoj! Takoj!

Privzdignivši škrice svoje dolge halje je dobri brat stekel v samostan in hitro povrnil se nazaj.

— Tu je vino in košček kruha! Nagnil se je in previdno vlil nekaj kapel vina v polodprta usta dečkova. Krepčujoča pijača je takoj pokazala svoj učinek; dosedaj zaprte dečkove oči so se takoj malo odprle in začudeno pogledale meniha.

— Ubogo dete, — rekel je menih. — Ti si utrujen in lačen... Jej... tu je kruh!...

Dijego je hitro posegel po kosu kruha in jedel.

Menih je radovedno pogledal Kolumba, in ko je videl, da se tudi on od utrujenosti komaj drži na nogah, je tudi njemu ponudil krepčujoče pijače.

To trenutje je k mali skupini prišel drugi menih poštene vnanjosti. Zaslišavši šum njegovih korakov, je prvi hitro vstal in poklonil se. Kolumb je sledeč njegovemu primeru se tudi spoštljivo priklonil prišedšemu.

Poslednji je radovedno in s čuvstvom gledal tujca, katera, kakor se je kazalo, vzlic njiju slabi obleki in upehanosti nista pripadala nižjim slojem človeške družbe.

— Vi, gospod, — obrnil se je h Kolumbu, — ste najbrž le slučajno prišli v tak položaj... Bliža se že večer, — pojdite v naš samostan, da se ondu odpočijete, predno nadaljujete pot!

— Radi mojega sina jaz rad in hvaležno vsprej-

mem vaše povabilo, prečastitljivi oče, — odgovoril je Kolumb — če le vaš predstojnik dovoli.

— Ne bojte se, 'gospod, — rekel je smehljajoč se menih, — jaz sam sem priyor samostana Janez Peres de Marčena.

Kolumb in njegov sin sta šla v samostan, kjer je jima sam predstojnik odločil sobo. Bila je jako prostorna in iz nje oken se je videlo na morje. Kakor očaran se je Kolumb ustavil pri oknu. Pogled na morje je oživel v njegovi duši njegove načrte in globoko je vzdihnil, ko se je spomnil, kako ga preganja nesreča.

Prijor je to opazil.

— Oprostite moje vprašanje, gospod, zakaj je pogled morja tako vas užalil? — vprašal je Kolumba. — Od kod ste? Vaše narečje kaže, da ste tujec!...

— Prav imate, prečastiti oče, — je žalostno odgovoril Kolumb, — tujec sem, in vedno ostanem menda tujec mej ljudmi.

— Kaj je vas pripeljalo semkaj?

— Jaz sem mornar iz Genua in moram prositi kakor za milost, da bi kralji prevzeli te dežele, katere jim hočem darovati.

— Kaj?... Sem li prav slišal? Vi jim hočete darovati dežele?

— Da, prečastiti oče, verjamite mi!

— Povejte jasneje, gospod! Dežele se ne jemlje iz žepa, a vaša obleka je, oprostite gospod, v velikem nasprotju z vašimi besedami.

— Prav imate, častitljivi oče; vse sodijo po vnanjosti, a včasih je pa v slabi lupini dobro zrno!

Prijor se je zamislil.

— Vaše besede in izrazi, gospod, kažejo veliko premišljenost in bogate življenske skušnje, katere vzbujajo zanimanje. Rad bi vas poslušal, a poprej prosim, da se preoblečete in z jedjo okrepčate.

Na predstojnikov ukaz prinesli so Kolumbu novo obleko in pogostili njega in njegovega sina s prostim ali tečnim obedom. Po obedu je potem Marčena povabil svojega gosta na vrt. Tu se je začel mej njima prijateljski pogovor. Vse, kar se je skrivalo v duši velikega človeka, se je hitro izlilo v njegovih besedah in našlo tem več sočuvstva, ker je bil priyor mož velikega znanja. Ker je bilo v sosedstvu primorsko mesto Palos, katerega prebivalci so se bili proslavili s svojo podjetnostjo in strastjo k morskim potovanjem, je pater Marčena se bil strastno poprijel učenja zemljepisja in mornarstva. On je popolnoma razumel in srčno sočuvstvoval z načrti in sanjarijami mornarjevimi. Ko je Kolumb jel pripovedovati poslednje dogodke svojega življenja, kako se je on spustil v Gvadalkvivir, da je ušel ujetništvu, kjer je našel sina, kako sta tri dni se potikala brez hrane in na posled našla gostoljubni samostan, — se globoko ginjeni priyor ni mogel več vzdržati in je krepko stisnil Kolumbu roko.

Kolumbovi načrti so priyorja tako zanimali, da je drugi dan vstal s solnčnim vzhodom in poklical k sebi znanega svetopisca, zvezdoznanca in prirodoslovca Garsia-Fernandeca iz Palosa, da vkupe ž njim pretrese Kolumbovo idejo.

Dobivši povabilo, je Fernandec prišel v samostan Rabida in močno so ga osupnila premišljevanja in dokazi Kolumbovi.

— Vaši načrti, gospod, so dobro premišljeni in ne more se reči, da ne bi bili izvršljivi, — rekel je Kolumbu. — Paloški mornarji, mej katerimi je več izvedenih in pametnih ljudij, so se že večkrat izrekli blizu v takem smislu. Tako je pripovedoval star mornar iz Palosa, da jih je bil nekoč vihar tako daleč zanesel proti severozapadu, da so videli nos Klir na Irskem na vzhodu, in tukaj je morje, če tudi je bil silen veter, bilo popolnoma mirno, kar jih je pripeljalo na misel, da je blizu kaka suha zemlja.

— Se li prepričal o resnici svojega domnevanja? — je goreče vprašal Kolumba.

— Žal, — da se ni upal dalje voziti na zapad. Bal se je, da ga prehití zima, — bilo je v avgustu — da za zmirom zamrzne njegova ladija z naloznim blagom vred.

— Vi se morate predstaviti dvoru, gospod Kolumb, in razložiti svoje načrte našemu kralju in kraljici. Neki notranji glas mi pravi, — vmešal se je priyor, da dosežete svoj namen. Pustite svojega sina pri meni, vzgojeval ga bodem, vi pa delajte za svoj veliki smoter.

— Jaz sem trdno sklenil, svoje načrte predložiti kraljevski dvojici, — odgovoril je Kolumb. — Žal, da so se vsi moji zemljevidi in spisi zgubili ob poslednjem nesrečnem dogodku, in treba je časa, da jih obnovim.

— Zato vam daje naš samostan najlepšo priliko, — je živo odgovoril priyor. — Prepričali ste naju o istinitosti svojih domnevanj in samostan La Rabida si bode štel v čast imeti vas za svojega gosta.

— Jaz z veseljem vsprejem vašo ponudbo, zaklical je Kolumb, — in Bog naj vas poplača za vaše dobrote! Ostal bodem pri vas in pridno bodem delal! Sedaj sem prepričan o uspehu svojega dela.

Kolumb je bival v samostanu in neprestano izdeloval svoje načrte. Prijor in Garsija-Fernandec sta mu pomagala po svojih močeh. Semtertja so prihajali stari mornarji iz Palosa, da so se pogovarjali s Genučanom in mu povedali, kaj so že vse sami opazili, kar je vedno bolje in bolje utrjevalo njegove zaključke.

Tako je minola jesen in zima. V tem je Kolumb dobil novega privrženca v osebi vojvode Medina-Celi.

Medina-Celi in Medina-Sidonija imela sta ob obrežju morja deželi, ki sta bili kakor kaki manjši kraljestvi. Ta dva vojvodi sta bila bolje kraljeva vazala, kakor podložnika, in če je bila vojna, pripeljala

sta na bojišče svoji vojski, katerim sta sama zapovedala. Jeden iz njiju je postal goreč zagovornik Kolumba. Hotel je že sam Kolumbov načrt privedi do izvršitve s tem, da bi Kolumbu dal štiri ladije, a se je bil premislil.

— No, gospod Kolumb, — zaklical je po daljšem premišljevanju, — kakor sem tudi samostojen, a podobna ekspedicija je vredna kralja. Podjetje je preveč veličastno, da bi je prevzel na lastno odgovornost tudi tako neodvisen podložnik, kakor sem jaz. Predstaviti se morate vsekako Izabeli in Ferdinandu in jaz si bodem prizadeval ju prepričati in pregovoriti, da vsprejmeta vašo ponudo.

Prijor Janez Peres je tudi imel vpliv pri dvoru. Ko je izvedel uspeh dogovorov Kolumbovih z vojvodo Celi je zaklical:

— No torej se odpravite k dvoru in spremlja naj vas blagoslov božji in blagoslov presvete Marije Device. Jaz imam pri dvoru vplivnega prijatelja v osebi brata Ferdinanda de Talavera, priyorja samostana Prado in duhovnika kraljice Izabele... Za Dijega bodite brez skrbi, on najde v samostanu pribežališče in očetovsko skrb... (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Naši državni dolgovi znašali so koncem leta 1895. skupaj 4.191.317.579 gld., in sicer skupaj (avstro-ogerski) 2.756.100.245 gld., in oni samo naše avstrijske polovice 1.435.217.334 gl. Letne obresti tega dolga znašajo 175.737.08 goldinarjev. Skupni viseči dolg (državne note) znašal 7 je 193.539.593 gld.

Zdravilo zoper kugo. Jako nevarna bolezen je azijska kuga. Od 100 ljudij, ki jih zbolí za to boleznijo, jih umrje 96. Dosedaj niso poznali proti njej nobenega zdravila. Francoski zdravniki na Kitajskem poskusili so rabiti proti tej bolezni serum in res dosegli so ugodne uspehe. Od 27 bolnikov jih je 25 ozdravilo in sicer tako naglo, da so čez tri ali štiri dni že šli na delo.

Poljska himna -- prepovedana. Nemški državniki se boje, da bi Poljaki s svojo narodno himno ne obnovili svojega kraljestva. Prva komora berlinskega tribunala je znano poljsko himno: „Se Poljsko ni propala...“ zaplenila. To zapleno je sodišče temeljilo s tem, da je himna ščuvajoče vsebine, ter navdušuje v to, da se z orožjem v roki zopet obnovi poljsko kraljestvo, kateremu naj bi pripadale tudi nekatere zdaj pruske pokrajine.

Novice.

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Dalje.)

Ker se je to leto družbino delovanje osobito koncentrovalo pri velikih šolskih zavodih v Trstu in v Velikoveu, zato vodstvo razen „Vestnika“ IX, ni izdalo literarnega proizvoda ter je nadaljevanje „knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda“ odložilo za finančno ugodnejšo dobo. Podpirala pa je naša družba slična podjetja s tem, da je nakupila od „knjižnice za mladino“ in „Pomladnih glasov“ primerno število ter darovala tja, od koder je bila naprošena. Tako je razposlala zopet letos v

Apno se v kmetijske namene na razne načine gasi, ker mora postati prah, ne pa sprejelnjiva masa. Zato se ne sme tako z vodo politi, kakor kadar se misli rabiti za zidanje. Najbolje je, če se dene vkupe in posuje s prstjo. Polagamo se toliko navzame pod prstjo vlage, da razpade. More se tudi apno politi z vodo, ali se pa v košari za malo časa pomoči vodo.

Če se pa misli apno rabiti za deteljo, lucerno itd. se mora poprej dalje časa pustiti na zraku, da se navzame ogljikove kisline. Žgano apno zabranjuje narejanje gomoljev, ko vsprejemljejo dušik. Razpalo apno iz apnenca ima v sebi 50 do 60 % apna. Rabi se kakor gori omejenega apno.

2. Iz raznih tovarn se tudi dobi mnogo apnenih odpadkov. To apno se pa mora rabiti z večjo previdnostjo. Pusti naj se poprej nekaj časa ležati na zraku. V sebi ima večkrat škodljivo žvepleno sokislino in žveplene kovine.

4. Apnena prst se rabi, kakor gre za obširna zboljšanja zemlje. S tem se zboljša ilovnata težka prst.

5. Mavec pa dandanes nima več pravega pomena kot gnoj. Pri vsakem apnenem gnojenju je pa treba še dobro z drugim gnojem gnojiti. Samo apneno gnojenje dosti ne koristi.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Osmo poglavje.

Senca in svetloba.

S priporočilnima pismoma od vojvode Medine Celi-ja ministru financ in od priorja kraljičinemu duhovniku je Kolumb srečno prišel v Kordovo, kjer je kraljevska dvojica bila v vojnem taboru.

Srce je velikemu Genučanu jako bilo, ko je šel izročiti priporočevalno priorjevo pismo kraljičinemu duhovniku Ferdinandu de Talavera. Slišal je že, da je kraljičen duhovnik kaj malenkosten človek, in ni prijatelj smelemu vzletu mislij, kateri je bil pripravljen izročiti slednjega svobodnomislečega inkviziciji, ki se je bila resno vpeljala v Španiji. Ne brez težav je dosegel, da ga je duhovnik vsprejel, in naposled je bil pred Talaverom, ki ga je pazno ogledaval od glave do nog.

— Vi imate pismo do mene? — vprašal ga je neprijazno duhovnik. — Bi ga ne bili mogli dati komu mojih ljudi.

— Meni je na tem, da pismo izročim osebno vam, prečastiti oče, pa tudi te zemljevide in zapiske.

— Dajte semkaj.

Duhovnik je razpečatil pismo in je čital semtertja, mračno pogledujoč Kolumba stoječega pred njim. Naposled je pismo bilo do konca prečitano.

Brat moj v Kristusu, prior samostana La Rabida, — spregovoril je Talavera z ostrim glasom, — me prosi, da bi govoril za vas pri njiju veličanstvih. No, žal, jaz kaj podobnega storiti ne morem. Mari morem jaz sedaj vznemirjati kralja in kraljico, ki sedaj napenjata vse sile, da uničita hudobne Mavre, Mulo in Mohameda, Boabdilja? Mari je mogoče, da bi v takem času mogel odvrčati kraljevo zanimanje in prositi sredstev za usresničenje načrtov neznanega mornarja, — načrtov, ki so poleg tega še jako sumljivi in fantastični...

— Ko so pa vendar osnovani na istinitih dejstvih — rekel je dostojno Kolumb.

— Jaz zmatram za istino, — odgovoril je kraljičin duhovnik, — kar se vjema s svetim pismom, in nikakor ne morem priznati za resnico fantastičnih načrtov, ki naravnost nasprotujejo krščanskim verskim resnicam!

— Nasprotujejo krščanskim resnicam?! — zaklical je Kolumb, in uprl v patra svoje blesteče oči. — Vi se hudo motite v tem slučaju. Moji načrti merijo na razširjenje krščanstva mej neverniki in blaginjo cerkve in zato ne morejo nasprotovati svetemu pismu, tej opori vsakega kristijana!

Odločnost in globoko prepričanje, ki ste zveneli v Kolumbovih besedah, sta porazili patra. Še enkrat je radovedno ogledal Kolumba in njegovo slabo obleko, potem pa suho rekel:

— Jaz se ne morem smatrati za nezmotljivega, ne morem čitati v srcu človeka, v kolikor se vjemajo besede njegove z mišljenjem srca, — jaz stvar prepuščam sveti sinodi, ki bo začela svoje delo v slavo in rešenje države. Jedino, kar morem reči, je, gospod, — da sedaj ni pravi čas, da bi vznemirjali veličanstvi s takimi načrti, kakor je vaš. Počakajte ugodnejšega časa!

— Vi vsaj ne hočete prečastiti oče, — zaklical je Kolumb z dostojnostjo, katera ga ni nikdar zapustila, — odvrniti njiju veličanstvi od presojevanja mojih načrtov? Jaz jih že gojim 18 let in zdaj naj še čakam na nedoločen čas.

Patrovo čelo se je zmračilo.

— Povedal sem že vam, kako mislim, — in če tudi nerad razžalim svojega tovariša priorja samostana Rabida, vendar boste morali počakati... Sedaj so na vrsti važnejše stvari, katerih ni mogoče odrihati. Pridite drugi pot in tedaj bomo videli, kaj bode mogoče storiti.

— Jaz se torej ne morem zanašati na vašo daljšo podporo in moram prepustiti nebesom, da razvnamejo plamen te resnice, ki je zvišje položena v mojo dušo.

S temi besedami se je Kolumb poklonil duhovniku in pripravil se na odhod. Pater je začudeno gledal za njim. Tako samozavest pri taki revni obleki!... To je čudno nepojasnjivo.

— Um se je zmešal temu Genučanu od vednega premišljevanja o jednom in istem predmetu, — mrmral je menih, kimajoč z glavo. — Zmešalo se mu je od domišljije, in smatra se za orodje božje previdnosti! Hočem li o njem poročati kralju in kraljici? To je vprašanje!... Ne, ni treba... Počakam naj, da pade Granada in jaz postanem granadski nadškof... Tedaj bode še le čas pečati se z zemljepisnimi hipotezami Genučanovimi in mojega tovariša rabidskega priorja!...

Samogovor patrov je pretrgal prihod jednega samostanskih slug.

— Njega kneževska milost, nadškof toledski, Peter Gonzales de Mendoza je ravno kar prestopil prag samostana.

— Nadškof toledski! To je imeniten gost, treba ga je brez odlašanja vsprejeti.

Pater še ni mogel oditi iz sobe, ko se vrata široko odpro in notri pride postaven mož v oklepu in orožju, kar je jako nasprotovalo z rudečo obleko prelato. Smelo in ponosno je šel toledski nadškof k kraljičinemu duhovniku, kateri si je prizadeval prijazno ga vsprejeti.

— Vaša svetlost, skazali ste mi preveliko čast... začel je Talavera nizko se klanjajoč.

— Pustiva ljubeznjivosti za drugi pot. Vidite, da sem zamenjal škofovsko palico s kopijem in kot priprost vitez prišel v Loho za kraljem, da dobim ž njim slavno zmago križa nad polumesecem. Mavriška Loha je pala in nadajamo se bolje, kakor koli, da vzamemo Granado.

— Loha li je v naših rokah?

— Da, vzeli smo jo. Žal, da smo jedva odpravili zmago, kar pride novica, da se je Galicija spuntala pod vodstvom grofa Lemosa.

— To je jako žalostna novica.

— Seveda. Čuditi se moramo, s kako odločnostjo kraljeva dvojica zasleduje svoje smotre. Nedajoč si odpočitka, kralj in kraljica hitita povsod tja, kjer je treba njiju prisotnosti. Dokler kralj ostane v Lohi, misli kraljica potovati v Salamanko, da bode osebno vodila oboroževanje vojske za pomirjenje Galicije.

Vi jo bode spremljali kot duhovnik in jaz vam moram odkritosrčno povedati, da...

Roka nadškofova je mej razgovorom prijela zemljevid Kolumbov, priložen k pismu rabidskega priorja, katerega je pustil Kolumb pri kraljičinem duhovniku.

— Ej, — pretrgal je svoj govor, — kako umeten načrt zemlje v podobi dveh polukrogel. Jako umetno! Jaz bi ne bil mislil, da se vi zanimate za zemljepisje in pripadate k privržencem nove hipoteze, ki naravnost nasprotuje naukom sv. Laktancija.

— O, vaša svetlost, kako morete o meni kaj takega misliti! Kako zvezo more imeti Ferdinand de Talavera z domišljijami nekega sanjača, ki je pri-

nesel te črteže s pismom rabidskega priorja, v katerem me poslednji prosi, naj sporočim te domišljije njega veličanstvu.

— Kakšne domišljije so pa to? — vprašal je nadškof, ki se je jel za stvar zanimati.

— Njiju veličanstvi hoče obogatiti še z jednim kraljestvom.

— Kraljestvom?! Vi govorite v ugankah.

— To je fantazija Genučana, kateri se imenuje sam Kolumb. Misleč, da je zemlja okrogla, hoče jo obiti od zapada proti vzhodu. On se nadeja, da tako najde krajši pot v Indijo in v neomejenem morju neznane nam dežele in otoke z neizmernimi zakladi. Vse obeta prinesiti v dar kroni kastilski in aragonski, ako njiju veličanstvi dasta sredstev, da se izvrši ekspedicija za njegova odkritja.

— To je jako lepo! Vojna je izpraznila kraljevsko blagajnico. Tako odkritje bi proslavilo njiju veličanstvi in napolnilo državno blagajnico!

— Seveda, če se načrti Genučanovi posrečijo, — rekel je kraljičini duhovnik. — Toda njegova teorija nasprotuje naukom svetih cerkvenih očetov in zato bi bilo dobro, da se poprej predloži v pregled duhovskemu sodišču najsvetejše inkvizicije in se še le potem sporoči kralju in kraljici...

Ko sta se nadškof in kraljičin duhovnik pogovarjala mej seboj, je Kolumb potrtem srcem šel po ulicah; zatopljen v misli, ni se nič menil, kaj je okrog njega, kar ga nakrat pokliče znani glas:

— Gospod Kolumb, ste li vi?

— A, gospod Dijego! Vi ste se torej srečno rešili napada Mavrov?

— Da vsled vaše prebrisanosti in pogumnosti!

— A gospa Beatrisa?

— Ona se je tudi rešila in iz vsega srca želi videti vas.

— Je li gospa Beatrisa sedaj v Kordovi?

— Žal, da je ni. Kraljica potuje jutri v Salamanko in gospa Beatrisa je odšla s kraljevsko nadzornico markizo Mojo, da vse pripravita za njen prihod. Pa povejte, gospod Kolumb, kako ste se rešili, in kako da vas najdem v Kordovi.

— Kako sem se rešil, gospod Dijego? To bi bilo dolgo pripovedovati, a v Kordovo sem prišel poganjat se za uresničenje svojih načrtov, kar pa žal slabo kaže.

In Kolumb je v kratkih besedah opisal svoje neuspehe in žalostni uspeh obiska pri kraljičinem duhovniku.

— In to pismo vojvode Medine Celija, — bode najbrže imela ravno tak uspeh.

— To pismo je adresovano na ministra financ Alonza de Kvintanilja.

— Kaj je pa zaradi tega?

— Mari ste pozabili, da ste z nevarnostjo za

lastno življenje branili pred razbojniki njegovega ljubega sina Ferdinanda?

— Mari je bil Ferdinand sin finančnega ministra?

— Seveda, gospod Kolumb.

— To so tako žalostni spomini, da mi gotovo ne zagotove prijaznega vsprejema.

— Vi se motite, gospod! Kolikor jaz vem, se vas starec s hvaležnostjo spominja in sedaj, ko izročite to pismo, in Beatrisa porabi za vas ves svoj upliv, bode vaš uspeh zagotovljen. Zato pa treba iti v Salamanko, kjer sta sedaj Kvintilija in Beatrisa. Hočete iti z menoj?...

Po jednotedenski poti sta Dijego in Kolumb prišla v Salamanko. Prvi je takoj predstavil potnika Kvintanilji, kateri ga je zares vsprejel z očetovsko prijaznostjo...

— Kar morem jaz storiti v vašo korist, storil bom vse — mu je goreče zatrjeval minister. — Samo malo morate počakati. Kralj in kraljica sta tako preobložena z različnimi poročili in predlogi, da bi vsprejela vaše načrte le z nezaupanjem. Ne obupajte, gospod! Kralj Ferdinand je dober poznavalec ljudij in bode dobro presodil vas in vaše načrte. Človek, ki postavi v nevarnost življenje za koga drugega, kakor ste vi storili za mojega sina, se ne bode baval s sanjarijami, — kralj to razume in bode ocenil vaše zasluge.

— Blagorodni gospod, vi me zmešate z nezaslužnimi pohvalami.

— Ne, gospod, jaz ne govorim praznih fraz. Vi ostanete pri meni in se podrobno dogovoriva o vsem.

Kolumb je vsprejel gostoljubni predlog s srčno hvaležnostjo.

— No, gospod, zaklical je Dijego, ko sta bila sama v jako lepi sobi, katero so odkazali Kolumbu v hiši Alonza de Kvintanilja, — mari nisem imel prav? Mari Alonzo ni istiniti vitez?

— Da ga blagoslovi presveta Devica! Kako hočem vas zahvaliti za vašo dobroto do mene?

— Mene zahvaliti, gospod? Zakaj pa? Uslugo za uslugo! Pa hitiva k gospej Beatrisi; kako bode vesela, videti vas nepoškodovanega in zdravega!

Odpravila sta se, in kmalu sta prišla do bivališča markize Moje.

— Morava li videti gospo Beatriso? — vprašal je Dijego de Arana jednega služabnika.

— Gospa Beatrisa sprehaja se po vrtu in takoj jej sporočim o prihodu gospodov...

In služabnik se je hotel oddaljiti.

— Počakaj, dragi moj! — zaklical je Dijego za njim. — Midva sva dobra gospejina znanca, celo sorodnika in če nama pokažeš pot, hočeva presenetiti gospo s svojim prihodom.

Sluga se je obotavljal.

— Bojim se, da bi se gospa ne jezila, — opomnil je. Gospoda naj rajši...

— Ne boj se, — pretrgal mu je besedo Dijego in dal mu v roko zlat denar. — Midva prevzameva vso odgovornost!

Pogled zlata je imel mogočen vpliv. Sluga se je globoko priklonil in šel naprej kazoč pct. Kmalu so prišli v lep park.

— Še jedenkrat te zahvalim, zaklical je Dijego. — Sedaj sama najdeva pot in poiščeva Beatriso.

— Kakor vam ugodno gospoda, samo potegnite se zame, ko bi markiza de Moja se kaj name jezila.

Le brez skrbi bodi, ničesa se ti ni treba bati! — rekel je Dijego.

Sluga je odšel.

Sedaj je šlo za to, da najdeta gospo Beatriso v tem labirintu stezic. Pojdiva najprej, gospod Kolumb, zanašajoč se na svojo srečno zvezdo.

— Prešla sta nekoliko drevoredov pa brez uspeha in hotela sta se že vrniti, kar je Kolumb zagledal neko damo sedečo na klopi v nekem prečnem drevoredu.

— Poglejte, Dijego, ondu sedi neka dama.

— Ona je. Približajva se jej, ne da bi kaj opazila. To se bode čudila!

— A Beatrisa bi se utegnila prestrašiti, — rekel je Kolumb.

— O, ona ne spada mej bojazljivce! — Pojdiva, pojdiva!

Kolumb je šel za Dijegom. Beatrisa je zamišljeno sedela v senci palm. Lahko jutranjo obleko zapeta prav do grla, malomarno ogrnen v dragoceno kožuho-vino obšit plašč sta še očitneje kazala njeno lepoto. Lepe črne kite, ki so se vile izpod pokrivala in melanholičen pogled njenih velikih očí so spominjali na Matere Božje italijanskih mojstrov. Presenečena Kolumb in njegov potnik sta se ustavila...

V tem je pa Beatrisa, ne meneč, da jo kdo opazuje, raztreseno črtala s tanko palčico nekake podobe po pesku. Nakrat je pala nekoga senca na stezo, katero je solnce obsevalo, Beatrisa je hitro privzdignila glavo in opazila oba tovariša.

— Krištof! — se jej je izvil glasen glas iz prsi.

Kolumb je nehote se zganil. Jeli prav slišal? Ne, ne!... Dijego je pa presenečen gledal na svojo sorodnico, katero je pri nepričakovanem pojavu Kolumba povedala svojo tajnost, in sedaj stala mirno, in kakor bi se sramovala oči povescila na zemljo.

Naposled je premagala svojo bojazljivost in trdno pogledala Kolumba in se veselo nasmejala.

— Gospod Kolumb, — zaklicala je ljubeznjivo, oprostite moje čudno vedenje in pripišite je začudenju, ko sta tako nepričakovano prišla! To je gotovo si izmislil moj bratranec, ki je prijatelj vseh mogočih presenečenj.

— Oprostite, oprostite, mojo nerodnost, — odgovoril je Dijego, ki je bil v zadregi, — jaz sam čutim...

— Dobro, dobro, — je smejajoč se pretrgala njegova opravičevanja; ko smo dobili našega rešitelja, ne smemo biti prestrogi.

Kolumb je silno razburjen vedno molčal, a ni obrnil oči od Beatrise. Še le, ko se je poslednja obrnila naravnost k njemu, mogel je spregovoriti.

— Povejte hitro, hitro, kako se je vam posrečilo, rešiti se — zaklicala je.

— Le vprašajte, gospa Beatrisa, — odgovoril je Kolumb. Povedati vam hočem vse, kar se vam zdi vredno zanimanja.

— One, gospod, povejte sami podrobno vse. Jaz hočem vedeti vse ... vse!

— Vse? — ponovil je tiho Kolumb, ki ni mogel obrniti svojih oči od Beatrise.

Ta bister pogled je zopet vzbudil rudečico na Beatrisinih licih in ona je v zadregi povescila oči.

To je zapazil Dijego, a ni bil niti ljubosumen niti jezen na Genučana, katerega je sam semkaj pripeljal ...

— Povejte gospej vaše dogodke! — je rezko pretrgal neprijetno molčanje.

Kolumb se je naposled premagal in začel je go-reče in naudušeno pripovedovati. Ko je končal, je Beatrisa, ki ga je poslušala z velikim zanimanjem, obrnila se k njemu z novim vprašanjem, prizadevajoč še izvedeti vse podrobnosti njegovih prizadevanj za uresničenje načrtov svojih.

— Da je Alonzo de Kvintanilja vam odprl svojo hišo, in to je seveda velik korak k uspehu, a vsa naša prizadevanja bodo vendar zaman, ako ne premagamo kraljičinega duhovnika Ferdinanda de Talavero.

— „Mi ne zmagamo!“ — zaklical je Dijego zmajajoč z glavo. — Pa vi, gospa Beatrisa, gotovo ne morete ničesa storiti.

— Tako mislite, gospod Dijego? Morda se pa motite? ...

— V vsakem slučaju se ne spodobi plemeniti kastilski dami mešati v take stvari, katerih rešitev spada razsodbi učenjakov, — je opazil Dijego ne brez jeze.

— A še nespodobneje je, da blagorodna dama vsprejema posete kavalirjev brez nadzornice! — zaklical je za hrbtom star ženski glas.

— Oh, teta markiza! — rekel je Dijego, ki je stopil k starki in jej poljubil roko. — Vi, draga teta, boste pač oprostili, da sem se predrznil proti vsem pravilom dostojnosti, semkaj pripeljati gospoda Kolumba, ki je nam rešil življenje? Beatrisa ne zasluži očitanja, jaz sam sem kriv in pripravljen sem pretrpeti zaslužen kaznen.

No, dobro, Dijego, — odgovorila je markiza in omehčal se je njen nevoljni obraz. — Vsekako bi bilo bolje, ko bi ne rušili zakonov svetovne spodobnosti. — Oh, to je gospod Kolumb?

Radovedno je pogledala Kolumba; revna njegova

obleka ni mogla vzbujati velikega spoštovanja do njega, a ozirajoč se na njegovo vedenje, je prijazno mu prikimala z glavo.

— Vi gospod, vedno lahko računate za našo hvaležnost. Obrnite se k mojemu dvorniku, on poračuna z vami.

— Teta, markiza, — zaklical je Dijego in pretrgal jej besedo.

— Gospa markiza de Moja! — je prestrašeno zaklicala Beatrisa.

— Vpokojite se otroci? — opazila je markiza. Gospodu je potrebna hvaležnost boljše gmotna, nego samo besede. Ni li tako gospod?

— Seveda gospa markiza bi imela popolnoma prav, ko bi imela opraviti s človekom, katere se ceni po denarjih, odgovoril je Kolumb z dostojnostjo. Oprostite, imam malo časa in zatorej se poslavljam.

Hladno se je poklonil markizi, potem se je pa obrnil k Beatrisi.

— Oprostite, blagorodna gospa, če sem jaz dal povod, da so vas karali. Nadejam se, da mi ohranite prijazen spomin, če tudi morda ne prestopim več praga te hiše. ...

— Ne govoriti tako, gospod Kolumb! — prosila je Beatrisa. Teta ni vedela. ...

Do globočine srca vznemirjeni Kolumb je v tem že šel k izhodu parka. (Dalje sledi.)

Novice.

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Dalje.)

Blagajnik gospod Koblar je pa poročal o denarnem stanju društva. Dohodkov je družba imela 21.951 gld. 40 kr. Doneski podružnic so znašali 6991 gld. 64 kr., pokroviteljina 1858 gld. 63 kr., podpora kranjskega dež zbora 1000 gld., podpora občinskega sveta ljubljanskega 500 gld., darila 22 slovenskih posojilnic 728 gld. 42 kr., dar prijateljice koroških Slovencev 4000 gld., darovi za družbo sploh 1138 gld. 63 kr., darovi za velikovško šolo 11.599 gld. 79 kr. Časniki so nabrali 3788 gld. 20 kr., nabiralniki so dali 163 gld. 2 kr., Mohorjani so dali 19 gld. 5 kr., volila znašajo 295 gld. 92 kr. obresti od naložene glavnice znašajo 209 gld. 42 kr., za prodane knjige se je dobilo 79 gld. 35 kr., razni dohodki znašajo 19 gld. 30 kr. Stroški so značali 32.908 gld. 17 kr. Za šolo na Tržaškem se je izdalo 6235 gld. 42 kr., za šole v Gorici in okolici 3100 gld., za šolski vrtec v Mariboru 743 gld. 51 kr., za šolski vrtec v Celju 456 gld. 52 kr., za šolstvo na Koroškem 170 gld., za šolstvo na Štajerskem 209 gld., na Kranjskem 100 gld., za šolsko poslopje v Trstu 8044 gld., 76 kr., za šolsko poslopje v Velikovcu 12.077 gld. 30 kr., za knjige 441 gld. 62 kr., za „Vestnik“ 361 gld., za razne tiskovine 127 gld., nagrade 240 gldi, stroški za nabiralnike, poštino itd. 596 gld. 52 kr. Primanjkljaja je družba imela 10.951 gld. 73 kr.

Blagajnik g. Koblar je na to nadaljeval: Ako primerjamo dohodke 1895. leta z onimi prejšnjih let, radostno opazimo, da celo v potresnem letu požrtvovalnost Slovencev za plemenito brambo narodne stvari ni opešala, ampak nadkrilila

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Deveto poglavje.

Nepričakovan uspeh.

Razžaljenje Kolumba po markizi de Moja je izgnalo iz njegove glave vse drugo, kar se je zgodilo v njeni hiši, ne izvzemši prvotnega globokega vtisa, kateri je nanj napravilo to, da ga je Beatrisa bila tako presrečno vsprejela. Ves se je udal svojim znanstvenim delom in težko je čakal dne, ko bode mogel stopiti pred vladarja Kastilijo in Aragonijo s svojimi načrti, upi in prošnjami. Ta dan se je vedno odmikal. Če se je tudi prizadeval Alonzo de Kvintanilja, da izposluje svojemu gostu vsprejem pri kraljici Izabeli, vendar se mu ni posrečilo, njegova prizadevanja je prekrižal sovražni upliv markize de Moja in pa kraljičinega duhovnika Ferdinanda de Talavera...

Polen žalostnih mislij šel je nekoč Kolumb po ulicah salamanskih. Nakrat se je blizu njega oglasil večerni zvon. Pobožno se je odkril in pogledal okrog, iz katere cerkve prihaja ta klic k molitvi in videl je, da je pred veliko cerkvijo sv. Štefana, v katero je šla tolpa pobožnikov. Čuteč potrebo molitvene tolažbe, je Kolumb se pomešal mej ljudi in ko je prišel v cerkev, je pokleknil pred podobo matere božje in prosil njene pomoči. Potolažen in okrepčan z molitvijo, je Kolumb že hotel vstati, ko je zraven njega pokleknila neka dama. Njen obraz je bil zakrit z gostim pajčolanom, a njena postava zdela se je Kolumbu znana, in klečeč dalje je uprl bistre oči na neznanko. Dama je tudi povsila oči in lahak klic začudenja zaslišal se je izpod njenega pajčolana.

— Gospod Kolumb — zašepetala je — jaz moram govoriti z vami. Pojdite skozi stranska vrata, pridem kmalu za vami...

Kolumb je prikimal z glavo, vstal in šel proti stranskim vratom. Kmalu je vstala Beatrisa — ta je bila — globoko se priklanjajoč pred podobami, je šla na ono mesto, kjer jo je čakal Kolumb.

— O, gospod Kolumb, zakaj se nas tako ogiblujete, — je rekla proseč.

— Mari je prijetno, dati se ponižavati? — odgovoril je z očitanjem.

— Sveta Marija Devica, jaz nisem ničesa kriva. Koliko sem že pretrpela... zaradi vas...

— Zaradi mene? gospa. Kako hočem to umeti?

— Vi mislite, da ne vem, kako si Alonz de Kvintanilja prizadeva, da bi vam izposloval avdijenco pri kraljici, ali vedno brez uspeha? Jaz vse to vem in se mučim, a ne morem pomagati rešitelju svojega življenja. Toda le imejte potrpljenje, obljubila sem

vam svojo pomoč, in zaklinjam se pri Mariji Devici, da bodem to storila ne ozirajoč se na vse ovire!...

— Kaj pa vi hočete in morete storiti gospa? Proti meni je vse, kakor bi se bil svet zarotil, da mi zapre pot!

— Jaz še sama ne vem — odgovorila je s čuvstvom — a nekaj govori v mojem srcu, da sem jaz poklicana vam pogladiti pot do slave. Jutri pride sem kralj in z njim toledski nadškof Peter Gonzales de Mendoza, velik kardinal, katerega imenujejo tretjega kralja španskega po njegovem uplivu pri dvoru. Na njegov prihod jaz stavim svoje nade. On je bil nekdanji prijatelj mojega očeta in najbrž vam iz spomina na to prijateljstvo ne odreče pomoči...

— Kakor so tudi dobre vaše namere, gospa — rekel je Kolumb — pa jaz vendar moram vas prositi, da ničesa ne storite, kar bi utegnilo vzbuditi kake slabe govorice o vas. Svoje načrte sem posvetil nebesom in od ondu pričakujem pomoči.

— Tako je, gospod, a rok vendar ne smemo držati križem, temveč delovati moramo z vsemi silami, — odgovorila je goreče Beatrisa.

Kolumb je hitro pogledal Beatriso, a je nehote povsila oči pred njenim plamtečim pogledom. Ni mogel premagovati čuvstev, ki so se ga polastile, prijel je za roko gospo Beatriso ter jo jel poljubljati...

Tretji dan po prihodu kralja v Salamanko, je veliki španski kardinal Peter Gonzales de Mendoza sedel v svoji sobi za pisalno mizo in delal opazke na karti Galicije, ki je ležala pred njim, po tem kakeršna poročila je dobil. Stvar je šla slabo, in kardinal, ki je bil bolje vajeñ sukati meč, kakor pa pero, je bil jako nevoljen.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, ni lahko sestaviti po teh podatkih jasnega načrta puntajočih se krajev. Ko bi jaz imel izvedenega človeka pri roki.

Z vzdihom se je zopet lotil dela, a jedva je naredil nekaj črt, že ga moti prihod služabnika.

— Kaj je? — vprašal je nevoljno kardinal.

— Neka dama želi videti vašo svetlost.

— Povej jej, da imam delo!

— Sem jej že rekel, a ona noče ničesa slišati, in posili hoče avdijenco pri vaši svetlosti.

— To mora biti kaj odločna oseba. Kaj je storiti? Jeli povedala svoje ime?

— Ne, ga noče povedati... Dala mi je prstan z naročilom, naj ga pokažem vaši svetlosti.

— Prstan? Pokaži ga!

Služabnik je podal prstan. Jedva je veliki kardinal ga vzel v roke; je skočil kvišku.

— Sveta Mati Božja, to je moj prstan, katerega sem bil dal gospodu Enrikecu! Prepeljite takoj notri gospo!

Služabnik je odšel in kmalu so se vrata odprla in na pragu se je pokazala lepa postava gospe Beatrise.

Veliki kardinal jej je hitel naproti.

— Vi imate ta prstan, ki vam, gospa, vselej odpre vrata kardinalova! — zaklical je ljubeznjivo. Smem li vprašati, od kod ste ga dobili.

— Dobila sem ga iz rok mojega pokojnega očeta, vaša svetlost.

— Vi ste torej hči nepozabnega mojega mladostnega tovariša.

Beatrisa se je molče poklonila.

— Kje je sedaj vaš oče?

— Pred jednim letom mi je umrl v revščini in pomankanju.

— Zakaj ni poiskal mene in me poprosil za pomoč?

— Bil je preveč ponosen. Ne bil bi vzel miloščine, naj mu je še tako hudo šlo.

— In vi ste tedaj v težavnem položaju? — vprašal je s sočuvstvom kardinal.

— Ne, sedaj tega ne morem reči. Vsled smrti strijca z materine strani sem podedovala znatno premoženje. Sedaj sem pod varstvom markize de Moja, a čez nekaj mesecev neha varuštvo in bodem samostojna vlastelinka.

— Tako torej vas osoda ne preganja... Kako da vas nisem nikoli našel v markizini hiši?

— Jaz sem še le nedavno preselila se k njej. Vaša svetlost je ta čas vedno spremljala kralja in ž njim delila nevarnosti vojne.

— Tako je, gospa... Kako je vaše ime?

— Beatrisa.

— Tako, mila Beatrisa, usedite se in povejte meni vse o vašem očetu in kar je vas prepeljalo k meni.

Beatrisa je sedla na povabilo kardinalovo in opisala je v kratkih besedah, kako je oče umrl in kaj je doživela v gorah Siere Nevade.

— In, vaša svetlost, — končala je, — prišla sem prositi za tega tujca, kateri mi je rešil življenje. On, kateri se ni pomišljal zastaviti svoje življenje za našo rešitev, že mnogo let dela načrte dostojne kralja, a ne more jih uresničiti. Na vsakem koraku delajo se mu ovire, da bi ne mogel dobiti avdijence pri kralju.

— Vi ste vzbudili v meni veliko zanimanje — rekel je vidno vznemirjen kardinal, smehljajoč se, ko je videl, da je dama vznemirjena. — Kako je pa ime vašemu rešitelju in načrtarju.

— Krištof Kolumb, ga imenujejo.

— Krištof, Kolumb, to ime mi je že nekako znano! Kje sem ga že slišal?...

Veliki kardinal se je zamislil. Nakrat se je pa udaril po čelu.

— Se že spominjam! To je gotovo oni Kolumb, ki je pred nekoliko časa prinesel kraljičinemu duhovniku pismo od priorja rabidskega samostana. On predlaga, da se odpravi ekspedicija, kateri bi bil

namen, najti pot v Indijo in odkriti nove dežele na zapadu.

— Prav imate, vaša svetlost!

— In vi, gospa, odobrujete njegove načrte?

— To je velika ideja, katero je Kolumbu vdihnil Bog sam! — odgovorila je naudušeno Beatrisa in uprla svoje lepe oči v kardinala.

— Tudi, če domnevanja Kolumbova, kakor sem slišal od kraljičinega duhovnika, nasprotujejo krščanskim naukom?

— To ne more biti, vaša svetlost! — zaklicala je prepričano Beatrisa. — Videti je bilo treba s kako pobožnostjo in vero je prosil varstva nebes za sebe in za vse sopotnike pri našem dogodku v Sieri Nevadi. Človek, ki zna tako moliti, mora biti pravi kristijan, in se ne bode ničesa lotil, kar bi nasprotovalo učenju cerkve Kristusove!

Veliki kardinal je začudeno gledal gorečo zagovornico Kolumbovo.

— Dobro, dete moje, — rekel je naposled in stisnil roko Beatrisi. — Pokličem k sebi tega Genučana in pregledam načrte njegove. Če dokaže, da v njih ni ničesa, kar nasprotuje naukom svetih očetov, in resnicam kristijanske vere, ga rad predstavim njiju veličanstvoma.

— Tisočkrat vas zahvalim, vaša svetlost!

Veliki kardinal je čutil, da je lepa ročica, katero je držal v rokah, se tresla. pogledal je v obraz Beatrisi, ki je bil zažarel.

— Vi se jako zanimате za tega Genučana, dete moje, — rekel je kardinal prijazno in resno; — a jaz svetujem, ne udajajte se prijetnim nadam, ki so pogosto goljufjive.

— Če mu, vaša svetlost, skažite svojo milost, tedaj...

Beatrisa je umolknila in povabila oči.

— Če je le vreden naše pozornosti in milosti, je bode dobil. Kje je sedaj?

— Vživa gostoljubnost gospoda Alonza de Kvintanilja.

— V takem slučaju Genučan sedaj takoj meni lahko koristi. Tu sem se pripravil, da napravim za kralja zemljevid puntažoke se Galicije. Gospod Kolumb bode to hitreje in bolje izdelal, kakor bi jaz. Poleg tega je to najboljši pot k temu, kar ste vi prosili!

— Seveda, vaša svetlost! — zaklicala je naudušeno Beatrisa in poljubila roko kardinalu.

— In vi gotovo želite, da najin razgovor ostane tajin?

— Vi čitate v mojem srcu, kakor v odprti knjigi, vaša svetlost. Čitali ste celo to, kar se nisem upala povedati.

No sedaj pa le pojdite, dete moje! Nad vami bodi vedno milost našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Če bode vam česa treba, spomnite se prijatelja vašega očeta; storil bodem vse, kar je v moji moči.

Očetovski je kardinal objel Beatriso in jo peljal do vrat. Jedva je odšla Beatrisa, kar je kardinal poklical svojega slugo; zbral črteže in opombe razmetane po njegovi mizi, zapečatil jih v velik zavitek in k njim prideljal pismo gospodu de Kvintanilja.

— Nesite takoj to pismo k gospodu Alonzu de Kvintinilja.

Sluga se je nizko priklonil in hitel izpolniti dano naročilo.

Ne malo začuden vsled nepričakovanega pisma Kolumbovega je gospod Alonz hitel k Kolumbu.

— Poglejte, gospod Kolumb, — je veselo zaklical, ko je vstopil v sobo svojega gosta; tukaj je pismo od mogočnega tretjega kralja Španije, z vprašanjem glede vaših zemljepisnih načrtov in s prošnjo, da mu narišete zemljepis puntajoče se Galicije, da jo predloži kralju.

— Od velicega kardinala?

— Od njega samega, — odgovoril je Alonz. — Ob enem vas prosi, da osebno prinesete k njemu črteže, da vas bolje spozna. Dobili smo igro.

— Vsekako so se moje nade zopet oživele, blagorodni gospod, — rekel je Kolumb in srčno stisnil roko gostoljubnemu gospodarju, in nehote se je spomnil poslednjega razgovora z Beatriso.

— To je vse njeno delo! — je tiho šepetal, ko je bil zopet sam v sobi. — Ona je moj angel varuh!...

Čez dva dni je bil Kolumb že v sobi gospoda kardinala z gotovim zemljevidom.

— Mojsterski ste naredili svoje delo, gospod Kolumb. Vidi se, da mi niso preveč hvalili vaše spretnosti! — zaklical je kardinal, ogledujoč zemljevid.

— Prav z mladosti sem se učil risanja zemljevidov, vaša svetlost, — je skromno rekel Kolumb.

— Vsekako, gospod, — nadaljeval je kardinal, — ste velik mojster v svojem delu in če so vaši načrti, o katerih sem slišal, le za polovico tako točni in jasni, kakor je ta črtež, ne bodem se obotavljal, predložiti jih njiju veličanstvoma. Toda jaz sem slišal, da se vzlic učenju cerkve držite misli, da je zemlja okrogla. Vidite v 103. psalmu čitamo: „Nebo pokriva zemljo“ in apostol Pavel primerja zemljo s šotorom. Bi li bilo to mogoče, da je zemlja okrogla?

— Vaša svetlost, oprostite, — odgovoril je Kolumb, če vas na to opozorim, da proroki in apostoli niso bili zemljepisci, in so rabili izraze, ko so bili tedaj v navadi. Jaz sem se z marljivostjo učil svetega pisma, a nikjer nisem ničesa našel, kar bi nasprotovalo moji teoriji, pač pa sem v njem zajemal novo vspodbujenje k daljšemu izučavanju prirode. Če stojim pred vami in se bojazljivo pripravljam razvijati svoje načrte, storim to za to, ker se spominjam prerokovanja Izajije: „In zbero se z vseh koncev zemlje vsi narodi in plemena in bodo združeni pod

znamenjem Odrešenikovim“. Kje, vaša svetlost, vprašam vas, nahaja se nasprotje z mojimi načrti? Mari se do konca sveta nimajo izpolniti prorokovanja in se evangelij oznanovati po vseh koncih zemlje.

— To je res, gospod, — odgovoril je kardinal.

— Jaz sem že skoro prepričan o istini vaše teorije in čez nekoliko dni vam bodem izposloval priložnost, da bode vaše načrte razložili njiju veličanstvoma. Če se vam veliko delo posreči, bode torej večji uspeh, katerega je dosegel kak kristijanski vladar, in Ferdinand in Izabela bodeta najsrečnejša vladarja.

Kolumb je odšel od kardinala popolnoma zadovoljen in srečen. Drugi dan je že dobil ukaz, da se ima nemudoma oglasiti pri dvoru, da se predstavi njinima veličanstvoma.

Odločeni čas je Kolumb prišel na dvor. Skromno pa vendar z zavednostjo svoje vrednosti, je stopil v spremstvu velikega kardinala pred vladarsko dvojico.

— Gospod Kolumb, — je prijazno rekla kraljica, ko je Kolumb spoštljivo se približavši podnožju prestola pokleknil, — vstanite! Toledski nadškof je goreče priporočil nama vašo ponudbo, moj soprog, kralj, in jaz sama, sva želela videti človeka, ki nama obeta, proslaviti vladanje z novimi odkritji, katera ne bode le zboljšala gmotnega stanja dežele, temveč tudi služila v spreobrnjenje nevernikov k pravemu Bogu, ki ga še ne poznajo.

— Vaše veličanstvo, — odgovoril je Kolumb, in se spoštljivo priklonil pred kraljevsko dvojico. Srce moje je prenapolnjeno s hvaležnostjo do vas in do kralja, vašega soproga. Najvišji naj mi bode porok, da moji načrti niso le izmišljotine praznega uma, drugače bi se tudi ne bi upal približati stopnicam prestola. Zato se pa trdno nadejam, da mi njiju veličanstvi izkažeta milost katere prosim!

— Vaši predlogi, gospod — začel je kralj s svojo nevadno hladnostjo, — so vredni vse pozornosti, a vendar je mnogo proti njim, kajti presegajo meje vseh dosedanjih poskusov

— Jaz se udano upam oporekati vašemu veličanstvu, — odgovoril je Kolumb in opozoril na odkritja Portugalcev. — Mari ta odkritja niso jasno pokazala tega, kar se je poprej zmatrало za nemogoče in nezaslišano? Zakaj bi mi obupali o uspehu, ko imamo pred seboj tako očitne podatke?

Kolumb je v kratkih ali jasnih besedah razložil svoje načrte. Malo znan z dvornimi običaji je govoril z naudušenjem in resnostjo, ki je segla globoko v srce poslušalcem. Kraljica Izabela je ganjena do dna srca pazljivo in prijazno poslušala odločnega nauđušenca. Kralj Ferdinand se je zanimal za njegovo teorijo, a on se je bolje premagoval in ni kazal svojega zanimanja, če tudi naposled se ni mogel vzdržati, da bi ne bil dal znamenja odobrenja. Načrti Kolumbovi so razvneli v njem slavljudbe. On je že videl, kako je njegova slava zatonila slavo

Portugalcev, kako se je blagajna napolnila z zlatom iz novih odkritih dežel. Na videz je pa ostal hladen in miren.

Ko je končal Kolumb svoj govor, je nastalo molčanje, katero je pretrgal kralj.

— Vaši predlogi so drzni, gospod Kolumb, — rekel je, — in če tudi vaša domišljija vas utegne predaleč zapeljati, vendar se mi zdi, da so vaši načrti osnovani na naučni podlagi in podatki. Sedaj je treba vaše predloge predložiti razsodbi učenjakov in poslušati njih mnenje, predno se lotimo organizacije ekspedicije, katero priporočate. V vsakem slučaju se bomo spominjali vas in bomo hvaležni za vaše predloge.

— Jaz se tudi zahvalujem vam, gospod — zaklicala je kraljica, — za nam skazano zaupanje in odkritje vaših načrtov. Če tudi jih ne morem oceniti z znanstvene strani, vendar so v meni vzbudili veliko zanimanje in pripravljena sem v soglasju s kraljem delovati na njih uresničenje.

— Pri taci okoliščinah moja prevzišena gospa soproga gotovo ne bode imela ničesa proti temu, da se ta stvar naznani pradskemu prijorju Ferdinandu de Talavera! — rekel je kralj obrnivši se k kraljici. — Naj on skliče znanejši zvezdoznance, sveto- in zemljepisce na posvetovanje, da vkupe s Kolumbom pretrasejo njegove načrte.

— Jaz se popolnoma strinjam z vami odgovorila je kraljica — in seveda bode Kolumb znal dokazati pred gospodo znanosti resnične svoje teorije!

Kolumb se je nizko poklonil in bil milostno odpuščen. (Dalje sledi)

Poučni in zabavni drobiž.

— **Voje od leta 1863. do 1896.** Poslednji zvezek statističskih objav družbe Rudečega križa v Genfu („Bulletin International des Sociétés de la Croix Rouge“) objavlja med ostalnim jako zanimivo statistiko vojen, ki so bile od leta 1863. do letos. Te številke kažejo, da so imele evropske države tekom poslednjih 33 let 117 vojen in sicer 31 v Evropi sami, 39 v Aziji, 39 v Afriki, 7 v Ameriki in 1 v Avstraliji. Vse te vojne štejejo skupno 246 vojnih let. Nikakoršne vojne niso imeli v omenjeni dobi samo male države Belgija, Grška, Luksemburška, Švedska, Norveška in Švica. Po jedno vojno so imele: Bolgarska, Danska in Romunska; po dve: Črnagora in Portugalska; tri Nizozemska; štiri Srbija, pet Avstro-Ogerska, šest Italija, po sedem Nemčija in Španjska, deset Turčija, trinajst Rusija, štirindvajset Francija in jedenintrideset (!) Angleška. V isti dobi bilo je v Aziji 53, v Afriki tudi 53, v Ameriki 68 in v Avstraliji 4 vojne. Iz med omenjenih 198 vojen vsega sveta bilo je 93 državljanskih (medsobnih).

— **Pot na solnce.** Neki ameriški zvezdoznaneec je proračunal nastopno: Mislite si železniško progo do solca; ako bi vlak priletel 40 angleških milj v jedni uri, ne da bi postajal kje, trebal bi do solca 265 let. Cena za vožnjo znašala bi 930.000 dolarjev (3.721.000 kron), ako računamo le štiri stotinke za jedno milijo. To bi bil seveda nekoliko drag izlet.

Novice.

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Dalje.)

Nova in zelo praktična naprava za izvabljanje drobiža iz žepa veselih ljudi so nabiralniki. Do duše me je ganilo, ko so mi ubogi ljubljanski delavci poslali 4 nabiralke napolnjene s svojimi trdo prisluženimi novci 200 nabiralnikov že stoji v gostilničnih, čitalniških in raznih mizah rodoljubov slovenskih. Ker se po novih vedno še poprašuje, jih dobimo te dni še 200 iz neke ljubljanske izdelovalnice. Po nabiralnikih postaja družba sv. Cirila in Metoda in naša narodna borba znana vsem slojem prebivalstva. Hvalevredno delo opravljate, gospoda, ako večkrat poprašate narodne krčmarje in kavararje, kje je družbin nabiralnik.

Posebno vesel bode družbin finančni minister, ako se bode dalo vneti častite člane družbe sv. Mahorja da bi se spominjali z malimi darovi naše družbe ob sprejemu knjig družbe sv. Mohorja. V tem obziru so lepo priporočila gg. poverjenikom in vspehi bodo krasni. V kratkem dobi družba tudi slovenske vžigalice, ki naj bi vžigala tudi mrzla srca za narodno stvar. Tako bomo mogli reševati v družbtinih zavodih v prihodnje še po več, kakor po 1500 slovenskih otrok in kazati nasprotnikom, ki so sovražno zbirali v armadah „Schulvereina“ in „Lege nazionale“, da nimajo še volje udati se jim na milost in nemilost.

Težka leta so pa nastopila za družbino blagajnico, ko je bilo družbino vodstvo primorano, oskrbeti družbi lastne domove, namreč šolski poslopji v Trstu in Velikovecu. Šolsko poslopje pri Sv. Jakobu v Trstu je stalo družbo s popravami vred okoli 20.000 gld. in prekrasna nova šola v Št. Rupertu pri Velikovecu, katera imponuje tudi Nemcem, ki so nas doslej imeli za barbore, bode stala do 30.000 gld. Z zlatimi črkami se lesketa na velikovškem poslopju napis „Narodna šola“. V poslopju bode prostora za deško in dekliško ljudsko šolo, za notrajno višjo dekliško izobraževalnico in nekako gospodinjsko šolo ter za stanovanje šolskim sestram učiteljicam. Če kdo, se je posebno blagajnik krčil proti tem velikim izdatkom. Ali potrebni so bili, da nas niso škodoželjni Italijani, katerim smo prej plačevali visoko najemščino za hišo, nekega dne vrgli pod kap. S kom imamo opraviti, je pokazala zlobna roka, ki je hotela lani sv. Štefana dan našo tržaško šolo zažgati, le, da se ji ni posrečila peklena nakan. Napravila je samo banki „Slaviji“, kot zavarovalnici, naše hiše 111 gld. škode. Kako zadovoljni so koroški bratje, da so dobili svoj „Narodni dom“ v Velikovecu, dokazujejo obilni darovi. Stoj tedaj trdno in ponosno naš svetilnik prosvete na bregu Jadranskega morja, okoli sebe zbiraj ladije slovenskih družin in kaži besnim Italijanom, da so Slovenci še tukaj doma. Stoj nepremakljivo veličastni branik naše narodnosti pri Velikovecu in ne dovoli, da bi le za ped se še kdaj pomaknila meja slovenskega jezika proti jugu! Vjunači dolga stoletja zatiranim bratom na oni strani Karavank potrta srca in še pozni vnuki naj se v tebi radujejo ob sadovih požrtvovalnosti svojih prednikov.

Toda od kod bode jemala družba denar za tako obširno delovanje? Nadejajmo se, da dokler bode trajala sila, bode skrbela božja previdnost in dobrotelost Slovencev. Kadar pa poneha nevarnost, katera nam preti s poginom, tedaj bode tudi vodstvo naše družbe poslano zasluženi pokoj, naš finančni minister bode odpisati dal ves ta narodni davek slovenskim rodoljubom in ga naložil ramenom, katerim gre po pravici in mi bomo sešli se le še v beli Ljubljani v polnem številu ter veseto zapeli: „Te Deum laudamus!“ Hvala Bogu, mi smo rešeni! (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtni shodi na Dunaju. Minoli teden so bili na Dunaju štirje obrtni shodi, shod avstrijskih krojačev, čevljarjev, mizarjev in občni shod avstrijskih obrtnikov. Na teh shodih se je govorilo o raznih potrebah malih obrtnikov. Izrekli so se, da se ima dokaz sposobnosti poostriti z pomočniškim in mojsterskim izpitom in se obisk strokovne šole ne sme uštevati v učni čas. Dokaz zmožnosti se mora zahtevati tudi od trgovcev in tovarnarjev. Tirjatvam stavbenih obrtnikov naj se prizna prednost pri dražbah, osnujejo naj se z obvezne mojsterske zadrage, varujejo naj se bolje obrtniki proti štrajkom, poskrbi naj se bolje za kredit malim obrtnikom. Vsi shodi so se izrekli proti vladni predlogi novega obrtnega zakona. Češki pri mizarskem shodu niso pustili govoriti. Ko je nekdo hotel češki govoriti, so ga skozi vrata potisnili.

Zlata ruda. Blizu Gaylorda v Cedar Hollowu v Ameriki so naleteli na veliko žilo zlata. Vse hiti tja, kar more. Z vrha daje ruda po 400 ali 500 dolarjev od tone, dvanajst železničnih voz je dalo 100.000 dolarjev.

Kmetijstvo.

Golobje.

Reja golobov se spleča jedino, če se imajo take vrste, ki se prežive devet mesecev na leto na polju in jim po letu ni treba dajati jesti in še po zimi dosti ne potrebujejo, dokler je kopno. Taki golobje imajo na leto po pet parov mladičev, ki se v raznih krajih različno drago prodajo. Na par golobov se mora krma na leto računati 1 gld. do 1 gld. 50 kr. Pri kmetijstvu pa ni treba ničesa trošiti za krmo, ker je vedno dosti slabega žita, ki se daje golobom.

Poleg tega, da prodamo mladiče, kar slednje leto nekaj nese, imamo od golobov tudi dober gnoj, ki je posebno dober za vrtnarje.

Golobe navadno dolže, da delajo veliko škodo po njivah. Kdor pa golobe opazuje, bode se prepričal, da to ni resnica. Posebno golobov ne smemo dolžiti, da pobero posejano žito, da potem ne ozeleni. Golob ne grebe, kakor kokoš, s kljunom izkoplje le kako zrno, ki je tako premalo v zemlji in bi najbrž se ne bilo dobro obneslo.

Mnogo več, kakor žitnih, pa pobero golobje plevelnih semen. Plevelno seme se običajno poprej razstrese po njivah, predno je žito zrelo. Če ga ne pobero golobje in druge ptice, klije in na njivi imamo mnogo plevela. V Belgiji, kjer so jako umni kmetovalci, so tako prepričani o koristi golobov, da celo po poljih stavijo golobnjake. Posledica temu je, da je belgijsko žito običajno čistejše nego drugo.

Največjo škodo napravljajo golobje po strehah. Kadar delajo gnezdo, trgajo slamo s streh, in pa njih gnoj škoduje slamnatim streham iz tenkih deščic. Pod njim razpadajo. Posebno leseni žlebovi po strehah hitro strohne, ker se vanje nabira golobji gnoj. Poleg tega pa po slamnatih strehah, na katerih je golobje blato, bujno poganjajo mah in lišaji, ki s svojimi koreninami le škodujejo strehi. Seveda ta škoda vedno manje prihaja v po-

štev, ker celo na kmetih vedno bolj opuščajo slamnate in lesene strehe in delajo strehe iz opeke in kamnitih plošč. To delajo posebno zaradi nevarnosti ognja. Lesene strehe pa tudi zaradi tega ginejo, ker les ni več tako po ceni, kot je bil nekdanj in streha iz deščic ne pride dosti ceneja od opeke ali pa nič. Streham iz opeke pa golobje blato ne škoduje.

Iz tega je jasno, da naši kmetje morejo od reje golobov imeti nekaj dobička, posebno ker jim ni treba za golobe kupovati žita, temveč imajo dovolj žitnih odpadkov. Ne spleča se pa imeti tacihi vrst, kateri ne hodijo z doma, temveč je jim treba vedno dajati jesti. Mnogo več zajedo, nego pa dobimo za mladiče. Seveda tudi poljskih golobov ne smemo imeti v prevelikem številu, temveč samo toliko, kolikor jih dobi lahko hrane na polju, ne da bi delali škodo.

Kmetijske raznoterosti.

Kmetijski shod na Dunaju. Vneteljo je bil na Dunaju dobro obiskan kmetijski shod. Sklenil je celo vrsto za kmetijski stan ugodnih resolucij. Mej drugim je shod izrekel željo, da se kmalu osnujejo kmetijske zadrage, potem se je izrekel za ponižanje nekaterih davkov, za premembo lovskega in domovinskega zakona, in zakona o preskrbovanju ubogih, za boljše nadzorovanje zavarovalnic, za znatno zvišanje ogerskega doneska k skupnim državnim stroškom pri obnovljenju pogodke z Ogersko itd. Shod je pozdravil v imenu dunajskega mesta dr. Lueger, in v imenu poljedelskega ministra dolenje-avstrijski namestnik grof Kielmansegg. Želeti je le, da se to tudi uresniči, kar je ta shod sklenil in resolucije ne ostanejo le na papirju.

Posneto mleko. Posneto mleko ni kaj dobro pokrmiti mlečnim kravam. Seve da morejo krave veliko te hrane povžiti, toda to nam donaša le malo dobička. Če je že ne moremo uporabiti v kuhinji ali v sirarnici, pokrmimo jo teletom, katero nam dado brez dvomna boljši čisti dohodek.

Koliko narazen naj se posade sadna drevesa? Pri sadnih drevesih moramo vedno paziti, da jih ne posadimo pregosto, ravno tako pa tudi na preredko. Oboje nam more krajšati pridelke, zatoraj držimo se teh izkušenj: Jablane posaditi je narazen 10—12 metrov, hruške 8—10, kostanje 12—15, orehe 12—15, češnje 8—10, češplje in slive 5—6, breskve in mandlje 5—6 metrov.

Plesnivo žito. Po mokroti zaduhlemu žitu zmeša z ogljinim prahom. Tako z ogljem zmešano naj ostane žito 2 do 3 tedne na ne premrzlem pa tudi ne prevročem kraju; potem se odloči oglje s čistilnim strojem. S tem ravnanjem se odpravi duh po plesnobi skoraj popolnoma.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Deseto poglavje.

Pred zastopniki znanosti.

Minolo je nekaj dnij. Kralj in kraljica sta se že pripravljala na vojno za pomirjenje puntajoče se Ga-

licije, ko je Kolumb dobil pismo od velikega kardinala, da se bode čez malo dni razpravljaj njegov načrt v dominikanskem samostanu sv. Štefana v pričo zastopnikov vseh znanosti: zvezdoznancev, zemlje piscev, matematikov in bogoslovcev. Hkratu je pa Kolumb dobil povabilo od najstaršega profesorja bogoslovja dominikanca Dijega de Deca, naj se naseli v samostan za ves čas zasedanja zbora učenjakov, kar mu je bilo jako prav, ker je Kvintanilja moral po kraljevem odhodu vrniti se v Kordovo.

Ko je Kolumb naznanil svojemu gostoljubnemu gospodarju o dobljenih pismih, se je Alonz razveselil, da se veliki kardinal udeležuje te stvari, a na drugi strani pa ni mogel zatreti slabe slutnje, ker je Ferdinand de Talavera imenovan predsednikom temu zboru.

— Slabo je vsekako, — zaklical je, — da je kralj imenoval ravno Talavero predsednikom zboru. On je vaš nasprotnik in si bode na vse načine prizadeval, da vam škoduje.

— Nadejam se na Boga, — odgovoril je Kolumb, — sicer bode pa junta sestavljena iz učenih, naprednih ljudi, o katerih se nadejam, da bodo moje načrte nepristranski presojevali.

— Da vam pomaga Presveta Devica! — odgovoril je Alonz, — vsekako si zapomnite, da je moja hiša odprta temu, katerega imam za prijatelja.

Drugi dan se je Kolumb preselil v samostan sv. Štefana, kjer so ga vsprejeli z velikim veseljem. Tukaj je preživel nekaj dni nestrpljivo čakajoč dne, ko bodeta znanost in vera govorili poslednjo besedo o njegovih teorijah. Ker je kraljevi dvor bil ostavil Salamanko in ž njim vsi njegovi zagovorniki, se je Kolumb čutil zapuščenega, a vendar se je pripravljaj, da o vsem orožju stopi pred zastopnike znanosti.

Naposled se je zbrala junta v prvo zasedanje. Kolumba so z navadnimi ceremonijami pripeljali v dvorano in Ferdinand de Talavera je naznanil, da je junta se otvorila.

Kolumb je radovedno pogledal po dvorani. Okrog sebe, neznanega mornarja in poleg tega še inozemca, je videl zastopnike raznih znanosti in duhovne dostojanstvenike. Na obrazih večine se je čitala nezaupnost in predsodki glede njegove teorije. Zadosti je bilo, da je duhoviti mornar le jedenkrat pogledal po dvorani, da je spoznal, da ga njegovi sodniki imajo za sleparja in domišljavca, katerega sleparijo je le treba dobro razkriti...

— Gospod Krištof Kolumb, — razlegal se je mej obćnim molćanjem glas predsednika, ki je pretrgal žalostna opazovanja Kolumbova. — Vi opirate svoje načrte, katere ste predložili njiju velićanstvoma, na podatke trojne vrste: 1.) na prirodo samo, 2.) na avtoriteto znanih pisateljev, 3.) na pričevanja mornarjev. Za nas je tudi najugodnejše, da se držimo tega reda. Zato predlagam, da pojasnite zboru, v koliko sama priroda potrjuje vašo teorijo.

— Zaslišavši poziv priorjev, je Kolumb vstal in pripravil se za govor.

— Jaz imam težko nalogo — začel je s tresočim glasom, ki je bil vedno trši in trši — veliko nalogo, dokazati resničnost mojih teorij pred tako ućenim zborom in visokimi ućenjaki opirajoć se na prirodne pojave, vendar se lotim tega, zanašajoć se na pomoć Najvišjega, ki more slabost premeniti v moć.

Po teh uvodnih besedah so nekateri ćlani junte drug drugemu nekaj pošepetali. Kolumbovemu pogledu ni odšlo, da mu je večina zbora nasprotna. To pa vendar ni zbegalo govornika, temveć je še povećšalo njegovo odloćnost in govoril je vedno odloćneje in pogumnejše.

— V soglasju s prirodnimi prikaznimi je zemlja trdo telo in ima podobo krogle in obstoji iz suhe zemlje in morja. Ker je okrogla, je mogoće zemljo obiti z zapada na vzhod, ali z vzhoda na zapad.

Kolumb je prenehal govoriti, da bi videl, će bode kdo ugovarjal trditvi njegovi. Našlo se je dosti ugovarjalcev.

— Po vaši teoriji, gospod Kolumb, — rekel je jeden bogoslovcev, — morejo biti ljudje, kateri hodijo po glavi, kviško moleć noge. Zaklinjam se pri sv. Franćišku, taka uredba stvari ne more biti ničesar drugega, kakor otroška izmišljotina!...

— Jaz se tudi usojam izreći proti teoriji gospoda Kolumba — pristavil je drugi ćlan junte, — opozarjam ga na sledeće besede sv. Laktancija: — „Mari ni neumnost misliti, da se kje nahajajo protinoćci, ljudje, ki hodijo po glavah z nogami kvišku, in kje rastejo drevesa z vrhi proti zemlji in s koreninami kvišku, da kje ne gre dež in sneg doli, temveć gori itd. Kaj imate reći proti temu, gospod Kolumb?“

— Ućeni moćje, naj oprostite, — odgovoril je Kolumb trdno, — će jaz s stališća zemljepisnih preiskav ne morem priznati izrekov svetih oćetov za neoporećne. V vsem, kar se tiće vere, se jim popolnoma podvržem, a njih nazorov o svetu pa ne zmatram za nezmotljive.

Te besede, katere je izrekel Kolumb s popolnim in trdnim preprićanjem, so vzbudile obćno zaćudenje. Z zaćudenjem, ki je bilo že podobno strahu, so se nekateri kar prekrižali. Kaj slišijo? Sveti cerkveni oćetje se ne zmatrajo za nezmotljive! To je nezaslišano, strašno! To je pravo krivoverstvo! Sam predsednik se je oglasil proti predrznemu svobomišljencu.

— Vi vidite, gospod Kolumb, — je rekel strogo, — kako ste nas vznemirili s svojimi predrznimi, da se huje ne izrazim, nazori. Vi, jedva znani mornar, se upate oporekati mnenju svetih oćetov, tej trdni podlagi, na kateri toliko let stoji vera in znanost! Pa vi s tem ne oporekate le svetemu sporoćilu, temveć tudi svetemu pismu, kajti mi ćitamo v psalmu, „da je nebo podobno razpetemu šotoru“ in sveti Pavel

v svojem listu do Hebrejcev primerja nebo s šotorom, razpetim nad zemljo.

Ko je zaslišal Kolumb tako obdolženje, se je ponosno postavil in pogumno pogledal v zvitega meniha.

— Jaz nikakor ne mislim pomanjševati svetega poročila, ne svetega pisma. Od Boga naudahnjeni pisatelji so gotovo povedali samo resnico, toda niso rabili tehničnega jezika, katerega rabijo učenjaki, temveč so se vedno držali jezika, navadnega mej ljudmi, da bi njih delo bilo vsem dostopneje. Častiti gospod predsednik me je opozoril na izreke psalmista Davida in sv. Pavla, a jaz pa opozorim na četrto Ezdrino knjigo in prerokovanje Izajije, kjer se naravnost govori o neznanih deželah onostran morja. Tako, gospoda moja, moja teorija nikakor ne nasprotuje sv. pismu, temveč se popolnoma vjema z njega notranjim globokim smislom.

— No, dobro! — rekel je pobiti Talavera. — Če je tudi dokazana okroglost zemlje, a njen obseg mora biti tako velik, da bi za pot okrog nje se potrebovalo najmanj tri leta. Ti, ki pojdejo na tako potovanje, morajo končati od glada in žeje. Za tako dolgo pot se ni mogoče preskrbeti s pijačo in jedjo.

— Glede obsega zemlje, vaša prevzvišenost, moram omeniti, da je Ptolomej računal polutnik na 24 delov po 25 stopinj. Od teh 24 delov jih je znanih 15 in Portugalci so s svojimi odkritji na zapadu odkrili še jeden del, tako da ostaje neznanih še osem delov, to je tretjina zemljine okrožnosti ali 120°, v katerih je morje in suha zemlja.

— Koliko bode po vašem mnenju morja in suhe zemlje? — vprašal je jeden svetni učenjak.

— Ptolomej trdi, častiti gospod, — odgovoril je Kolumb vesel, da je razprava prišla na znanstveno podlago, — da je šestina zemlje suha, pet šestin pa vode. Jaz pa mislim, da moramo nekoliko premeniti to trditev in priznati, da je mnogo več suhe zemlje. Jaz se držim v tem slučaju mnenja Aristotela in Seneke, kateri trdi v peti knjigi svojega prirodopisa, da je mej zapadnim bregom Španjske in vzhodnim bregom Indije morje tako ozko, da ga je mogoče preiti v nekaterih dneh. V tem smislu se izreka tudi Plinij staršij, in iz duhovnih pisateljev se Ezdra v 4 knjigi izreka, da je le sedmina zemlje pokrita z vodo.

— No, to je jako malo — rekel je učenjak, — vi se ne opirate na nobene dokaze, temveč samo navajate dokaze, katere je zbral kardinal Kambre Peter de Ejlji v svojem delu „Imago mundi“. Vsekako je treba priznati to dejstvo, da je razprostiranje morja mej Španijo in Indijo popolnoma neznano, ker današnji čas še ni izmerjeno, a v prejšnjih zemljepisnih delih ne nahajamo o tem nobenih jasnih podatkov glede tega vprašanja, vsaj smešani izreki Aristotela, Ezdre in Seneke ne morejo veljati z znanstvenega stališča za take podatke.

Kolumb je čutil opravičenost tega ugovora ni hotel se je braniti, a ni še odprl ust, tako hitro mu je vzel besedo predsednik.

— Koliko so opravičena mnenja učenih gospodov, — je s hudobnim smehljajem opomnil Talavera, — vi pač tudi sami spoznate, gospod Kolumb. Vaše teorije, kolikor izvirajo iz same prirode stvari, so popolnoma pobite in ne morejo v nikomur vzbuditi želje za tako potovanje. Kateri mornar bi šel na pot na predloge tacih nezanesljivih podatkov? Kateri vladar bode pač dal znatno svoto denarja pri najdvomljivejših nadah na uspeh.

— Dobro, dobro! — slišalo se je od vseh strani.

— Če tudi je priznано, da je zemlja okrogla, da morejo biti na drugi strani tudi naseljene dežele — pristavil je jeden učen menih, — a ne smete pozabiti, da stari modrijani, na katere se tako radi sklicujete, gospod Kolumb, trdijo, da tja ni mogoče priti zaradi neznane vročine polutnikovega pasa!

— Po Epikurovem mnenju — pristavil je drugi učenjak, — ima zemlja podobo krogle, a je samo na severni strani obljudena in samo na jedni strani obdana z zrakom, na drugi strani je samo zmešnjava, propad in brezmejno morje!

— In če vi tudi pridete, gospod, res do teh dežel ali bregov Indije — vprašal je hudomušno tretji ugovarjalec, a vi se ne bodeste mogli vrniti, vas bodo ovirala izbočenost zemlje, ki dela goro, na katero ne bodeste mogli tudi pri najugodnejšem vetru.

Kolumb je vstal in svetlimi očmi pogledal na zbrane. Čutil jo zopet pred seboj trdna tla in zmožnost, da sijajno zavrne svoje protivnike, kateri zaprti v svojih samostanih niso vedeli za preiskave novega časa in za zemljepisne uspehe.

— Preučeni gospodje — začel je, — oprostite, ako vaših ugovorov ne zmatram za utemeljene. Proti sklicevanju na stare modrijane, vam lahko navajam mnenje drugih nič manj učenih mož starega časa. Sam sveti Avguštin pravi, da je tropični del pač obljuden s pošastmi, — kar pomenja, da je ondu življenje le mogoče. Janez Damaskin, Beda in drugi pretresajoč vprašanje o tem, kje se nahaja zemski raj, govore, da je bil v čudežni deželi na vzhodu, tako daleč od naših obljudenih dežel in tako visoko, da je skoro dosegel mesec in ga niso mogli pokriti valovi vesolnega potopa; po njih zatrjevanju je bil raj blizu polutnika in je imel zdravo in milo podnebje. In res gospoda moja, ti modri očetje svete cerkve so imeli prav. Jaz sem bil že prestopil polutnik, bil sem že v novoodkriti deželi Svetega Jurija dela Mina v Gvineji, katera leži že daleč za črto vročega pasa, pa ne le, da sem se mogel vrniti, temveč našel sem ondu obilje ljudij, gromadne množine sadja, žitnih raslin in živil. Iz lastne skušnje lahko zagotavljam,

da na polutniku ne pada ogenj z neba, morje ne kipi, in se ljudje in živali počutijo tako dobro, da se bolje ne morejo. Če tudi se valovi ob viharju vzdigujejo kakor gore, pa vendar ladije ondu plavajo, in se ne razbijejo. Zaradi tega zmatram mnenja prečastitih gospodov za neutemeljeno in mojo teorijo potrjujem s skušnjami in preiskavami sovrstnikov. To se ne pravi, velečastiti oče, — obrnil se je k Ferdinandu de Talavera — voziti se ne na slepo srečo, to se ne pravi denar proč metati, temveč tukaj se gre za to, da se lotimo dobrega dela v slavo božjo in v korist človeštva.

Naudušen v borbi za svojo ljubljeno idejo, se je Kolumb ves premenil. Oči so se mu svetile in njegov glas je prešinjalo tako iskreno prepričanje, da so vsi nehote bili prisiljeni udati se tej veliki osebnosti.

Zbor je molčal. Nikdo se ni več upal ugovarjati prostemu, neznanemu mornarju, katerega močni duh se je kot orel sukal v ozračju znanosti, ko se je bil osvobodil temnih predsodkov.

Nakrat je vstal dominikanec Dijego de Deca.

— Jaz ne vem, gospod Kolumb, — začel je jako naklonjeno govoriti — v koliko se zvezdoznanci in zemljepisci vjemajo z vašimi dokazi, a jedno čutim — da se ta, ki je tako kakor vi presvetljen z božjo milostjo ne more podvrgavati navadnemu človeškemu merilu. S tega stališča se jaz čutim popolnoma prepričanega o resničnosti vaših idej in zmatram pretresovanja o vprašanju o prirodi stvari za končano in predsednika junte prosim, da dovoli nam, da preidemo k pojasnjevanju daljših dokazov.

— Ima li od gospodov kdo še kaj omeniti? — vprašal je Talavera.

Nikdo se ni oglasil.

— Sedaj proglašam pretresovanja o prvi točki za končana. Sedaj so na vrsti mnenja pisateljev. Prosim gospoda Kolumba, da preidemo k tej točki! ...

Kolumb je vstal in v znamenje soglasja prikimaval z glavo.

— Prehajajoč k dokazom učenih pisateljev, — začel je, ko je malo pomislil. Pred vsem vas opozarjam na slovstvene podatke, zajete iz del starih grških in latinskih modrijanov in prirodoznancev ...

— Znete li stare jezike? — mu je zbadljivo pretrgal besedo Talavera.

— Malo, — odgovoril je govornik, ki se ni mogel vzdržati lahkega smehljaja. — Sprva sem proučaval klasike v italijanskih, španskih in portugalskih prevodih, a s časom sem jih pa čital tudi v izvirniku.

— Znanje jezikov še ničesa ne dokazuje, — rekel je zadeti predsednik; — a vi ste morali imeti pri rokah vam potrebna dela. A kje ste jih dobili? Če tudi je tiskarstvo že precej razširjeno, a vendar

je tiskano še jako malo naučnih knjig, in so tako drage, da je zanje treba jako mnogo trositi.

— Poleg tega pa še mnogi pisatelji kakor Aristotel in Strabon, niso izdani v izvirniku, — je opazil jeden izmed učenih menihov.

— Vidite, gospod Kolumb, kako ste torej mogli te pisatelje čitati v izvirniku? — je nasmehljivo vprašal predsednik. — Aristotel in Strabon sta pa očeta zemljepisja.

— Vendar sem ju prečital, — odgovoril je Kolumb ne brez hudomušnosti. — Aristotelova dela „O nebu“, „Vremenoslovje“ in „Živalstvo“ so mi dobro znana v latinskem prevodu iz arabščine in v izvirniku. Moji učeni tovariši v samostanu La Rabida so mi zelo ustregli, ko so mi odprli zaklade svoje knjižnice.

Prirodoznanska in zemljepisna dela Aristotelova — se je vmešal vmes Dijego de Deca — so jako razširjena v rokopisih. Latinski prevod Strabonov je izšel v Rimu 1467. leta. Plinij in Seneka sta tudi že pred nekaterimi leti izšla tiskana, in ni nič čudnega in neverjetnega, če ja je čital gospod Kolumb.

Predsednik je malo nejevoljno pogledal Kolumbovega zagovornika in nato se obrnil k Kolumbu:

— No, dobro, gospod! ... Navedite nam vaše dokaze.

— Tako začnem z Aristotelom, — spregovoril je Kolumb. — V drugem delu njegove knjige „O vesolstvu“, katerega je razložil Avereos, je jasno povedano, da se v nekaterih dneh pride po morju v Indijo z zapadnega brega Afrike ali iz Kadiksa.

— Jaz moram opomniti gospodu Kolumbu, — rekel je jeden član junte, — da delo „O vesolstvu“ niti ni Aristotelovo, temveč Posidonijevo, kakor so pokazale novejšje preiskave.

— To, gospod, je še vprašanje, — zaklical je Dijego de Deca, in to vprašanje še daleč ni rešeno. Sicer pa mislim, da je v tem slučaju popolnoma brez pomena, kdo je to delo pisal.

— Zame to nima posebnega pomena, — rekel je Kolumb, — zame je le to važno, kar je v tem delu povedanega. V knjigi „O vesolstvu“ nahajamo ta le odstavek: Očividno je, da zemlja ni samo okrogla, temveč ima podobo krogle, drugače bi na tako neznatnem obsegu ne kazala tolikega različja. Zato tisti nimajo takih napak, ki trdijo, da se del suhe zemlje, ki leži ob Herkulesovih stebrih, drži Indije in se na vsej zemlji nahaja le jeden ocean. To se tudi lahko sklepa iz tega, da so v Afriki in Indiji sloni iste vrste“. Dalje se pravi v delu „Mirabilia auscultata“, katere tudi po pravici ali po krivici priprisujejo. Aristotelu se navaja v 84. poglavju ta le odstavek: „Govori se, da so onostran Herkulusovih stebrov našli Kartaginci zapuščen otok, kateri ima mnogo gozdov, rek, raznovrstnih sadežev. Ta otok je od celine nekaj dnij vožnje po morju oddaljen. Ker so se nekateri Karta-

ginci naselili na tem otoku zaradi njegove rodovitnosti, je pod smrtno kaznijo prepovedano Kartagin-
cem pripovedovati o tem otoku, da bi prebivalci tega
otoka ne mogli napraviti kake zarote proti Karta-
giniji in škodovati njenemu blagostanju“.

Kolumb je prenehal.

— Taki izreki sumljivih pisateljev, — je rekel
hitro Talavera, — nimajo nikakega pomena in so
šteti v ono vrsto pravljič, kakor pripovedke o zgub-
ljeni Atlantiki, Hesperiditnih vrtih, o Meroni in vrtu
Blaženstva. Ne nadlegujte nas, gospod Kolumb s ta-
kimi stvarmi in navedite tehtnejših dokazov.

— Vi imate to za izmišljotino, velečasti gospod
predsednik, — zaklical je Kolumb ne brez sarkazma,
— in te izmišljotine niso družega, kakor pojavi vse-
svetnega duha. Vera oživja, dvom pa ubija. Največje
stvari, ki so se kedaj zgodile na zemlji izhajajo od
vere. Po čem se je ravnal Andrej Bijanko, ki je na
svojem zemljevidu, ki je izšel 1448., naznačil otoke
Zelenega Nosa, predno so jih odkrili Portugalci? Bi
vi to označenje Bijankovo tudi zmatrali za prazno
izmišljijo? In dobro se je obneslo v dejanju!... Pe-
ljalo je ves narod na pot odkritij novih dežel...

(Dalje sledi)

Poučni in zabavni drobiž.

Kneževina Lichtenstein, samostojna majhna država
na meji avstrijske dežele Predarelske, je menda jedina v Ev-
ropi brez dolga in brez vojakov, dasi ni bil njen vladar, knez
Liechtenstein že 20 let doma. Kneževina ima svojo ustavo in
svoj parlament. Napredovala pa tudi ni za las od nemško-
avstrijske vojske l. 1866. Tedaj je bila v zvezi z Avstrijo.
V mirovni pogodbi je Avstrija čisto pozabila na svojo zavez-
nico, zato je še danes kneževina formalno vojskina nasprotnica
Nemške. Po omenjeni vojski so odslovili še tisto malo vojakov
in vendar je ta država danes varnejša pred sovražnikom
nego katerakoli evropska. Prebivalcev šteje 9434 polovico
moških, polovico ženskih, zato je tudi v tem pogledu vse v
soglasju.

Strela z jasnega neba. Pred nedavnim so v Berlinu
občudovali nenavadno naravno prikazen. Okrog dveh popoldne
je švignil z jasnega neba čudno žareč se blisek. Vse hiše v
okolici so se zagrnile kakor v rudeč plamen. Koj nato je
močno treščilo, kakor bi se razletela zaloga smodnika. Stresek
se je spremenil v votlo bobnenje, ki je trajalo jedno minuto
in 12 sekund. Pok je bil tako močan, da so ljudje na cestah
obstali.

Novice.

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Konec.)

Toda, žal, žal, da zdaj še ne moremo in ne smemo
peti tako. Noč in dan še kuje sovražnik orožje, še divja
huda bitka za obstanek našega naroda na vsej črti. Glavni
skupščini „Schulvereina“ o letošnjih binkošti v Brnu in
„Lege nazionale“ v Kopru sta pokazali kaj črne nove. Prva
se je branila izpustiti iz svoje srede glavne podpornike —
žide; druga je pa, kakor je razkril zadnji teden neki slovenski
dnevnik, na dovolj predrzen način razodela, da je škiljenje

čez avstrijsko mejo nekako glavni smoter njenega delovanja.
In taki sosedje, ki nam bi rajše danes kakor jutri raztrgali
sveto geslo, zapisano na naši trobojnici „vse za vero, dom
in cesarja“, naj bodo naši prijatelji? Ne, mi jim ne zaupamo!
Poročilo sicer pravi, da se „Schulvereinovi“ dohodki sušijo,
ker požidovljenim Nemcem zmanjkuje idealnosti, in zato so
sklenili nekatere zavode na Češkem odpustiti. Toda idealnost
(recte brutalnost) bi že imel nemški medved, manjka mu le
poguma nasproti češkemu levu. Pri zavednem češkem narodu
„Schulverein“ res nima nikakega vspeha. Toda uspeh ima,
žalibog, mej Slovenci. Zato „Schulverein“ niti krajcarja ni
sklenil manj izdati za napade na slovensko narodnost. Da, še
hvalili so se v Brnu, da berolinske marke dobro delujejo na
južni nemški meji, namreč mej Slovenci in blatili so prav
ostudno posebno slovensko duhovščino, ki jim s svojim de-
lovanjem črta račune. Previdnosti je tedaj posebno nam Slo-
vencem treba, če tudi nekateri optimisti trdijo, da se bliža
že konec boju, ker „Schulverein“ hira. Gorja nam, ako bi
zadremali v nehajstvu, meneč, da nas Nemci le sladko zibljejo.
Po dolgih bojih nimamo še dostojne, od občine vzdrževane
slovenske šole v Gorici, nad dve leti že ne dobimo odgovora
na utemeljene pritožbe v Trstu, nemški časniki so še vedno
polni napadov na pol slovensko gimnazijo v Celji, šolstvo
naše na Koroškem je zatirano, kakor je bilo, Devin, Jesenice
itd. so v nevarnosti, in mi naj bi roke križem držali, ali pa
obupni orožje proč pometali. Prepričan sem, da porečete: Ni-
kakor ne! Konec boja bo pač prišel gotovo, čim pogumneje
in čim bolj jedini mej seboj se bomo borili v prihodnje.
Končam s vsklikom: „Slovenci, ne vdajmo se, dokler nam
ne napoči pravične zmage dan!“

Blagajnikovo poročilo se je z jako živahnim odobra-
vanjem vzelo na znanje.

Nato je bila volitev predsedstva. Predsednikom je bil
zopet voljen gosp. T. Zupan, v odbor pa izstopivši odborniki
Anton Koblar, Luka Svetec in Ivan Hribar, za nadzornike
pa Oroslav Dolenc, Martin Malenšek, Franc Povše, Franc
Ravnihar in Ivan Vrhovnik, za razsodnike pa gg. Andrej
Kolar, dr. Franc Munda, Franc Stare, dr. J. Zupanec in Dra-
gotin Žagar.

Podpredsednik g. Luka Svetec je poročal o lanskim
predlogih dr. Vilfana in V. Globočnika, naj bi podružnice pri
zborovanjih zastopali njih načelniki in bi v glavnem odboru
bili zastopniki vseh kronovin, koder bivajo Slovenci.

Na to je g. Pogačnik iz Podnarta predlagal, naj bi
prihodnje skupščine v bodoče bile zunaj Ljubljane. Potem se
je izvolilo odposlanstvo iz g. Zupana, Svetca in dr. Svetine,
ki je šlo k deželnemu predsedniku izraziti neomejeno udanost
družbenikov presvitlemu cesarju. Predsednik je na to zaključil
zborovanje.

Po zborovanju je bil banket v Sokolovi telovadnici v
„Narodnem domu.“ Udeležilo se ga je 130 oseb. Predsednik
g. Tomo Zupan je najprej napil cesarju, in razlegali so se
živahni živio-klici po dvorani.

Podpredsednik g. Luka Svetec je napil predsednikoma
Čitalnice in Sokolu dr. Bleiweisu in dr. Tavčarju, ker sta
omenjeni društvi družbi prepustili svoje prostore. Drž. posl.
g. Spinčič je napil družbenem načelniku Zupanu. Omenjal je,
kako se je nekaj zatirala naša narodnost pod plaščem vere,
sedaj se pa pod plaščem omike. Pri banketu je pel ženski
kvartet „Struna“. Tajnik Žlogar je prečital došle telegrame in
s tem je bil oficijelni del banketa končan.

— **Krščansko-socijalna slovenska stranka** kandi-
duje g. dr. Gregorič-a, zdravnika v Ljubljani za državno-
zbornskega poslanca, namesto pokojnega kanonika Kluna, ter
izreka nado, da se bodo po teh načelih zjedini slovenski
državni poslanci na Dunaju v jeden tabor.

imkom. Tako podpisana listina zadostuje, ako ni podpis legalizovan, za pravočasni zemljeknjižni vpis in sicer za zaznambo ali prenotacijo. Ako je slučaj nujni, potem se to popolnoma izplača, kajti po dovršeni prenotaciji se sestavi samo še opravičevalna listina z vknjižbenim dovoljenjem, katera mora legalizovana biti, ker se gre za več nego za 100 gld. In le tedaj, kadar se dotičnik brani dati novo listino za opravičevanje prenotacije — kar se redkokdaj prigodi — le tedaj se njega toži na priznanje, da je prenotacija opravičena, in potem se z razsobo na to tožbo vknjiži opravičenje prenotacije. „Slov“.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Deseto poglavje.

Pred zastopniki znanosti.

(Dalje.)

— V obče vi utegnate imeti prav — razlegel se je glas jednega svetnih zemljepiscev — ali vendar človeška domišljija ne sme igrati prevelike vloge v življenju in v znanosti. Mnogi še dandanes verujejo, da se nahajajo otoka sv. Brandana in Antila in pa otok sedmih mest, nahajajo se zaznamovani celo na zemljevidih, a vendar je v novjšem času dokazano, da se ti otoki ne nahajajo.

— Jaz se ne morem strinjati z velespoštovanim gospodom — odgovoril je Kolumb — poleg tega pa moram priznati, da so me taka zagonetna označenja na zemljevidih vedno vzpodbujala k preiskovanju, da najdem vir, iz katerega izvirajo.

— K stvari, — gospod Kolumb, — mu je nepotrpežljivo pretrgal besedo predsednik, — na kakšne pisatelje opirate svoje mnenje, je li hočete povedati?

— Sprva na Seneko, — odgovoril je Kolumb, — kateri pravi v svojem delu „Vprašanja prirode“, to le: „Koliko mislite, da je zapadni španski del oddaljen od Indije? Vsekako ne več, kakor nekaj dnij poti pri dobrem vetru“. Nič manje pozornosti zasluži sledeče mesto v drami „Medeja“: „V novjšem času se zgodi, da ocean razbije svoje okove, da se preišče neznan kraj, Tetida odkrije nove dežele in Tule preneha biti krajišče zemlje“. In potem še zanimivo mesto iz Strabona: „Mi imenujemo obljudeno to deželo, katero poznamo in v kateri živimo. Pa v tem zmernem pasu moreta biti še dve ali celo tri obljudene dežele blizu vstričnega kroga, kateri drži čez vso zemljo preko Atlantskega morja...“

— Kolumb je umolknil, in vstal je neki učeni zemljepisec, da mu odgovori.

— Če se opirate samo na imenovane pisatelje, — začel je, — vedeti morate, da je s tistega časa minolo že 1450 let, kajti učeni grški zemljepisec

Strabon je umrl v 25. letu po Kristusu, in Seneka, rimski pisatelj in pesnik pa v 65. letu po Kristusu. Kako da se ta dolgi čas ni našel nikdo, ki bi bil poskusil uresničiti ideje teh pisateljev? Zato se mi zdi, da so imenovana mesta prazne govorice, in niso imele večjega pomena.

— Nikakor ne, gospod, — odgovoril je Kolumb. — Dejstvo, katero ste navedli, da se dobro pojasniti s slabostjo družbe in nepopolnostjo znanosti. Ko so ugasnile luči starega veka, je zamenila verska gorečnost ljubezen do preiskovanja prirode. V mnogih verskih razporih, ki so nastali po smrti Odrešenikovi, so se ljudje odvrnili od znanstvenega delovanja, in sedaj moramo ondu začeti preiskavanja, kjer so stari prenehali, a morda še nižje.

— Kako velikanskega dela se mislite lotiti, gospod Kolumb! — je zbadljivo in zaničljivo zaklical Talavera. — Petnajst stoletij ni nikdo čutil se dovolj močnega za to, a sedaj se pa vi lotite!

— Vi imate popolnoma prav, prečastiti oče, — odgovoril je mirno Kolumb — zanašajoč se na milost božjo in varstvo Presvete Device, se lotim tega dela. Sam sem ničevno bitje, a pri tacih pomočnikih se moja sila brezkončno povekša!

— Člani junte so se z začudenjem spogledali a Talavera je s hinavskim strahom vzdignil oči in prekrižal se. Kako bedast sanjač je ta Genučan! — Predrzo se smatra za orodje božje previdnosti! — govore ti spogledi. Samo Dijego de Deca ni imel občnih predsodkov.

— Gospoda, — pregovoril je, — za Boga je vse mogoče, a tisoč let je zanj kakor kaplja v morju večnosti. Zakaj bi dvomili, če Vsemogočni izbere orodje po svojem predobrem namenu, ne pa po našem razumu... Pa pustimo to. Jaz mislim, da se gospod Kolumb more opirati ne le na stare, temveč tudi na novejša pisatelje. Ni li res, gospod?

— Velečastiti gospod Dijego ima popolnoma prav, — začel je Kolumb. — Če so dela starih pisateljev jako vplivala na izdelavo mojega načrta, a vendar še ne zadoščajo za dokaz moje ideje. To idejo sem sestavil pod vplivom mnenj in dejstev ne le starega temveč tudi novega časa. Pred vsem opozarjam na mnenja, katera navaja Marka Polo. Če se tudi kažejo fantastični spisi tega Benečana, ki je 1250. l. bil prišel do skrajnega vzhoda, vendar sem v njih našel mnogo verjetnega. Nadalje se sklicujem na Angleža Janez Mandevilja, kateri je bil 1332. leta ostavil Anglijo in obiskal Turčijo, Armenijo, Egipt, Sirijo, Perzijo, Tatarijo in Indijo. Naposled se sklicujem na resnična opisovanja potovanja Benečana Nikolaja de Konti, kateri je 1419. leta bil odšel z Beneškega v Indijo, in obiskal sosedne njene dežele, in katerega je poklical, ko se je povrnil 1444. l., papež Evgen v Rim. Ti potniki so obiskali dežele, ki se nahajajo daleč za mejami, katere je bil označil Ptolomej.

Njih poročila o razprostiranju Azije proti vzhodu so me končno prepričala, da potovanje proti zapadu v kratkem času privede do odkritja novih bogastev in dežel. O odkritjih Portugalcev ne bodem podrobno govoril, mislim, da so dovolj znana cenjenemu zboru, a vsekako moram opozoriti na najizvedenejšega risarja zemljevidov Martina Begajma, kateremu se imamo zahvaliti za astrolabij in pa za tabele o visokosti solnca. Ko sem se jaz dogovarjal s kraljem portugalskim, se je Begajm bil popolnoma izrekel za moje načrte. Še bolje so pa moje ideje se utrdile pod vplivom mojega rojaka znamenitega zvezdoznanca Pavla Toskanellija. Ne bodem nadlegoval junte s podrobnim razkladanjem mojega dopisovanja ž njim, omejim se le na sledeči odstavek iz njegovega pisma: „Jaz popolnoma odobravam vaš namen potovati na zapad in sem prepričan, da pot, katero ste si izbrali, ni nikakor tako težavna, kakor se misli, o tem se morete prepričati iz poslanega vam zemljevida... Vi bi nikakor se ne obotavljali, ko bi se sešli z ljudmi, ki so bili ondu, kakor se je meni posrečilo. Bodite prepričani, da ondu najdete naseljene dežele, mogočna kraljestva, pokrajine, v katerih je obilo dragocenih kamnov; kralji in principi se bodo razveselili, ko se jim odkrije pot k spreobrnjenju h Kristusu in bodo mogli od nas zajemati nauke prave vere, pa tudi znanosti in umetnosti. To so besede znanega Toskanellija, kateremu za svet se obrniti se je zdelo potrebno samemu kralju Janezu II. Če sem jaz priprost mornar od njega dobil tako vspodbudo in podporo, kako bi mogel še dvomiti v istinitost svoje ideje? Upajoč v Boga, gospoda, sem trdno prepričan o uspehu, in če bi tudi ves svet se mi zoperstavljal, jaz ne zgubim te vere. Jaz trdno in iskreno verujem v prorokove besede: „Prišli bodo dnevi, ko se zedinijo konci zemlje in vsi narodi postanejo jedna čreda Odrašenika našega“.

Pri poslednjih besedah so se zasvetile oči Kolumba, in naudušenost mu je dala tako veličje, da Talavera ni mogel ubraniti občnega utisa.

— Ni mogoče ugovarjati, — gospod Kolumb, — začel je z resnim glasom, — da božja previdnost izbira svoje orodje tako, da mi tega ne razumemo. Hočemo li mi... slabi smrtniki iskati njega nerazumljiva pota? Zato, gospoda, prosim vas, preidite k tretji točki, da mi moremo izreči svojo sodbo. Na kake izjave mornarjev se opirate?

— V to vrsto, — odgovoril je Kolumb, — jaz štejem vsa znamenja kažoča, da je zemlja na zapadu, kolikor se jih je dosedaj opazilo. Posebno znamenito je v tem oziru to, kar pripovedujejo stari mornarji, kateri so se udeležili voženj pri novih odkritjih na afrikanskem obrežju. Tako mi je pripovedoval portugalski rojak Martin Vicenti, da je 450 španskih milj od nosa sv. Vincencija izlekel iz morja les, na katerem so bile vrezane podobe z železnim instrumentom. Ker

je ta les prinesel veter od zapada, kakor mora biti dežela, ki leži na to stran.

— Mari ga ni mogel poprej nasprotni veter odnesti na široko morje, — vprašal je Talavera, in je potem zopet prinesen h kraju?

— To je mogoče, pa ni verjetno, — rekel je Kolumb. — Podobno stvar je opazil tudi moj svak, guverner otoka Porte Santa, Peter Korrea. Na breg tega otoka je priplul od zapada kos lesa. Poleg tega mu je jedenkrat poročal sam portugalski kralj, da je k bregu jednega novoodkritih otokov prineslo tako velik trs, kakeršni raste samo v Indiji. Mej koleno njegovega stebila se je moglo dati devet kupic vina. Nadalje pripovedujejo prebivalci Azorskih otokov, da pri njih ob hudem viharji morje meče na breg debela listnatih dreves neznane vrste. Še bolje je dokaz, da se nahaja še kaka nam neznana zemlja, je to, da je na otoku Flores h kraju morja prineslo dve moški trupli, kateri brez dvombe spadata h kakemu dosedaj še nam neznane plemenu. Prebivalci okrog nosa de la Virga trdijo, da so večkrat videli na morju pokrite ladije, na njih pa ljudi nekega neznane plemena. Potem je pa treba omeniti še pripovedovanje mornarjev, ki trdijo, da so pri svojih vožnjah na zapadu od Madejire in Azorskih otokov videli suho zemljo, to so pripovedovali Anton Leme in Madejire, Galičan, Peter Valasko in Portugalec Vincenc Dijaz iz Algarvije in več drugih. Združujoč vse, — prirodne pojave, dokaze pisateljev, pripovedovanja mornarjev in svoja lastna opazovanja, prihajam do prepričanja, da brez posebne nevarnosti in napenjanja sil plujoč proti zapadu odkrijemo pot v Indijo in najdemo trdno zemljo, ki dosedaj še ni znana. Tej visoki nalogi ostanem zvest do poslednjega izdihljeja. Čutim, da sem poklican izvršiti to važno delo. Mari mislite, gospodje, da bi jaz mogel prenašati toliko bede, pomanjkanja, zatiranja, razžaljenj in sovraštva, da v meni ne živi iskra vere v veliko stvar, v sveti smoter, za katerega sem namenjen? Jaz bi nikakor ne bil mogel prenesti tega, kar sem že izkusil, da ni veliki stvarnik sveta v mojo dušo položil ognja vere, kateri ugasne še le z mojim telesom!... Končal sem, gospoda moja, in imam čast pričakovati vaše razsodbe!

Kolumb je kakor navdihnen prorok nehote vzbudil zanimanje; vsi so čutili, da je vsaka njegova beseda prihajala mu od srca, da je bila odmev njegovega najiskrenejšega prepričanja, in nikdo ni mogel ziniti besede. Naposled je predsednik pretrgal v sobi vladajoče molčanje.

— Slišali smo teorijo gospoda Kolumba in njegove dokaze, — spregovoril je. Veriga sklepov, po katerih je prišel do prepričanja o uresničljivosti svojega načrta, se je nam pojasnila. Sedaj nam ostaje le še, da se izrečemo, v koliko teorijo Kolumbovo v resnici potrjujejo: 1.) pojavi prirode, 2.) dokazi pisa-

teljev, 3.) izpoveoba sedanjih mornarjev. Prosim člane cenjene junte, da se še jedenkrat končno izrečejo o tem.

Na poziv predsednikov se je oglasil jeden znanih zemljepiscev.

— Da me oprostite, prečastiti oče — rekel je Talaveri, — če rečem, da junta v sedanjem zasedanju še jedva more končno rešiti to stvar. Meni se zdi, da Kolumbova teorija zahteva podrobnega pretresenja, katero se more zgoditi le v posebni komisiji. Kolikor sem razumel, iz pojasnil gospoda Kolumba sledi sledeče: 1.) Vzhodni del v starem veku znanega dela zemlje se ne nahaja dalje od Azorskih otokov, kakor za tretjino zemljinega obsega; 2.) to neznano razprostranost zemlje zavzemlje največ nam še neznani del Azije, in 3.) ker je obseg zemlje manjši, kot se je do sedaj mislilo, je mogoče priti do azijskega obrežja po kratki vožnji. Sem li vas prav razumel, Kolumb? — pristavil je akademik obrnivši se k Kolumbu.

— Popolnoma prav, gospod.

— V takem slučaju — nadaljeval je učenjak — je uspeh podjetja odvisen od dveh pogojev, namreč: od tega, koliko daleč sega Azija proti vzhodu in od manjše velikosti zemljine kroglje, kakor se je mislilo. Ta dva pogoja mora pojasniti komisija, kakor jaz mislim.

— Se li zbor strinja s tem predlogom? — vprašal je predsednik.

— Strinjamo se, strinjamo...

V takem slučaju predlagam, da se sestavi taka komisija iz tistih članov, ki žele vanjo vstopiti, da pretresejo ti dve točki, o katerih se je govorilo. Svoje sklepe o teh dveh točkah naj komisija sporoči junti in tedaj se končno pojasni Kolumbov načrt. Sedaj proglašam sejo za končano!

Talavera je vstal. Za njim so vstali tudi drugi člani junte. Izmed vseh je jedini Dijego de Deca stopil k Kolumbu in mu podal roko. Srčno ginen je veliki mornar s hvaležnostjo pogledal na plemenitega dominikarca, ki se je upal zanj potegniti proti vsem. Ta tihi pogled je razumel Dijego de Deca; ostal je veren tovariš in zagovornik Kolumbov in si je tudi pozneje na vso moč prizadeval, da pribori uspeh Kolumbovemu načrtu. Žal, da so njegova prizadovanja bila zaman, meniška zabitost, verski predsodki in pa ponos učenjakov niso mogle prenašati poskusa, omajati njih avtoriteto, večina članov junte, na čelu njen predsednik so se izrekli z vso upornostjo svojega omejenega uma proti Kolumbu.

Kmalu je pa zborovanje junte se pretrgalo vsled poročil, došlih z bojišča. Težko pričakujoč odločitve učenjakov je Kolumb šel z dvorom k Malagi in tu mu je Ferdinand de Talavera sporočil odločitev pismeno.

V revni sobi blizu Malage sedel je Kolumb pri svoji pisalni mizi z nerazpečatenim pismom Talavere v rokah

— Tukaj je, — zašepetal je, — česar sem tako

željno pričakoval. Zakaj se mi roki tako treseta? Proč malodušnost! Kar bode, to bode!...

Hitro je prelomil pečat in poželjivo uprl oči v vrste pisma — in ... pismo mu je palo na tla. Strašne, uničujoče besede so kar pretresle možgane mornarjeve: „Svet v Salamanki priznava vaš načrt za neizvršljiv in sloneč na dvomljivih podatkih. Zatorej njega veličanstvi ne moreta podpirati vašega podjetja, posebno ker se je ozirati na vojne stroške, ki zadenejo deželo!“

Kakor se je kazalo, je bil pogum Kolumbu sedaj popolnoma uničen. Glava se mu je povesila na prsi, oči zaprle, žalostni spomini o prestalem trpljenju in obetajoča se obupno bodočnost so tlačili njegove prsi kakor mora.

Nakrat so se odprla vrata in pokazala se je na pragu ženska zakrita s pajčalom. Ko je opazila Kolumbov obraz, je vrgla proč pajčolan in pokazala prekrasni obrazek. Bila je Beatrisa Enrikec.

— Krištof, — zazvenel je njen glas, — Krištof, zakaj obupavaš?

— Beatrisa! — zaklical je začuden. — Vesel sem in potr... Vi ste v nesrečnem bivališču neumnega načrtarja, sanjača, pustolovca?!

— Oprostite, gospod Kolumb! — zaklicala je in zakrila obraz z rokami. — Proti moji volji vlekla me je danes k vam neka tajinstvena, nerazumljiva sila. Hočete li od sebe odriniti to, ki družega ne želi, kakor da bi mogla biti vaša?

— Jaz nimam pravice, gospa Beatrisa, okoristiti se z vašo naklonjenostjo. Bil je čas v mojem življenju, ko sem se upal sanjati o vas, a sedaj se vam moram odreči v vašo korist. Mari hočete žrtvovati svojo srečo, svoje življenje bednemu, poniževanemu pustolovcu, — vi, ki vas čaka srečna bodočnost?

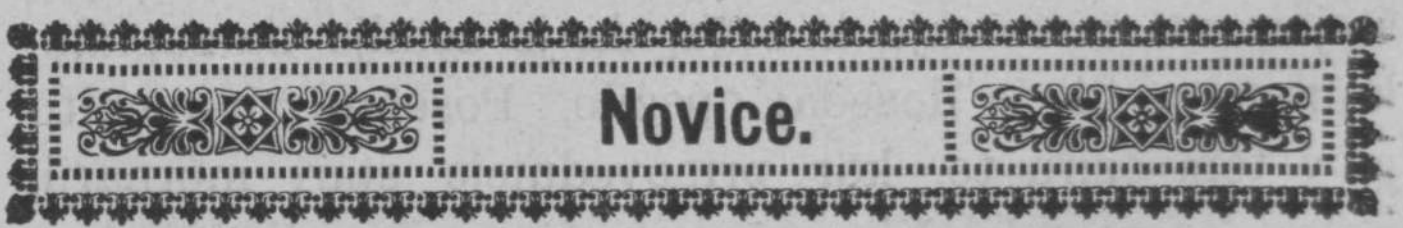
— Ne govori tako! — zaklicala je Beatrisa vznemirjeno. — Zame je le jedna sreča, — biti tvoja.

S temi besedami je Beatrisa prišla Kolumbove rčke in vanj uprla svoje črne, svetle oči.

Zaman si je Kolumb, ta človek železne volje prizadeval, da se reši magičnega vpliva teh žgočih očí. Še nekaj trenutkov se je obotavljal; — potem je pa pozabil vse na svetu in je z mladeniško gorečnostjo objel Beatriso...

(Beatrisa namreč ni bila omožena, če tudi jo imenujemo gospo [dona], kakor je na Španskem pri plemenitih damah navada. Op. prevajevalčeva.)

(Dalje sledi.)

Novice.

Svetčeva sedemdesetletnica.

Minolo soboto in nedeljo je velezaslužni starosta naših narodnih bojevnikov, c. kr. notar v Litiji, bivši državni in deželni poslanec, ustanovitelj in podpredsednik „Družbe sv. Ci-

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Jednajsto poglavje.

Dosežen smoter.

Če tudi je Talaverovo poročilo Kolumbu vzelo skoro slednjo nado na uresničenje njegovega načrta, se on vendar ni odločil, da bi ostavil Španijo, na katero so ga sedaj vezale srčne vezi, ki so bile sicer drugim tajne.

Jaz ne morem prenašati, — rekel je Kolumb svoji Beatrisi, — da bi ti očitali, da si se udala klavivitezu. Najin zakon naj ostane tajen ljudem, radi moje in tvoje časti, naj ga že sedaj posveti cerkev.

In res sta se poročila čez nekaj dnij v nekem oddaljenem samostanu. (Mnenje, ki je vladalo dosedaj, da Kolumb ni bil poročen z Beatriso, je napačno, kakor se je pokazalo zadnji čas. Rajmund Bulda iz Valencije in Marcellino de Cirecca iz Madrida našla sta listine, iz katerih je jasno vidno, da je Beatrisa bila v rednem zakonu s Kolumbom.)

Ko so pokrovitelji Kolumbovi izvedeli, kako je razsodila junta, so si prizadevali, da najdejo sredstev, v drugič ga predstaviti vladarjema. To je bilo tem lažje, ker sta kralj in kraljica se le nerada odrekla od načrta, ki je obetal sijajne uspehe. Čez nekaj dnij je dobil Kolumb naročilo, da se ne sme oddaljiti od kraljevega dvora, kajti njegova stvar se bode vnovič pretresovala, kadar se le konča vojna. K temu pismu je bil priložen talon za 3000 maravedisov (2400 gld.), katere dobi iz kraljeve blagajne.

Dan pred naskokom na Malago je Kolumb prišel v kraljevo taborišče, da se znova predstavi kralju in kraljici.

Ko se je približal kraljevi palači, je našel okrog nje polno radovednežev, skozi katere se je le s težavo priril.

— Kaj se je zgodilo? — vprašal je poleg stoječega moža.

— Mari ne vidite, — glasil se je jako neprijazen odgovor, — da hočeta kralj in kraljica ogledati taborišče. Konji so že pripravljeni.

Kolumb se je naposled vrnil v krog radovednežev in videl, da so se odprla vrata palače in iz nje prišel višji kraljevi dvornik Alvaro de Portugal in višja kraljičina dvornica gospa Beatrisa de Bobadilja markiza de Moja. Nastala je grozna gneča. Vsi so se rinili naprej, da bi bolje videli izhod kraljeve dvojice. Kolumba so odrinili prav k durim kraljeve palače. To trenutje se je prikazal pri njem človek temne polti, bliskajočih se očij in od strasti izkaženega obraza...

Vsled nekega nejasnega čuvstva hotel je Ko-

lumb odriniti tega človeka, a se mu je izmuznil kakor kača in kakor divja zver se zagnal na Alvaro in sunil ga s kindžalom v prsi.

— Presveta Devica, jaz umiram, je stokal nesrečnež s pretresujočim glasom in padel na tla.

Dvorni strežaji in stražniki pali so na morilca ali on jih je odrival od sebe, kakor otroke in planil s okrvavljenim mečem na markizo de Moja...

To se je zgodilo tako hitro, da bi markiza bila gotovo izgubljena, da ni bilo zraven Kolumba. Hitro kakor blisk je skočil mej fanatika in markizo in prijel ga za roko, v kateri je držal kindžal. Zastonj je morilec napenjal vse sile, da premaga nepričakovanega zaščitnika, posrečilo se mu je samo, da je nekoliko opraskal prsi Kolumbu z ostrim orožjem. V tem se je tolpa zavedla in planila na fanatika in ga v pravem pomenu besede raztrgala na kosce. Hrup je vzbudil tudi kraljevo zanimanje. Kralj je z kraljico prišel iz palače. Markiza je tresoč od strahu šla jima naproti.

— Bodi blagoslovljena Presveta Devica, — zaklicala je, — oslepila je blazneca, da ni napal njiju veličanstvi, temveč samo naju, zvesti slugi!...

— Gospod Alvaro, — zaklical je kralj.

— Nevarno je ranjen, vaše veličanstvo, — rekel je jeden dvornikov.

— In vi, markiza? — vprašala je kraljica s sočustvom.

— Ne, jaz sem nepoškodovana, — odgovorila je hitro markiza, — vsled poguma Kolumbovega se mi družega ni zgodilo, kakor da sem se prestrašila.

— Ne vznemirujte se, gospa, — rekel je Kolumb, ko je stopil k njej. Vi veste, da jaz ne prejemljem hvaležnosti... Storil sem samo to, kar bi storil vsak človek na mojem mestu.

— Vi usipljete goreče želje na mojo glavo, gospod, — odgovorila je markiza, — in imate popolnoma prav... No, moj Bog, kaj vidim? Vi ste ranjeni?

Ni imel še časa, da bi jej branil, ko mu je že razkrila rano in nanjo položila svoj naglavni robec.

— O, gospa markiza, vi se po nepotrebnem trudite! — zaklical je Kolumb in se priklonil. To je samo navadna praska.

— To je vendar kri prelita zame, — rekla je s prepričanjem markiza. — Naj utrdi najino prijateljstvo! — Pozabite in odpustite, kar sem zakrivila proti vam; prizadevala si bodem to popraviti! Podajte roko in bodiva prijatelja.

Kolumb je stisnil ponujano mu roko ponosne gospe in čutil, da je goreče stisnila njegovo.

V tem je kraljeva dvojica se odpravila ogledat gospoda Alvara. Rana njegova se je pokazala jako nevarno. Strašna zguba krvi je tako ranjenca oslabil, da je ležal, ne da bi se kaj ganil. Ko je kralj ukazal,

da mu morajo skrbno streči, si je še dal jedenkrat točno poročati o nesrečnem dogodku.

V tem se je markiza de Moja pod pazduho Kolumbu približala kraljici.

— Vaše veličanstvo — zaklicala je in ponižno se priklonila. — Tu je rešitelj mojega življenja, katero je do poslednje kaplje krvi vašega veličanstva. Zatorej se upam nadejati, da ne odrečete svoje milosti gospodu Kolumbu!

— Sprejmite mojo hvaležnost, gospod Kolumb, — odgovorila je kraljica. — Dokler nam Bog daje oblast in zmožnost vladati te dežele, se vaši interesi in načrti ne pozabijo. S tega trenutka jaz vas zmatram, da ste v kastiljski službi, če tudi se je dosedaj le redkokdaj kaj storilo v tej deželi brez odločitve in odobrenja kralja aragonskega.

Ta trenotek se je približal kralj.

— Jako me veseli, gospod Kolumb, — zaklical je prijazno, — da je vas sreča pripeljala ravno pravi čas, da ste odklonili nesrečo. Presveta Devica je tako očitno vodila vaše korake, da to naju navaja, da pošteevava vaše predloge in načrte. Počakajte še malo. Kmalu se zasveti križ ne le nad Malago, temveč nad gradom Alhambo v Granadi. Potem ne bode ničesa oviralo uresničenja vaših načrtov!

— Potolažen bodem čakal ta čas, vaše veličanstvo, — odgovoril je Kolumb — in nizko se poklonil kralju.

— Da se pa vam zboljša gmotno stanje — rekel je kralj, — dobi naš kraljevski blagajnik ukaz, da vam izplačuje stalno plačo...

Vzlic trdni odločnosti kraljevi, minoli so meseci, da celo leta, predno je zmagal križ nad polumesecem. Malaga, Baca Mursija so se udale le po hudem upor in še le po celi vrsti krvavih bitev je bilo mogoče prodirati proti Granadi. Znamenito jutro, ki je naredilo konec gospodstvu polumesecu na Španskem in ki je razvila krščansko zastavo kastiljsko nad visokim stolpom Alhambre, nastopila je še le v januarju 1492. leta.

Kolumb se je dejanski udeležil vojne, vedno sledeč kraljevemu spremstvu; večkrat je osebno pokazal svojo hrabrost, zlasti pri obleganju Bace, kjer je navzočnost kraljice napolnila s pogumom vojake. Njegove osebne stvari se pa za las niso dalje premaknile, samo ljubezen do Beatrise, ki mu je dala sina z imenom Ferdinand, mu je pomagala, da je potrpežljivo prenašal počasnost na potu do uresničenja njegovih načrtov. Ker je vedno dobival samo zanikalne odgovore, je ostavil taborišče in zopet začel pogovore z vojvodama Medino Sidonijo in Medino Celi, a ko to ni imelo nobenega uspeha, je sklenil slediti nedavno dobljenemu povabilu francoskega kralja in ostaviti Španijo. Ko bi še tukaj nič ne bilo, ostala mu je še Portugalska. Njegovi portugalski prijatelji ga še niso pozabili. Njegov brat Jernej, ki se je bil

preselil v London, se je z Moniko zopet povrnil v Lizbono, in je spremljal Dijaza, ki je odkril Nos Dobre nade. Kmalu je Kolumb dobil pismo od kralja Janeza II., naj pride v Lizbono, da se obnove dogovori o njegovih načrtih.

Pri tacih razmerah Kolumb ni mogel zgubljati časa. Ko je za trdno sklenil, da ostavi Španijo, je šel v samostan La Rabida, da vzame svojega staršega sina Dijega, ki je bil ondu v oskrbi in pod varstvom priorja Marčene, da ga združi z ženo in drugim sinom.

Ko je spoštovani menih po sedemletni ločitvi zopet videl Kolumba mej zidovi svojega samostana in slišal, kaj je ta čas izkusil, bil je globoko ganjen. Ko je slišal iz ust samega Kolumba, da misli ostaviti Španijo, ga je to silno potrl.

— O, sveti Jakob! Tako važna stvar naj se torej izgubi za mojo domovino? Ne, moj prijatelj Krištof, to ne sme biti! Še jedenkrat se posvetujeva in presodiva, kako bi se dali uresničiti načrti vaši... Ostanite ta čas tukaj pri svojem sinu, jaz pojdem v mesto in se kmalu povrnem.

Pater se je hitro oblekel in ukazal poklicati Dijego. Predno sta oče in sin preživela prvo veselje zaradi svojega sestanka, je menih že odšel v Palos. Kmalu se je povrnil v spremstvu svojega učenega prijatelja Garsija, Ferdinanda in paloškega mornarja Martina Alonza Pinsona. Ko so se pozdravili, se malo pogovorili, začeli so znova presoјati Kolumbov načrt.

— To je res sramota, rekel je Ferdinand, — da se pri dvoru dosti ne zanimajo za vaš načrt, in ste prisiljeni ostaviti Španijo in oditi v Francijo!

— Meni samemu je težko, — odgovoril je Kolumb, — zdi se mi, ko ostavljam Španijo, da ostavljam svojo domovino. Poleg tega me vznemirja misel, da najdem pri drugem dvoru ista pomišljevanja in ista nezaupanja, kakor sem je našel na Portugalskem in na Španskem!

— Zato ni treba ostavljati Španije! — zaklical je razvnet Pinson. — Jaz sam imam dosti ljudij in vam dam na razpolago svoj denar in samega sebe... Čemu se je še potreba dalje dogovarjati z dvorom?

— Vi ste jako dobri, gospod Pinson, — odgovoril je Kolumb, srčno stisnivši roko mornarjevo, — toda tako se delati ne more; vojvodi Celi sta tudi hotela meni preskrbeti štiri ladije, toda podjetje je preveč veličastno, da bi je mogel izvršiti navaden smrtnik.

— Vi imate popolnoma prav, — odgovoril je prior, — vaš načrt morejo uresničiti le vladajoči ljudje. Jaz vidim še jedno pot, katera morda pripelje k zaželenemu smotru.

— Kako pot? — vprašala sta patra tovariša.

— Druzega mi ne kaže, kakor sesti na mulo in kot bivši kraljičin duhovnik poprositi jo za avdijenco. Ona mi je ne odreče.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, našem patronu, vi imate prav! — zaklical je Ferdinand. — Pa spomnite se na svoja leta in na težave potovanja...

— Res sem star, — rekel je smehljajoč se pater, — pa pogledajte moje živce, tako so še krepki, da bi prenesel potovanje z gospodom Kolumbom do konca sveta.

— O, prečastiti oče, — zaklical je Kolumb, — s čim pa jaz zaslužujem to požrtovalnost?

— Z vašimi plemenitimi namerami, sin moj — odgovoril je prior. — Kdo je toliko trpel za idejo kakor vi in jej ostal zvest, — ta je vreden zaupanja vseh poštenih ljudi, tem bolj, ker ima vaša zadeva tudi namen razširjati vero Kristusovo. Zato ostane pri tem, jaz pojdem, vi pa počakajte tu v samostanu poročila o uspehu mojega prizadevanja.

In plemeniti naudušenec je še tisti večer ukazal osedlati svojo mulo in odpravil se na kraljevski dvor, pustivši Kolumba v samostanu v gostih. Častiti pater je, da se kaj ne zamudi, potoval naravnost čez od Mavrov nedavno vzete dežele v novo osnovano mesto Santo-Fe, od koder je kraljeva dvojica vodila obleganje Granade.

Kraljica Izabela je takoj vsprejela bivšega svojega duhovnika.

— Kako je lepo, častiti oče, — zaklicala je, — da ste se spomnili nas in prišli z nami veselit se zmage nad neverniki!

— Vaša zmaga me seveda veseli, kraljevska moja hči, a odkritosrčno povem, jaz sem semkaj prišel še iz nekega drugega povoda!

— Iz drugega povoda? — zaklicala je kraljica; — kaj je tacega?

— Oprostite, vaše veličanstvo, da se drznem vas vznemirjati s svojo stvarjo.

— Govorite kar naravnost, rada bodem vas poslušala — odgovorila je kraljica.

— Da, blagoslovi vas, Presveta Devica! ... Torej, — nadaljeval je pater naudušujoč se, pri misli, da bode mogel razložiti Kolumbovo zadevo v pravi luči.

— Usojam se opozoriti svojo duhovno hčer in zapovednico na človeka, kateri je pred sedmimi leti prišel pred vrata mojega samostana z otrokom umirajočim od glada, in ki je s tega časa mnogo hudega pretrpel pri dvoru vašega veličanstva zaradi svoje ideje in svoje udanosti do znanosti, zaradi svojega teženja po svetlobi in omiki! Borba s temo, ki ga je obdajala, je izcrpala sile njegove, toda pogasila ni božestvenega ognja v prsih njegovih. On hoče ostaviti Španijo! Mari ta svetilnik, katerega je prižgal sam Bog, naj bode zgubljen za Kastilijo in mari naj zasiže v drugi deželi? Ne, jaz, ne morem verjeti, da bi vaše veličanstvo to dopustilo! Vi ste mu obetali pokroviteljstvo in podporo, mari naj tesnosrčne sveti ljudi, ki ne pojmejo njegove velike odmembe, zmagajo nad odkritosrčnim in velikodušnim srcem duhovske hčere?

Mari ona ne razume, da načrti gospoda Kolumba niso prazne sanjarije, temveč svetle ideje, katerih uresničenje pokrije z večno slavo krono Kastilije in Aragonije?

Vsled naudušenih besed priorjevih se je kraljica zamislila. Povesila je oči in premišljevala. Naposled je vzdignila glavo in radovedno pogledala v priorja.

— Ste li res naredili dolgo pot iz vašega samostana semkaj samo za to, da prosite za Kolumba? — vprašala ga je.

— Nisem se ustrašil te poti, — odgovoril je z dostojnostjo pater, — kakor bi se tudi ne bal podati na pot s Kolumbom, ako bi vaše veličanstvo to želelo, kajti njega varuje Bog. Bog bode pripeljal njegovo ladijo v varno pristanišče, kajti njegovo podjetje ima namen razširjati slavo božjo. Kaj se je meni, slabemu smrtniku bati pod takim varstvom?

Kraljica je bila ganjena, a ni spregovorila besede v odgovor in obrnila se je k svojej svetnici markizi de Moja, ki je bila v avdijenciji.

— Markiza, kaj pa vi mislite o idejah in načrtih gospoda Kolumba?

— Vdihnil jih je sam Bog! — zaklicala je markiza s trdnim prepričanjem.

— Torej ste tudi vi o njih prepričani? A jaz se spominjam, da ste še nedavno vi popolnoma drugače mislili in njegove načrte imeli za sanjarije domišljavca in klativiteza.

— To priznavam in globoko obžalujem svojo zmoto.

Kraljica je malo pomislila, potem je pa šla k svoji pisalni mizi, vzela pero in zapisala nekaj vrst.

— Samo z upanjem na božjo pomoč v tej stvari — rekla je stopivši k priorju, — se udajam vašemu prepričanju, če tudi se je junta jako neprijazno izrekla v Salamanki. Tu je nakaznica na izplačilo 2000 maravedisov iz moje blagajnice. Pošljite k nam vašega Kolumba, da se še jedenkrat pogovorimo z njim.

— Da blagoslovi Bog vašo odločitev! — zaklicala sta prior in markiza, poljubuje kraljici roko.

— Pa vi ne smete izključevati kralja iz naše zveze, — pristavila je Izabela. — Kralj nikakor ni prijazen načrtu gospod Kolumba, a upam ga dobiti na našo stran.

— Če je načrt gospoda Kolumba si pridobil tako zagovornico, kakor ste vaše veličanstvo, — odgovorila je markiza de Moja, — je stvar že zagotovljena. Hitite, častiti oče, sporočit voljo naše kraljice gospodu Kolumbu!

Častiti menih ni zgubljal časa. Hitro je odposlal Kolumbov denar s pismom o uspehu avdijence in ta se je odpravil na pot. Ko je prišel v granadsko taborišče, ga je veselo vsprejel Alonz Kvintanilja. Čez nekaj dni je Kolumb bil priča, ko je pala Granada. Videl je Boabdilja poslednjega mavriškega kralja, ko je

izročil ključe Alhambre španskemu kralju in kraljici. Veselje je napolnilo vsa srca. Polumesec je vladal 800 let na Pirenejskem otoku in sedaj se je za zmiraj umaknil krščanski zastavi, ki je vela na stolpu Alhambre.

Kraljica je držala besedo, katero je dala pri-jorju samostana La Rabida in markizi de Moja. Znala je kralja tako pridobiti za načrte Kolumbove, da je naravnost, ko se mu je Kolumb predstavil, da je častital k padu Granade, imenoval komisijo za pretresovanje pogodbe z njim. Žal, da se je predsedstvo te komisije zopet izročilo staremu Kolumbovemu nasprotniku Ferdinandu de Talavera. Ker je bil ta čas imenovan za nadškofa granadskega, je imel še večji vpliv, kakor pri zasedanju junte v Salamanki. Seveda sedaj se stvari sami ni mogel naravnost upirati, ker se je kraljica naravnost izrekla za nje; a zviti menih je stavil Kolumbu take pogoje, da bi veliki mornar ne dobil za-se nobenih ugodnostij, če se stvar tudi posreči.

Take so bile razmere, pri katerih se je začelo zasedanje komisije v Granadi. Ko so pripeljali Kolumba v dvorano in je ta zasel svoje mesto, je nadškof otvoril zborovanje.

— Kralj naš in kraljica sta naklonjena vašim predlogom, — začel je, — ne ozirajoč se na to, da se je junta v Salamanki izrekla proti njim. Sedaj mi moramo določiti pogoje pogodbe za obe stranki. Koliko ladij in koliko mornarjev je treba za vaš smoter?

— Upajoč na božjo pomoč, — odgovoril je Kolumb, — ne zahtevam dosti sredstev. Treba mi je le dveh ali treh lahkih ladij pod zastavo Kastilije in Aragonije in toliko mornarjev, kolikor jih je treba mej vožnjo.

— Člani komisije so se začudeno spogledali, ko so slišali tako skromne zahteve.

— Torej samo s tremi ladijami se hočete podati na neznano pot na zapad? — opazil je nadškof. — Če tudi je kastilska blagajnica izpraznena, vendar se tako število ladij vam lahko dovoli brez vsacih težav. Vi seveda zahtevate, da bodete imenovani za poveljnika ekspedicije.

— Gotovo vaša prevzvišenost. Zahtevam pooblastil admiralovih. Če tudi je število ladij majhno, vendar so nevarnosti velike. Zato pa mora človek, na katerega ramenih leži odgovornost za tako podjetje, imeti vso oblast, katero dajo vladarji.

(Dalje sledi.)

Novice.

— Cesarjev god bodo slovesno praznovali avstrijski narodi dne 4. oktobra t. l. proseč Vsemogočnega, da ohrani še na mnoga leta predobrega vladarja. Ljubljanske šole praznujejo cesarjev god jutri dne 3. oktobra.

— **Državnozborna volitev.** Pri dopolnilni državnozborni volitvi za državni zbor je izvojen z 161 glasovi proti 104 glasovi g. dr. Šušteršič, čemur se ni čuditi pri strašni agataciji, ki se je bila razvila od neke strani zanj. Narodni kandidat se je bil pred volitvijo odpovedal kandidaturi. Krščanski socijalni kandidat g. dr. Gregorič je dobil 104 glasove, mej tem večina glasov narodne stranke. Mej katoliško in krščansko-socijalno stranko se je pokazal hud razpor, o katerem pa sodimo, da se poravna do prihodnjih državnozbornih volitev.

— **Dopolnilna deželnozborna volitev** za kočevsko-ribniški in velikolaški okraj namesto pokojnega kanonika Kluna se bo vršila dne 29. oktobra.

— **Slavnostna procesija** povodom kronanja kipa žalostne Matere Božje pri sv. Justu v Trstu, ki bi se bila imela vršiti dne 20. septembra v dan kronanja, a se vsled skrajno neugodnega vremena ni mogla, vršila se je najslavesneje dne 27. sept. Procesije se iredentarski mestni zastopnik ni udeležil, pač namestnik Rinaldini. Pravijo, da se je slavnosti udeležilo do 100.000 oseb. Lep slovenski značaj so dali procesiji Slovenci, ki so kot večina udeležencev slovenski molili in peli.

— **Kmetijsko kemično poskuševališče** se ustanovi v Ljubljani. Poljedelsko ministerstvo je naročilo načelniku kemičnega poskušališča v Celovcu g. dr. Ernestu Kramarju, da izvrši v ta namen potrebne priprave.

— **Tovarno** za izdelovanje železnin in električno centralo za razsvetljavo Kamnika z električno lučjo, namerava graditi inženier g. Ivan Spalek.

— **»Zveza« vojaških veteranskih društev za Kranjsko** se osnuje. Dotična pravila je deželna vlada že potrdila.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V mesecu septembru je 57 strank uložilo 11.530 gld. 92 kr., 15 strank uždignilo 2.301 gld. 4 kr., 14 strankam se je izplačalo posojil 5.984 gld. 12 kr. Stanje ulog 47.874 gld. 47 kr., denarni promet 35.579 gld. 85 kr.

— **Samomor.** Dne 20. sept. je skočil 37letni Ožbald Pengov iz Duplice v kamniškem okraju v potok Žabjek in je utonil. Mož je bil močno pijančevanju udan.

— **Ubila** sta v poboju dne 19. septem. na Hujah pri Kranju brata Franc in Janez Jezeršek iz Kranja Franca Zupana iz Huj.

— **Sreča v nesreči.** Minoli torek popoldne je peljal Turkov hlapec Knez iz Mestnega trga pa ozkih Krojaških ulicah dvouprežen voz peska. Konja sta po strmi ulici hitro vozila. Ob voglu za Ljubljano bi se bilo moralo z vozom zaviti, pa zlomilo se oje, konja je pognalo dalje proti ograji za Ljubljano. Ograja se je zlomila in konja sta z vozom vred zagrmela v vodo. Hlapec je prej odskočil. Dasi bi bila lahko nesreča hotela, da bi se bil ubil hlapec in oba konja, se vendar nobenemu ni nič posebnega pripetilo, le voz je ves razbit. Potegnili so namreč konje srečno iz Ljubljane.

— **Ulomili** so v noči od 23. na 24. sept. neznani tatovi v kupčijo Janko Travna na Glincah pri Ljubljani in odnesli 500 gld. denarja, nekaj zlatnine in srebrnine.

— **Nesreča na železnici.** Dne 26. sept. zjutraj je pri Podnartu na gorenjski železnici vlak povozil 50letnega čuvaja Gašperja Jereba. Mož je malo preveč pogledal v kupico nesrečnega „jeruša“ in zašel na železniški tir ter je bil ondu obležal.

— **Neusmiljena mati** se mora pač imenovati posestnica Barbara Jerman iz Preserja, občine Homec v kamniškem okraju, ker je imela že od letošnje pomladi svojo 21letno blazno hčer zaprto v vlažni kleti, katera nima nobenega okna. Nesrečni hčeri ni mati dala niti slame za ležišče. Proti neusmiljeni materi se je pričela kazenska preiskava. Hčer so odvedli v blaznico v Ljubljano.

za toliko, da davčni odpisi, ki jih je dovoliti v enem letu, ne smejo presežati letnega davka, kar ga gre od zemljišča.

§ 6. Višina davčnega odpisa pri kmetijskih obdelavah se ravna po velikosti škode, prizadete na prirodnem donosu parcele v naslednji postopnosti:

1.) Kadar je pokončana ena četrtna do polovice prirodnega donosa, se dovoljuje za odpis 25 odstotkov letnega davka od zadete parcele;

2.) kadar je pokončana polovica do treh četrtin prirodnega donosa, 50 odstotkov letnega davka;

3.) kadar so pokončane tri četrtine prirodnega donosa, 75 odstotkov letnega davka;

4.) kadar je pokončan ves prirodni donos, se dovoljuje za odpis ves letni davek od zadete parcele.

Kadar po § 2. hodi v pošttev samo nekaj (ali kvoten) del ali po § 3., odstavku 1. samo obdelani del parcele, tedaj je za odpis merodajen tudi samo oni del davka, ki prihaja na ta parcelni del.

§ 7. Davčni odpis se razteza praviloma samo na tisto leto, v katerem se je prigodila poškodba prirodnega donosa.

Ako je pa po ujimi parcela ali en del tiste parcele postal za več časa nedonosen (brez donosa), je davčni odpis dovoliti za ves čas nedonosnosti — izvzemši tiste primere, v katerih se že po § 6. in 31. zakona s 23. dne maja 1883. l. (drž. zak. št. 83.) in zakona s 26. dne junija 1894. leta (drž. zak. št. 139.) davek odpiše za več let.

II. Pri gozdnem svetu.

§ 8. Pri gozdnem svetu nastane pravica do davčnega odpisa:

1.) Kadar je bila najmanj četrtna lesovja katastralne parcele gozdnega sveta, pri parcelah pa, ki merijo nad 20 hektarov, ako je bilo najmanj 5 hektarov nje lesovja pokončanih s požarom.

Pri tem se za požarno poškodbo šteje tudi, če se je moralo kaj gozda požgati ali posekati, da se žuželke dalje ne razširijo po njem.

2.) Če je snežni plaz v kaki gozdni skupini razgrajal tako, da je na eni posamezni ali na več enemu posestniku lastnih katastralnih parcelah te skupine — v najmanjši izmeri ene tretjine — cele kose lesovja potlačil ali polomil, tako da je moči take ploskve samo s pogozdovanjem narediti donosne.

§ 9. Pri gozdnem svetu je davčnemu odpisu v podlogo jemati uničeno maso lesa (lesovine), ktera se kaže iz letne prirasti lesa (letnega prirodnega donosa), proračunjene v katastralnem operatu na hektar, v odnosu na ploskev, na kateri je bilo lesovje pokončano, in pomnoženo s starostjo pokončanega lesovja.

Ako se ploskev, gledé ktere je bilo uničeno lesovje, po pomagalih (katastralnih spisih, gozdnih mapah itd.), kar jih je pri roki, ali po merjenju zato ne more izračunati, ker gozd ni bil razdejan na skup se držečem okrogu, ampak preskokoma, je treba gledé tega okroga

na poskusni ploskvi, ki meri najmanj pol hektara, pozvedeti stopnjo uničbe na hektar in potem vzeti v račun za poškodovano skupno ploskev.

Letni prirodni donos (prirast lesa) je jemati v račun z onim novčnim iznosom, ki je v operatu zemljarskega katastra po vprečniku sečne dobe (*turnus*) vpisan kot leten čist donos na hektar poškodovane ploskve.

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Naše posojilnice. Zadnji čas se je primeril glede naših posojilnic slučaj, kateri naznanja nevarnost, ki bi mogla uničiti naše tako lepo razcvetelo posojilništvo. Posl. Vošnjak in tovariši so koj v prvi seji tekočega zasedanja poslanske zbornice podali glede tega slučaja naslednjo interpelacijo: Kakor druge na podlagi zakona o zadrugah z dne 9. aprila 1873. l., drž. zak. št. 70 ustanovljene kreditne zadruge ima tudi „Hranilnica in posojilnica“ Podgradom v Istri v svojih, praviloma registrovanih pravilih določbo, da sme tudi od nečlanov vzprejemati hranilne vloge ter jim izdajati hranilne knjižice. C. kr. trgovinsko sodišče v Trstu je z dekretom z dne 8. maja 1896. št. 8170 ukazalo imenovani posojilnici, eliminirati to določbo iz pravil, ker smejo take hranilne vloge jemati samo tisti zavodi, za katere veljajo posebni zakoni in katere država nadzira. Imenovano društvo se je zoper to naročilo trg. sodišča pritožilo na višje dež. sodišče v Trstu, katero je z odločbo z 11. avgusta t. l. št. 14917 pritožbo odbilo, češ, da je v govoru stoječi ukaz trgovinskega sodišča motiviran s tem, da se re ena posojilnica ne more izkazati s posebnim dovoljenjem za vzprejemanje hranilnih vlog od nečlanov. Ker se tak specijelen dokaz doslej še ni zahteval od nobenega na podlagi imenovane drž. zakon. delujočih hranilnih in posojilnih društev, in kjer je bilo po našem mnenju to dovoljenje posredno dano z drž. registracijo pravil v združeni register, vprašamo, hoče-li ministerstvo ukreniti, da bode kakor tako dostej tudi v bodoče hranilna in posojilna društva, osnovana na podlagi državnega zakona z dne 9. aprila 1873. smela že po svojih registrovanih pravilih, torej ne da bi imela še posebno drž. dovoljenje, vsprejemati hranilne vloge tudi od nečlanov. — Ta interpelacija pojasnjuje natančno, kaka nevarnost preti našim posojilnicam.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Jednajsto poglavje.

Dosežen smoter.

(Dalje.)

— To je popolnoma prav, — odgovoril je nadškof. — Vi seveda zahtevate še kako osebno nagrado za svoj trud in nevarnost potovanja, za leta čakanja? Kakšne pogoje stavite v tem oziru?

— Jaz delam nad tem načrtom osemnajst let in torej sem mu posvetil vse svoje misli, sile in sredstva in je torej naravno, da si hočem zagotoviti sebi dobro bodočnost in svojim potomcem. V primeri z važnostjo podjetja zahtevam zase in za svoje potomce naslov admirala in pa naslov podkralja vseh dežel, katere odkrijem. Meni se mora dati pravica, da ime-

nujem tri osebe za posebna mesta v novoodkritih deželah. Poleg tega naj meni pripada desetina od vsega dobička, ki ga bode imela državna blagajnica od trgovine z novoodkritimi deželami. Ker pa po bodoče verjetno nastanejo razpori mej Španijo in novimi deželami, prepusti naj se meni v vseh slučajih njih končna odločitev...

— Člani komisije niso verjeli svojim ušesom in so drug drugega začudeno pogledovali. Neznani klativitez, bedasti Italijan, ki se je živel z risanjem zemljevidov, neznanega rodu, upa se zahtevati za-se tako visocih činov, da skoro kraljevsko čast!... Kaka neumnost!...

S hinavskim sočuvstvom, kakor bi se hotel prepričati, če je Kolumb pri pravi pameti, nadškof mehko obrnil k njemu:

— Vi verjetno niste dobro premislili svojih zahtev, gospod? Mari so to vaše resne zahteve?

— Popolnoma resne, — odgovoril je Kolumb s tako odločnostjo, da so se streznili vsi člani komisije. — Vsako malenkost sem dobro premislil. Niti za pičico na morem odjenjati od svojih pogojev.

— Dovolj, dovolj, gospod! — zaklical je nadškof sarkastično. — No, gospodje, — obrnil se je k članom komisije, — kako vam ugajajo zmerne zahteve, katere ste ravnokar slišali? So li dobre, kaj?

Občen hrup nezadovoljnosti je pa jasno pokazal, da vsi pritrujo nadškofovim besedam. Kolumb ni našel nobenega zagovornika.

— Ta Genučan je zvit človek, — rekel je jeden dvornik. — On zahteva častij, o katerih se mu še nedavno sanjalo ni, in ničesa ne zgubi, ako ne bodo ničesa iz njegovih sanjarij.

— Vaše zasmehovanje, gospod, — rekel je Kolumb, — dokazuje samo vašo plemenitost, kateri se moram pokloniti. Da pa vas nekoliko zadovoljim, pripravljen sem razun nevarnosti za svoje življenje in imenje prevzeti tudi osmi del svote, ki je potrebna za uresničenje mojega načrta pri pogojih, katere sem naštel.

— In vi nič ne pomanjšate svojih zahtev? — Vi ostanete pri vseh navedenih pogojih? — ponovil je nadškof.

— Jaz ne odstopim niti za pečico, — odgovoril je odločno Kolumb. — Jaz morem mnogo obljubiti, in kdor se zadovolji z manjšim, kakor zasluži, ponižuje samega sebe. Jaz dam vladarju novo državo, večjo nego je sedanja in zahtevam zaslugam primerno nagrado.

— Dovolj, dovolj, — pretrgal mu je besedo nadškof. — Vam ni treba več zgubljati besed. Takoj grem poročat njiju veličanstvoma.

S temi besedami je Talavera odšel iz dvorane. Vsi so šli za njim, pogledujoč Kolumba z žalostjo zmešanim preziranjem...

Kraljica Izabela je s sožaljem poslušala poročilo nadškofovo.

— To je taka predrznost, taka nesramnost, — končal je nadškof, — da kaj takega dosedaj nisem doživel. Ta beraški Genučan zahteva nagrad in častij, ki so primerne le kronanim glavam.

— Kolumbovi pogoji presegajo zares meje mogočega. Kaj vi rečete o tem, markiza? — vprašala je kraljica višjo dvornico.

— Velika dela zahtevajo posebne nagrade — odgovorila je markiza de Moja. — Gospod postavi svoje življenje v nevarnost, in to je tudi nekaj vredno.

— Sicer vi imate nekoliko prav, Vaša prevzvišenost — obrnila se je kraljica k Talaveri, — mi ne smemo prehitro in prerezko odreči Genučanu. Stavite mu zmernejše pogoje. Dobi naj dostojanstvo admirala in namesto desetega dela dohodkov petnajsti del; nadalje more on za svojo osebo biti tudi podkralj, ako se bode kralju to zdelo mogoče. Da bi pa bil ta čin deden, zagotovljen njegovim potomcem, v to pa nikakor ne moremo privoliti!...

Čez nekaj dnij je nadškof zopet prišel k kraljici.

— No, kake vesti ste prinesli, vaša prevzvišenost? — vprašala je Izabela.

— O, to je strašno, vaše veličanstvo! — zaklical je Talavera. — Ta Kolumb je kar ob pamet prišel!...

— Hoče li on vsekako, da bode podkraljevski naslov deden, kateri pogoj je za nas razžaljiv.

— Niti za pičico ne odstopi od svojih zahtev, vaše veličanstvo. Henrik angleški ali Ludovik francoski bi ne mogel biti bolje trmast in neuklonjiv v pogajanjih s Kastilijo in Aragonijo, kakor je ta Genučan!

— Neodjenljivost gospoda Kolumba ima gotovo svoje uzroke, — rekla je kraljica, — a tudi naša prijenljivost ima svoje meje. Pustimo gospoda svoji osodi, mi zanj ne moremo nič več storiti!

— Nadškof je zmagal! Čez nekaj minut je dobil Kolumb odgovor, da so se pretrgala pogajanja o ekspediciji vsled njegove neprijenljivosti.

Drugi dan, ko je Kolumb dobil to poročilo, se je že odpravil na pot. Njegovi pristaši, mej katerimi je bil Ludovik de Sant Angel, blagajnik duhovskih dohodkov aragonskih, so se zbrali, da ga spremijo. Prišel je čas ločitve. Presrečno so se poslovili od Kolumba.

— Zaradi sijaja kastilske in aragonske krone, — zaklical je Sant Angel, — bi se kaj takega ne bilo smelo zgoditi! Z Bogom, gospod Kolumb, in da On vam da boljše zdravih in boljše razsodnih ocenjevalcev!

— A kam se sedaj mislite obrniti, — vprašal je s sočuvstvom Alonz de Kvintanilja.

— Najprej pojdem v Kordovo k svoji ženi, a od tod pa naravnost v Francijo, — odgovoril je otožno Kolumb.

— Ste li prepričani, da vas ondu bolje sprejmo? — vprašal je Sant Angel.

— To je v božji volji? — odgovoril je Kolumb z vzdihom, ki je kazal, kako težko mu je pri srcu.

Če tudi je Kolumb bil potr, bil je vendar miren, držal se je ponosno, in v njegovih očeh se je svetil odsev onega neugasljivega ognja, ki je močno plamtel v globini njegovega srca.

— Z Bogom, z Bogom, prijatelji in zagovorniki moji! — zaklical je Kolumb. — Še jedenkrat vas zahvaljujem za dobroto in podporo, ki ste mi je skazali! Prišel sem h Kastiliji, ne k dvoru! Imajo me za blazneca in otroci po ulicah kažejo, kadar se prikažem, z znamenjem, da v moji glavi ni vse v redu. Če bode moj poskus pri francoskem dvoru uspešen, bode te že slišali o meni! Z Bogom! z Bogom!

Še jedenkrat je Kolumb objel vse, potem se je pa odpravil na pot, Kvintanilja in Sant Angel sta se pa odpravila v kraljevi stan, živo se razgovarjajoč mej seboj.

— Torej ta nesrečni Kolumb ni ničesa dosegel, — rekel je nevoljno prvi. — Trdno sem bil prepričan, da naposled doseže svoj smoter, a nakrat se je vse razdrlo.

— Da so se njega plemenite namere tako slabo vsprejele, to je sramota za Španijo, katero je zakrivil nadškof granadski, — odgovoril je Sant Angel. Kako se zna prilizniti njega velečanstvoma in ju pregovoriti, kakor mu ugaja.

— Poglej, gospod, nje veličanstvo se sprehaja po vrtu z markizo de Moja, — zaklical je Kvintanilja, in pokazal z roko v daljavo. — Kaj ko bi midva porabila ta slučaj? Kraljica je, kakor se kaže, dobre volje, in midva bi se mogla morda pogovoriti ž njo o najinem prijatelju!

— To misel ti je vdihnil sam Bog, Kvintanilja! — rekel je goreče sam Sant Angel. Kolumb še ni daleč in kraljica bode morda zahtevala, da se povrne. Pojdiva in poskusiva to zaradi slave Španije!

Razvneti Sant Angel je kar vlekel za seboj Kvintaniljo in oba sta nizko poklonivši se stopila h kraljici.

— Kaj želeta gospoda, da sta že tako zgodaj tukaj, — vprašala je kraljica in se milostivo nasmejala.

— Prosim za dobro stvar, za to je ugoden vsak čas, vaše veličanstvo, odgovoril je odkritosrčno Sant Angel. — Nisva prišla, da kaj prosiva zase, opozoriti hočeva vaše veličanstvo na stvar, ki more povzdigniti krono Kastilije in Aragonije, ki bode potem s svojim sijajem prekosila vse krone na svetu.

— Hočeta morda me pregovoriti za križarsko vojno? — vprašala je s smehljajem kraljica.

— Ne, tega ne namerava, vaše veličanstvo, če tudi nekaj podobnega... odgovoril je Sant Angel in spoštljivo kraljici poljubil roko.

— Jeli vam znano, vaše veličanstvo, — pristavil je Kvintanilja, — da je gospod Kolumb, katerega na-

črtov uresničenje bi bilo proslavilo Kastilijo in Aragonijo, — danes zjutraj šel na pot in ostavil Santo-Fee?

— Kaj se hoče, gospod! — odgovorila je kraljica, katerej je z obraza hitro zginil smehljaj. — Mi smo storili vse, kar je bilo mogoče, a njegova predrznost nima mej. Tam, kjer je uspeh dvomljiv, morajo tudi obljube biti zmerne.

— Če se prosilec odreka od svojih nad, da se le ne poniža, to govori le v njegovo korist! — zaklical je Sant Angel.

— Že osemnajst let, vaše veličanstvo, — pristavil je Kvintanilja, — dela Kolumb na svojih načrtih, prenaša pomankanje, zasmehovanje, preziranje, in poganjanje, neomahujoč in ne pusteč svoje namere; če ne odstopi od svojih zahtev, ne odstopi le radi tega, ker smatra tako popuščanje za poniževalno za njegovo podjetje.

— Kvintanilja ima popolnoma prav, — potegnila se je markiza de Moja. — Oprostite, vaše veličanstvo, da se jaz ženska predrznem mešati v državne stvari, toda jaz ne morem, da ne bi se potegnila za gospoda Kolumba, katerega duhu se klanjam.

— Vam je strašno pri srcu njegova stvar, markiza, — odgovorila je kraljica smehljajoč se, — in vi pozabljate, da drugi imajo Kolumba kar za blazneca.

— Ti, ki tako govore, ne poznajo gospoda in ne morejo razumeti njegove ideje, — odgovorila je spoštljivo, a odločno markiza. — Poleg tega, odkritosrčno rečem, da vaše veličanstvo samo ni taci mislij...

— Da, gospod Kolumb ni bedak in ne samo sanjač, — pristavil je Sant Angel, ne dajoč časa kraljici, da bi odgovorila, — to dokazuje njegov značaj. Mari se ni mnogokrat pokazal viteza brez strahu in madeža? Mari se ni z mečem v roki udeležil vojne proti nevernikom in mari ni pokazal tisočkrat svoje hrabrosti? Prosim vas, ne poslušajte lažnih svetov prevzetnežev, katere je osramotil Kolumb, in ne glejte na njegove načrte, kakor na izmišljotine kacega klaviteza. Pozivljam na pomoč vašo kraljevsko bistroumnost, katera brez vsakih drugih navodov more razsoditi, koliko so vredni pozornosti Kolumbovi načrti. Razsvetljini od samega Boga stoje vodje narodov višje nad tolpo in rešujejo vprašanja in pomisleke, s katerimi se ubija glava ves svet. Mari hoče vaše veličanstvo, ki ste se v vojni lotili takih nevarnostij in težkih stvari, sedaj omahovati, ko bode zguba majhna, ako se ponesreči [podjetje, veliko pa korist, ako se posreči? Mari nočete videti, kako bi se razširila prava vera, ako se izvedo Kolumbovi načrti in kako bi se povejšala vaša lastna moč? Kako neznatno moč je pridobila Portugalska s svojimi odkritji! Sedaj se nam ponuja priložnost, da jo popolnoma zatamnimo, in vi, vladarica, se hočete temu odreči zaradi praznega vprašanja o naslovu in ničvrednega koščka pergamenta.

Sant Angel se je tako razvnel s svojim govorom

da ni opazil, da je k njim se pridružil kralj Ferdinand, in nehote se je zganil, ko je zaslišal njegov rezek glas.

— Kam je sedaj se odpravil Kolumb? — vprašal je kralj ne brez odmeva nevošljivosti. — Pa vsaj ne zopet k Janezu portugalskemu?

— Ne vaše veličanstvo — odgovoril je Sant Angel, — gospod, Kolumb je rajše šel k Ludoviku francoskemu kralju, katerega ljubezen je v Kastiliji prišla v pregovor, — pristavil je, ne brez ironije.

— Hm... k Ludoviku! mrmral jo kralj in vtopil se v globoko zamišljenost.

— Bojim se, Ferdinand, — pretrgala je kraljica molčanje, — da so se naši svetniki prihiteli. Zaradi nenavadnega veličja tega podjetja stavi je Kolumb tudi nenavadne pogoje. Vprašanje je le, v kakem stanju so naše skupne blagajnice? Če moremo zadovoljiti potrebe tega podjetja?

— To bi bilo strašno, ako zgubimo priložnost povečati število verujočih v Boga, razširiti po vsem svetu oblast in slavo Španije! — zaklicala je markiza de Moja.

Kraljica je nekaj minut premišljevala...

— Zaklinjam se pri svetem Jakobu, to se ne sme zgoditi! — zaklicala je naposled. — Ne vem, da me je nakrat obšlo tako hrepenenje po uresničenju tega podjetja, kakor da slišim prvi pot o tem predmetu... Naj se stvar izide kakor koli, — zgodi naj se božja volja, jaz hočem storiti vse, kar je v moji moči da se uresničijo Kolumbovi načrti.

— Tudi ne glede na nečuvane pogoje, katere nam stavi Kolumb? — vprašal je kralj. — Če mu damo oblast, katero on zahteva, kdo je nam porok, da je ne bode zlorabil.

— Gospod Kolumb sam bode za to odgovarjal pred Bogom in pred ljudmi! — odgovorila je Izabela.

— In naše zmedene finance? — je znova vprašal kralj.

Kraljica se je pomišljala jedno trenotje; hladni glas njenega moža jej je kazal, da ne odobruje njenih plemenitih čuvstev. Pa ona se je premagala in z veličjem, ki je prešinilo vse njeno bitje, je spregovorila:

— Gospoda, kralj, soprog moj, kakor je vidno, noče ničesa storiti za to stvar s strani Aragonije, tako pa jaz vse nase prevzamem, kakor kraljica kastilska. Če bode potreba, zastavim vse dragocene kamne svoje, da dobim potrebnih sredstev!...

— O, premilostljiva kraljica! — zaklicali so hkratu Kvintanilja, Sant Angel in markiza de Moja, in pokleknili pred kraljico.

— To trenotje, — rekel je naudušeno Sant Angel, — ostane pomenljivo v vašem vladanju. Na veke zapečati zmage svetlobe nad mrakom, in ime Izabele bode vedno živelo v spominu potomcev, kakor boriteljice za svetlobo!

— Moja draga soproga! — zaklical je kralj po-

ljubivši roko Izabeli. — Jaz ne pustim, da bi zastavljala svoje dragocenine. Sant Angel naj preudari, kako se dobe potrebna sredstva iz dohodkov Aragonije... Ti moraš biti moja dolžnica!...

— Zahvaljujem se, Ferdinand! — odgovorila je Izabela, nežno poljubljuje moža. — Tedaj prijatelji moji, hitro jo potegnite za begunom! — pristavila je. — Dotecite ga, dokler ne pride do portugalske meje! Pošljite za njim sla s poročilom, da so se vsi njegovi pogoji sprejeli! Pojte!

Kraljevi sel je dotekel Kolumba dve uri hoda od Granade na Pinoškem mostu, — v gorski soteski znani po krvavih bojih mej kristijani in neverniki. Ko jo dobil oficijelno naznanilo, je omajeval jedno trenotje, — ko je pa prečital pridejano pismo svojih prijateljev, — je popustil vse pomislike. Odkril se je, in s klobukom pokril obraz, da ne bi pokazal solz pred slom. Ko je zopet razkril obraz, je sejal od veselja in upanja na Boga. Potem se je nenadno povrnil v Santo-Fe.

Dne 17. aprila 1492. leta je bila podpisana pogodba mej španskima vladarjema in Kolumbom, a 30. aprila je dobil patent za dedni naslov podkralja novih dežel in naslov dona.

Ekspedicija je imela odpraviti se iz paloškega pristanišča v Andaluziji in dne 31. aprila je dobil paloški magistrat ukaz, da preskrbi v desetih dneh dve ladiji z mornarji in vsem potrebnim za odhod, da jih bode imel Kolumb na razpolaganje. ob enem se je Kolumb pooblastil, da kupi in pripravi za odhod tretjo ladijo.

Pred njega odhodom v Palos so Kolumbu izkazali visoko milost: dne 8. maja je dobil albadu ali patent, s katerim se je njegov sin Dijego imenoval pažetom princa Janeza z določeno plačo. Taka čast se je do tedaj skazovala samo sinom znatnih oseb. Kolumb je olajšanim srcem odpotoval dne 12. maja v Palos. Prijor larabidskega samostana ga je sprejel z razprostrtimi rokami.

Ko so v Palosu izvedeli, kak namen ima ekspedicija, je strah prešinil vse mesto. Vse strašne pripovedke in basni, s katerimi se napaja praznoverje in se ohranjuje mrak nevednosti, so se oživele. Sam magistrat je gledal ladije na pripravljenje za odhod in na mornarje, kakor na žrtvo, ki se žrtvuje neumni domišljiji pritepenca. Strah in obup sta se polastila vseh in stavila na vsakem koraku ovire uresničenju ekspedicije. Kolumb je sam prevzel vodstvo opravljanja ladij in s prigovarjanjem in s silo mornarje pripravljaj k pokorščini. V tem oziru mu je mnogo pomagala okolnost, da sta dva znamenita paloška mornarja, brata Pinsona, se pridružila ekspediciji in preskrbela tretjo ladijo. Koncem junija 1492. leta je že stalo brodovje popolnoma pripravljeno na odhod. Največji ladiji „Santa Marija“ zapovedoval je Kolumb sam,

drugi „Pinti“ Martin Pinson, pri čemer je njegov brat Frančišek Martin bil krmar, a tretji „Nim“ Vincent Zuanec Pison. V vseh treh je bilo 120 ljudij, odbranih, bivših mornajev ... — Vse je bilo gotovo, bilo je treba odpluti — pa kam? To vprašanje je kakor težek kamen ležalo na srcu vseh. (Dalje sledi.)

Novice.

— **Otvoritev »Narodnega doma« v Ljubljani** vrši se dne 10 in 11. t. m. s sledečim vspešnim: Dne 10. okt. ob 7. uri zvečer slavnostna predstava „Dramatičnega društva“ v deželni gledališču; po gledališki predstavi koncert v spodnjih prostorih „Narodnega doma“, pri katerem sodeluje vojaška gooba. Dne 11. oktobra ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani „Narodnega doma“ slavnostno zborovanje društva; ob 2. uri popoldne banket v Sokolovi telovadnici; zvečer ob 8. uri začetek sijajnega plesa, katerega priredi čitalnica v veliki dvorani „Narodnega doma“. — Blagoslovil je novo zgradbo preč. g. frančiškanski župnik o. H. Sattner minoli torek zjutraj o navzočnosti upravnega odbora.

— **Mirovno sodišče** ustanovi občina Rovte nad Logatcem. Isto začne poslovati z dnem 1. januarja 1897.

— **Višja dekliška šola**, ki se otvori z dnem 1. novembra, nastanjena bo za zdaj v Cojzovi hiši na Bregu.

— **Vodovod bodo slovesno otvorili** dne 21. okt. v Kočevju.

— **»Narodni dom« v Celju**, ponos ondodnih Slovencev je v toliko dogotovljen, da so se vanj že preselili čitalnica, posojilnica, hranilnica in nekaj strank. Cerkveno se je nova zgradba že blagoslovila, otvoritvena slavnost bo pa prihodnje leto.

— **Na ljubljanskem učiteljskem** je letos 92 gojencev in 90 vadničnih učencev, dalje 78 gojenk in 131 vadničnih učenek in 50 otrok v otroškem vrtcu. Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole se prično dne 9. novembra.

— **Blejski dom** so jako slovesno otvorili dne 4. oktobra na Bledu. Blejski župan je v svojem nagovoru krepko poudarjal, da je in ostane novi dom slovenska last. Kakor znano imela bodo v novem svojo domovanje vsa blejska narodna društva in občinski urad.

— **Spominsko ploščo** ranjkemu Andreju Praprotniku odkrili bodo dne 18. oktobra v Podbrezjah.

— **Vojakov novincev** za l. 1897 zahteva domobranski minister glasom v poslanski zbornici predloženega zakonskega načrta v vsem 79 211 mož in sicer 59 211 novincev za vojsko in 10 000 novincev za deželno branbo. Ušteti niso nadomestni rezervisti.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** je uložilo meseca septembra t. l. 462 strank 147.414 gld. 41 kr., vzdignilo pa 496 strank 211.452 gld. 51 kr. V tretjem četrtletju se je dovolilo 179 prosilcem za 171.510 gld. posojila na zemljišča.

— **Nova pošta** se ustanovi v Godoviču okraja logaškega.

— **Novo gasilno društvo** za občino Hrenovico snujejo v Hruševji pri Postojini.

— **Utonil** je dne 1. t. m. 55letni hlapec Fr. Cunk iz Malenc pri Kostanjevici vozeč s čolnom čez reko Krko.

— **Zasledovani cigani**. Pri deželnem sodišču v Ljubljani vrši se preiskava zaradi mnogih tatvin, katerih so obdolženi cigani. Osobito so to tatvine konj, a nekaj tudi ulomov v prodajalnice. Vse te tatvine učinjene so bile v zadnjih 3—4 letih, a primeramo največ letos, in to po raznih krajih na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Samo konj

ukradenih je 50 in le malo prišlo jih je zopet v roko svojih lastnikov. Skupna škoda iz vseh tatvin znaša blizu 7 000 gl. in ta škoda je tembolj občutna, ker so vsi prizadeti kmetovalci, katerim je ukradena konjska živina, vsebovala znaten kos imetja in neobhodno potrebo pri gospodarstvu. V preiskovalnem zaporu nahaja se 29 ciganov in cigank, zasleduje se jih pa še 11. Ker je preiskava jako otežkočena, dokler niso v zaporu vsi osumljeni cigani, obrača se priskovalni sodnik dež. sodišča v Ljubljani tem potom do sl. občinstva, da pripomore oblastvom zaslediti preganjane cigane in da izvoli vsakdo naznaniti takoj bližnjemu orožništvu, ako vidi koga v nastopnem podpisani cigan v: 1.) Jurij Hudorovič, imenovan „Pipi“, 35—40 let star, srednje velikosti, grdega, močno kosavega obraza z rujavo, redko brado. 2.) Miha Hudorovič, brat prejšnjega, 17—20 let star, velike, tenjke postave, bolj belega in čednega obraza, nosi majhne brke, ali pa je golobradat; le ta živi s spolaj pod 6.) navedeno Frančiško Hudorovič in ima ž. njo leto starega otroka, zelo bele polti. 3.) Matija Hudorovič, imenovan „Matijče“, okoli 17 let star, srednje velikosti, precej široke postave, golobradat, bratranec prej navedenih dveh ciganov in sin hrvaškega cigana Luke iz Kukuljanova, ki je radi tatvine v kazenskem zaporu pri tukajšnjem deželnem sodišču. Ti trije cigani so zelo drzni tatovi in sumni jako mnogih tatvin. 4.) Jože Hudorovič, kakih 55 let star, velike, močne postave, nekoliko kozav, nosi polno brado temne barve in ima debel nos; njegova ženska je pred 2 letoma v Rakitni, okraja vrhniškega, umrla; on je stric doslej imenovanih 3 ciganov. 5.) Marija Hudorovič, hči poprejšnjega, okoli 22 let stara, velike postave, podolgastega, nekoliko kozavega in suhega obraza, ima zavite lase in debele oči. 6.) Frančiška Hudorovič, sestra poprejšnje, 16—17 let stara, močne postave (ženska pod 2.) navedenega Mihe. 7.) Miha Hudorovič, imenovan „Luder“, brat pod 3.) navedenega „Matijče ta“, okoli 30 let star, rojen v Poljanah pri Škofjiloki, srednje močne postave, ima sive oči in rujavkaste brke, živi z „Anico“, hčerjo cigana „bogatega Janeza Pavleta“; „Luder“ je glasovit konjski tat. 8.) Matija Hudorovič, oče pod 1.) in 2.) imenovanih ciganov, okoli 70 let star, srednje, široke postave, ima sive lase in sivo polno brado. 9.) Miha Hudorovič, okoli 18 let star, rojen na Brezovici pri Ljubljani, sin Franceta Hudoroviča iz Košane, ki je umrl v Nevljah pri Kamniku; on je velike, tenjke rasti, ima rujave, zavite lase ter je škilast. 10.) Jožef Hudorovič, sin umrlega Jurja iz Vrbovskega na Hrovaškem, okoli 20 let star, srednje zelo široke postave, debelega obraza, ima polno, črno brado; rojen je Podkloštom na Koroškem. 11.) Tone Hudorovič, brat poprejšnjega, okoli 28 let star, velike postave, suhega obraza, ima rujavo brado in take lase, rojen v Rotvah pri Logatcu.

— **Nesreča**. Minolo nedeljo zvečer povozil je vlak na železniški postaji v Javorniku nekega delavca, ko je hotel skočiti na vlak, ko se je ta že odhajal. Delavcu je izpodrsnilo in je pal pod kolo, ki mu je šlo čez trebuh. Bil je takoj mrtev.

— **Odpeljana deklica**. 15letna Jožefa Kodermann je te dni zginila z Dunaja. Služila je pri nekem inženjerju, katero službo je odpovedala in pri neki posredovalki za službo se oglasila, da naj jej službo poišče. Ko njenih ljudij ni bilo doma, je nakrat pobrala nekaj obleke in odšla, češ, da pojde v novo službo. S tega časa je ni več na Dunaju. Njeni starši so dobili pismo z Ogerskega, v katerem naznanja, da se je po železnici že daleč peljala, a da njena spremljevalka pravi, da se morata peljati še jedenkrat tako daleč. Sodi se, da jo je odpeljala v Rumunijo kaka posredovalka z dekleti. Čudno je, da posredovalka služeb na Dunaju noče povedati, kako službo je dekleti dobila.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Dvanajsto poglavje.

Naprej.

Približaval se je v Palosu strašni dan poslavljanja od očetov, bratov in soprogov, ki se podajo na neznano pot vsled muh pritepenega Genučana!

Razglas Krištofa Kolumba nabit na vratih mestne hiše v Palosu, se je glasil, da odidejo dne 2. avgusta in da zjutraj tega dne slednji mora opraviti svojo krščansko dolžnost, — spovedati se in sprejeti sveto obhajilo.

Cerkve in kapele v Palosu so bile prenapolnjene. Sorodniki in prijatelji, matere in žene so se rinili k oltarju, da prejmejo sveto obhajilo vkupe z odhajajočimi poslednji čas v življenju, kakor so vsi mislili. Mornarji, ki so že tako malo verjeli v uspeh ekspedicije in bili jako potrti, so še bolje obupavali, ko so videli žalost svojih bližnjih. Blagoslov cerkve se je družil s proklinjanjem Kolumba in mnogi so zapustili hišo božjo, zakrivajoč v srcu sovraštvo in jezo.

Kolumb se je tudi spokorno izpovedal in prejel sveto obhajilo v samostanu La Rabida. Beatrisa, Kolumbov sin Dijego in celo mlajši njegov sin Ferdinand so posnemali svojega očeta in poleg tega ga obsipali z laskanji najrahločutnejše ljubezni in skrbljivosti. Potem je bila v samostanski cerkvi slovesna sveta maša za srečno pot, katere so se udeležili vsi Kolumbovi mornarji pod vodstvom Martina Alonza Pinsona. Poslednjo pot so mornarji mej gorečo molitvijo priklonili svoja kolena na domači zemlji, potem so se začeli spravljati na ladije mej silnim jokanjem in tuljenjem znancev. Ko so se vsi vkrcali je na breg prišel sam Kolumb v spremstvu priorja Marčene in svoje družine. Vse je tlačila težka misel, da se kmalu ločijo, in molčali so. Prijor je najprej pretrgal to molčanje.

— Gospod Krištof, — začel je, — minolo je mnogo let, kar sem vas prvikrat našel pred vrati mojega samostana. To so bila leta našega prijateljstva... Da se zopet povrnejo!... A kdaj?... Kdaj da Gospod, da se zopet vidiva?

— Bodočnost je v roki božji, — odgovoril je ganen Kolumb, — a preteklost je tukaj pokopana, — pokazal je na srce, — in nobena stvar je ne izbriše. Vi ste bili moj najboljši prijatelj, tudi ko so se vsi izogibali Genučana. Če ljudje kdaj premené mnenje o meni...

— Gospod admiral, so ga že premenili, — pretrgal mu je besedo znan glas.

Vsi so se začudeni obrnili in videli Dijega de Arana.

— Gospod Dijego? — Ste li vi?

— Da, gospod admiral. Danes sem prišel semkaj, da izprosim od vas odpuščanja.

— Jaz sem že davno vam odpustil in vse pozabil, gospod Dijego.

— Mislim, da se ne bodete upirali, da se tudi jaz udeležim z vami poti v Indijo?

— Vi hočete postaviti svoje življenje v nevarnost?

— Mari vi ne storite ravno tega, gospod admiral?

— Jaz to storim, ker upam na Boga in čutim v sebi iskro njegovega razodenja. Mari vi tudi to čutite? Ne govori li v vas samo strast po tem, da bi kaj posebnega doživeli?

— Vi imate prav, kakor vselej, gospod admiral. Jaz pojdem, kamor me vleče osoda. — Vi ste mi vzeli predmet moje strastne ljubezni, a sedaj vendar ne bodete zastavljali poti mojemu čuvstvu, ki me vleče v neznane kraje?

— Naj bode v vašem! Nadejam se, da mi bode dragi potni tovariš, gospod Dijego!

Krepko sta se objela bivša nasprotnika. To trenutje je k njima stopila gospa Beatrisa.

— Moja najboljša voščila naj spremljajo vas na vaši nevarni poti. Da vas varuje presveta Devica vseh nevarnostij, in vam pošlje srečo! — rekla je mlada ženska.

Ganen do dna srca, jej je Dijego poljubil roko.

— Približuje se že čoln, — rekel je s solzami v očeh starši sin Kolumbov, kazoč na morje.

— O presveta Devica! — je otožno spregovorila Beatrisa. — Mari se že moremo ločiti?!

— Kaj se hoče, draga moja, — je rekel Kolumb in stopil k njej. — Iti moram po potu, katera mi je označena od zgoraj, kakor si ti tudi slušala glas mojega srca. Potolaži se in moli zame. Nadejam se, da kmalu napoči dan, ko bomo blagoslovljali to ekspedicijo... Z Bogom! Z Bogom!...

Vsem so stopile solze v oči in gospa Beatrisa ni mogla premagovati joka.

To trenutje je prior stopil pred njo in rekel resno in slovesno:

— Pokleknite! Blagoslovil bode vas, ne vaš prijatelj Ivan Peres de Marčena, temveč sluga Boga in cerkve, katera prideta na pomoč ondu, kjer človeško srce premaguje pod težo bridkosti. Molimo!

Pri teh besedah so vsi pokleknili in z upom poslušali tolaženje vrednega pastirja.

V tem se je čoln približal k bregu.

— Čoln vas čaka, rekel je prior. Ta mala igračka valov in slamica moreta služiti za rešitev utapljalčega in za povzdigo slave božje! Zato je obupavajmo! Z nami vsemi bodi vsemogočni Bog! Vstanite in poslovite se! Tako je volja božja!...

Vsi so vstali in poslednji pot se objeli z odhajajočima. Potem je Kolumb s trdimi koraki in povzdigneno glavo stopil v čoln in odrinil od kraja. Ko je čez

nekaj minut pogledal, je videl, kako je prior stoječ na bregu razprostiral nad njimi blagoslavljačo roke.

Vesla odložite! Pozor! Molite! — dal je povelje Kolumb, in se ponižno odkril. Vsi so ga posnemali.

— Vesla v roke! Najprej! — se je vnovič razlegel glas admirala in čoln je kakor strela poletel k admiralski ladiji.

Jedva je stopil Kolumb na ladijo „Santa Marija“, ko se je razvila na jadrnici zastava Kastilije in Aragonije in so s strelom poslovili se od stoječih na bregu. Potem je brodovje plulo od bregov in se je zasedrilo v mestu Huelva blizu klečeti Saltes, malega otoka, katerega delata dva rokava reke Obdjel.

Izmej treh ladij, katere so dali Kolumbu, je jedino „Santa Maria“, kateri je zapovedoval sam Kolumb, imela podobo ladije današnjega časa, to je, da je imela vrhni krov. Drugi ladiji bili sta le večja brodova, kakeršni se rabijo za vožnjo po rekah ali ob morskih bregovih.

Admiralska ladija „Santa Maria“ bila je dvakrat večja nego druge ladije. Njena vnanjost je bila malo podobna sedanjim ladijam. Mostič je bil jako majhen, a bak, kjer so mornarji, je pa bil neprimerno velik in visok, zavzemal je skoro tretjino krova. Ta ladija je bila zgrajena mnogo umetneje, kakor druge ladije. Imela je poleg krova še škrinji podoben kajutu, v kateri je bival Kolumb. Takelaza je bila drugačna kakor so sedanje ladije. Jarbole so bile višje in poprečni giki so bili krajši in manjši, kakor pri sedanjih ladijah.

Drugi dve ladiji, „Pinta“ in „Nina“ nista imeli krova. Spredaj in zadek je bila jedna kajuta. Srednji prostor je pa bil pokrit z jaderskim platnom, da se blago obvaruje moče. Ti ladiji imeli sta po dve jarboli. Jadra na Pinti so bila štiri, na Nini pa trioglasta, tako imenovana latinska. Poleg tega so na obeh imeli klopi in vesle za veslarje. Splošno je to brodovje imelo kaj slab vid, a zato se je pa lahko približalo bregovom in svobodno plulo v ustja rek.

Vseh mornarjev na Kolumbovih ladijah je bilo devetdeset, drugi so pa bili razni klateži, ki niso imeli ničesa zgubiti. Glavnim sodnikom na ladijah je bil Roderigo-Sanhec de Segovia, višji sredar Dijego de Arana iz Kordove, Roderigo Eskobado je pa potoval v lastnosti kraljevega notarja. Razen tega je pri brodovju bil zdravnik, njegov pomočnik in trije rezervni krmarji. Vse moštvo je štel 120 ljudi...

Prisedši na krov „Sante Marie“ je Kolumb takoj šel v svojo kajuto in ukazal poskrbeti za stanovanje gospodu Dijegu de Arana'...

Ostanek dne je hitro minol pri delu in odrejanjih. Zvečer so se vsi legli spat, utrujeni zaspali še blizu domačega obrežja, pusteč samo stražo budečo.

Jedva se je pokazala zarja, je že dal Kolumb povelje, da odplujejo. To je bilo dne 3. avg. 1492 leta, v petek — dan katerega so vsi mornarji smatrali za

nesrečen. Nekako neradi so se ljudje lotili dela, prekrižali so se bolj praznoverno, kakor spokorno, in prestrašeni so gledali okrožujujoče jih čolne, v katerih so sedeli znanci, ki so se pripeljali, da se še poslednjikrat poslove.

Stoječ na mostičku je Kolumb gledal, kako gre ladija. Njegovo veselje, da kmalu doseže svoj postavljeni smoter po tolikih neuspehih, je močno ohladila nezaupnost in prestrašenost moštva. Zagledal je to trenutje na krovu Dijega in mu dal znamenje, da pride k njemu.

— Bodite vedno pri meni, don Dijego, — rekel je. Tukaj ste mi najdražji in najbližnji človek. Vsi drugi so le nekako s silo prikovani na te ladije in so mi zatorej tuji. Držati jih moram v strogi disciplini in pokorščini, drugače ne morem za ničesa biti odgovoren. To je čeda živalij, ki niso zmožne misliti, zadržavati moram njih divje instinkte, ki izhajajo iz praznoverja.

— Res so vsi potrti, gospod admiral, — odgovoril je gospod Dijego. To tudi ni čudno, če se nahajajo pred očmi take podobe, kakor tukaj. Nas okrožajo ljudje v čolnih vijoči si roke in proklinjajoči vas. Vsi so trdno prepričani, da se ločijo za zmiraj.

— Morda je za mnoge izmej nas res tako; — odgovoril je mračno Kolumb, — človeka smrtnika čakajo mnoge nevarnosti. Jaz ne vidim povoda, posebno obupavati, vse je v božji volji, in če ni božja volja, se nam nič slabega ne prigodi. Vendar čas je, ladije razsidrati... Z Bogom, naprej.

Kolumb je nekaj minut ponižno molil, potem je pa glasno zaklical:

— Pozor! Razsidrajte!

— Pozor! Razsidrajte! — ponovilo se je povelje na drugih ladijah.

Kolumb je sam prijel za krmilo ladije „Santa Maria“ in poskusil kolo, zatem je pogledal po jadrnih.

— Vzdignite sidra! — ukazal je, videč, da je vse v redu.

— Takoj, admiral.

— Razpnite jadra.

— Takoj, admiral.

Jarbole so razpele jadra na ladiji „Santa Maria“ in na drugih ladijah se je isto zgodilo. Če tudi je to povelje nasprotovalo notranjem čuvstvu mornarjev, vendar se je točno in hitro izvršilo.

Prijazen smehljaj pokazal se je na licih admiralovih.

— Obrnite proti jugozapadu!

— Takoj, admiral.

— Pritrdite klivere!

— Takoj, admiral.

Ladije so se zganile, zamajale, pokoreč se krmilu, nagnile proti zapadu. Za njimi se je iz ladij zaslišalo plakanje in proklinjanje Kolumba. — To

trenotje pokazalo se je solnce v obzorju in s svojimi žarki ožarilo domači breg, katerega zapuščajo za zmiraj, kakor se je mnogim zdelo.

— O, sveti Jakob, usmili se nas! — se je izvilo iz prsij mornarjem, ko so videli, da zginjajo v daljavi domače gore.

Vlekel je veter na tisto stran, kakor so se vozili, in upati je bilo, da bodo kmalu na Kanarskih otokih. Kolumb in Dijego sta se vedno bolje zbližala, kar je mnogo pospeševalo tesnost ladije. Ob zahodu solnca sta se vnovič ozrla na mostiču.

— Sedaj se solnce pogreza v valove, — je opomnil zamišljen Dijego — in zemlja je zginila iz pred naših očíj. Nekako čudno čuvstvo me je obšlo pri pogledu nepregledne vodne ravnine.

V tem zahajanju solnca na jedni strani in zginjenju zemlje na drugi, — odgovoril je Kolumb, — vidim potrdilo, da je zemlja okrogla, da je resnična teorija, da se solnce skriva pri nas, da izide v drugi deželi in ta dežela mora biti na zapadu.

— Jaz verujem vaši modrosti, gospod admiral, in pod vašim vodstvom se čutim popolnoma varnega.

— To me veseli, Dijego. Žal, da povsod ne najdem take zaupnosti. Posebno se bojim nasprotnega čuvstva pri naših kraljevih pokroviteljih.

— Kraljica je popolnoma udana vaši ideji, gospod Krištof.

— Ona je vendar ženska in drugače popolnoma podvržena svojemu soprogu, kralj je pa udan moji ideji ravno toliko, kolikor mu je ugodna. Zato sem sklenil voditi dan za dnem točen zapisnik, da bodem mogel dati točen račun o svojem ugodnem ali morda neugodnem potovanju in danes sem že opisal prvi dan naše vožnje.

S temi besedami je Kolumb prijel za roko Dijega in ga odpeljal k sebi v kajuto...

Tretji dan svojega potovanja, v ponedeljek šestega avgusta je zjutraj nenavadno zgodaj prišel na mostič in opazil, da je Pinta zadrgnila jadra.

— Kaj to pomenja? — zaklical je v skrbeh obrnivši se k pristopivšemu Dijegu. — Pinta je jadra zadrgnila! To mora biti kaj posebnega; takoj moram izvedeti, kaj je.

In Kolumb je hitro vzel govorno trobilo.

— Na desno, — glasilo se je njegovo povelje.

— Takoj — odgovoril je krmar.

— Pripravite čolne, — glasilo se je njegovo povelje.

— Takoj, — razlegel se je odgovor.

Mornarji so hiteli izpolniti njegovo povelje.

— Razgrni kliver!

Mornarji so spretno izpolnili njegovo povelje, hitro se je „Santa Maria“ obrnila in se toliko približala „Pinti“, da se je bilo mogoče pogovarjati.

Kapitan Martin Alonz Pinson stal je na mostiču in je bil videti jako obupan.

— Kaj se je zgodilo, gospod? Zakaj se je obrnil na drugo stran, — zaklical je Kolumb.

— Nesreča se je nam prigodila: krmilo se je zlomilo, — glasil se je odgovor.

— Koliko je tukaj kriva nesreča, — rekel je — prepuščam razsojati vam samim. Prosim, pojdite za nami, na Kanarskih otokih se popravi škoda, katera se več ne prigodi, kakor se nadejam.

— Dobro, gospod admiral!

— Jako mi je žal, da zaradi silnega valovja ne moremo Pinti poslati pomoči.

— Si bomo že tako sami pomagali, gospod admiral, potrudili se bomo, da se ne ločimo od vas!

— Zanašam se na vas, gospod Alonz!

Kolumb je obrnil „Santo Mario“ v prvotni smer, nemirno je hodil po mostiču in semtertja pogledoval na Pinto.

To trenotje je stopil k njemu Arano.

— Vi vso stvar preveč jemljete k srcu, gospod Krištof, — rekel je videč vznemirjenost Krištofovo, — jaz mislim, da Alonz popravi škodo in pride z nami do Kanarskih otokov.

— Jaz sam tako mislim, — odgovoril je potrpežljivo Kolumb — kaj pa če je poškodovanje Pinte samo poskus, da se prepreči daljša vožnja vsega brodovja? Jaz ne zaupam moštvo. Kdo ve, če napravijo kako zaroto, da preprečijo daljšo vožnjo?

— To se ne sme zgoditi, gospod Kolumb. Pogledajte Pinta je zopet razpela vsa jadra in gre za nami.

— Ne vem, če dolgo pojde. Pri vsej spretnosti Alonzovi, se bode krmilo jedva obdržalo. Zvezal je krmilo z vrmi, ki pa utegnejo se potrgati in ladija se ne more več pomagati. Sploh se jaz najbolje bojim za to ladijo. Pinta se je vzela v naše brodovje proti volji svojih lastnikov, moštvo so največ hudodelci, ki na njej prestajajo svojo kazen. Poleg tega so na ladiji prejšnji nje lastniki bratje Kvinteri in Bogive, kaj se še utegne ondu zgoditi.

— Seveda je to jako neugodno, — rekel je Dijego.

— Ostaje nam le jedno sredstvo, da se znebimo nezadovoljnežev. Na Kanarskih otokih hočem poskusiti znebiti se Pinte in zameniti jo s kako drugo ladijo. K sreči nismo več daleč od njih.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Koliko let žive živali? Najdalje živi morski som ali kit, do 1000 let, za njim slon 4—500 let, pelikan in gavran do 100 let, labud do 80, orel do 60, lisica do 50, pliskavica ali dupin do 45, vol do 30, konj največ, 35 psi in volkovi 30, medved 28, ovce in zajci do 12, kokoši 11, a svinje največ 10 let.

Kriminaliteta v Italiji. Italijanski kriminalist Galofago je konstatoval, da v Italiji pogine na leto od razbojniške roke 4000 oseb. To je po priliki, pravi Galofago vsaki dve uri jedno ubojstvo. Strašno. To je največji odstotek ubojstev v civilizovanih državah, kajti na Francoskem doseže ta številka komaj jedno desetino gornje številke.

iskovali kako škodo na gozdih, privzamejo finančna oblastva take može od drugod. K temu uradnemu poslu, ki ga je treba oklicati, kakor je v kateri občini navada, je privzeti tudi dva uda občinskega zastopa, da kako stvar razjasnita, kjer bi bilo treba, in poškodovancem nihče ne brani, biti pričujočim.

O kakih ugovorih poškodovancev proti komisij-skemu najdenju razloča takoj komisija.

Ko bi povernika (zaupnika) bila različnega mnenja, razloča komisije voditelj.

§ 15. Ako se ujima prigodi neposredno pred žet-vijo, tako da se je bati, da ovedujoča komisija, dasi se je škoda naznanila za časa, poljskih pridelkov, ker so bili v tem času pospravljeni, ne najde več tam, kjer so rastli, je župan (načelnik iz občinske zveze izločene graj-ščine) dolžan, takoj, privzemši dva občana in pa po dva verodostojna zemljiška posestnika iz dveh sosednjih občin, dalje povabivši udeležene zemljiške lastnike, natanko ove-deti stopnjo (mero) poškodovanega prirodnega donosa posameznih parcel ter zapisnik, ki ga je narediti o tem in ki ga podpišejo vsi navzočni, nemudoma predložiti davčnemu oblastvu prve stopnje.

V tem primeru mora ovedujoča komisija natanko preizkusiti podatke po županu sprožene ovedbe; v ta namen je moči poleg ogleda parcel, za ktere se je po-vedalo, da so poškodovane, gledé sledov elementarnega prigodka, ko bi bili še videti kateri, tudi ovedeti, koliko je bilo pridelka v krajih, kjer se hrani žetev.

§ 16. Poverniki in pa udje občinskega zastopa, ki se privzemó za pojasnilo pri komisij-ski ovedbi, nimajo zato, ker so se udeleževali ovedovanja škode, nikake pra-vice do povračila. Komisijske troške odposlancev finanč-nega oblastva zalaga erar.

Vender ako se pri komisij-ski ovedbi pokaže, da se je škoda očitno naznanila neopravičeno, naložiti je tega krivemu naznanitelju povračilo komisij-skih troškov, ozi-roma razmernega deleža teh troškov.

§ 17. Na podstavi tega, kar je pokazala komisij-ska ovedba, izračuni finančno deželno oblastvo davčni iznos, ki ga je odpisati; proti njegovim razlokam je prost re-kurz do finančnega ministerstva.

§ 18. Zemljarinski odpisi, ki nastanejo po tem za-konu, ne storé samo, ker izvirajo iz manjšanja za do-tična davčna leta merodajne izmerne polloge, da se komu plačilo izpregleda, ampak, da se izpremeni dotična davčna dolžnost.

Torej je predpis izpraviti (na čisto deti) z ozirom na iznos, ki ga je odpisati, in ako se pri posameznih zemljiških posestnikih pokaže po plačilu, ki so ga opravili v tem času, da so preveč plačali, naj se, kar je preveč plačanega, v dobro zapiše na prihodnji davčni predpis ali pa, če se izrečno zahteva, dotičnemu vrne v gotovini.

Pri gozdnih škodah, pri katerih se davčni odpis praviloma razteza na več let, se ne vračuje v gotovini, ampak se pripisuje samo v dobro.

§ 19. Ta zakon, s katerim se razveljavlja zakon s 6. dne junija 1888. l. (drž. zak. št. 81.), stopi v veljav-nost tistega dne, ko se razglasi.

§ 20. Izvršitev tega zakona je naročena finančnemu ministru.

Kmetijske raznoterosti.

Zakaj se detelja seje mej žito? Če bi se samo se-jalo bi mlada detelja ne uspevala. V žitu so tla bolj vlažna, in detelja, ki se ne sme globoko sejati, lahko uspeva. Če bi bila sama sejana, bi se bila posušila.

Barvanje surovega masla. Ponarejeno surovo maslo iz tovarne ima večkrat jako lepo barvo. Tako surovo maslo je barvano. Barva se z orleanom, kateri se nareja s porabo sealnice. Zato tako surovo maslo ni čedno in ne zdravo.

Drevo, ki se jeseni usadi, se ne sme po vejah obrez-o-vati. Če se obreže, žene sok v veje, da bi se rano zacelila. Konec temu je pa, da po zimi drevo zmrzne. Okoli usajenega drevesa je dobro pognojiti.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Trinajsto poglavje.

Odkrita lokavščina.

Strah Kolumbov zastran Pinte je bil opravičen, kakor se je pokazalo. Na njej se je vedno kaj poka-zilo, tako da sta jo „Santa Maria“ in „Nina“ morali naposled vleči. Vsled tega je še le osmi dan vožnje brodovje prišlo na Kanarijske otoke. Kolumb je takoj iskal druge ladije, a zaman. Treba je bilo „Pinto“ popraviti, kajti „Nina“ je tudi imela le štiriogelna jadra, namesto triogelnih. Naposled so vse uredili in brodovje jo je odrinilo.

Življenje na morju nikakor ni povzdignilo po-guma mornarjem, temveč mej njimi se je vedno po-gosteje kazala nezadovoljnost. Neko noč, — bilo je blizu otoka Tenerife, — je Kolumb sedel pri krmilu in gledal, kam se premiče ladija, kar zasliši na baku glasno govorjenje.

— Naposled se naše potovanje z dobrim ne konča. Kdo je še kdaj slišal o zemlji na zapadu Azorskih otokov?! — To je samo neumnost... Mi vidimo samo vodo... Peljemo se naravnost v pekel.

Govornik še ni povedal, kar je mislil, ker se je nad tenerifskim vrhom pokazala nekaka svetloba, ki je osvetlila okolico. Potem je pa zamolklo bučanje podobno grmenju motilo nočno tišino.

Praznovorni mornarji so se grozno prestrašili.

— Poglejte, — zakričali so nekateri, — iz pekla se že sveti! — Molite, za nas je prišla zadnja ura.

— In zakaj smo privolili v tako potovanje.

— Umreti bomo morali daleč od domovine!

— O, sveti Anton!

- Sveti Frančišek za nas Boga prosi!...
- Glejte, kako se vzdiguje zrak.
- Presveta Devica, to je peklenški ogenj!...
- To je pekel!... K njemu se približujemo!...

Bog se nas usmili!...

Pol oblečeni mornarji so se zbrali v tolpo na krovu in od strahu kričali. Kolumb je hitro s svojega mostiča prišel na bak.

— Sramujte se svojega praznoverja in strahopetnosti! — rekel je odločno Kolumb. — Mari ne vidite tukaj znamenja milosti božje? Bog pošilja nam na pot ognjeni stolp podoben tistemu, ki je svetil nekdanj Izraelcem v puščavi.

— Gospod admiral, oprostite. Mari to ni peklenški ogenj? — vprašal je s praznoverskim strahom jeden mornarjev.

— Kako je vam ime?

— Peter, gospod admiral!

— Le pomiri se, Peter! Ta plamen je le bljuvanje ognjenikov, kakeršni se pogosto opažajo na Sredozemskem morju na Siciliji in Liparskih otokih. Bodi pogumen in ne glej na to prikazen kot na kazen božjo, temveč kakor na dobro znamenje.

Kolumb se je odkril in prekrižal se. Vsi mornarji so isto storili in potem so pa brez strahu opazovali bljuvanje ognjenika... Dne 2. septembra je brodovje prišlo do otoka Homere, skrajne točke tedaj znanega sveta in suhe zemlje. Kolumb se je tukaj ustavil, da se preskrbi s svežim živežem in vodo, in prebivalci otoka so ga vsprejeli z veliko častjo. Imenitniki so ga vedno vabili na kosila. Nekoč je ravno hotel iti na zabavo, katero je priredila njemu na čast mati grofa Homera Neža Peraza, ker mu naznanijo, da je prišel nekak človek, ki ga po sili hoče videti.

— Pripeljite ga semkaj, — rekel je Kolumb.

Čez nekaj minut je v kajuto prišel postaven možak.

— Kaj želite? — obrnil se je Kolumb k prišlec. Toda jedva je Kolumb pogledal prišleca, že je zaklical:

— O, sveti Jakob, mari si ti, Peter?

— Jaz sem, Krištof.

— Kako si ti prišel semkaj? Povej!... Že osem let nisem ničesa slišal o tebi... Kaj dela Anica? Se li še spominja starih časov?

— Seveda, gospod! Ko bi vi videli Filipino gomilo, podobna je malemu vrtu! Ona je ne zapusti in vedno upa, da kdaj pridete v Lizbono in jo obiščete.

Kolumb se je tiho prekrižal, ko je slišal o svoji pokojni ženi.

— Hvala, hvala, Anica! S čim jo zahvalim za spomin in ljubezen.

Krepko je stisnil Petru roke.

— Sedaj povej, če si kaj slišal o mojem bratu Jerneju?

— Seveda sem. Vrnil se je po smrti svojega tasta s svojo Moniko v Lizbono in spremljal je Jerneja de Dijaza do Nosa dobrega upanja.

— Kako mu je bilo na Angleškem?

— Ne posebno dobro. Na potu bila sta prišla v roke morskim roparjem, in bili so v njih robstvu nekaj let, predno se je jim posrečilo ubežati.

— Zato nisem tako dolgo ničesa slišal o njem. No kako si pa ti prišel semkaj?

— Stvar se tiče toliko mene, kakor vas... Povem vam, vašemu podjetju preti velika nevarnost!...

— Na kak način?

— Vi veste, kako je vas goljufal kralj Janez, naučen od vaših nasprotnikov. Sedaj zopet delajo proti vam, a drugače.

— Je li to mogoče?

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu. Škof Sacadilja je naročil Neži Peraži, naj vas kakor mogoče dolgo zadržuje na otoku Homeri, dokler pride vojna ladija s Ferre, ki vas prisili vrniti se, ali pa pojdejo za vami.

— Kaj govoriš?

— Da, kralj Janez je jako nevoljen, da niste odgovorili na drugo povabilo njegovo in na prigovarjanje škofovo hoče na vsak način preprečiti vaše podjetje.

— Od kod si to izvedel?

— Od samega Hozc Hudia?

— No?

— Ko sem to zvedel, sem se posvetoval z Anico. K sreči sem moral semkaj po nekem opraviilu. Pred štirimi dnevi sem se poslovil od žene in odšel iz Lizbone.

— Da ti dá srečo, sv. Marija Devica! — rekel je ganen admiral. — Boljših prijateljev nimam nego tebe in Anico.

— Dosti, gospod Krištof, — odgovoril je Peter. Povejte rajši, če se najde pri vas kako mesto zame?

— Kako mesto? Kaj hočeš s tem reči?

— To je lahko umljivo, kaj. Mari li nočete vzeti mene v Indijo?

— Ti se torej hočeš nam pridružiti? Si li že pomislil, kake nevarnosti čakajo nas?

— Jaz sem že vse premislil, — odgovoril je smehljajoč se Peter.

— A Anica?

— Anici pišem od tod, da me ne bode precej pričakovala. Jedno ali dve leti bode že prebila brez mene.

Kolumb je zamišljeno hodil gori in doli po kajutu.

— Jaz vendar pojdem z vami Krištof? — vprašal je čez nekaj časa Peter po kratkem molku.

— Ne vem, Peter, če se bodem mogel letos z Anico dovoljno zahvaliti za udanost, — rekel je, — a vendar jaz od tebe zahtevam še več. Če si se odločil pridružiti mojej ekspediciji, bode najbolje, da

bodem pred drugimi za te admiral in nič drugega. Vedi, da mej mojimi ljudmi vlada duh nezadovoljnosti in nezaupanja, in tu mi moreš skazati še večje usluge. Kot prost mornar bodem v vedni neposredni zvezi z moštvom in bodeš mogel delovati na to, da nezaupanje, ki izvira iz praznoverja in strahu polagoma izgine in se začne zanimanje za moje podjetje. Mi li hočeš s tem pokazati svojo udanost?

— Hočem, gospod Krištof, prisegam pri Materi Božji, da vam storim, kar morem, — zaklical je Peter naudušeno.

— Tedaj potrdiva najino prijateljstvo z bratskim poljubom in posloviva se.

Krepko sta se objela.

Ne pristavivši besede, je Kolumb šel k durim in poklical mornarja, ki je imel dnevno službo.

— Tu je vaš novi tovariš, Peter Laroka, — spregovoril je. — Pokaži mu prosto postelj. Potem imaš li vse svoje stvari seboj? — pristavil je obrnivši se k novemu podrejenцу.

— Prav vse, gospod admiral!

— Tedaj pojte!

— Ne da bi bil odhajajoča pogledal, je Kolumb se obrnil in začel popravljati svojo toaleto.

— Dijegu je treba še prikriti to poročilo, — je tiho mrmral. Presveta Devica me vidno varuje, torej le hitro na pot!...

Ko se je oblekel, je šel na krov, kjer ga je že pričakoval Arana, in šla sta na breg k Neži Perazi. Grofinja je vsprejela Kolumba z jako velikimi častmi, kakor se je spodobilo po njegovem velikem poklicu. Večer je bil jako živahen in je hitro minul. Ko je Kolumb odhajal, je k njemu stopila z zapeljivim smehljanjem neka gospa, Marija de Karbožal.

— Jako me veseli, gospod Krištof, — rekla je z nežnim glasom, — da se je nam posrečilo seznaniti se s tem, katerega sta španska vladarja počastila s takim zaupanjem. Torej ne odrečite osrečiti moje hiše s svojim obiskom!

— Vi ste jako dobri, gospa, a jaz se bojim, da za to ne bode časa.

— O, ne govorite tega!... — je hitro posegla v besedo Marija. — Te dni se zbere pri nas večja družba in vi morete obljubiti, da pridete in se seznanite z mojim možem, kateri pride skoro gotovo pojuteršnjem s Ferra.

Kolumb je svetlo pogledal zapeljivo ženo.

— Jaz visoko cenim vašo ljubeznjivost, gospa, — in prizadeval si jo bodem povrniti z ljubeznivostjo.

Te besede Kolumbove so za jedno trenotje presenečile Marijo. Bistro je pogledala admirala stoječega pred njo, a ž njegovega obraza ni mogla drugega čitati, kakor najfinejša uljudnost. Ko je to videla, se je zmagovito nasmehljala.

— Torej, gospod Krištof, nadejam se, videti vas

in gospoda Dijega v naši hiši, — zaklicala je in malo nazaj pomaknila z lahkim poklonom.

— Štejem si za čast, — odgovoril je Arana, — ako me le admiral povabi, da ga spremljam.

— Gospod admiral gotovo ne bode imel ničesa proti temu, torej do svidenja.

Kolumb in njegov tovariš sta vsa zatopljena v svoje misli ostavila Perazino vilo in šla na breg, kjer jo je čakal čoln „Sante Marie“. In jedva je prestopil admiral prag svoje kajute, ko se je obrnil k Dijegu.

— Jako važne stvari so se prigodile, katere me silijo, ostaviti Homero s prvimi žarki solnca, ne da bi kdo kaj opazil.

— Kaj slišim gospod Krištof? — Saj ste ravno kar vsprejeli povabilo Marije de Karbožal na nje veselico.

— Juda je izdal Kristusa s svojim poljubom, zakaj bi me ne mogla izdati s svojo ljubeznivostjo gospa Marija de Karbožal.

— Jasneje povejte, gospod Krištof, — zaklical je začudeno Arana, — jaz prav nič ne razumem.

Kolumb je v nekoliko besedah Arani razložil vse, kar je izvedel od Petra.

— Naša rešitev je vsekako v tem, — končal je, — da precej odpotujemo. Bistroumnost Martina Alonza mi je jako olajšala moje naloge izvršitev. Ladije so preskrbljene z živežem, Pinta je popravljena, in zatoorej odidemo z Bogom dalje!

— Vsekako najdejo izdajalski Portugalci v nas pogumne protivnike, gospod Krištof! Mi se znamo bojevati in umirati, kakor se spodobi Kastiljcem! — je razvnet zaklical Dijego.

— Jaz nočem da bi prišlo do tega. Bitve nam ne prinese nobene koristi... Pojdite in odpočite se Dijego. Zjutraj zgodaj moramo biti pripravljeni na odhod.

Drugi dan je vstal admiral, ko se je začelo dani. Z znamenjem poklical je k sebi poveljnika „Pinte“ in „Nine“. Ko sta prišla, je bilo ukazano moštvu „Sante Marie“ postaviti se na krovu in Kolumb je k njim prišel v spremstvu obeh Pinsonov in Dijega.

— Vas je gotovo jako iznenadil ukaz, pripraviti se na pot v tako zgodnji uri, — začel je admiral. — Stvar je taka, da sem včeraj dobil zanesljivo poročilo, da hoče kralj portugalski nam delati vse močove ovire na potu v Indijo. Za nami so že poslali nekaj oboroženih vojnih ladij. Namera Portugalcev je tem podlejša, ker sem se pred več leti bil obrnil k Janezu portugalskemu za podporo, kakeršno mi je sedaj skazala milostljiva kraljica Izabela. Tedaj so Portugalci s preziranjem zavrnil moj predlog, a sedaj pa hočejo nam zavirati pot. Mari hočemo trpeti, da se kastilska zastava tako poniža?...

Oduševljeni klici mornarjev pretrgali so Kolumbov govor. Če tudi se je v srcih mnogih skrivala želja, da bi se Portugalcem posrečilo preprečiti podjetje in jih tako rešiti daljše poti, a ta želja je hitro zginila pod vplivom starega sovraštva Kastilcev do Portugalcev.

— Ne, tisočkrat ne! — razlegli so se kriki, — to se jim ne posreči!

— Za čast naše domovine in na čast umremo, kakor se spodobi Kastilcem!... Vodite nas, gospod admiral, mi pojdemo povsod za vami!...

Zmagovit smehljaj je obsijal Kolumba, ko je videl tako naudušenje

— Zahvaljujem se v imenu naše vladarice za udanost njej, — zaklical je. — Nam se ni ničesa bati, dokler zvesto izpolnujemo svoje dolžnosti. Vsemogočni Bog nas ohrani, kateri da zmago naši zastavi. Razsidrajmo in pogumno se spustimo v odprto morje. — tja, kjer leži zlata bogata Indija! Naprej!

— Naprej! — ponovili so vsi in vse moštvo je hitelo na svoje mesto. Čez jedno uro je malo brodovje bilo na potu v odprto morje. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

— Kaj je bilijon? Jeden milijon milijonov imenujemo bilijon. Kako urno to besedo izgovorimo ali zapišemo, toda nihče bi v svojem življenju ne mogel šteti do bilijona. Le pomislimo. Človek v jedni minuti našteje do 160 ali 170, pa recimo, da ima kdo toliko gibčen jezik, da bi v minuti štel do 200. Naštel bi torej v jedni uri 12.000, v jednem dnevu 288.000 itd. Recimo, da bil prvi človek Adam začel šteti in bi vedno naprej in naprej štel do danes, — a do bilijona bi danes ne bil še naštel, kajti zato bi treba 9512 let, 34 dni, 5 ur in 40 minut.

Učen vrabec. Neki Mingôd v Nimesu na Francoskem ima jako učenega vrabca. L 1893 ga je vzel iz gnezda ter ga zaprl v kletko skupaj s ščinkovcem, liščkom in čižkom. Mladi vrabec pa se v kratkem nauči peti, kakor njegovi trije zaprti tovariši. Zraven ptičje kletke pa je Mingôd imel zaprta tudi ova murna, ki sta po svoji navadi cvrčala. Vrabec sedaj tudi vže murna posnema, in tako zna vže na štiri „instrumente“, le na svojega je pozabil.

Novice.

— Efektna loterija za Ljubljano. Po nasvetu g. župana Iv. Hribarja je občinski svet ljubljanski sklenil v svoji seji dne 14. t. m. prirediti v korist fondu za regulacijo ljubljanskega mesta efektno loterijo z 1.000.000 srečkami po kroni in z 2000 dobitki v skupni vrednosti 40.000 gld. Žrebanje bo dne 31. decembra 1897.

— Častnim občanom je občina Nemška Loka na Kočevskem imenovala drž. poslanca gosp. dež. sod. svetnika Fr. Višnikarja za zasluge, katere si je stekel za to občino.

— Podporo 400 gld. je država dovolila občini Palovše v kamniškem okraju za napravo vodovoda.

— Nagrobni spomenik ranjkemu nadučitelju J. Ribnikarju so včeraj odkrili v Dol. Logateu.

— Slamnikarski tečaji, ki so se pričeli minoli ponedeljek v Domžalah, se bodo vršili v nastopnem redu: Od dne 19. okt. do 29. novembra vsak ponedeljek, torek in sredo v Domžalah za občine Domžale, Dob, Jarše, Dragomelj, Ihan, Podrečje, Depaljas, Brezovica; vsak četrtek v Trzinu za občini Trzin in Rašica; vsak petek in soboto v Mengišu za občine Mengiš, Loka, Moste in Suhadole. Od dne 30. novembra do 10. januarja 1897 po dva dni v tednu v Radomljah za občine Radomlje in Volčji potok, v Šmarci za občini Šmarca in Homec, na Rovi za občino Rova. Od dne 11. januarja do 7. febr. 1897 po tri dni v tednu v Prevojah za občine Prevoje, Krtina in vas Prevalje, v Lukovici za občine Lukovica, Zlatopolje, Češnjice, Rafolče, Spodnje Koseze razun Prevalj. Od dne 8. febr. do 21. februarja v Kamniku za občine Kamnik, Podgorje, Mekine, Zgornji Tuhinj. Od dne 22. febr. do 10. marca v Moravčah za občine Moravče, Drtija, Velikavas in Peč. Od dne 11. do 28. marca 1897 v Dolskem za občine Dolsko in Dol. Od dne 29. marca do 14. aprila v Cerkljah za občine Cerklje, Lahoviče, Zalog. Od dne 15. do 28. aprila v Tunjicah za občini Tunjice in Stranje. Od dne 29. aprila do 5. maja bo drugi tečaj v Trzinu in istotako v Domžalah od 6. do konca maja 1897. K poduku v Domžalah je prišlo v ponedeljek toliko učencev, da niso mogli dobiti vsi prostora v prostorni učilnici. Sploh je zanimanje za te tečaje veliko in je upati, da bo strokovnjak g. Mat. Oberwalder s poučevanjem novih načinov v pletenju slame dosegel lepe uspehe. Posebno če se naši kmeti poprimejo tudi pridelovanja slame za pletenje, je upati, da se naše propadajoče slamarstvo zopet pouzdigne.

— Otvoritev slovenske šole družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Rupertu pri Velikovecu na Koroškem se bo slovesno vršila dne 25. t. m. s sledečim vspeedom: Ob 10 uri dop. slavnostna pridiga, po pridigi velika sv. maša z zahvalno pesmijo, po cerkvenem opraviu slavnostno zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda za Velikovec in okolico in potem banket s prosto zabavo, govori in petjem. Odpro se vrata novi učilnici, v kateri se bo sedaj zanemarjenim otrokom vcepiljal verski in narodni čut. Otvoritve te šole se veseli vsak rodoljub. Temu veselju pa da najlepše duška s tem, da o tej priliki prispe z malim deneskom naši to-li podpore potrebni šolski družbi.

— Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali dalje: g. Fr. Silvester iz nabiralnika pri g. Perharcu v Vipavi 2 gld. 71 kr.; g. Fr. Hrašovec, blagajnik izvenakademiške podružnice v Gradcu 135 gld. 90 kr.; moška podružnica v Celju 77 gld. 92 kr.; g. V. Legat v Celovcu 164 gld. 91 kr. katero svoto je nabral „Mir“ št. 6—12 t. l. za velikovsko šolo; sl. posojilnica v Logatecu 10 gld.; ženska podružnica v Trstu po gdč. Mil. Mankočevi 134 gld.; gospod Fr. Skul, učitelj v Tržiču 1 gld. 40 kr., nabranih v veseli družbi; g. Jak. Žebre, predsednik moške podružnice v Starem Trgu pri Ložu, k že prej poslani svoti 100 gld.; pokroviteljine še ostali dohodek krasne veselice, ki se je vršila dne 26. aprila, 3 gl. 20 kr.; iz nabiralnika pri čitalniškem predsedniku g. Fr. Pečetu 8 gld., pri g. Iv. Benčini 65 kr., skupaj 11 gld. 85 kr.; g. Mart. Simonič, posestnik v Vavpčji Vasi, 5 gld. v izogibo kazenske ovadbe, ker je po krivici razžalil pisarno g. notarja Štajerja v Metliki; g. Iovan Zotter, nadučitelj na Gomilskem 4 gld. 50 kr., katere je nabral povodom zborovanje „Savinjskega učiteljskega društva“ na Gomilskem in so zložili: gdč. Cimperšek 1 krono, č. g. župnik Škorjanec 1 krono, g. Sadnik 2 kroni, g. Vidic 1 krono, g. Farčnik 1 krono, g. Šijanec st. 1 krono in pošiljalec 1 krono; g. Val. Lapajne v Idriji nabranih v gostilni pri „kroni“ 1 gld. 20 kr.; sl. posojilnica v Ormožu 20 gld.; iz nabiralnika v gostilni pri g. Lacknerju v Črnomlju 3 gld.; šentklavška-frančiskanska ženska podružnica v Ljubljani po gospej dr. Gregoričevi 52 gld.; sl. kmetijska posojilnica ljub-

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šrekník.)

(Dalje.)

Štirinajsto poglavje.

Na širnem morju.

Vel je slab veter in brodovje se je počasi premikalo. Kolumb in brata Martin Alonz in Vincenc Pinson, ki sta zapovedovala „Pinti“ in „Nini“ napejali so vse sile, da bi pospešili hitrost ladij, a njih prizadevanja bila so zaman. Admiral se je s strahom oziral na vse strani, če se kje ne prikaže portugalsko brodovje.

— Brodovje! — zaklical je nakrat stražnik pri veliki jarboli.

— Za Boga, kje je? — zaklical je Kolumb.

Kolumb je bistro gledal na pokazano mu stran.

— To je neka trgovska ladija, — rekel je čez nekaj časa. — Kakor se kaže, ni portugalska. Čez nekaj časa se je tuja ladija k „Santi Marii“ toliko približala, da se je bilo mogoče pogovoriti.

Na njeni zastavi videl se je beneški lev sv. Marke.

Od kod? — zaklical je admiral.

— S Ferra.

— Kaj je novega!

— Mari vi niste admiral Kolumb?

— Sem.

— Varujte se, Portugalci nekaj slabega name ravajo! Tri vojne ladije s topovi in velikim številom ljudij v oklepih in čeladah vas zasleduje s Ferra in hočejo uničiti vaše brodovje.

Ladija se je oddalila in daljnih besed ni bilo več mogoče slišati.

— Mari mislite, gospod Kolumb, — rekel je Arana, — da kraljevska kastilska zastava tako malo pomenja za Portugalce, da se jo upajo napasti.

— Njih napada se ne bojim, — odgovoril je Kolumb, — a delali bi nam take težave, ki bi bile hujše od bitke. Najbolj se še bojim, da portugalske ladije s pretvezo, da varujejo pravice portugalskega kralja, pojdejo za nami in bodo nam potem odrekli slavo vseh odkritij. Zato je pa nam treba, da za vsako ceno ubežimo Portugalcem. Kolikor je mogoče moramo voziti daleč od Ferra in sicer naravnost proti zapadu.

Kolumb je hitro zapovedal, naj se premeni smer ladijam. Pokazalo se je, da se je vse zaklelo proti ladijam, da jim preprečijo pot na širno morje. Veter je slabo vlekel in ladije so se z razprostrtimi jadrji ustavile razmerno blizu obrežja.

Ko je nastopila noč, je potegnil močnejši veter, a brodovje se je vedno le počasi pomikalo v sredi mej Homero in Tenerifo.

Tako je prišla nedelja. Ko se je razsvetlilo, videl se je v daljavi otok Ferro, poslednji Kanarskih otokov. Kolumb je čutil prav tanotolovske muhe, kajti prišli so na najnevarnejši kraj, od koder jih lahko opazijo portugalske ladije.

Nemirno je hodil gori in doli po krovu, ko je pristopil k njemu Dijego de Arana.

Sami peklenski duhovi nas ženo v kremplje portugalskim spakam, — rekel je jezno poslednji in pokazal otok Ferro, ki se je vsak trenotek bolje videl.

— Kaj se hoče, Dijego? — zmajal je z ramami Kolumb. — Proti pomankanju vetra na morju ni druge pomoči, kakor čakati, da pride veter.

— A zakaj se mu približujemo temu prekletemu Ferru.

— To je prirodni zakon. Če ni vetra, se vsi predmeti malo po malem približujejo obrežju in tudi mi smo podvrženi temu prirodnemu zakonu. Nam ne ostaja drugega, da nakrat smuknemo mimo Portugalcev, ne da bi nas opazili!

In Kolumb se je ustavil na mostiču in dal povelje.

— Pozor! Vrhnja jadra snemite.

Mornarji so hitro izpolnili dano jim povelje. Sneli so vrhnja jadra, da bi se ladija manje opazila in pustili samo kliver, ki se je jedva razločil v taki daljavi od brega.

Kolumb je pa poleg tega še ukazal jednemu mornarju, naj zleze na jarbolo in ogleda okrog vse obzorje. Ko je to mornar naznanil, da na obzorju ni opazil ničesa sumljivega, je Kolumb svobodneje izdihnil.

— Zahvaljena bodi Presveta Devica! — zaklical je. Portugalci gotovo ne vedo, da smo tako blizu in posrečilo se bode nam, da se splazimo mimo njih, ne da bi nas opazili. Da bi le kmalu minola brezvetrenost!

Kakor v odgovor na to, je lahek veterček z vzhoda malo zazibal morsko gladino. Kliver (jadro na sprednjem koncu) se je napel in „Santa Maria“ se je znatno premaknila.

— Veter, veter! — so veselo zaklicali vsi.

Kolumb je brez odlaganja ukazal zopet razobe-
siti vsa jadra in obrniti „Santo Mario“ proti severo-
zapadu. „Pinta“ in „Nina“ sta se obrnili za admiral-
sko ladijo. Otok Ferra se je vedno manje videl in
kmalu je bilo videti le majhen oblaček na obzorju. Na-
posled je popolnoma zginil. Kolumb je z olajšanim
vzdihom pogledal po brezmejnem morju in zatopil se
v misli o tem, kaj ga čaka onastran te morske pu-
ščave. Močni glasovi so admiralu kmalu vzdramili iz
zamišljenosti.

Pogledal je na bak in opazil, da je na krovu
skupina mornarjev, ki obupno steguje roke na to
stran, kjer je Ferro.

— Sedaj, — zatulil je jeden, — zginila je naša
poslednja zveza s svetom.

— Z Bogom, domovina, žena, otroci in sorodniki!...

— Nikdar več ne vidimo domovine, — trdili so drugi.

Dano znamenje, — da morajo vsi mornarji zbrati se na krovu, — je pretrgalo njih daljše tožbe in obupovanja.

Moštvo, vajeno discipline, se je takoj pokorilo,

Z zatajeno vznemirljivostjo stali so mornarji pred tem, katerega so smatrali za krivca gotove pogube. Kolumb jih je nekaj časa bistro gledal, potem je pa spregovoril:

— Meni je jako žalostno, poslušati vaše stokanje in toževanje. Razumem vaša čuvstva, cenim je in jih ne obsojam, a slednjemu človeku dal je Bog razen srca tudi razum, katerega mora poslušati. Ostavili smo domače obrežje z namenom, da pod zastavo sv. Jakoba razsvetljino z lučjo svete vere nove dežele in obogatimo svojo domovino z novimi pokrajinami. Zato pa moramo le hvaliti Boga, da je nam poslal ugoden veter, kateri nas požene daleč od Ferra, in od izdajalskih Portugalcev. Ta milost božja obeta sijajni uspeh našemu podjetju. Če ostanemo zvesti svojemu smotru, nas ne zadene nobena nesreča. Popustite vaše malodušno toževanje; vi veste, da jaz ne potujem na slepo srečo, temveč je smoter našega potovanja — zemlja katajska. Kristijanski potovalci so že večkrat bili v nji, kaj se še bojite? Naše potovanje odločuje se od prejšnjih samo po tem, da mi potujemo na zapad, v tem, ko so vsi potovali na vzhod, ker je pa zemlja okrogla, pa tako potovanje ni le mogoče, temveč je tudi lažje, kakor potovanje po suhem. Po mojih računih pridemo že v tridesetih dneh do indijskih bregov. Zakaj obupavate, stokate in žalujete? ... Spomnite se revščine in pomankanja, v katerem ste dosedaj živeli! ... Sedaj se pa ponuja vam priložnost, da si pridobite slavo in brezskrbno bodočnost. V Indiji je obilo zlata in dragih kamenov in vse to bode naše. Poleg tega sta kralj in kraljica podelila mi naslov podkralja vseh odkritih dežel, če mi bode zvesto služili in brez ugovora se pokorili mojim ukazom, jaz ne bodem skop z nagradami ter kralj in kraljica gotovo pritrdita temu, kar bodem predlagal. Kar je pa več vredno kot vse svetno bogastvo, je pa to, da imamo priložnost, za katero se nam lahko zavida, da ponesemo luč svete vere Kristusove mej pagane. Ni li nam trdno upati na milost Gospodovo?!

In Kolumb se je odkril ter ponižno prekrižal se.

— Živio, gospod admiral, — klicali so mornarji.

— Mi vam popolnoma zaupamo, peljite nas, kamor hočete.

Če tudi so bili mornarji naudušeni, vendar je Kolumb čutil, da ta pogum ne bode dolgo trajal, kajti ljudje so le temu verjeli, kar so si sami narisali in niso mogli popolnoma razumeti ideje njegove. Zato

je sklenil admiral vse storiti, da je pomiri. Stopivši na mostič je z znamenjem poklical k sebi poveljnika drugih ladij in šel z njima v svojo kajuto.

— Z današnjega dne, — rekel je, — imamo resno nalogo. Večkrat se bode nam boriti z upiranjem naših podrejecev, kajti kar je za nas brezdvomna resnica, to so zanje prazne sanjarije in domišljije. Ravnati moramo z njimi kakor z nepokornimi, neumnimi otroki in uporabljati vsa sredstva, da jih vzdržimo v pokorščini. Jaz bi smatral za potrebno, da sedaj vodimo dvojni račun o dovršeni poti, jeden popolnoma točen, bodi namenjen za to, da ga predložimo njiju veličanstvoma; drugi, ki bodi vsakemu na razpogled, naj pa ne navaja pravega števila milj, katere smo prešli, temveč manjše. Ste me li razumela, gospoda?

— Popolnoma sva vas razumela in se le čudiva previdnosti vaši, gospod admiral! — rekel je Martin Alonz. — Ljudje se že sedaj upirajo, a kaj bode še?

— Bodita prijazna z njimi, — nadaljeval je Kolumb, — pomirjujta jih z obljubami slave in bogastva v bodočnosti in še le, kadar ne bodo pomagala nobena prepričanja in prigovarjanja, se poslužita ostrosti, da ne zgubita svoje oblasti. Poleg tega zahtevam od vaju, ko bi se naše ladije razkropile, da se vsekako nadaljuje pot na zapad. V daljavi sedemsto milj mora se pokazati suha zemlja, in slednja ladija mora na tej poti vsako noč stati na s kompasom določeni smeri, in če treba, celo zasidrati. Sedaj so vama znane moje odredbe in nadejam se, da bodeta pospeševala moje načrte.

— Seveda, gospod admiral, — odgovoril je Pinson.

— Torej, z Bogom! Odpravita se na svoji ladiji in porabita ugoden veter!...

Majhno Kolumbovo brodovje šlo je vedno proti zapadu. Žalost mornarjev, ki se je bila pokazala, ko so videli sprva le morje na vse strani, se je sedaj, kakor se je kazalo, popolnoma podela. Morje je bilo mirno in vedno ugodni veter bil je mornarjem po godu. Tako je šlo do 11. septembra. Ta dan je jedva solnce izšlo in pozlatilo morsko ravan s svojimi žarki, ko je nakrat pri veliki jarboli na „Santi Marii“ se zaslišal glas: „Čuvajte!“ Mornarji so hiteli na krov, da izvedo, kaj je.

— Tam, tam! — zakričala je dvanajstorica glasov, in kazala na jedno točko morja, kjer se je iz vode vzdigovala neka stvar z dvema odrastkoma na straneh.

— Morski zmaj! To je morski zmaj! — zakričali so nekateri mornarji. — Pomolil je svojo glavo iz morja, in pogledal, kako se predrzne motiti njegov mir.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, — zaklical je jeden mornar, — on pade po nas in nas zaduši s svojim peklenskim dihanjem.

— Neurano blebetanje! — zaklical je Peter Laroka. Tvoj zmaj s strupenim dihanjem in peklen-skim žrelom ni družega, kakor jarbole razbite ladije! Vidno je torej, da semkaj zahajajo portugalske la-dije...

— Saj ima Peter vendar le prav, — reklo je tudi več mornarjev, — to je le vrh jarbole.

Pomirjeni mornarji so se razšli in ladija je na-daljevala svojo pot. Pokoreč se ugodnemu vetru, so se lahke Kolumbove ladije premikale vedno dalje na zapad. Bili so že kacic 300 milj od Ferra, kar je Ko-lumb opazil v svoje začudenje, da ladije gredo bolje proti jugu, če tudi je krmar na videz točno držal se smeri na zapad.

Vznemirjen zaradi tega, šel je na mostič, da se je prepričal, če je to res, kar je opazil.

Pri admiralu bil je Dijego, ki ga ni zapustil ni za korak.

Kolumb je z bistrim pogledom ozrl se po morju. Nakrat je prijel svojega tovariša za roko in pokazal mu v daljavo.

— Kaj vidite tamkaj, gospod Dijego, — rekel mu je vznemirjen admiral.

Arana je jel skrbno gledati na pokazano mesto.

— Čuda, zares čuda! — zaklical je naposled.

— Kaj se vam zdi čudno?

— Tam le, oni pasovi na vodi, je bil odgovor.

— Vi je torej tudi vidite?

— Seveda. Morska površina je mirna, a ti pa-sovi se tako lepo vidijo; prav kakor bi se dvigali od brega v gotovo stran.

— Vi imate prav, Dijego! Sedaj ni dvojbe, da so morski tokovi, a žal, da za nas neprijetni. Teko od zapada na vzhod nasproti naši smeri in utegnejo jako zadržavati našo pot...

— To je jako žalostno, — opomnil je Arana.

— Da jako žalostno, a ob enem je pa vprašanje, če ti toki niso napovedovalci bližine suhe zemlje. Poglejte na ona tokova; mari ni prav tako, kakor bi jih bil nedavno razdelil kak otok.

— To je lahko mogoče, gospod Krištof, — pri-trdil je Arana.

— Vsekako, — opomnil je Kolumb, — moramo povedati mornarjem, kaj sva opazila, da nekoliko vzpodbudim njih pogum in zabranim, da ne bodo v tem videli pojma nevarnih peklenških sil.

Mornarji so Kolumba poslušali vendar le s topim molčanjem. Prvi časi upanja so tedaj bili zginili in njih srca je trla žalost po domovini in strah pred prihodnjostjo. Ta obupnost mornarjev je še bolje vzpodbudila Kolumbova odločnost. Navadil se je, da je slednjo noč nekajkrat vstal ter opazoval veter in vreme in strogo pazil, na katero stran vozi ladija.

(Dalje sledi.)

Novice.

— Pri včerajšnji dopolnilni deželnozborski vo-litvi je bil izvoljen z 44 glasovi g. Višnikar, proti 34 gla-sovi, katere je dobil konservativni kandidat g. Merhar.

— Deželni šolski svet je v svoji zadnji seji sklenil z ozirom na resolucijo krajskega deželnega zbora, sklenjeno na predlog posl. Hribarja, da se slovenščina uvede kot obligatni predmet za vse učence na vseh srednjih šolah na Kranjskem.

— Nagrobni spomenik so odkrili v Dol. Logatu dne 22. t. m. pokojnemu nadučitelju Vojtehu Ribnikarju. Zbralo se je 35 tovarišev in tovaršic. Nagrobni govor je imel gosp. nadučitelj in predsednik zaveze slov. učiteljskih društev Luka Jelenec. — Včeraj so slovesno odkrili na ljubljanskem pokopališču nagrobni spomenik pokojnemu Andreju Praprotniku. Ob 10. uri je bila sv. maša v cerkvi sv. Krištofa. Po maši pa odkritje spomenika. Ob grobu je govoril učitelj E. Gangl.

— **Otvoritev velikovške šole.** Koroška in z njo cela Slovenska je praznovala v nedeljo dne 25. oktobra prelepo slo-vesnost otvoritve narodne šole v Št. Rupertu v predmestju Ve-likovca. K pomenljivi slavnosti je došlo mnogo rodoljubov od daleč in blizu. Mnogoštevilno je bil zbran priprost narod iz Koroške. Zastopane so bile tudi druge slovenske pokrajine. Družbo sv. Cirila in Metoda, ki je zgradila šolo, so zastopali gg. drž. poslanec Ant. Koblar, kanonik in dež. poslanec Andr. Kalan in občinski svetnik Oroslov Dolenec; udeležil se je slav-nosti iz Ljubljane tudi deželni odbornik g. dr. Iv. Tavčar s soprogo. Grom topičev je pozdravljal došlece. Nova stavba je bila v zastavah. V natlačeno polni šentruperski cerkvi je raz-lagal slavnostni govornik preč. g. Val. Podgore, velikovski rojak, nalogo prave in dobre šole, kakoršna bo „Narodna šola“. Po veliki sv. maši je bilo slavnostno zborovanje veli-kovške podružnice, slavnostni govor je imel preč. gosp. Mat. Ražun, ki je poudarjal pomen narodnosne ideje in naglašal, da si vera in narodnost nista nikdar nasprotni. Drž. posl. g. Koblar je po jedrnatem govoru imenom družbe sv. Cirila in Metoda izročil ključce čč. šolskim sestram, ki bodo upravljale šolo. Ko je govoril še predsednik slavnostnega odbora g. Legat in se je odposlala udanostna izjava presvetlemu cesarju, bla-slovil je velikovski dekan preč. gosp. Wieser novo stavbo. Pri slavnostnem obedu, ki se je na to vršil v Velikoven, bilo je veliko lepih in naudušenih napitnic. Župnik št. ruperški preč. g. kanonik Treiber, duša završenega podjetja, je napil presv. cesarju. Andr. Kalan in dr. Iv. Tavčar sta napila koroškim Slovincem. Gospa dr. Tavčarjeva je prodajala mej goste sla-ščice in skupila za družbo sv. Cirila in Metoda nad 77 gld. Naudušenost za narodno stvar, ki se je videla pri tej slav-nosti, da upati na boljše čase tužne Koroške. — Krasna 2 nadstropna stavba, s podobama sv. Cirila in Metoda in napisom „Narodna šola“ na pročelju močno bode v oči narodne na-sprotnike. Letos se otvori prvi razred, za katerega se je že oglasilo do 72 učencev in učenk. Dal Bog, da bi šola dosegla zaželene uspehe. — Fanatični nasprotniki, ki so se v dan slavnosti poskrili, so dali duška svoji nevolji nad narodno šolo v noči od 26. na 27. t. m. s tem, da so pobili okna. Upati je, da doslej neznani suroveži pridejo pravici v roke.

— **Kmetški shod** je bil dne 25. okt. t. l. v To-mišlju. Govorila sta na shodu gg. ravnatelj c. kr. kmetijske družbe Gustav Pirc in posestnik M. Peruzzi iz Lip. Govornika sta poljudno pojasnjevala, kako si more Barjan z umetnim gnojilom močvirne svoji njive rodovitneje narediti. Mnogošte-vilno zbrani kmetje so pazno poslušali govornika in g. Peruzzi je v prepričevalno predočitvijo lepih uspehov, katere je že do-segel z umetnimi gnojili na svojem posestvu, poslušalce zelo vnel za rabo umetnih gnojil.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Štirinajsto poglavje.

Na širnem morju.

(Dalje.)

Tako je bilo 13. in 14. septembra. Prisedši iz svoje kajute, je Kolumb pogledal na krov. Povsod je vladala globoka tišina. Samo pilat, krmar in stražitelji so čuli, drugi mornarji so spali. „Santa Maria“ plula je vedno dalje; veter je igral z jadrinami in voda je pluskala ob strani ladije.

Ko je nekaj časa hodil gori in doli, je admiral šel najedenkrat k jadrom; zdelo se mu je, da ladija se ne drži dobro smeri, katero je on zaukazal.

In res ni se motil.

Dosti je bilo jednega samega pogleda, da se je prepričal, da „Santa Maria“ gre po črti vspeoredni z evropskim obrežjem.

— Ti se ne držiš prave smeri? — rekel je strogo Kolumb, porinil od sebe krmarja in sam prijel za krmilo.

— Oprostite, gospod admiral, — izpregovoril je tiho krmar.

— Tebe vleče na zemljo? Želja, da bi se vrnil, zapeljala te je do tega. — Ti bi si moral misliti, da uspešno potovanje več koristi tebi in drugi družini, kakor pa sramoten povrat z ničem. Pojdi takoj in pokliči semkaj Petra Laroka. On zameni tebe, kajti ti ne moreš biti več krmar.

Okarani mornar je hitro odšel in Kolumb je z lahkim obratom krmila „Santo Mario“ kmalu pripravil v pravo smer.

Čez jedno minuto je prišel na krmilo Peter.

— Stopi h krmilu, — rekel je admiral, — in strogo drži smer! Tvoj prednik je bil malomaren krmar in je „Santo Mario“ obračal proti Španiji.

— Gospod admiral, se name more zanašati, — odgovoril je Peter.

Prepričan, da bode Peter držal svojo besedo, je Kolumb šel h kompasu in jel skrbno opazovati njegovo iglo. Neki čudni nemir se ga je polotil. Obrnil je oči k nebu in pogledal na polarno zvezdo, to prijateljico mornarjev, po tem je zopet pogledal na kompas in začudeno pomajal z glavo.

— Kako je to pojmiti? Kako razjasniti? šepetal je.

Postal je admiral še nekaj minut, potem je pa šel na mostič in ondu poveril kompas.

— Ti pojavi! — godrnjal je. — Kakor uganka prirode se mu stavi na potu. Kaj bode z mano, ako mi vzame nebo jedinega zanesljivega spremljevalca v tej puščavi.

— O, ti nepremična zvezda! Kaj naj porečem ljudem, ko opazijo, da si se razšla s kompasom. Kje je ključ tej uganki. Od kod prihaja ta odklon proti severozapadu za pet ali šest stopinj?!

Dolgo je Kolumb še gledal na nebo in še le ob zori je odšel v svojo kajuto, da nekaj ur počiva. Pa kmalu se je prebudil; nategoval je radovedno svoje misli, da bi odkril vzrok odklona magnetne igle.

— Brez vsake dvombe kaže, — razsojal je, ko se je oblačil, — da se polarna zvezda premika. Bodo mi pa li to verjeli ljudje? Rekli bodo, da od pamti-veka smatrajo polarno zvezdo za nepremično ne le mornarji, temveč tudi učenjaki. Od kod torej taka premena v prirodi?

Kolumb se je zopet zamislil. Njegov duh se ni mogel pomiriti, dokler ne najde pojasnila tej uganki.

— Prav kakor bi bil prišel na drugi svet — godrnjal je, — v katerem so neznane sile premenile vse prirodne zakone. Sedaj je vprašanje, naj li jaz to moštvo povem ali ne? ... Ne! — zaklical je odločno. — Bolje je, da ohranim svoje odkritje tajno, dokler mi novo opazovanje ne pojasni stvari.

Prisedši do tacega sklepa, je Kolumb se nekoliko pomiril, in šel je na mostič, da nadzoruje službo moštva. Nevoljen je zopet se povrnil v svojo kajuto, da izračuna pot, katero so prešli minolo noč. Kmalu je prišel k njemu Arana. Opazivši, da Dijego ravno tako pogleduje, kakor bi hotel nekaj vprašati, je Kolumb hotel ga potolažiti.

— Da, Dijego! — zaklical je, — prešli smo že znatno daljavo, a vendar ne toliko, kolikor bi bili mogli. Po noči sem nekaj žalostnega zasledil. Malomarnost jednega krmarja je kriva, da je ladija precej dolgo šla vspeoredno z evropskim obrežjem.

— Pa vendar koliko smo prešli včeraj?

— Vsega 33 milj, a moštvo se je povedalo, da 29; treba je posluževati se tega poniževalnega sredstva, da se ljudje zastonj ne begajo.

Kolumb je vstal s svojega mesta, da pokaže Dijegu pot, katero so prehodili, na zemljevidu, a tu je pogledal na kompas, ki je bil poleg zemljevida in s strahom zagledal, da se je igla še dalje odklonila proti zapadu.

Arano je opazil njegovo vznemirjenost.

— Vas nekaj vznemirja, gospod Krištof, — rekel je s sočuvstvom.

— Oh, gospod Dijego, — odgovoril je Kolumb vzdihnivši — dosega našega smotra postaja vedno težavnejša z vsako miljo. Jediní zanesljivi voditelj mornarja, kompas, vidno zgublja sile svoje, a izakega vzroka?

— Je li to mogoče, gospod Kolumb? — zaklical je začudeno Dijego. — Zares znaten odklon! Kako si pa vi pojasnujete ta odklon, gospod Krištof?

— Dosedaj še nisem našel nobenega pojasnila,

— odgovoril je vznemirjen Kolumb, — in to me straši. Kaj bode, če moštvo izve o tem odklonu.

Kolumbove besede so jako vznemirile Dijega.

— Prav imate, — odgovoril je, — ljudje takoj prorokujejo vsakeršne nesreče. Mari bi jih ne mogli prepričati, da je odklon igle proti zapadu, že migljaj od zgoraj, da naj na to stran nadaljujemo pot?

— S takim objasnjenjem se najbrž ne bodo dali pomiriti.

— Kaj mislite sedaj storiti, — vprašal je vznemirjeno Arana.

— Potrpežljivo moramo počakati daljših pojavov. Če bode odklonenje naraščalo, tedaj Vsemogočni gotovo razsvetli nam um!...

Dan je hitro minol mej vednim opazovanjem kompasa. Kolumb je težko pričakoval, da se pokaže polarna zvezda, da bode videl, kako stoji v razmeri z lego magnetne igle. Naposled je prišel večer in Kolumb se je prepričal, da se magnetna igla vedno bolje odklanja, čim dalje se peljejo proti zapadu.

— Ta vedni odklon magnetne igle, — opomnil je Dijegu, — zdi se mi, da je v zvezi z nekim premikanjem polarne zvezde, katero se pa dosedaj še ni opazila.

— Blagoslovljena bodi, Presveta Marija Devica! — zaklical je vesel Dijego. — Vi ste odkrili veliko stvar, katera bode obrzudala strah moštva.

— A vi pozabljate, gospod Dijego, da se človek trdno, drži vkoreninjenega mu prepričanja. Mornarji so tako trdno prepričani, da se polarna zvezda ne premiče, kakor bi bila to evangelijska resnica.

— Mari mi sedaj nismo v novem svetu, in v novem svetu se naravno nahajajo novi pojavi — opomnil je Dijego.

— Vi imate prav, a vendar tukaj ne pojde brez borbe s starimi predsodki, — in ta borba ne bode le kaka šala!...

Kakor v potrjenje Kolumbovih besed zaslišala sta strašen krik mornarjev.

— Slišite ta krik, Dijego? — vprašal je Kolumb. — Borba se začneja. Bog daj nam zmago!

Obrnil je oči proti nebu in pobožno se prekrižal, potem je pa zbral vso svojo hladnokrvnost in čakal približajočo se kričečo tolpo.

S svojega visokega mostiča je admiral jasno razložil vznemirjene krmarje obkoljene z nič manje vznemirjenimi mornarji, in slišal je sredi teh glasov glas zvestega Petra, ki si je prizadeval pomiriti tovariše.

— Kaj se je zgodilo? — vprašal je mirno, ko so mornarji prišli bližje. — Kaj ste se zbrali? Se li morda že vidi obrežje?

— Obrežje! Kako neki! — zaklical je jeden najbolje vznemirjenih mornarjev.

— Magnetne igle so se spridile! — pristavil je drugi. — To je slabo!...

— Mi nikdar ne pridemo do nobene zemlje in ostanemo brez kažipota v sredi morja!...

— Vrnite se nazaj, vrnite, gospod admiral!...

— Ukažite se povrniti ladijam, predno ne pridemo v pekel, katerega vročina je že nam spridila kompas!...

— Nikar ne govorite neumnosti! — zaklical je Kolumb resno in zapovedujoče, in se pogumno postavil.

— Vi hočete iti dalje, ne ozirajoč se na svarilo prirode? — vprašal je z grozečim glasom jeden mornarjev, ki je bil očevidno voditelj tolpe. — A če mi ne bomo ubogali? — pristavil je hujskajoče.

— Tedaj vas doleti huda kazen kakor puntarje!

Odločne besede Kolumbove niso ostale brez vpliva.

Tolpa se je umaknila in jela posvetovati se mej seboj. V kratkem so stopili narazen in Peter je kot pooblaščenec nizko se klanjajoč stopil k admiralu.

— Oprostite nam, gospod admiral, — rekel je, — naše nedostojno vedenje. — Toda človek ne izbira besed, kadar je prestrašen. Zatorej ne obsojajte nas, temveč pojasnite nam, kaj pomenja toli vznemirjajoči odklon magnetne igle?

— To je pametna beseda in jaz sem vselej pripravljen odgovarjati na stvarna vprašanja. Pridite bližje.

Povelje se je hitro izpolnilo in Kolumb je začel.

— Vi se ne motite. Že nekaj ur opazujem, da se magnetna igla odklanja k zapadu. Ta odklon je sprva še mene malo vznemiril, kar rad priznavam, a Bog mi je pomagal najti priprosto in pravilno pojasnitev. Mi vemo, da se vsa nebeška telesa bolje ali manje pravilno gibljejo. Samo polarna zvezda in zvezde, ki so blizu nje, delale so v tem oziru neko izjemo, če tudi so mnogi že domnevali, da se tudi premiče po nebu. Sedaj se to mnenje more smatrati za dokazano istino. Odklon magnetne igle ne kaže, da je igla spridena, temveč da se polarna zvezda premiče, in sicer premiče v isto smer, kakor se premičejo vse zvezde, namreč proti vzhodu.

Mornarji so molče poslušali pojasnila Kolumbova. Če tudi je v teh glavah vladalo trdno prepričanje, da je polarna zvezda središče nebeškega oboka, a so vendar še visoko cenili razumnost in znanje svojega admirala, da bi dvomili v resničnost njegovih pojasnil. Vznemirjeni duhovi so se pomirili. Samo nekateri mornarji so semtertja pogledovali na nebo, kakor bi hoteli z očmi vloviti premikanje polarne zvezde.

Kolumb je z obrazov mornarjev jasno spoznal, kaka čustva jih obhajajo, in zadovoljno se je nasmehljal. Čutil je svojo zmago in hvalil je v mislih Boga, ki ga je razsvetlil v pravem trenutku.

— Če je tako, da odklon magnetne igle kaže le premikanje polarne zvezde, kam pa sedaj kaže igla?

— zaklical je nekdo iz mornarjev.

— Tako je, gospod admiral, Jože ima prav, —

pritrčila je tolpa, — kako bomo pa sedaj uravnali vožnjo po morju, ako se tečaj nekam premiče?

Kolumb je bil jeden trenotek v zadregi. To je bil kritičen trenotek, ki bi se bil utegnil neugodno končati za admirala.

Kolumb je pa le nekaj sekund čakal, potem je pa ponosno povzdignil glavo in ostro pogledal po tolpi,

— Pravi, nepremakljivi tečaj je nevidna točka, ki leži v tej smeri, kakor kaže magnetna igla, — rekel je z močnim glasom.

— Nevidna točka? — ponovili so mornarji nerazumevši ga in zmajali z glavami.

— Da nevidna in nepremakljiva točka, okrog katere se premičejo vse zvezde, ne izvzemši polarne zvezde. Da to dokažemo, naznačimo to minoto stališče polarne zvezde in začnimo zaznamovati njen odklon.

— Gospod admiral, — zaklical je Peter, — oprostite našo nevednost in malodušnost! Presrečno se zahvaljujemo za vašo pojasnila in bomo zaznamovali vašo opazovanja.

— Dobro, — odgovoril je Kolumb, — sedaj pa pojdite na svoja mesta, dragi moji!

S temi besedami je Kolumb odpustil mornarje in z Dijegom odšel v svojo kajuto.

Mornarji so se vidno popolnoma pomirili. Le semtrtja so se na krovu sešle male skupine, ki so se pogovarjale o čudovitem pojavu, a so se kmalu razšle.

Zjutraj so vsi z nepotrpežljivostjo čakali uspeha skupnega posvetovanja poveljnikov, kajti vedeli so, da so na „Pinti“ in „Nini“ bili tudi jako vznemirjeni zaradi odklona magnetne igle.

Kmalu sta prišla brata Pinsona na „Santo Mario“. Mornarji so z velikim zanimanjem gledali, kako je Kolumb, zbravši vse svoje matematične in zvezdoznanske instrumente odšel ž njima na mostič. Sprva sta Pinsona nezaupljivo poslušala pojasnila Kolumbova, a kmalu sta se prepričala, da delovanje magnetne igle ni prenehalo, če tudi se vedno odklanja proti zapadu, kajti vzrok temu odklonu je pripisovati jedino premikanju polarne zvezde.

— Sedaj, vidita, gospoda, kako je stvar. — Očividno ni nobenega uzroka bati se, da se je kompas pokvaril. Nadejam se, da storita vse, da pomirita vznemirjene duhove vajinih ljudi.

Brata Pinsona sta s pokornim spoštovanjem gledala svojega admirala, ki ima toliko znanje. Vsi njiju dvomi so se razpršili in šla sta na svoji ladiji z novim pogumom in lahko pomirila in osrčila svoje mornarje.

(Dalje sledi.)

Novice.

— »Glasbene Matice« novi dom v Vegovih ulicah je slovesno blagoslovil preč. g. frančiškanski župnik P. Hugolin

Sattner o navzočnosti društvenega odbora in učiteljskega zbora minolo nedeljo dne 1. novembra ob 1/2 12. uri dopoludne. Predsednik g. Fr. Ravnihar je imel lep nagovor. Redni pouk v novem poslopju se je pričel minoli torek. Solo obiskuje sedaj 242 gojencev. Večja slovesnost ob otvoritvi novega doma se za to sedaj ni priredila, ker „Glasbena Matica“ itak prihodnje leto slovesno praznuje 25letnico svojega obstanka in se bo tem povodom tudi praznovala otvoritev lastnega doma.

— Velikovška »Narodna šola.« Da je bila ta šola potrebna, kaže to, da se je za prvi razred oglasilo 80 otrok. — Uredništvo „Mira“ je razpisalo nagrado 30 kron za onega ki more priti na sled zločincem, ki so pobili okna. — Tudi se izda v posebni knjižici poročilo o slavnostih povodom otvoritve te šole. Naročila že sedaj sprejema uredništvo „Mira“.

— Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali dalje: Na Slančevem večeru v Drvarnici v Črnomlju se je nabralo 8 gld.; podružnica v Veliki Pirešici 6 gl. 30 kr.; g. Ivan Šalpa v Sturiji iz nabiralnika 3 gld.; g. F. Špilar v Št. Petru na Pivki je nabral na praznik sv. Cirila in Metoda 4 gld. 34 kr., in sicer so darovali: gg. P. Bohinjec, ekspozit v Trnju, 80 kr., nadučitelj S. Punčuh 50 kr., Fr. Verbič, učitelj v Slavini, 50 kr., žel. uradnik Kar. Gabriel 50 kr., And. Lavrenčič 50 kr., pošiljatelj 50 kr. in več prijateljev šole 1 gld. 4 kr.; rodoljuben svečenik se je prostovoljno zavezal, odtrgati za našo družbo od svoje plače po 5 gl. na mesec. Ljubljanski šentpeterski podružnici (ženska in moška) čisti dohodek od lepe veselice dne 5 jul. v znesku 400 gld.; podružnica v Novem mestu po blagajniku g. Iv. Škerlju kot letni donesek in po nabiralnikih nabrano svoto 100 gld.; izvenakademična podružnica v Gradcu po g. blagajniku Fr. Hrašovcu 43 gld. 50 kr.; sl. uredništvo „Slovenca“ v Ljubljani zbirko 17 gld. 15 kr.; — šentjakobsko-trnovska moška podružnica v Ljubljani vkupe 105 gld. in sicer znaša: Ciril-Metodov dar 32 gld. 20 kr., dali so gg. And. Kalan in Iv. Vrhovnik po 5 gld., I. Gnezda 2 gld., dr. Fr. Lampe, kanonik I. Rozman, dr. A. Karlin, dr. I. Lesar, A. Ž. Drag, Žagar, dr. J. Debevec, J. Oblak, Jern. Bahovec, Jos. Pichler, Fr. Trtnik, Jos. Vidmar, dr. I. Žitnik, dr. J. Krek, A. Stroj, dr. Fr. Ušeničnik, Iv. Vrančič, Fr. Ferjančič po 1 gld.; R. Merčun, A. Zorec, A. Zorman, Fr. Zorman po 50 kr. in M. Mihelič 20 kr.; letnina znaša 41 gld., podpornina 24 gld. 65 kr.; trnovski Mohorjani po g. F. Ferjančiču 2 gl. 70 kr. in iz nabiralnika v trnovskem župnišču 4 gld. 45 kr.; ormoška ženska podružnica 39 gld. 15 kr.; podružnica v Braslovčah 17 gld. 33 kr.; po A. Aškercu v Škalah pri Velenju dne 22. jul. na pastoralni konferenci zbrani duhovniki dekanije škalske so zložili za velikovško šolo 23 gld., mej njimi je podaril č. gosp. Kunej, župnik ponkovski 10 gld.; č. g. Mat. Ražun, stolni kapelan v Celovcu, je poslal zbirko 187 gld. 50 kr., in sicer so poklonili gg. blagoslovci celovski mesto venca na gomilo And. Einšpielerja 100 gld., sl. posojilno in hranilno društvo v Celovcu je dalo 50 gld. in podružnica celovška je zložila 37 gld. 50 kr.; sl. notranjska posojilnica v Postojini 10 gld.; na novi maši č. g. Iv. Baloha v Ljubljani je nab. ala gld. Lojz. Medičeva 15 gld. 11 kr. in 10 cts. z geslom: „Ljubezen dvojno vsak naj tesno druži, Bogu in domovini zvesto služi; To bodi vsakomur uzor največji!“ Po g. Jos. Žirovniku v Gorjah udnine od bledske podružnice 32 gld., iz nabiralnikov pri gg.: Peternele 2 gld. 27 kr., F. Sekovaniču 1 gld. 14 kr., Petranu 87 kr., A. Vrhuncu 2 gld. 26 kr.; v Vintgarju 1 gld. 5 kr., g. prof. Rutar 50 kr., skupaj 40 gld. 9 kr.; podružnica na Greti 32 gld. 20 kr.; iz nabiralnika pivške podružnice 2 gl. 84 kr.; podružnica v Žužemperku po blagajniku g. H. Povšetu 55 gl. 23 1/2 kr.; gospa A. Zarnikova 14 gld., katere je nabrala na novi maši č. g. J. Smukavca v Srednji Vasi v Bohinju; ženska podružnica v Škofji Loki po gld. M. Klunovi 23 gld.; podružnica v Selcih po g. Šliberju 18 gld. 20 kr.; G. E. P.

letino so pa letos imeli na Spanskem. Ondu je bilo suho leto in je grozdje vsled tega jako dobro dozorelo.

— **Privažanje ameriškega sadja v Nemčijo.** Evropskem sadjarstvu preti velika nevarnost od ameriške konkurence. Te dni je v Hamburg pripeljal parnik iz Amerike 240 železniških vagonov. V Berlinu se ameriško sadje prodaja sto kilo po 5 do 10 gld, domače sadje pa po 20 gld.

— **Na zadnji mesečni semenj v Ljubljani** se j prignalo 525 konj in volov, 662 krav in 76 telet, skupaj 1263 glav. Kupčija je bila srednja, najbolja za hrvaške „buše“.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Petnajsto poglavje.

Oznanjevalci novega sveta.

Prepričevalni govor Krištofa Kolumba in njegova iznajdljivost glede odklona magnetne igle, sta obnovila omajano zaupanje mornarjev in ladije šle so dalje proti zapadu. Kmalu so prišli v pas pasatnih vetrov, ki vedno vlečejo proti zapadu, kar je jako olajševalo vožnjo. Jednakosmerni veter je hitro gnal ladije proti zapadu in večkrat po cele dni ni bilo potrebno nič premeniti jader. Zrak je bil topel in prijeten ter je spominjal na andulužiško pomlad, — da bi bila iluzija popolna, mankalo je samo slavcev.

Tako je šlo do 14. dne oktobra. Prišla je noč pred 15. dnem tega meseca. Kolumb in Dijego sta veselo hodila po krovu in se živo razgovarjala o svojcih, ki sta jih pustila doma.

— Ravno to nebo, ki se razprostira nad nami, — rekel je Kolumb, — nahaja se nad mojimi milimi, a jaz jako dvomim, da bi pri njih bila sedaj noč, kakor je tukaj...

Krik stražnika je pretrgal besede Kolumbove, in morje se je zasvetilo, kakor bi ga ožarjevalo na tisoče lučic. Na nebu pokazala se je ognjena krogla, ki je hitro pala kake štiri ali pet milj od ladij v morje, kakor se je kazalo.

Praznoverni mornarji so se prestrašili pri tem meteorologičnem pojavu. Le prav malo jih je bilo Petrovega mišljenja, da je to dobro znamenje. Drugi so ugovarjali njegovemu mnenju in trdili, da je to opomin, naj ne hodijo dalje.

Pogovori mornarjev v nočni tišini so prišli do tenkih ušes Kolumbovih.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu! — zaklical je Dijego, — tam je svit! Bodi to dobro ali slabo znamenje, vsekako to dokazuje, da smo v novem svetu!

— Glasen klic Dijegov slišalo je moštvo na baku, pričakujoč Kolumbovega odgovora, so vsi utihnili in nategovali ušesa, da jim ne uide nobena beseda.

— Vi imate popolnoma prav, gospod Dijego, — odgovoril je Kolumb z močnejšim glasom, kajti njemu

ni ušlo napeto zanimanje moštva. — Mi smo zares že v novem svetu in ta posebnost je jeden njegovih napovedovalcev. To, kar se praznovernemu človeku zdi dobro ali slabo znamenje, — v resnici ni ničesa drugega, kakor navadni prirodni pojav, podrejen gotovim fizičnim zakonom.

— A kako se da pojasniti ta pojav? — vprašal je Dijego.

— Ta pojav spada mej tiste, — nadaljeval je Kolumb, — o katerih se tolikrat govori v delih starih učenjakov. Taki podnebniki se kaj pogosto vidijo v vročih deželah v jasnih nočeh. V tem prezornem ozračju, kateri nas obdaja, ta ognjena krogla navadno zapušča za sabo sled podoben plamenu svetečemu se kaci 12 do 15 sekund.

— To utegne vznemirljivo uplivati na moštvo, — opazil je admiralov tovariš.

— Seveda domišljija človeška je vedno nagnena k pretiranju, a zato je pa dan človeku razum, da ga brzda. Če ne bomo svoje domišljije preverjali z razumom, pridemo hitro do tega, da se bodo nam najnavadnejši prirodni pojavi zdeli čudeži in jih bomo smatrali za napovedovalce dobrega ali hudega. V jednostavni premeni vremena, v bliska, v večji ali manjši sili vetra praznoverni človek vidi delovanje peklen-skih sil, pretečih mu z raznimi bedami, a zares verujoči in v Boga upajoči kristijan vidi samo razodevanje Tega, v katerega oblasti so vse prirodne sile in vse stvari.

— Pomirjeni s takim pojasnilom so se mornarji razšli po svojih posteljah.

Minolo je že nekaj dni. Ladije so že bile 350 milj od Kanarskih otokov, kar se je nakrat oglasil prijarboli klic stražnika.

— Oho! Pred nami in na levi strani je trava.

— Kje, kje! — zaklicali so vsi in hiteli gledati.

— Res, res je! Zeleno mesto v morju! Trava!...

— Trava, ki se je odtrgala od bregov!

— To je gotovo znamenje, da je zemlja blizu!...

— Blažena bodi presveta Marija Devica! Kmalu bo de suha zemlja.

Ljudje so se objemali s solzami v očeh in napenjali oči, kdo prvi ugleda zemljo. Videli so se le dolgi pasovi vodnih rastlin, ki so držali z zapada.

— Jeli to res znamenje bližajoče se zemlje, — vprašal je Arana Kolumba, ki je opazoval obdajočo površino morja.

— Na noben način ni to znamenje celine, ker smo po mojem računu prešli jedva tretjino naše poti. Po Aristotelu to ni nič drugega kakor travno morje, katero so videli nekateri mornarji, katere je bil vihar zanesel daleč proti zapadu. Aristotel pripoveduje, da so mornarji iz Kadiksa, ko so videli to sklopljenje morskih rastlin, mislili, da so blizu pogreznih otokov, in so hiteli od njih pri prvem vetru.

— Poglejte, trava ne pokriva morja jednako-
merno — rekel je Dijego — a leži v pasovih po smeri
vetra; to morajo biti pasovi, ki so se odtrgali od brega.

— Jako verjetno, a mogoče je pa tudi, da raste
ta trava na dnu morja, in so jo odtrgali valovi in
spravili na površje.

— Po tem takem so mornarji prav imeli, ko so
jih zmatrali za pogrezle otoke.

— Vsekako je jasno, da je upanje ljudij, da je
zemlja blizu, prazna. Morda zadenemo na kak otok,
ki je le nekaka postaja mej Evropo in Azijo, a to ni
smoter našega potovanja, mi moramo dobiti Kataj,
ne pa samo nevažne otoke.

— Poglejte, kaj delajo na „Nini“? — zaslišal se
je glas mornarja.

Pogledi vseh so se obrnili na predno ladijo in
videli, kako mornarji na „Nini“ nekaj vlečejo z ostvami
(harpunani iz morja).

— Riba, riba! — zaklical je nekdo.

— To je najbrž tuna, — opomnil je Kolumb.
— Aristotel govori o ribah v travnem morju. In res,
le pogledajte, gospoda, okrog „Sante Marie“ tudi pla-
vajo tune.

— Da, da! Tukaj! Tam le, — kričali so nekateri.

— Tunci so podobni postrvim!

— Kako imajo debele plavute in čren hrbet!

— Kako se vijejo okrog ladij!

— Stoj, kaj je to? — je nakrat zaklica! Kolumb
in pokazal na rastline, po katerih se je semtertja pre-
mikal neki črni predmet.

Vsi so se gnetli okrog njega in začeli bistro gle-
dati na pokazani predmet.

— Rak, živi rak! — razlegli so se veseli glasovi.

— Spustite čoln! — ukazal je Kolumb.

Nobeno povelje admiralovo se ni tako hitro in
tako veselo izpolnilo. Vsi so hiteli k čolnu. Kmalu so
vjeli raka in ga prinesli admiralu.

— To je zares oznanilo suhe zemlje, kajti raki
nikdar ne gredo od suhe zemlje nad 80 milj —
rekel je Kolumb.

— In voda je tukaj manje slana, — opomnil je
neki mornar, in veterček je prijeten! — dostavil je drugi.

— Prijatelji, — zaklical je Kolumb — zahvalimo
Boga, da je nam poslal te oznanjevalce suhe zemlje
z zapada.

To trenutje je prišla „Santa Maria“ blizu k
„Nini“, da so se mogli pogovarjati.

— Vjeli smo velikansko tuno — klicali so mor-
narji z „Nine“.

— Mi pa imamo živega raka, — odgovarjali so
jim ponosno s „Sante Marie“.

— Gospod admiral! — je veselo zaklical Vincenc
Pinson, — danes zjutraj smo videli oznanjevalce suhe
zemlje. Jastreb in še neka druga bela ptica krožili
ste nad ladijo. Jastreba sem takoj spoznal, a druge
ptice pa nisem mogel.

— To bila je gotovo kaka ptica iz vročih krajev,
— opomnil je Kolumb, — katere v resnici ne letajo
daleč od suhe zemlje. Naprej, naprej! Z Bogom!...

Pogumno in veselo je v pričakovanju suhe zemlje
dalje plaval malo brodovje. Ker je bil veter in morje
mirno, so vse ladije šle vkupe, in „Pinta“, ki je bila
najhitrejša, je malo zadrnila jadra. V štiriindvajsetih
urah je brodovje prišlo skoro 100 milj proti zapadu,
pa vendar je bilo na tem paralelnem krogu, po ka-
terem je šlo, še skoraj bližje Afrike, kakor Amerike.
Lahek veter je pihljal v jadra in morje je bilo mirno,
kakor Gvadalkvivar v Sevilji. Misli, da so blizu suhe
zemlje, so bile že tako obvladale mornarje, da so ne-
kateri prinesli vedra in zajemali vodo ter jo pokušali.
Jedva so iz vode potegnili vedro, že so vsi planili
k njemu.

— Aleluja, — zaklical je prvi, — voda je čisto
sladka.

— Daj jo za jeden požir!...

— Pokusi! No, kaj? Kakšna je?

— Prav za res, — zaklicali so nekateri, — to
ni okus morske vode.

— Ne, — zaklical je neki naudušenec, — okus
je prav tak, kakor ga ima voda v zalivih blizu večjih
rek!...

Samoprevara ljudij je bila tako velika, da je je
vjezil vsak ugovor. Pozabljen je bil ves nemir zaradi
odklona magnetne igle. Celo Kolumb, ki je bil vedno
razsoden in previden, se je udal skupnemu naudušenju,
in nadejal se je, da kmalu najde velik otok, ki leži
na potu mej Evropo in Azijo.

Ladije so se skušale, kako prehititi drugo. „Pinta“
jo je kakor bister konj hitela dalje in je le poredkoma
nekoliko počasneje vozila, da počaka „Santo Mario“.
Kaj je na mostiču, je Pinson vesel zaklical Kolumbu:

— Blažena bodi presveta Marija Devica! Gospod
admiral, vesela novica! Na severu vidijo se obrisi
zemlje. Videli smo dolgo vrsto ptic, ki je šla na to
stran. Naj li ne premenimo smeri ladijam?

— Kakor je tudi vesela vaša novica, vendar mi
ne smemo premeniti smeri, — rekel je Kolumb. —
Ne moremo jo premeniti na slučajna znamenja. Dr-
žati se moramo trdno smeri, kateri smo zavzeli. Prav
lahko je mogoče, da se nahajamo mej otoki, a to nam
ne daje pravice kreniti s svoje poti. Naša naloga je,
dokazati, da je mogoče se peljati okrog zemlje, in
hkratu najti pot v Indijo. Ko se bomo vračali, ne
bodem imel ničesa proti temu, da obiščemo kake otoke,
ki leže ob naši poti, a sedaj pa moramo iti vedno
dalje na zapad!

— Ne ozirajoč se tudi na jasna znamenja suhe
zemlje? — zaklical je Pinson, katerega so neprijetno
drnole Kolumbove besede.

— Ne ozirajoč se tudi nanje, gospod Alonz, —
odgovoril je Kolumb z odločnim glasom — Poleg
tega pa moram vas svariti, da domišljija more vzbu

čiti neuresničljive nade in biti uzrok bridke prevare samega sebe. Skušnja uči, da ob vzhodu in zahodu dobe oblaki na obzorju prečudne podobe; večkrat so podobni obrežjam in otokom itd. Zato je najbolje, da niti za las ne odstopimo od svojega prvotnega načrta, da ne bomo prevarani! ... Pa pogledjte! To so pravi oznanjevalci zemlje z zapada! ...

Vsi so hitro pogledali na pokazano stran in zagledali so velikansko ptico z razprostrtimi peruti, ki so gotovo merile 10 čevljev, katera je letela čez „Pinto“ in se usela na jadrin drog admiralske ladije.

— Pelikan, pelikan!

— To je v resnici pelikan, — pritrnil je Kolumb, — in te ptice ne lete nikdar čez 20 milj od morskega obrežja.

Brodivje šlo je nadalje proti zapadu, a upanje, da kmalu pridejo do suhe zemlje se je razkadilo kakor dim. Minol je jeden dan, minol je drugi, a okrog ladij se je razprostiralo vedno le širno morje. Da bi malo pouzdignil pogum mornarjem, je dne 19. septembra ukazal Kolumb preračunati poveljnikom, koliko so prešli. Na „Nini“ so naračunali 440, na „Pinti“ 420, in na „Santa Marii“ samo 400 milj, a to ni dosti potolažilo pobitih mornarjev.

Ko je drugo jutro dne 20. septembra prišel na mostič Kolumb, je zaslišal z jader „Sante Marie“ neko posebno žvrgolenje. Ukazal je jednemu svojih ljudi, naj pogleda, kaj je.

— Trop majhnih ptičev, — je veselo zaklical mornar, ko se je povrnil.

— Ptički, ptički! — klicali so drugi. — In kako lepi! ...

— Gospod admiral, to so pravi gozdni ptiči, — zaklical je Peter.

— In gotovo tudi pojo! ...

— Glejte, sedajo na jaderske drogove! ...

— Kako so pisani! ...

— Sedaj so zapeli, kako veselo žvrgole! ...

Surovi mornarji so z veseljem poslušali petje ptičkov in nekaterim so prišle celo solze v oči, tako so bili ginjeni.

— O kako lepo! — zaklical je krmar.

— In kako pogumno letajo, morajo biti ne iz dosti oddaljene dežele! ...

— Suha zemlja je blizu, tako se sliši iz njih žvrgolenja.

— Da, vi imate prav, — zaklical je Kolumb, — ta trop ptičev je gotovo potrdilo, da je blizu suha zemlja. Pri odkritjih Portugalcev so mnogokrat mnogo koristili ptiči, kot kažipot, zakaj ne bi tudi tega storili nam? Vam, ki ste doma iz Palosa je gotovo znano, da je letanje ptičev Petra Paloškega nagnilo k otoku Floresu ...

Pa prihod ptičev ni za dolgo potolazil mornarjev. Kmalu so se prepričali, da je bilo goljufljivo to znamenje o bližini zemlje. Vedno dalje in dalje so pluli

po travnem morju in slednji dan ločila jih je večja daljava od ljubljene domovine, in kakor se je kazalo, morja ne bode konec. Ljudem je bilo hudo na širnem morju, ki je bilo podobno neomejeni vodni puščavi. Mornarji so vzdihovali mej seboj in se pogledovali. Vedno pogostejši so bili vzdih in pritožbe.

Zvesti tovariš admiralov, Peter, je kmalu spoznal, da se sedaj skrita nevolja kmalu premeni v jasen upor.

— Kaj je storiti? Kako postopati? — vpraševal se je nekoč po noči, nemirno se prevračajoč v svoji postelji, a ni mogel najti nobenega odgovora.

Nakrat je zaslišal v sosednjih posteljah neki šum, potem pa lahko odhajajoče korake. Vstal je in gledal v odhajajočo temoto. Da, — postelje so prazne, kaj to pomenja ... Ne misleč, kaj da dela, je Peter šel bos tje, kjer so utihnili oddaljajoči se koraki, prišel je do majhnih vratic, ki so odpirale vhod v prednji del ladije. Vrata so bila lahko priprta. On jih je lahko odprl in pogledal skozi odprtino. Majhna svetilnica, ki je tu gorela je osvetljevala kacic pet ali šest ljudi, ki so sedeli na vrvinah povernih in se pogovarjali pol glasno mej seboj. Še le, ko so se razvnili in jeli glasneje govoriti, se je pojasnilo, zakaj se gre.

— Jaz vam pravim, — trdil je neki Anton Morbales, — dobrega ne bode nič iz tega.

— Seveda da ne! — pritrnil je drugi, — admiral je trmast človek!

— On je blazen častihlepnež, ki nas pogubi vsled svoje neumne domišljije. Kaj bode z nami? pomislite! Nam zaloge pohajajo.

— In naše ladije so potrebne poprave za tako dolgo vožnjo!

— Prišli smo tako daleč po tem širnem morju, kakor nikdo kdaj poprej!

— Pa ta veter? Vedno vleče z vzhoda na zapad. Kako bomo mogli nazaj priti v svojo domovino?

— Saj smo vendar videli že toliko znamenj, da je zemlja blizu, — rekel je nekdo, — trava, tiče ...

— Drži gobec, — zaklical je Anton, — ti blebetaš, kakor neumen otrok! Kaj so to znamenja. Nič, prav nič! Trava je vedno gosteja in večja. Mari niste opazili, da se ovira pomikanje ladij? Pridemo v tak kraj, da se morska trava popolnoma splete in obdrži ladijo kakor severni led!

— Te rastline so podobne prijemajočemu polipu, ki hoče prijeti nas!

— Toda trava je na videz sveža in ni dolgo, kar se je ločila od brega.

— Tepec, molči. Trava je sveža, — zakričalo je nekaj glasov, — sveža je, ker so nje korenine v dnu morja, na podvodnih skalah, na katere lahko zade-nejo naše ladije in se razbijejo na kosce!

— In ti mali ptički, ki so nas tako razvedrili in razveselili s svojim petjem, mari jih nimate za oznanjevalce suhe zemlje.

— To so satanovi sli, a ne oznanjevalci suhe zemlje! — je jezo zakričal Anton. — Peklenski duhovi poslali so svoje gonjače v podobi ptičev, da bi nas omamili in naposled zapeljali tja, od koder bi se ne mogli več povrniti.

Da mi moramo, naj stoji kar hoče, pregovoriti ljudi, da prisilijo Genučana, da se povrne, dokler je še čas! — je reklo odločno nekaj glasov.

— Glavna stvar je, — pristavil je Anton, — da se sam ne bojim tega izvršiti, kar sklenemo.

Tiho škripanje vratic je prouzročilo, da so vsi skočili kvišku in začeli se ozirati okrog. Jeden se je zamotal v vrvi in zadel se ob steni ob blizu ležeče sidro.

— Vrag vzemi to proketo luknjo! — je glasno se jezil.

— Tiho, tiho! — zaklical je Anton, približuje se vraticam, da bi poslušal.

— Kakor se kaže, se ni ničesa zgodilo, — spregovoril je čez jedno minuto, — a vsekako moramo biti previdni, da ne bode admiral kaj slutil! Pa k stvari! Kaj porečete tovariši, ko bi neko lepo noč, admiral, ko bi opazoval zvezde, se zvalil z ladije?

— Z ladije?! Presveta Devica! Anton!

— Mari sem rekel, da morate to storiti vi ali jaz? — zaklical je Anton. — Samo nebesa nas morejo rešiti tega trinoga, ki nas hoče peljati v pogubo. No... pa ne izblebetajte vsega! Dogovorimo se podrobneje, kadar bomo imeli čas...

In zarotniki so previdno se splazili k svojim posteljam, zapazili niso, da je bil vstal Peter, kateri je že zopet spal na svojem mestu, kakor je bilo videti.

— Posebno se varujte tega, — pokazal je Anton na Petra. — Ta Portugalec, kakor sem opazil, služi admiralu za ogleduha.

Peter je s potrtem srcem vstal zjutraj s postelje. Vso noč je premišljal, kako bi odvrnil nesrečo, ki preti Kolumbu, a vendar ni prišel do nobenega sklepa.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Razmerje narodnostij. Nemški učenjak prof. Schoeling je obelodanil novo statistiko o prebivalstvu zemlje. Ta statistika se obzira tudi na narodnosti, oziroma posamične države. Izračunal je, da na vsakih 1000 Evropejcev pride 262 Rusov, 139 Nemcev, 116 Avstrijcev, 107 Francozov, 106 Angležev, 74 Italijanov, 48 Španjcev, 37 Belgijcev in 111 različnih drugih državljanov.

Koliko časopisov se tiska v enem letu? Po najnovejši statistiki tiska se na leto okoli 12.000.000.000 iztisov najrazličnejših časopisov. Da si more človek napraviti pojem o tej neizmerni količini, treba je spomeniti, da bi se s temi časopisi pokrila površina 30.000 štirijaških kilometrov. Tehtal bi ta papir 781.240 metriških centov. Ako bi se ta naklada tiskala na enem samem stroju ki bi izmetal vsako sekundo po jeden iztis, bi imel ta stroj posla ravno 333 let! Vsi ti listi, zloženi jeden na družega, dosegli bi visokost 80.000 metrov. — Denimo, da bi vsak človek posvetil za čitanje listov le 5 minut na dan, iznašal bi čas, ki bi ga skupno prebivalstvo zemlje potrošilo v enem letu za čitanje časopisov, nič manj nego 100.000 let!

Novice.

— **Otvoritev višje dekliške šole.** Po slovesni sv. maši v župni cerkvi št. jakobski, katero je daroval preč. g. dr. Iv. Svetina, zbralo se je obilo odličnjakov, potem učitelji in učenke nove šole v dično ozaljšani telovadnici druge mestne šole. Mestni župan g. Ivan Hribar je v svojem otvoritvenem nagovoru kazal na ljubljansko mesto kot središče duševnega življenja slovenskega in je poudarjal potrebo višje dekliške šole, da se slovensko ženstvo izobrazí. Govornik se je spominjal plemenitega slovenskega mecena Josipa Gorupa, ki je žrtvoval za višjo dekliško šolo 170.000 gld., omenjal naklonjenosti naučnega ministra pl. Gautscha za novi zavod in je zaklical trikrat „Slava“ presvitlemu cesarju, čemur so navzoči naudušeno pritrdili. Ravnatelj višje dekliške šole g. dr. Lovro Požar je obljubil, da bode učiteljstvo izpolnjevalo svoje dolžnosti napram zavodu in je primerjal novi zavod ladiji, katera se blagoslovi, predno se spusti v morje. Zavod bo negoval vero in ljubezen do vladarja in slovenske zemlje in jezika in bo vzgajal razumne slovenske soproge in matere. Po zaključnem govoru gosp. župana Hribarja so si udeležniki ogledali šolske prostore v Cojzovi hiši. Prostorí so moderno prirejeni za 30 učenk. Novi zavod šteje doslej 27 učenk, kar pomeni veliko za en razred. — Dal Bog, da bi nova šola rodila zaželjen sad!

— **Odlikovanje.** V priznanje zaslug, pridobljenih o potresni katastrofi je cesar podelil: C. kr. višjemu računskemu svetniku g. Vikt. Colloredo viteški križec Fran Josipovega reda, učitelju na trgovski šoli g. Artur Mahru in okr. šolskemu nadzorniku g. Andr. Žumerju zlati zaslužni križec s krono, c. kr. vladnemu koncipistu baronu Ernestu Schönbergerju in c. kr. vladnemu oficijalu Rudolfu Carliju zlati zaslužni križec.

— **V frančiškanski cerkvi** so obhajali minolo nedeljo slovesnost blagoslovljenja velikega altarja in onega v lavretanski kapeli. Kakor znano so vsled potresa poškodovano cerkev znatno prenovili. Mej drugim so veliki altar naslonili na zadnjo steno in pomaknili lavretansko kapelo na vrt. Tudi slikarije v cerkvi so prenovili in napravili ob levi strani cerkve nov uhod. Cerkev je veliko pridobila prostora in ličnosti.

— **V korist družbe sv. Cirila in Metoda** priredita pevska zbor „Glasbene Matice“ podprta po ženskih podružnicah sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v soboto dne 14. novembra ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 15. novembra ob 6. uri zvečer v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“ koncert pod vodstvom koncertnega vodje „Glasbene Matice“ g. Josipa Čerina in s sodelovanjem gospice Vetterove, gg. Iv. Medena in Josipa Nollija ter vojaške godbe c. in kr. pešpolka št. 27. — Z ozirom na dobrodelnost koncertov je pričakovati, da bota oba koncerta razprodana.

— **Tržaški magistrat** je tako vestno in natančno sestavil volilske imenike, da jih je namestništvo že v drugič razveljavilo. Vložilo se ni nič manj nego 1494 reklamacij, mej temi 350 slovenskih; poslednje so se pa magistratu morale po namestništvu vročiti, ker jih ta ni hotel za to sprejeti, ker so bile pisane slovenski.

— **Premeščeni notarji.** Notar v Zatičini g. Stanko Pirnat je premeščen v Mokronog, notar v Žužemperku g. dr. Rupert Bežek v Zatičino in notar v Senožečah g. J. Režan v Žužemperk.

— **Umrli** je v Planini dne 6. t. m. knez Windischgraetzov in okrožni zdravnik g. Julij Mayer v 73. letu.

— **Inkorporacija Vodmata.** Dež. zakon, s katerim se del Vodmata priklopi mestu ljubljanskemu, je stopil minoli ponedeljek v veljavo. Ta del Vodmata šteje 2200 prebivalcev.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali dalje: Nabirki časnikov „Mira“ v Celovcu po g. V.

Prašič potrebuje kacih 10° gorkote. Pri tej gorkoti se najbolje debele. Gorkota svinjakov sme biti nekoliko manjša nego je gorkota govejega hleva, in nekoliko večja, nego v ovčjem hlevu.

Sicer se pa ne da določiti, kakšna gorkota je naj boljša, kar je tudi odvisno od plemena živine. Plemena iz severnih dežel ali pa iz krajev, kjer živine nimajo v hlevih, so manje občutljiva za mraz nego iz drugih krajev. Seveda, ki hodijo na pašo so bolj utrjena za premembo gorkote, kakor druga.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Šestnajsto poglavje.

Veliko odkritje.

Veter je bil zopet ugoden Kolumbovim nameram in ladija je nadaljevala svojo pot na zapad. Morje je bilo popolnoma mirno. Ladija je plula poleg ladije in jedenkrat je „Santa Maria“ se bila tako približala „Pinti“, da se je Kolumb mogel svobodno razgovarjati z Martinom in Alonzom Pinsonom.

— Kakor kaže ta zemljevid, katerega ste mi poslali pred tremi dnevi, gospod admiral, otok Cipango ne more biti več daleč! — zaklical je poslednji.

Oči vseh mornarjev so se z radovednostjo uprle v poslednjega, pričakujoč odgovora.

— To je lahko mogoče, — odgovoril je previdno admiral, — če le močen tok ni nas že odnesel mimo njega in mimo drugih otokov, ki so okrog njega; znamenja, da je zemlja blizu, bila so nedvomljiva.

— Jaz ravno tako mislim, — odgovoril je Pinson s prepričanjem. — Vsekako mora biti tako, če je verjeti zemljevidom in računom naših pilotov.

— Zemljevid, kateri sem vam poslal, je vzgledno delo Florentina Pavla Toskanellija in v njega točnost ni nobene dvombe, a če so računi naših pilotov zanesljivi, — to je pa druga stvar. Ne smete prezreti, da se močno razlikuje mej seboj! Vsekako mi pošljite zemljevid, da vam vsaj približno označim na njem, kje smo sedaj.

Alonz Pinson je skrbno zganil zemljevid, privezal ga na vrv in vrgel na krov admiralske ladije. Kolumb ga je vzel in odšel v svojo kajuto. Ostali so prišli na krov in nepotrpežljivo čakali izid računanja. Tako je minolo kacih 40 minut, kateri čas je bila „Pinta“ zopet pustila „Santo Mario“ za seboj. Nakrat se je razlegel strel topa, in zaslišali močni glasovi. „Pinta“ je to trenutje jela počasneje voziti in počakavala admiralsko ladijo.

— Kaj je tacega? — vprašal je Kolumb, ko je prišel iz kajute.

„Pinta“ je bila zopet vštric „Sante Marie“ in Kolumb je videl Alonza Pinsona, kako je mahal s klobukom in glasno klical:

— Zemlja, zemlja! gospod admiral in jaz naznanjam svojo pravico do nagrade!

— Zemlja? — Kje pa, kje? — kričali so vsi.

— Na jugozapadu, bil je odgovor.

Mornarji so kakor veverice plezali po vrveh na jarbole, da se prepričajo, če je res.

— Da, zemlja, zemlja... Se že vidi!

Kolumb je veselo vznemirjen začel gledati na jugozapadno stran. Zdelo se mu je, da vidi v daljavi kacih 25 milj obrise nekakega obrežja. To trenutje so se s Pinte razlegli glasovi himne Gloria in excelsi Deo (Slava Bogu na višavah). Ti veličastni glasovi himne razlegli so se prvič ondu, kjer so dosedaj samo šumeli valovi, in naudušili so vse. Kolumb in vsi mornarji „Sante Marie“ so pokleknili in se pridružili pojočim...

Prepričan o bližini zemlje je Kolumb ukazal zavzeti drugačno smer in ladijo obrniti proti jugozapadu.

Nastala je noč in zvezde so zasvetile s svojim bleskom. Obetana zemlja je izginila v temoti; nikdo izmed potnikov ni spal, vsi so čakali solnčnega izhoda. Minute so se jim zdele dolge, kakor dnovi. Naposled je dnevno svetilo izlezlo počasi iz morja, in vsi so obrnili oči na jugozapad, nadejajoč se, da ugledajo obrise obrežja. Vendar so zastonj potniki napenjali svoje oči; nikjer ni bilo družega razen morja in neba.

— Kje je zemlja? — zaklicali so nekateri.

— Tukaj, tukaj!...

— Ne, tukaj!

Da, ničesa se ne vidi!

— Pravično nebo, bilo je le slepenje!

— Nikoli ne zagledamo suhe zemlje!...

Občnega naudušenja že tako ni bilo in mornarji so od upanja prešli k obupavanju. Sam Kolumb je potrj, a hitro se je premagal.

— Pokorimo se po volji Najvišjega, — rekel je odločno. Gospod je očitno hotel samo poskusiti našo vero. Očitno je to, kar smo imeli za zemljo, bil samo oblak, ki je po noči izginil. Sedaj se zopet moramo obrniti k zapadu.

Mornarji so se neradi pokorili temu povelju. Mornarji so bili vedno bolj potrj. Nepotrpežljivost se je polastila vseh. Vedno pogostejša so bila znamenja, da je zemlja blizu. Tropi ptičev so prihajali in se usedali na jaderske drogove, da so se opočili, in različne rastline so jim plavale nasproti potnikom. V tem se pa davno pričakovana zemlja ni prikazala. S trepetom in bojaznijo je dne 1. oktobra naznanil pilot Kolumbiju, da je brodovje že prešlo od otoka Ferra 568 milj daleč, dočim je po Kolumbovem izračunanju 700 milj.

Mornarji so se vedno nepotrpežliveje ozirali

okrog v nadi, da kmalu ugledajo zemljo. Kdor bode prvi zaklical: „Zemlja!“ dobi bogato darilo in letno pokojnino 20.000 maravedisov (okoli 25 cekinov, v svojem prizadevanju dobiti nagrado, so pogosto varali sebe in vse moštvo in to je pripravilo Kolumba, da je naznanil, da slednji, ki naznani, da se vidi zemlja, zgubi pravico do nagrade, ako v treh dneh ne pridejo potem do suhe zemlje, ko bi jo tudi pozneje našli. Potem so bili ljudje previdnejši, če tudi so se vedno še ozirali proti obzoru.

Nekega večera je „Pinta“, ki je navadno šla pred brodovjem, se ustavila in se prebližala admiralski ladiji. Kolumb je to zapazil in šel je na krov, da se pogovori s poveljnikom približavše se ladije.

— Gospod admiral! — zaklical je Alonz Pinson, in se priklonil Kolumbu, — ne morem pretrpeti, da ne bi vam povedal, da bi mi imeli več upanja dobiti suho zemljo, ako bi se nagnili dalje proti jugu.

— Jako me je užalostilo, da to slišim od vas, — odgovoril je strogo Kolumb. — Vidim, da začnete zgubljati zaupanje v naše podjetje. Kak vzgled dajete moštvo? ...

— Oprostite, gospod admiral, — odgovoril je z nezadovoljstvom Pinson, — jaz popolnoma razumem vašo veliko idejo, a ne morem spoznati, da bi bila kaka škoda, ako se obrnemo bolje proti jugu.

— Vaše želje ne morem izpolniti, — odgovoril je Kolumb, — nasprotuje prepričanju mojemu. Zemlja je gotovo blizu, in baš za to moram strogo gledati, da točno izvršim svoj načrt. Držite se prejšnje smeri! Poleg tega pa vas prosim, da se po noči s „Pino“ vred držite bližje „Sante Marie“.

— Čemu ta previdnost?! — zaklical je Pinson, ki je čutil, da ta ukaz pomenja admiralovo nezaupanje do njega.

— Previdnost je popolnoma opravičena, — odgovoril je Kolumb z navidezno mirnostjo, — kajti tema more ločiti nas in kako se potem najdemo na prostranem morju?

Neizrečeno nejevoljen s tem pogovorom je Pinson bil vendar prisiljen pokoriti se.

— Jako sitno je, — rekel je Kolumb proti Dijegu, — da Pinson kaže tako slabost. Njegove besede so me spravile v veliko skrb.

— Meni se tudi zdi, da morate biti previdni, — opomnil je Dijego Arana. — Vaše povelje mu je očitno bilo silno zoperno.

— Mislim, — odgovoril je Kolumb odhajajoč v svojo kajuto.

V jutro dne 7. oktobra se je zdelo mnogim mornarjem na „Santi Marii“, da vidijo obrežje na zapadu, pa se je slednji bal to povedati, pomneč si ukaz admirala glede nagrade. Pa tudi na „Nini“ so morali nekaj videti, kajti ona je razvila svoja jadra in šla naprej. Kmalu se je na jarboli pokazala zastava in počil je top, kar je po admiralovem ukazu imelo biti

znamenje, da so našli zemljo. Do večera so se pa zopet razbile vse nade mornarjev, kajti za breg imeli so oblak čudne oblike.

Mornarji so očitno za vsako tako prevaro pripisovali krivdo Kolumbu. To se je jasno videlo v neprijaznih pogledih, katere so obračali na Kolumba, ki so bili vedno sovražnejši. Očitno je bilo, da je nezadovoljnost že jako narasla, in vsako trenotje se je bilo bati upora. K sreči je imel Kolumb mej mornarji tako udanega človeka kakor je bil Peter.

Nekoč je stoječ pri krmilu in delajoč se, kakor bi mislil le na svoje delo, vrli mornar pošepetal Kolumbu:

— Gospod Krištof, povedati moram nekaj. „Glejte, da nikdo ne bode slišal našega pogovora“.

Jedva se premagajoč, je Kolumb storil semtrtja nekaj korakov, dal nekaj povelj, da za nekaj časa odpravi blizu se nahajajoče mornarje, in ustavil se pri Petru obračujoč mu hrbet in gledajoč na morje.

— No? — vprašal je.

— Gospod Kolumb, — začel je Peter, dalje vrteč krmilo, — mišljenje ljudij je jako sovražno. Proti vam se kuje zarota, da vržejo vas v morje, kadar boste delali svoja zvezdoznanska opazovanja. Od kar so ljudje slišali vaš pogovor s Pinsonom, se je v njih glavah ukoreninila misel, da moramo voziti proti jugu... Gospod, zaradi vseh svetnikov, odjenjajte jim! Pomislite vam preti grozna nesreča! ...

Prepričevalni glas Petrov ni ostal brez upliva na Kolumba, ki je bil prepričan o globoki udanosti Petrovi. Admiral je sam čutil nevarnost svojega položaja, ki je bila z vsakim dnem večja, in prisiljen je bil premišljevati, ne glede na svojo odločnost.

Tiho je šel s krmila na svoj mostič, in zamislil se je, opirajoč se na držaje.

— Udati se moram, — mrmral je, — drugače nastane upor in prisilijo me vrniti ono trenotje, ko bodem že prav blizu uresničenju smotra svojega življenja ...

In Kolumb je odločno vzel govorilno trobilo.

— Na krmilo! — je jasno in odločno dal povelje

— Takoj! — bil je odgovor.

— Krmilo na levo!

— Takoj.

— Prikrepite škote!

— Takoj, gospod admiral.

Sedaj se je „Santa Maria“ obrnila z nosom proti jugu. Potrta mornarji so točno izpolnili admirala ukaz, ter so z radovednostjo čakali poslednjega povelja njegovega. To ni izostalo.

— Na levo krmilo! Smer na jugozapad! Prikrepite škote! Raztegnite kliverje!

„Santa Maria“ je šla sedaj v novi smeri. Obrnena je bila proti jugozapadu. Vsled tega so na jarbolah admiralske ladije se razobesile zastave, s kate-

rimi se dajo znamenja. „Pinta“ in „Nina“ sta isto storili kakor „Santa Maria“.

Mornarji so bili jako zadovoljni z novo smerjo, in Peter Laroka samega veselja ni čutil nog pod seboj, ker njegove prepričevalne besede niso bile zastonj in je odstranil veliko nevarnost, ki je pretila admiralu.

Vendar veselje mornarjev ni trajalo dolgo. Ko so prešli v novi smeri nekaj desetoric milj in niso zadeli na suho zemljo, se je ljudi polastila prejšnja nezadovoljnost z novo silo. Naposled je prišla nevihta.

Bilo je dne 10. oktobra 1492. leta. Na „Santi Marii“ je zjutraj vladala žalostna tišina. Semtrtja so se zbirali mornarji v skupine, tiho se pogovarjali mej seboj, a če se je približal kdo iz ladijninega poveljništva, so se pa razkropili, jako značilno se pogledujoč. Tako je minola ura za uro. Mir se ni motil, a obrazi mornarjev bili so videti vedno srditejši in odločnejši. Ko se je jedva mračiti začelo in je Kolumb odšel v svojo kajuto, je zbral Anton Morbales svoje tovariše na baku.

— No, fantje, — rekel je, — sedaj moramo delovati, ako nočemo poginiti! Prišel je čas obračuna z našim poveljnikom, a če se nam ne pokori in se vrne nazaj na Španjsko...

— Tega gotovo nikdar ne stori! — rekel je neki mornar.

— Tedaj zleti v morje! — rekel je Anton.

Sprva so ljudje s strahom se umaknili od svojega vodje; navajenost k disciplini in pa strah, da se bode hudodelstvo nad njimi maščevalo, je celo najboljše obupane sililo k pomišljevanju.

— Kakšne babe ste! — zaklical je Anton porogljivo. — Pravi Kastilci bi vedeli, kaj je jim storiti. Nadaljevati to neumno vožnjo, pravi se iti naravnost v pogubo. Če se bode Genučan ustavljal, gre naj prvi na dno. Nikomur se ne bode zdelo sumljiv naš povrat v Andaluzijo, le rečem, da je naš admiral pal v morje, opazujoč zvezde. To ni nič nemogočega. Če se najde mej nami izdajalec, bomo že vedeli, kaj je ž njim storiti! Pomislite si, da je admiral tujec; on nima niti prijateljev niti vpliva pri dvoru; njegova načela so učenjaki proglasili za prazne sanjarije. Jaz to dobro vem. Mnogi bodo še veseli, ko njega ne bode. Popustite strah in pojdite za menoj, dokler je še čas! — končal je malopridnež.

Mornarji so se pa vendar še obotavljali.

— Kaj se bojite? Kaj vas straši? — nadaljeval je Anton. — Saj tako tudi poginemo, ako pojde tako dalje. Mari rajši poginete z Genučanom.

— Ne, ne! — je besno kričalo kacih deset glasov. — Če se ne povrne, bomo že obračunali ž njim!...

— Naprej! — kričali so vsi in dvignila se je vsa tolpa pod Antonovim poveljstvom.

Pa predno so prišli do Kolumbove kajute, je

Peter, ki je slišal vse, pribežal k admiralu, hropeč od straha in groze.

— Gospod, — zašepetal je tiho — sedaj zahtevajo, da se povrnemo na Španjsko ali pa vas umore! Neumneži so se spuntali... Semkaj gredo... Slišite?

— Naj gredo, — rekel je Kolumb, in njegov obraz je ostal popolnoma miren.

— Pomislite, gospod, da je popolen punt.

— V božji oblasti sem, Peter, in gorje mu, kdor se me dotakne!...

To trenutje so se na krovu razlegli glasni kriki puntarjev.

— Ven pridite, Krištof, ven pridite gospod admiral, — kričali so vse vprek.

Zastonj je Dijego si prizadeval, da bi pregovoril puntarje.

— Mi ne potrebujemo vaših nauk, — je surovo odgovoril Anton. — Mi hočemo nazaj na Španjsko!

— Nazaj!... Na Španjsko!... V Palos razlegli so se kriki njegovih tovarišev.

— Mi ne pojdemo dalje niti na jug, niti na zapad!...

— Pa takoj, dokler je še čas...

To trenutje so se odprla vrata admiralske kajute in visoka postava Kolumbova se je pokazala na mostiču.

Puntarji so se ustavili in jeden trenotek umolknili. Admiral ni spregovoril besede; ne jedna mišica njegovega obraza se ni ganila, njegov pogled je bil tak, kakor bi hotel puntarje z očmi prodreti. Ta neuklonljiva odločnost je silno vplivala na tolpo, ki je bila vajena pokoriti se.

— Kaj hočete? — razleglo se je nakrat iz Kolumbovih ust z ukazujočim glasom.

Odgovori so bili le mračni in bojazljivi pogledi.

Naposled je Anton pretrgal molčanje. — No, kaj ste se ustrašili gospoda admirala? — odgovoril je porogljivo obrnivši se k svojim tovarišem. — On bode milostljivo poslušal nas in izpolnil prošnje naše.

— Govori za nas ti, Anton! — zaslišali so se glasovi.

— Dobro! Ste li slišali, gospod admiral? — je predrzno rekel malopridnež. — Tako vam objavljam v imenu vseh svojih tovarišev, da vas nočemo več spremljati dalje pri tej neumni vožnji, in zahtevamo, da se takoj vrnemo na Španjsko! Sedaj je še čas! Ni li res, fantje!

— Domu, domu! — zaklicali so vsi.

— Tiho! — zaklical je ukazajoče Kolumb.

Vsi so nakrat umolknili.

— Torej vi hočete domov? — zaklical je admiral z rezkim glasom. Kaj pa, če jaz silim, da se vozimo dalje, opirajoč se na pooblastila, katera sem dobil?

— Tedaj boste pa sami krivi osode, katera vas zadene! — odgovoril je Anton.

— Molči, malopridnež, — zaklical je Kolumb z močnim glasom, — vi, možje pa poslušajte mojo odločno besedo! Naj bode, kar hoče, mi pojdemo zmirom naprej, dokler ne pridemo do suhe zemlje. Vsako nasprotje bodem znal premagati z dano mi oblastjo. Poleg tega je pa prepozno vrniti se v Španijo.

(Dalje sledi.)

Novice.

† Ivan Navratil.

Zopet je pobrala smrt jednega onih redkih mož, ki so sodelovali že skoro iz začetka pri našem listu. Pokojni Ivan Navratil je že 1845. l. jel pisati za „Novice“ in zanje pisal več desetletij raznovrstne spise. Porodil se je Navratil dne 5. marca 1821. l. v Metliki na Dolenjskem. Ljudsko šolo je izvršil v svojem rojstvenem mestu, prvih šest gimnazijskih razredov v Novem mestu, sedmo in osmo šolo, tedaj tako zvano „filozofijo“ pa v Ljubljani. Po dovršenih gimnazijskih študijah je vstopil v ljubljansko bogoslovnico. Ker pa ni čutil v sebi poklica za duhovski stan, je kmalu ostavil bogoslovnico in si poiskal službo. Leta 1846 je vstopil v službo pri okrajnem dohodnem uradu, leto pozneje je pa prišel k dež sodišču, od koder je 1851. l. prišel k najvišjemu sodišču na Dunaj, kjer je bil zadnja leta predstojnik pomožnih uradov. Burno leto 1848 tudi na Navratila ni ostalo brez vpliva. Tedaj je bil tajnik „Slovenskemu društvu“ in pridružen je pisal za „Slovenijo“, ki je bila tedaj začela izhajati. Tudi je to leto bil začel izdajati svoj list „Vedež“, ki je izhajal tri leta. List je bil pisan v lepi slovenščini in lepo uredovan. Večina sestavkov je pisal Navratil sam, kar je čisto naravno, ker tedaj ni bilo obilo slovenskih pisateljev. Navratil je bil na duhu Sloven in si je trudil zanimanje za druge Slované razširiti med Slovane. Zato je priobčeval v svojem listu živatopise slavnih Slovanov in to tudi pozneje nadaljeval v našem listu. Navratil je s svojim peresom podpiral tudi druge slovenske liste. Pisal je jezikovne in druge poudarne in zabavne sestavke. Tako je sodeloval pri „Slovenski Bučeli“, „Glasniku“, „Učiteljskem tovarišu“, „Ljubljanskem Zvonu“, „Kresu“, in „Dom in Svetu“. Pisal je za „Družbo sv. Mohorja“ in „Matico Slovensko“. Zadnja leta je v Letopisu „Matice Slovenske“ obširno opisaval narodne običaje in vraže pri Slovanih. Navratil je bil jeden najboljših poznavateljev slovenskega jezika. Spisal je v nemščini slovensko slovnico za sodne uradnike, ki obsega razne obrazce uradnih spisov še kratek slovarček sodniških izrazov. Janežiča je podpiral pri sestavi slovarja in slovenske slovnice, Miklošiča pri sestavljanju staroslovenskega slovarja, Cigaleta pri sestavi slovenske juridično-politične terminologije. Spisal je tudi učeno razpravo o slovenskem glagolu. Deloval je tudi za šolsko slovstvo. Pomagal je Bleiweisu sestavljati slovenska berila za nižjo gimnazijo, berila za višjo gimnazijo je pa sestavil sam in je le Miklošič zanje dal svoje ime. Priobčil je še mnogo drugih spisov. Med drugim nam je tudi opisal življenje slovenskega čebelarja Janše. Na Dunaju je bil zadnja leta načelnik slovenskega kluba. Okrog njega so se zbirali tamošnji Slovenci in on jih je naučeval za slovensko stvar. Da se je med dunajskimi Slovenci ohranila še tako živa narodna zavest, je nemala zasluga Navratilova. Bolehal je Navratil že dalje časa, a zdravje se mu je vendar zadnji čas nekoliko zboljšalo. Žal, da se je bolezen nakrat povrnila in minolo soboto je pobrala smrt moža, ki se je pridobil toliko zaslug za prubo Slovencev. Časten mu spomin!

— Presvitli cesar je podaril podružni cerkvi v Vnanjih Goricah v ljubljanski okolici za napravo dveh zvonov in popravo cerkve svoto 200 gld.

— Nemški viteški red hoče svoje delovanje na Kranjskem znatno razširiti. Poročali smo, da namerava v Mekinah pri Kamniku ustanoviti bolnico in v ljubljanskih križankih osnovati konvikt, kjer bi se vzgajali duhovniki tega reda. Najnoveje pa je, da se poganja ta red za ustanovitev svoje župnije v Šiški. Če nemški viteški red res dožene to namero in ustanovi v Šiški župnijo za Spod. in Zgornjo Šiško, ustregel bo ondodnim prebivalcem močno in jim spolnil že davno gono željo.

— Inkorporacija Vodmata. Vsled inkorporacije Vodmata k ljubljanskemu mestu, razširi mestna občina I. mestno deško petrazredno ljudsko šolo v Poljskih ulicah, da tako poskrbi za šolanje vodmatskih otrok. — V namen ureditve poštnih zadev v Vodmatu, ustanovi se ondi posebna poštna filijala. — Inkorporirani del Vodmata šteje 2457 prebivalcev in sicer 1148 moškega in 1309 ženskega spola, ki stanujejo v 106 hišah. Po narodnosti je 2.298 Slovencev, 120 Nemcev, 23 Lahov in 16 Čehov.

— Srebrn drobiž. Stare desetice in groški pridejo s 1. januarjem 1897 iz prometa. V privatem prometu se torej sprejemajo za plačilo le še do 31. decembra 1896. Od 1. januarja 1897. do 31. decembra 1898. sprejema se ta denar za plačilo še pri c. kr. blagajnicah in uradih, oziroma se more tam zamenjati. Po 31. decembru 1898. država ni več obvezana sprejemati ta denar.

— Ogenj je uničil v noči od 1. na 2. decembra tukajšnjemu trgovcu g. E. Mahru ob Hradeckijevem mostu vso prodajalnico z blagom vred. Ko so zjutraj odprli prodajalnico, butil je plamen na prosto. Ogenj se je najbrže zanetil že zvečer od peči. Škode je do 15 000 gld. Pogorelec ni bil baje zavarovan. Na pogorišče došli gasilci so ogenj udušili, da se ni dalje razširil.

— Mrtvo moško truplo izvlekli so 22. novem. pri Mošah pod Kranjem iz Save. Truplo je bilo že zasuto v pesek in močno nagnito. Sodi se, da je ob zadnji povodnji najdenec ponesrečil. Dozdaj se ni moglo dognati, kdo je utopljenec, ki je utegnil biti od 30 do 40 let star.

— Napad. Dne 22. nov. zvečer je Andrej Pivk iz Škofje Loke napal z revolverjem Jurija Jenko-ta iz Virmaš, ko je ta stopil iz Škerljeve gostilne na Suhi in je nanj ustrelil. Jenko se je zgrudil na tla. Ko je hotel ustati, je Pivk drugič naj ustrelil, eden Pivkovih tovarišev pa je prizadjal Jenko-tu v pleča z n žem rano. Strela sta zadela Jenko-ta v glavo. Nepadenec je smrtno ranjen.

— Prerezal si je vrat dne 24. nov. 28letni čevljar Fr. Klemenčič iz Kovorja. Drugi dan je umrl. Samomor je baje izvršil, ker ga je nekdo razžalil.

— Izpred porotnega sodišča. Dne 30. nov. t. l. se je pričelo pred tukajšnjem porotnim sodiščem zadnje porotno zasedanje. Prvi dan so bili tri obravnave. 47letni bajtar Florijan Jezeršek po domače Rožanc iz Zadobja v škofje-loškem okraju je bil obsojen na osem let težke ječe, ker je dne 30. avg. t. l. po nekem prepiru udaril dvakrat z rovnico Janeza Kreka tako po glavi, da se je ta nezavesten zgrudil na tla in še isti dan umrl. — 19letni tovarniški delavec Anton Žagar iz Medna pri Medvodah je dobil 15 mesecev težke ječe, ker je skušal posestniku Šusteršiču v Mednu ukrasti denar iz omare, v kateri je bilo spravljeno 1100 gld., a je bil pri tem zasačen. — 30letni tesarski pomočnik Anton Burja iz Boh. Bele zatožen hudodelstva uboja, je bil zatožbe oproščen.

— Mrtvega na vozu našli so dne 26. nov. posestnika Jerneja Dolence iz Glinka, ko se je z vozom ostavil pred Galetovo gostilno v Grosupljem. Mož se je vračal domov. Na potu ga je zadela kap in je umrl, a konj navajen Galetove gostilne se je z mrtvim gospodarjem ustavil pred njo.

Pozabiti se pa ne sme kravam dajati soli. Dobro je tudi kuhanje in parjenje krme. Krave imajo potem več mleka. Vendar krave potem slabše prebavljajo in je zato pri plemeni živini treba previdnosti. Repo, korenje in peso se lahko kuha ali pa zreže in daje mej drugo krmo. Pred vsem pa mora živinorejec dobro poznati krave svoje, ker le tako more urediti umno krmljenje.

Kmetijske raznoterosti.

Konjsko meso se je v vedno večji meri. V Berolinu so lani pobili 7620, v Hamburgu 3951, v Vratislavi 2884 konj. V Lipsiji, Monakovem, Kolonji, Draždanah, Devinu (Magdenburgu) in Hanovru so tudi lani pobili po več kakor tisoč konj. V Krefeldu so jih pobili 458, Dortmundu 539, Kasslu 245, Mogunciji 405 in Görlici 378.

Ravnanje z biki in žrebci. Da so biki in žrebci dolgo za rabo se ne smejo prezgodaj začeti spuščati in prepogosto. Dajati se jim ne sme take krme, ki bi debelila, temveč samo oves. Phanja jim ne smeš dajati. Poleg tega pa skrbi njim za zadostno gibanje.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Šestnajsto poglavje.

Veliko odkritje.

(Dalje.)

— Kaj, prepozno? — so nevoljno vzdihnili vsi.

— Da prepozno! — potrdil je Kolumb. — Za pot nazaj na Špansko treba je več časa, kakor za vožnjo semkaj, a naše zaloge že pohajajo. Jedina rešitev je zemlja, ki je pred nami. Za nami je le smrt.

— Torej vi se nočete vrniti? — zaklical je Anton zbližajoč se Kolumbu.

— Ne, tisočkrat ne, malopridnež! — zaklical je Kolumb z močnim glasom. — Jaz pojdem v Indijo in sedaj se ne povrnem. Ti pa bodeš za svojo predrznost sedel v ječi, v posameznem zaporu, dokler ne zagledamo suhe zemlje.

S temi besedami je Kolumb zgrabil Antona in na mah vrgel ga na krov.

— Primate ga! — ukazal je. — A, vi fantje, glejte nanj, in to bodi vam za opomin! Jaz sem vaš admiral in zahtevam brezpogojno pokorščino.

Vsi so molčali. Avtoriteta Kolumbova, ki se je tako odločno pokazala v odločilnem trenutku, je uničila v kali vsak daljši upor.

— Mirno! Na svoja mesta! Stražniki doli! — ukazoval je admiral.

Mornarji so se hitro razšli, a Kolumb je odšel v svojo kajuto, ne da bi koga pogledal.

Molčeč, z zatajeno nevoljo in preklinjanjem v srcu so opravljali svoja dela, drugi dan zjutraj, — bilo je dne 11. okt. Vendar so celo najnevoljnije še ta dan potolažila nedvomna znamenja suhe zemlje. Na

„Santi Marii“ so dobili svežo vejico pelina, katero je bil zapazil Peter stoječ na krmilu.

— Pelin, svež, zelen, ravnokar odtrgan — je vesel zaklical.

Vsi mornarji s Kolumbom vred hiteli so gledat najdeno rastlino.

— To ni nobene dvombe, Peter, — rekel je admiral. — To je pelin, ki raste samo na suhi zemlji. Zahvaljen bodi, Gospod, ki nam je poslal to znamenje svoje milosti!

Kmalu so se tudi na „Pinti“ razlegli veseli klici. Ladija se je veselo povrnila in se hitro približala admiralski ladiji.

— Vesele novice, gospod Kolumb, — zaklical je Alonz Pinson. — Izvlekli smo iz vode kos trnja, desko, palico in majhno palčico brez dvombe izrezljano s človeško roko. Zahvaljena bodi božja vsemo- gočnost! Sedaj ne moremo več dvomiti, da smo blizu suhe zemlje!

— To trenutje je prišla tudi „Nina“. Že iz daljave je nasproti mahal Vincent Pinson z vejico šipke.

— Glejte, gospod Krištof, kako veselo znamenje suhe zemlje! Vejica je sveža in zelena, vidi se, da je ravnokar odtrgana. Sedaj se ne more več dvomiti, da je blizu zemlja.

— Da zemlja je blizu! — klicali so veseli mornarji.

Sedaj pri taci očitvidnih znamenjih ni mogel nikdo več dvomiti o tem, in vsi so se udali veselemu pričakovanju.

Zvečer so še poleg navadne molitve, peli Salve Regina in nikdar niso glasovi te himne bili krepkejši in veselejši. Jedva so utihnili poslednji glasovi, ko je Kolumb stopil k moštvu in je nagovoril.

— Do sedaj nas ni zapustila božja milost in njeno sveto varstvo, in kjer nebesa kažejo svojo milost, mora tudi človek pozabiti svojo jezo. Zato vam odpuščam včerajšnji upor. Vsa znamenja potrjujejo moje mnenje, da se 700 milj od Kanarskih otokov nahaja suha zemlja. Nadejam se, da pridemo do nje še to noč. Zato dobro čuvajte na prednjem delu ladije, vsaj veste, kako veliko nagrado sta obljubila gospodarja Španske tistemu, ki prvi ugleda suho zemljo. Poleg tega jaz dam tistemu srečnežu baržunasto suknjo. Sedaj pojdite z Bogom. Naš smoter je skoro dosežen. Predno se pokaže zora, bomo že zapeli: „Bog je moja sila in krepost!“

Mornarji so se veselo razšli. Vsak si je trudil izbrati boljše mesto za opazovanje in nikdo ni mislil na spanje, če tudi je solnce že bilo zašlo in je bila nočna tema pokrila morje. Sam Kolumb je sklenil prebuditi vso noč na mostiču. Hodil je semtertja in oziral se proti zapadu, z mrzličnim pričakovanjem. Nakrat, bilo je okrog desetih, je zdrhtel, zagledal se je v nočno temo... Čez jedno minuto se mu je izvil globoki vzdih iz prsi. Opoťekel se je in z rokami se

prijel za držaje. Toda ta slabost je trajala le jedno trenotje. Zopet se je zravnal, odkril klobuk in po božno obrnil oči proti nebu. Potem se je nagnil čez držaje in zaklical:

— Peter Gutjerec! Semkaj!... Hitro!... Kmalu boste priča mojemu odkritju!

— Kaj je tacega, gospod admiral?

— Poglejte tjakaj? Kaj je?

— Svetloba, gospod admiral!

— To torej ni prazna domišljija, zmota vida! Roderigo de Segovija, Dijego de Arana, vsi pojdite semkaj, da boste videli, če se ne vidi svetloba.

Poklicani so hiteli na mostič, a ko so prišli na mostič, je svetloba izginila.

— Nobene dvombe ni, — zaklical je Kolumb, — da to svetlikanje ni družega, kakor premikanje luči na suhem in to je znamenje, da je zemlja obljudena. Posvečeno bodi ime Gospodovo!...

Do dveh potem ni bilo nobene premene. Nakrat se je zabliskalo na „Nini“, pokazal se je lahek dim, in zagrmel je strel v znamenje, da se jasno vidi zemlja. Mornar Roderigo Triana, doma iz Malinosa v pokrajini Sevilji je prvi zagledal pri lunini svetlobi peščeni holm, tekkel k topu in zaklical z vso silo:

— Zemlja! Zemlja!

Za Kolumba je bil ta strel znamenje zmage njegove ideje in odločitev njegove osode. Napolnil je vso njegovo osebo z neobjasnjivi čuvstvi. Globoka tajnost morja, za učenjake nedosegljiva uganka je bila rešena, stal je pri zibeli novega sveta, iznajdenega v korist krščanstvu.

— Umrl bodem, stoletja bodo minola, a mene bodo pomnili — govoril je sam seboj. — Dne 12. okt. 1492. l. bode zaznamovan v letopisih vsega sveta! A kaj se razprostira pred mano: neobdelana puščava ali pa bogata dežela Cipango?...

Jutro je dalo odgovor na Kolumbovo vprašanje: pred njim je ležal otok, katerega je on imenoval San Salvador, kakor bi ga prinašal v žrtvo Odrešeniku sveta.

Kje je pa sedaj otok, katerega je imenoval Kolumb San Salvador in domačini pa Guanaham ali Guanahani? Sramotno moramo priznati, da ni več znan kraj, kjer so se srečali prebivalci Novega sveta z došleci iz Starega sveta. Verjetno je le to, da je Kolumbovo brodovje bilo zadelo na jednega ravnih koralnih otokov znanih pod imenom Bahamskih, a katerega teh otokov je Kolumb imenoval San Salvador, ni dognano, kajti Bahamskih otokov je 12 večjih in kacic 600 manjših. Primikajoč se k Antilskim otokom se vlečejo od otoka Hajiti do polotoka Floride. Nekateri so pokriti z zelenjem, a vsi so jako revni, kar se tiče rudnin in koristnih rastlin, v tem ko je Kolumb iskal v Novem svetu bogastva obstoječega iz zlata, dragocenih kamnov in dišav. Ker tega ondu ni bilo, ni čudno, da je San Salvador kmalu pozabljen in za-

puščen. Nezačuden zvezdoznanski znanja Kolumbova so tudi mnogo kriva, da ni natančnih podatkov, kje je bil San Salvador. Če tudi se je ob začetku vožnje mislilo napraviti točen zemljevid vožnje in vseh odkritij, a vendar se to ni zgodilo, vsled pomankanja specialnega znanja. To pomankanje znanja se posebno jasno vidi v določitvah zemljepisne širjave. Tako je Kolumb določil zemljepisno širjavo Kube s 42°, namesto 21°. Na zemljepisno širjavo San Salvadorja kakor jo je bil določil Kolumb, se torej tudi ni zanesti. Tudi drugi stari zemljevidi Zapadne Indije ne morejo dati nobenih točnih podatkov. Na njih se do XVII. stoletja ne nahaja niti ime Salvador. Sploh se Bahamski otoki, ki nimajo posebne vrednosti, jako površno zaznamovani na vseh zemljevidih.

Pozneje so popraševali domače prebivalstvo, da bi izvedeli, kje je bil San Salvador, a ta poizvedovanja niso imela uspeha, kajti v 150 letih je bilo vse domače prebivalstvo izumrlo. V 1525. letu so ti otoki, ki so bili dosti gosto naseljeni, bili že tako ob ljudi, da je častiti Peter de Celja zbral v vsem 11 ljudij domačinov in jih peljal na otok Hajiti, da jih reši odpeljave v robstvo.

Novejši preiskovalci, ki so si postavili za svoj nalogo, določiti, kje je San Salvador, začeli so natančno preiskavati smer Kolumbove vožnje. Razumljivo je pa, da pri tedanjem netočnem izračunanju in pomankljivem potnem zemljevidu ti poskusi niso privedli do zaželenega uspeha.

Smer vožnje Kolumbovega brodovja kaže na štiri otoke, ki se nahajajo od severozapada proti jugovzhodu v sledeči vrsti: Kat-Island, Vatling-Island, Mariguana in Turk-Island.

Slednji teh otokov ima svoje zagovornike imajoče ga za San Salvador. Irving in Humboldt imata za San Salvador Kat-Island, španski zgodovinar Munoc in Anglež Beher smatrata za San Salvador Batling-Island, Varnvagen, Mariguana in Navareta Turk-Island.

Za svoje mnenje vsi ti preiskovalci navajajo nekaj podatkov, a proti vsakemu mnenju je cela kopa ugovorov. Beherjevo mnenje velja še za najbolj veljavno mej zemljepisci in ima največ privržencev. Potem takem se mora za San Salvador priznati Valling-Island, ker njegova lega in obrisi v vseh ozirih se najbolj vjemajo s Kolumbovim potnim dnevnikom.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Alarihov zakonik! Španska akademija znanosti je tedni izdala zakonik zapadnogotskega kralja Alariha, ko je v šestem stoletju vladal v Španiji in južni Franciji. Ta zakonik je potrdil leta 506. shod škofov in drugih veljakov v Airu. Od tega zakonika se je bil ohranil še samo jeden rokopis v katedrali v Leonu in ga je ondu našel pred nekaterimi leti avstrijski zgodovinar Beer. Ta listina je najstarša izmed dosedaj najdenih španskih listin. Akademija znanosti je preskrbela latinski prevod zakonika in ga je izdala v gotiščini in latinščini.

steklene lovivke za muhe, ki so mnogo bolje, kakor druge večkrat še grda sredstva, ki dostikrat nič ne pomagajo.

Jeseni muhe večkrat kar cepajo. Temu je kriva neka bolezen, ki prihaja od neke posebne glivice. Muhe, ki poginejo za to boleznijo, imajo okrog sebe belkast prašen obroček, kar se večkrat vidi na mrtvih muhah, ki se drže podob, oken in zrkal. Ako se take mrtve muhe spravijo in pomladi polože na police pri oknih, se mej muhe zanese ta zanje tako nevarna bolezen.

Koncem naj še omenimo, da so muhe v zdravstvenem oziru jako nevarne. Raznašajo nalezljivo snov raznih boleznij. Tako se večkrat po muhah zanese kolera, jetika, vranični prisad itd. Zato naj se na to gleda, da se živali, ki so poginile, hitro zagrebejo, da se muhe ne pasejo po njih. Tudi se naj gleda na to, da muhe ne bodo lizale slin in drugih izvržkov bolnih ljudi.

Kmetijske raznoterosti.

Pivske tropine. Tropine od piva so dobra krma ne le za krave, temveč tudi za konje. Dobro je dajati jih nekoliko k ovsu ali koruzi, posebno v letih, v katerih je oves drag. Konji, ki jedo pivske tropine, so običajno jako lepi.

Jajca, ki kokoši zneso v avgustu in septembru, se navadno najbolje ohranijo čez zimo. V teh dveh mesecih petelini najmanje plemene in je torej večina teh mesecev jajec neoplemenjenih. Taka jajca se pa dalje drže nego oplemenjene. Seveda za valjenje niso jajca teh dveh mesecev. Seveda za valjenje se tudi ne morejo dosti rabiti, ker običajno jeseni kokošim ne dajo valit. Tudi se dalje ohranijo jajca od kokošij, kjer nimajo petelina.

Živalsko in rudninsko gnojenje. Zadnji čas se ponujajo razna umetna gnojila. Ta gnojila so dobra, če se rabijo poleg živalskega gnoja, a popolnoma pa poslednjega nadomestiti ne morejo. Živalski gnoj ima lastnost, da zadržuje vlago, dočim rudninska gnojila te lastnosti nimajo. Hitro se zatorej njiva izsuši, ki se gnoji samo z umetnim gnojem. Slabe posledice tega se posebno čuti v suhih letih in na peščeni zemlji.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Sedemnajsto poglavje.

V Novem svetu.

Prekrasno jutro, kakeršna so samo v tropičnih deželah, se je začelo. Na nebu so bili temni oblaki, samo na vzhodu so se žarili in spreminjali v tisočerih svetlih žarkih, ki so spremljali vzhod solnca. In sedaj se je zabliskalo površje morja v prvih solnčnih žarkih. Megla se je razpršila in pred očmi mornarjev razprostiral se je zelen, cveteč otok. Na temnomodri površini morja videl se je otok kot velikanski smaragd.

— Tukaj smo, kjer se nahajajo indijski zakladi. Ta otoček leži pred celino, moja naloga je izpolnjena. Slava Bogu na višavah!

S solzami veselja je zapel „Tebe Boga hvalimo“ in vsi mornarji so se mu pridružili...

Ko so utihnili glasovi vesele himne, razleglo se je glasno povelje admiralovo: „Zasidrajte se!“

Vse, kar je moglo gibati, je hitelo, da izvrši nepotrpežljivo pričakovano povelje. Jedva so bile ladije zasidrane, je Kolumb v prekrasni uniformi, obkoljen s spremstvom, šel na mostič in zakričal na ves glas.

— Pozor! Poslušajte! Izpustite čolne!

— Spustite čolne! — razleglo se je v odgovor povelje na vseh ladijah.

— V oklepah in čeladah v čolne, — zaukazal je Kolumb.

Začelo se je tekanje semtrtja, dokler se niso izpolnila vsa admiralova povelja.

Kolumb je šel v admiralski čoln s kraljevo zastavo v roki, v spremstvu vseh uradnikov ekspedicije. Hkratu ž njim sta šla v čoln poveljnika „Nine“ in „Pinte“, brata Pinsona, tudi v bogatih oblekah in v spremstvu mornarjev. Vsak Pinsonov je imel v rokah zastavo, kateri sta bili okrašeni z zelenim križem in začetnimi črkami kraljevskih imen F. in I.

Zaželeno obrežje se je naposled razprostiralo mornarjem pred očmi. Če tudi je otok bil popolnoma porasen z gozdom, vendar je bilo videti, da je obljuden. Množina popolnoma nagih domačinov je prihitela na breg, in so z znamenji in mahanjem izražali svoje začudenje in radovednost, ko so videli bele prišlece. V tem so se čolni bolje in bolje približali bregu. Voda je bila tukaj tako prozorna, da se je popolno jasno videlo v globočino več sežnjev.

Kolumb je prvi stopil na novo zemljo, pokleknil in jo poljubil; goreče je molil prav iz dna srca. Spremstvo ga je posnemalo.

Ko je tako izrazil svojo ginjenost in hvaležnost, je Kolumb vstal, potegnil meč iz nožnice in razvil kraljevsko zastavo.

— V imenu Boga Očeta, Sina in Sv. Duha, proglašam ta otok za posest presvetlega kralja našega Ferdinanda in presvetle kraljice Izabele! — zaklical je slovesno.

— Vi, Rodrigo Eskobar, kraljevski beležnik brodovja, vi Rodrigo-Sanhec de Segovija, generalni nadzornik ekspedicije, in vi Dijego de Arana, bodite temu priče! Da ne bi bile v bodoče kolike razpore, ukazujem vam, Rodrigo Eskobar, da napravite zakonito listino in jo oskrbite s podpisom vseh navzočih.

Kraljevski beležnik je hitro izpolnil dano mu povelje in listino so takoj vsi podpisali.

— Sedaj, ko so izpolnjene vse formalnosti, — se je zopet obrnil admiral k svojim spremljevalcem — je zemlja, ki je pod našimi nogami prešla v formalno last presvetlih naših gospodarjev, Ferdinanda in Izabele, in zahtevam vsled danih mi pooblastil, da mi prisežete zvestobo kot admiralu in podkralju te dežele. Ko se je to zgodilo, so vsi mornarji se rinili k Kolumbu, ga pozdravljali z glasnimi klici, poljubljali mu roke in prosili ga odpuščanja. Najprej je to storil

Anton. On, načelnik in prozročitelj vseh uporov, je najponižnejše prosil Kolumba, naj mi milostljivo odpusti in pozabi njegovo postopanje.

Kolumb je z mirno dostojnostjo odpustil vsem, ki so se puntali in mu grozili s smrtjo.

— Le pomirite se, — rekel je, — komur je Bog kazal tako milost, kakor meni, ne more pomniti hudega. Vam odpuščam in pozabljam vse, kar se mi je hudega storilo. To bodi nam za opomin v bodoče in svoje pregreške popravite z največjo točnostjo in gorečnostjo v službi in našli bode v meni najboljše varuha in najboljšega zagovornika, ki vse obdari po zaslugah. Vsi so mu jednodušno prisegli zvestobo do groba; in ne zastonj postal Kolumb v jedni noči iz bednega klativiteza mogočnež, od katerega je zavisno razdeljevanje nagrad in častij.

Domačini gledali so došlece z nezmernim začudenjem. Te ljudi z dolgimi bradami v sijajnih oblekah so imeli za prišlece iz onega sveta, a ladije z njih tičjim krilom podobnimi razprostrtimi perutmi, so imeli za čudovišča, ki so po noči se vzdignila iz morja, ko so od teh čudovišč se odločili čolni in peljali k njim te neznane ljudi v bleščečih oblekah, so domačini jo pobegnili v gozde v nepopisnem strahu. Vendar je kmalu radovednost premagala strah in previdnost. Ko so se prepričali, da jih neznana bitja ne preganjajo so se jeli približavati drug za drugim z znamenji največja spoštovanja, padali se pred njimi na zemljo in kvišku vzdigovali roke. Očividno so imeli Špance za bogove, prišedše iz neba. Ti nazori divjakov se tudi niso premenili pri daljnem potovanju Špancev. Ko so pozneje se začeli Evropci in divjaki razumevati, je nekoč vodja rudečeokožcev vprašal: Kako so belokožci prišli z nebes, so li leteli po zraku ali se doli spustili po oblakih?...

Največ začudenja je vzbujal sredi domačinov Kolumb s svojim škrlatastim plaščem. Približavali so se mu z največjim spoštovanjem, tipali so njegovo brado, obraz in roke, čudeč se njih beloti. Ščasoma so prišli še drugi prebivalci na obrežje, kazali ravno tako zaupnost in prostost. Kmalu so otipali in ogledali vse Špance. Kolumb je bil ukazal, da se nimajo ustavljati divjakom; temveč zadovoljevati njih radovednost, in jih vzpodbujati k zbližanju z Evropci. Španci niso nič manje radovedni ogledovali te nage, pisane tatuirane podobne.

— To je čuden rod! — rekel je Dijego de Arana. — Njih koža je tako temnobakrena. Belci niso, zamorci pa tudi ne!

— Mej njimi so tudi črni in pisani, — opomnil je Rodrigo Eskobar.

— To se vam le zdi, gospod, — rekel je Kolumb. — Temeljna barva njih kože je ravno taka, kakor barva kože prebivalcev Kanarskih otokov, a kakor vidno je več domačinov tatuiranih, nekateri z

rudečo, drugi s črno in belo barvo. Za to uporabljajo barve, kakeršne jim ravno pridejo pod roke.

— Vsekako imate prav, gospod admiral! — zaklical je Eskobar. — Pri nekaterih je naslikan samo obraz in pleča, pri drugih pa vse telo.

— Njih divjost ni nikakor tako strašna, je samo umetna, — rekel je Kolumb. — Poglejte dobro njih obraze in vidite, da niso brez vse lepote, če se ne oziramo na prevotljene nosove in na barve na čelu in licih. Poglejte, kako imajo visoka čela, lepe oči, kako so pravilne in visoke rasti.

— Prav res, pritrdil je Dijego de Arana — a njih lasje so čudni, popolnoma ravni, debeli, trdi kakor konjski repi, in tako dolgi, kakor bi jih nikdar ne strigli.

— To je tudi najbrž tako, — nasmehnil se je Kolumb, — o nožu se tukaj še govoriti ne more, kajti, kakor se vidi, jim je popolnoma neznana potreba železa. Poglejte kako je nekdo izmej njih prijel za klinjo meča in si globoko obrezal roke. Ostali so umolknili z največjim strahom in začudenjem ogledujoč orožje.

— Mari ti Indijanci nimajo nikakega orožja? — vprašal je Arano ogledujoč okrog. — Poglejte gospod admiral, na njih telesih se vidijo sledovi ran, prizadetih gotovo s kakim orožjem.

— Gotovo, a tukaj nekaj ljudij drži v rokah sulicam podobnega. Pojdimo in natančneje si ji oglejmo!

Kolumb je šel k skupini domačinov, ki je držala v rokah nekake sulice. Vzel je jim jedno in jo ogledaval.

— To je pušica s kamnom na koncu, — rekel je.

— Ta je obžgana, da jo trši, — rekel je Arano, kažoč na drugo sulico.

— Tu je ost narejen iz kosti ali zoba kake živali, — rekel je Rodrigo Eskobar.

— Vsekako se tudi bojujejo, — rekel je Kolumb — in zatorej se ne čudite njih ranam.

Kolumb je stopil k domačinu, katerega koža je bila pokrita z obrastki in ga z znamenji vprašal, od kod prihajajo.

Sprva divjak ni razumel vprašanja, a kmalu se je spomnil, za kaj se gre. Pokazal je na morje, zgrabil jednega tovariša čez pas in mahnil, kakor bi ga hotel vreči v čoln in potem zopet pokazal na svoje rane.

— Torej tako je, — zaklical je Kolumb. — Indijanec pojasnjuje, da prihajajo k njim prebivalci sosednih otokov, z namero, da jih ujemo, oni se pa branijo.

— In kako bistro je vas razumel, gospod admiral — čudil se je Dijego de Arana.

— Da, ti Indijanci so, kakor se vidi, bogato obdarovani od prirode, če tudi so popolnoma nevedni. Biti morajo dobri za sluge. Jaz mislim, da jih ne bode težko pokristijaniti, ker sami itak nimajo nobene vere.

Večina indijancev je bila popolnoma naga. Celo ženska jako lepe rasti, ki je stala zraven, je bila popolnoma naga. Nekateri moški, očitno imenitnejši, so se ločili od drugih po tem, da so imeli na glavi krono iz perja.

Kolumb je ukazal mej divjake razdati barvanih čepic, voščenih biserov in drugih malovrednih drobnjav, vsled česar so se divjaki nepopisno razveselili in niso vedeli, kako bi zahvalili Špance. Naposled so v znak hvaležnosti svoje, jim jeli prinašati iz svojih koč vse, kar so imeli, sadje, nekaj kruha narejen iz suhega korenja imenovenega „hasasa“, neko tlakino iz bombaža, in veliko drugih stvari.

Ves dan so trajale prijateljske razmere mej Španci in divjaki. Kolumb je bil trdno prepričan, da je prišel na neki prebrižni indijski otok; po njegovem mnenju so domačini bili Indijci. To ime se je ohranilo tudi v bodoče, ko se je odkritje Kolumbovo znanstveno ocenilo, in se imenujejo Indijani (Indijci) vsi prebivalci novega sveta.

Zvečer je Kolumb zaukazal, da se odpravijo nazaj na ladije. Španci so se težko ločili od prekrasnih poljan otokovih, ki so se jim zdele po dolgem potovanju pravi raj.

Ko se je drugi dan zdanilo, je bilo na obrežju polno domačinov. Nekateri so z vzhodom solnca skušali priplavati k ladijam, drugi so se peljali na čolnih izdolbljenih iz dreves, katere so imenovali „kanoe“ in katere so jako spretno gonili z vesli. Ker je v te čolne moglo iti le kacic 40 ali 50 ljudij, a se jih je nabralo mnogo več, so se nekateri čolni preobrnil. Divjaki so prav kakor riba plavali zopet k njim, obrnilo je in izcerpali iz njih vodo, kakor bi se ne bilo ničesa zgodilo.

Prisedši k ladijam so divjaki hitro splezali nanje in začeli zamenjevalno trgovino. Zvončki in bleščeče stvari so je posebno zanimali in trudili so se nabrati jih, kolikor je bilo mogoče. Nič manje se pa ni vzbudila poželjivost Špancev, ko so videli zlati lišp, katerega so domačini nosili v nosu in ušesih. Rudeče kožci so kmalu razumeli željo Špancev in dajali so zlatnino za vsako malenkost. Ker je dobivanje zlata bilo državni monopol v vseh zemljah, katere je odkril Kolumb, je admiral prepovedal to zamenjavanje in tudi kupovanje bombaža.

Kolumb si je prizadeval izvedeti od domačinov, kje se dobiva zlato. Iz njih znakov se je dalo sklepati, da je zemlja, ki ima mnogo zlata, na jugu. Ker so čolni domačinov bili lahki in kaj nedovršeni, torej nesposobni za vožnjo na širnem morju, je Kolumb sklepal, da dotična zemlja ne more biti daleč od odkritega otoka. Zaradi tega je sklenil odpluti, ne obotavljajoč se v pokazano smer, da pripelje svojim zapovednikom kolikor je moč veliko in dragocenega plena.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Materine sanje, se imenuje slika v jednom dejanju, katero je spisal E. Gangl. Knjižica je jako lična ter stane 15 kr. Ta igra predstavlja sanje matere, boječe se za svojega otroka, kateremu preti sovraštvo in brezsrčnost, a ga otme ljubezne, ki ga pripelje v zavetje sv. Cirila in Metoda. Slika je posebno primerna za igre pri podružnicah „družbe sv. Cirila in Metoda“ in je v Ljubljani pri dveh koncertih se z velikim uspehom predstavljala. V njih najde posebno narodno ženstvo priložnost za sodelovanje. Dobiva se pri knjigovezu Iv. Bonaču v Ljubljani.

— **Narodna šola »Družbe sv. Cirila in Metoda«** v Šent Rupertu pri Velikovcu se imenuje 10 kr. stoječa knjižica. v kateri je opisana zgodovina snovanja te šole. Knjižici je pridejana tudi lepa slika omenjene šole. Dobiva se pri Iv. Bonaču v Ljubljani.

»**Matica Hrvatska**« podari svojim članom za Božič naslednji svoj letošnji bogati slovstveni pridelek: 1.) Poslednji zvezek priradoslovnega dela: „Iz bilinskega sveta“, spisal dr. Gjurašin. 2.) Zvršetak „Poviesti srednjega veka“, v kateri nam načrta prof. Valla zgodovino slovanskih narodov do leta 1453. 3.) „Francuzka drama od njezina početka do najnovijega vremena“. 4.) Niz novijih pripovesti ruskih, prevel Lovrenčević. 5.) „Izbrani spisi dr. Ivana Dežmana“, katerim je spisal uvod in življenjepis pokojnikov sloveči estetik prof. dr. Marković. 6.) „Izabrane pjesme Huga Baladića“. 7.) „Dobri ljudi“, pripovesti iz isterskega življenja, ki jih je spisal Evgen Kumičić. 8.) „Nikola Baretić“, pripoved Venčeslava Novaka. 9.) „Na pragu novega doba“, Osmana-Aziza pripovesti iz Bosne. — Poleg tu navedenih obeta Maticin „Izvištaj“ še jedno ali dve beletristiški deli za letos. Posebe se treba naročiti na nastopne knjige, ki jih izda letos „Matica Hrvatska“ v svoji zalogi: Vergilijevih del pesniški prevod. Prevod izbranih „essay“-ev tudi Slovincem znanega Angleža Macaulaya in „Hrvatskih narodnih pesmi“ I. zvezek (cena 1 gld. 50 kr.), ki bodo jedna izmed najvažnejših izdanj „Matice Hrvatske“. Novi člani izmed Slovencev prejmo po vrhu brezplačno „hrvatsko-slovenski slovník“. „Matice Hrvatske“ ni treba priporočati; priporoča se najbolj sama s svojimi krasnimi deli.

Novice.

— **Deželni zbori** mej njimi tudi kranjski se sklicujejo na dan 28. decembra. Izmej primorskih deželnih zborov je sklican samo goriški. Pa ne, da bi bilo to v zvezi s premetitvijo deželnega zbora isterskega iz Poreča v Pulj!

— **Poziv.** Dne 27. januarija 1893 je v Ljubljani izdihnil svojo blago dušo za nas Slovence jako zasluženi mož, namreč gosp. Josip Marn, c. kr. profesor, častni kanonik, vitez Franc Josipovega reda in predsednik „Slovenske Matice“. Kaj je bil blagi pokojnik naši slovenski mladini, je nam dobro znano. Marsikateri njegovi nekdanji učenec — sedaj v visoki službi — se ga še hvaležno spominja. Prav veliko neprecenljivih zaslug si je pokojnik nabral s svojim „Jezičnikom“ in kot modri večletni predsednik „Slovenske Matice“. Naš sicer revni narod je že marsikateremu zaslužnemu možu v znamenje hvaležnosti postavil spomenik, in tako je prav! Tudi t. marljivemu Marnu bi se spodobilo, da se mu postavi primeren spomenik. Morda bi bilo primerno tu v Štangi, kjer je bil rojen dne 18. marca 1832. l. Premili Slovenci, znanci, prijatelji in učenci blagega pokojnika, ako utrpate v ta namen kaj darovati, blagovolite podpisanemu v Štango pri Litiji doposlati! Čim več darov se bo nabralo, tem lepši spomenik se bo mogel pokojniku omisliti. Dne 28. septembra so v Štangi

Kmetijstvo.

Gojenje lanu.

Lan se navadno godi na rosi ali pa v mrzli vodi. Na rosi se lan godi, ako se tanko pogrne na pokošene travnike in tako dolgo pusti, da se stebila omeče in se začne od njih ločiti predivo. V tem času se pa mora lan dvakrat obrniti. To se zgodi, če se blizu vrha stebel porinejo tenki, dolgi in gladki drogovi pod lan in se potem lan vzdigne in na koreninah preobrne na drugo stran. Tako se doseže, da se bolje in enakomernejše ugodi. Če je vreme ugodno in ni niti presuho niti premokro, se ne more oporekati, da se tudi pri takem gojenju dosežejo jako ugodni uspehi. Večkrat je pa suša, in se lan slabo godi in se vsled tega ne da dobro streti, včasih pa tako hudo in trajno dežuje, da lan zgubi lepo barvo in tudi predivo potem ni trpežno. To gojenje je vsekako jako negotovega uspeha.

Za kraje, kjer je ugodna voda, je torej priporočati gojenje v vodi. Voda bodi mehka in imej vsaj do 20° gorkote. Voda iz rek in bajerjev je jako dobra za gojenje lanu, dočim se mrzla, trda voda iz studencev za to ne more rabiti. Vendar postane dobra za gojenje lanu, ako dalje časa stoji na solncu. Lan se lahko goji v bajerjih in nalašč pripravljenih jamah.

Ko se od lanu odpravi seme, se poveže v 16 do 20 centimetrov debele svežnje, ki se zavežejo s povezami od lanu blizu korenine. Če je blizu kak bajer, kacih 50 ali 60 centimetrov globok, je gojenje jako lahko. Dene se neko število svežnjev drug poleg drugemu v vodo. Na prvo vrsto pride druga, a vendar ne popolnoma na prvo plast, temveč malo zadaj, kakor je opeka po strehah. Ko ste se uložile dve vrsti, se dene nanju deska, in to se nadaljuje, dokler ni ves lan v vodi. Na podolžne deske, se jih dene nekaj počez, in se potem s lanom oblože, da pride ves lan 10 do 14 centimetrov pod vodno površje. Če se lan goji v bajerju, v katerem so ribe, se ne sme več kakor desetino bajerja z lanom naložiti, ker se sicer ckuži voda in ribe poginejo.

Če rabiš za gojenje vodo rek in potokov, se morajo ob vodi napraviti posebne godilne jame. Če se more jamo tako napraviti, da se voda lahko navaja in odvaja, tem bolje.

Koliko časa mora ostati lan v vodi, to je odvisno od tega, kakšna je voda in kakšen je lan. Čim mečja je voda, in čim gorkejša je, tem hitreje se lan ugodi. Debel lan se hitreje godi nego tenek, čim bolje je lan dozorel, tem počasneje se godi. Včasih se lan ugodi v šestih dneh, včasih je pa za gojenje treba tudi 14 dnij. Da se prepričamo, če je lan dovolj goden, se vzamejo semtertja nekatera stebila iz vode in tako le preiščejo: stebila se upognejo blizu korenin, in na sredi, pri čemer se pezdirje zlomi od stebila pa odloči predivo. Poskusi se sedaj pezdirje iz prediva izvleči. Če se da

pezdirje lepo potegniti iz prediva, ne da bi kaj strgalo, kakor sablja iz nožnice, je to znamenje, da je lan goden. Če pa lan še nima teh svojstev, se ne sme iz vode vzeti, ker še ni goden in se težko tere. Ko bi se pa lan predolgo pustil v vodi pa mnogo zgubi na trpežnosti. Kamenje in deske, ki so držale lan pod vodo, se sedaj odpravijo, svežnji vzamejo iz vode in postavijo kje blizu drug zraven drugega, da se voda odteče. Mokra stebila se morejo posušiti, kar se najbolje doseže, ako se raztegnejo na kakem nedavno pokošenem travniku. Najugodnejše je, če je lepo vreme potem, ko se lan razkrije po travniku, da se hitro posuši, in potem pride rahel dež. Če je bil tak dež, se lan že na gori omenjeni način na travniku obrne. Če pride morda zopet rahel dež, se po tem še samo počaka, da se lan posuši, potem se vzdigne in poveže v velike snope.

Če se lan v vodi godi, se enakomernejše ugodi. Godenje ni tako odvisno od vremena, kakor če se godi na rosi in se tem manje spridi. Lan se lažje tare in gani ni treba na sušilnici sušiti. Privarjejo se drva, lan se ne spridi pri sušenju, kar se večkrat zgodi, če je prevroče, in nevarnosti ni, da bi se sežgal.

Kmetijske raznoterosti.

Obsajanja brd. Gola rebra in brda se večkrat ne dajo obdelavati, ali vsaj njih obdelovanje se ne splača. Zato je dobro, da se brda zasade v drevjem. Tudi voda manje trga. Poskusi z gozdnim drevjem se običajno ne obneso dobro in tudi gozdno drevje počasi rasi. Bolje je saditi sadno drevje in pa lesko. Poslednje je posebno priporočati. Če je leska dobre vrste in ima debele lešnike, se poslednji lahko prodajo.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Osemnajsto poglavje.

Odposlanstvo k velikemu hanu.

Zapustivši Guanahani, je Kolumb odplul s svojim brodovjem sprva na jugozapad, šel mimo otoka Rum-Kana in odšel k severnemu koncu otoka Long Island, katerega je imenoval Maria de la Konsension. Zapadno od poslednjega je odkril tretji otok, katerega je imenoval Ferdinando, kralju v čast. Potem se je admiral vrnil na otok Konsension, in je plul ob njegovem vzhodnem bregu proti jugu, ker so domačini, katere je bil vzel na ladije, kazali na neko zemljo Zaomet kjer se nahaja zlato. Tu so se ladije razdelile in začele iskati na vzhodu to obetano deželo. Po triurni poti našel je Kolumb novi otok, to je bil iskani Zaomet, sedanji Kroked, na katerega severozapadnem bregu se je zopet združilo brodovje. Ta otok je Kolumb imenoval Izabela, kraljici v čast. Kakor je tudi Kolumba iznenadila vnanjost tega otoka, vendar tu Kolumb ni našel zlatih zakladov, z jedno besedo ni

česa, kar se je nadejal najti po pripovedovanju domačinov. Pri nekaterih vrstah rastlinstva tega otoka je iskal dišav in vzhodnih dragih korenin, a se je motil v svojih nadah.

— Oh, kako je škoda, — zaklical je obrnivši se k Dijegu de Arana, — da ne poznam tega drevja, ki rodi tako čudno sadje, katero se gotovo odlikuje z znamenitimi svojstvi; v vsakem slučaju jih moram nekaj vzeti na Špansko, morda se dajo iz njih napraviti kake barve ali zdravila in imajo veliko vrednost...

Ptice so prekrasno pele v tropičnih gozdih tega otoka. Posebno je bilo mnogo papig in nekih malih ptičkov jako žive barve. Kar se tiče živosti barv, so se mogle meriti ž njimi morske ribe nekaterih vrst; njih luskinе so se lesketale na solncu, kakor biseri. Izmej pozemeljskih živalij so našli množina gaščeric, vrsta psov, ki niso lajali, kunce in grebenaste kušarje. Poslednje so Španci sprva imeli za strupene, a so se kmalu prepričali, da so popolnoma neškodljivi in da jih domačini posebno radi jedo. Zastonj je Kolumb pri domačinih iskal zlatega lišpa: naročnic, prstanov itd.; so li bile le domišljije Indijanov ali pa je napak razumel in tolmačil njih kazanja.

Na Izabeli je admiral točno izvedel, da se nahaja velik otok na jugu. Indijani so ga imenovali Kolba (Kuba). Kolumb si je takoj mislil, da to mora biti Cipango, in dne 24. oktobra je tja odjadral, namenjen iti naravnost do Kvinsaja, da izroči kraljeva pisma velikemu hanu. Dne 28. oktobra so ladije prišle na Kubo in se ustavile v ustju velike reke, najbrž v pristanišču Pipe.

— O, kaka lepota! — zaklical je admiral, plujoč po reki v čolnu s kraljevskim uradnikom Rodrigom Herecom in bratoma Pinsonoma. — Poglejte tu so kočē pod palmami, pojdimo in oglejmo si jih!...

Čoln se je približal bregu. Jedva so domačini zagledali Špance, že so iz strahu bežali. Kolumb je s svojimi sopotovalci šel v jedno kočē. Kakor se je videlo, bili so prebivalci ribiči, kajti imeli so mnogo mrež, spletenih iz palmovega ličja, trnkov iz kostij in bodečih rastlin ter drugih za ribolov potrebnih stvari. V kotu jedne kočē je ležal kup škol.

— To so najbrže biserne školke, — opomnil je Kolumb. — Veliki han najbrže tu dobiva svoje bisere. Celina ne more biti daleč od tod in ondu je prestolnica indijskega kralja.

— Kako, gospod admiral — zaklical je začuden Alonz Pinson, — mari imate to zemljo za otok?

— Seveda, gospod Alonz, — odgovoril je Kolumb. — Indijanci so mi pojasnili, da je treba dvajset dnij, da pridemo okrog tega otoka.

— Oprostite, gospod admiral, — zaklical je Pinson, — jaz pa mislim, da beseda Kuba na han, ki ne gre z jezika naših indijskih spremljevalcev, kaže na hana Kube, ki živi v svoji prvostolnici v sredini

te dežele. Po mojem mnenju je ta zemlja del azijske celine, in dežele ležeče proti zapadu pripadajo velikemu hanu.

— To bi bilo jako želeto, — rekel je Kolumb premišljujoč. — Da! da!... Prav lahko je, da se mi nahajamo pred mesti Kvinsajo in Cejtonom, o katerih toliko piše Toskanelli. Najbrž nista od tukaj čez sto španskih milj.

— Mogoče bi bilo tja odposlati odposlanstvo, — opomnil je Rodrigo Herec, — in stopiti v zvezo z velikim hanom.

— Mi ne popustimo ugodne priložnosti, — je pritrdil Kolumb. — Naš učeni sopotnik Ludovik de Forres nam more v tem mnogo koristiti. On govori hebrejščino, kaldejščino in arabščino, on se bode lahko razumel pri dvoru velikega hana.

— Dovolite tudi meni pridružiti se odposlanstvu, gospod admiral! — zaklical je Rodrigo Herec.

— Ničesa nimam proti temu, gospod Herec — odgovoril je Kolumb. — Še jako ljubo mi bode, ako se udeležite preiskovanja te dežele in izveste, kje se nahajajo zlato ali dišave.

Čez nekoliko dnij je poklical k sebi Kolumb Rodriga de Herec in Ludovika de Forres po rojstvu žida in je dal jima nastopni navod:

— Pripravite se, gospoda, da pojdete iskat mesto Kvinsajo, katero je po besedah Toskanellijevih jedno najlepših mest na svetu in služi za prestolnico velikemu hanu. Povejte hanu, da so me poslali kastilski kralj in kraljica s pismom in darovi, katere mu vsebino izročim z izrazom želje, da se ustanove prijateljski odnošaji mej tema državama. Pri tem pa dobro opazujte vse, poizvedite o pokrajinah, rekah in pristaniščih indijskih, posebno si prizadevajte izvedeti, kje se dobi zlato, dišave in dragoceno lesovje, katerih vzorce vzemite seboj, da jih ondu pokažete. Vaše znanje jezikov, gospod Forres bode gotovo bolje ali manje vam pomagalo, da se sporazumite s hanom. Vsekako bode pa vas spremljal jeden Indijec z otoka Guanahani, ki že nekoliko razume španski in nekaj kubanskih Indijcev. Odpravite se z Bogom in prinesite nam odgovor velikega hana, da se slovesno vrnemo na Špansko in zavrnamo vse zasmehovalce, ki niso verjeli niti v smoter niti v mogočnost našega potovanja.

S takimi navodili so se podali na pot, in uzeli seboj nekaj steklenih zvončkov in drugih malovrednih stvari za zameno. Vse potovanje upali so izvršiti v šestih dneh.

V tem je pa Kolumb ukazal osmoliti svoje ladije. Ko so jeli razgrevati molo, napravivši v ta namen ogenj na bregu, a drva pri gorenju začela so dajati tak duh, da so se vsi čudili. Ko so natančneje ogledavali, videli so, da iz lubja teče smola nenavadno prijetnega duha.

— Ni dvoma, — zaklical je Kolumb, — da je to dišeči gumi, kateri se dobiva v Palestini in se imenuje mastika. Kje ste dobili ta drva.

— Ondu, gospod admiral, — odgovorili so mornarji in pokazali v majhen gozdič.

— Našli smo indijsko drevo, ki daje dišečo smolo, iz katere delajozdravilni balzam. Češčena bodi Presveta Devica! Naposled smo vendar našli jeden trgovinski predmet!

Ko so ladije popravljali, je čas jako hitro tekkel. Vsi so nepotrpežljivo pričakovali, da se povrne odposlanstvo. Ni trebalo dolgo čakati.

Že četrty dan se je povrnilo odposlanstvo v spremstvu domačega kažipota. Vsi so je obkolili, težko čakajoč, da slišijo poročilo o potovanju v notranji deželi.

— Žal, gospod admiral, — rekel je Rodrigo de Herec — mi na svojem potovanju nismo videli niti mest, niti večjih vasij, — prav ničesa, kar bi kazalo, da je blizu smoter našega potovanja. Niti o velikem hanu, niti o zlatih, srebrnih rudnikih, drugih kamnih in dragocenih dišavah in koreninah niso ničesa slišali, a samo kazali so ljudje na vzhod.

— Se li niste mogli bolje razumeti? — vprašal je Kolumb Florresa jako nevoljen, da se niso uresničile vesele nade njegove.

— Oh, gospod admiral, — odgovoril je učen Hebrejec, — tu ne razumejo niti evropski, niti kajdejski, niti arabski; sporazumeti smo se mogli samo s pomočjo naših tuzemskih spremljevalcev...

— Kaj pa govorica o mogočnem princu, ki biva neki v tej deželi? — je nepotrpežljivo vprašal pripovedovalca Kolumb.

— Ta govorica je le prazna domišljija, — odgovoril je Rodrigo de Herec.

Je li mogoče, da smo se tako motili v tolmačenju znamenj Indijcev, — rekel je Kolumb, zmajajoč z glavo. — Potem pa pričevanje Toskanellija... Jaz sem bil tako prepričan, da sem prišel na bregove Kataje, od koder ni več daleč do stolice velikega hana.

— Žal, gospod admiral, — odgovoril je Dijego de Arana, nič manje nevoljen nego Kolumb, — podobna nesporazumljenja so neizgibna pri sporazumevanju z znaki.

— Prav imate, — pritrdil mu je Kolumb. — Gospoda, — obrnil se je k odposlancu, — niste li našli nobenih zlatih rudnikov ali dragocenih dišav?

— Niti najmanjšega sledu ni o tem, ni o drugem — glasil se je odgovor.

— Razložite nam natančno svoje potovanje.

— Ko smo prešli kaci 12 milj, — začel jo pripovedovati Ludovik de Flores, prišli smo do malega sela, kaci 50 koč, kjer je živel kaci tisoč ljudij. Po pripovedovanju našega Indijca imeli so nas za nebeške odposlance in začeli so nam skazovati vsa mogoča znamenja spoštovanja. Hiše ali koč te Indijcev

so jako velike, podobne vrtnim lopam, in ali pa vojaškim šotorom, ne stoje v redu in ni nobenih ulic. Večina domačinov je bila popolnoma naga, samo nekatere ženske so imele neke predpasnike, ki so pokrivali njih stegna. Mej domačini smo zapazili neke razlike glede imenitnosti rodu. O zlatu ali dragocenosti nimajo nobenega pojma. Ko smo jim pokazali poper, muškat in cimet, kazali so na jug. Zaradi tega smo se sklenili vrniti, koder so nam kazali. Domačini so nas spremljali v velikih tolpah, a smo jih spregovorili, da se vrnejo, in vzeli smo seboj samo tega kažipota. Na poti smo videli več Indijcev z nekakimi kadečimi se zvitki, katere so semtertja stikali v usta. Ko smo ogledali te zvitke, prepirali smo se, da so narejeni iz suhega listja, v katerih so zavite suhe korenine. Ti zvitki se zažgo na jednom koncu, potem kadilec vdihava v sé dim, katerega čez nekaj časa spušča skozi usta ali nos. Indijci imenujejo to zvitke tobak in tu je jeden uzorec...

— Španci so radovedno ogledovali zvitek, a niti mislili niso, da imajo pred seboj predmet, poznejše ogromne trgovine.

— In to so imenovali tobak, — vprašal je Kolumb.

— Da ta zvitek imenuje tako, — odgovoril je Rodrigo Herec.

— In kaj ste še našli znamenitega.

— Rodovitne kraje, njih lepota je vredna vse pozornosti, — odgovoril je Herec. — Koče teh ljudij so obdane z drevjem, ki ima sadje jako lepe vnanjosti in prijetnega duha. Okrog se nahaja polje s agijem ali poprom, s čudno korensko rastlino patato (krompirjem) in neke vrste buče. Nahajajo se tudi polja s juko, iz katere se nareja neke vrste kruh — hanava. Te rastline in sadje so glavna hrana domačinov. Na nekaterih lužah videli smo množina bombažnika, nekatere rastline so bile pognale iz zemlje, druge so pa bile že popolnoma cvetele. V nekaterih hišah Indijcev so velike zaloge bombaža, bombažne preje in tkanine. Nikjer pa nismo videli niti zlata niti srebra!... Herec je umolknil.

Kolumb ga je zamišljeno poslušal. Kakor so se vidno veselili odposlanci zaradi lepote dežele, vendar očitvidno niso našli tega, kar je pričakoval admiral.

— Vse, kar ste našli, kaže na začetne sledove civilizacije. Naša naloga ostaje kakor poprej preiskati bolje civilizovano in bolj bogato deželo, s katero bi mogli začeti trgovino in napraviti zveze v imenu našega milostljivega kralja in prinesti od tod drage stvari, da se povrnemo ž njimi h kraljevskemu prestolu. Morda morete kaj izvedeti od tega domačina, katerega ste pripeljali seboj.

Poslednji se je pokorno približal h Kolumbu, katerega je jako prijazno vsprejel in z znamenji spoštovanja odpeljal seboj na ladijo. Ko mu je Kolumb pokazal zlato in srebro, in ga jel z znamenji vpraše-

vati, kje se dobe te kovine, je pokazal na vzhod, in se potem ni mogel dovolj načuditi, da se beli ljudje tako zanimajo za kovine, katere nimajo za domačine nobene posebne vrednosti.

— Kazanje tega moža proti vzhodu, — opomnil je Kolumb, — me je prepričalo o resnici tega, kar sem poprej posnel iz znamenj Indijcev. Vse kaže z znamenji na vzhod, kjer ljudje iščejo zlati pesek po bregovih rek in ga potem s kladivom tolččejo v večjo maso in pri tem govore besedi „Bebekua“ in „Betia“.

— Najbrž so to imena dežel ali otokov, kjer se dobiva zlato, — rekel je Arano.

— Jaz to tudi mislim, a bojim se, da bi se zopet ne motil, — odgovoril je Kolumb. — Vsekako moramo dalje. Čas teče, bliža se zima, in ne bilo bi pametno ostati v teh krajih po zimi, ker nimamo sredstev, da si osnujemo naselbino. Nadaljevati moremo svoje potovanje...

Dvajsetega novembra je Kolumb dal zopet razsidrati svoje ladije in odpravil se je dalje. Vsled ugodnega vetra odrinil je ob severnem obrežji Kube proti severozahodu, vedno mu je po glavi rojila misel, kako bi našel zlate ali srebrne rudnike in dišave ali našel veliko mesto velikega hana. To potovanje se more smatrati za odločujoči moment te ekspedicije. Nadaljujoč svojo vožnjo, tri ali štiri dni, se je že kazala zmota, da bi Kuba bila celina, zmota, katera se kaže v vsem njegovem poznejšem življenju. Plujoč dalje, je skoro videl znamenja bližine celine, in prišel bi bil na bregove Floride; če bi bil nadaljeval vožnjo okrog Kube, bi na jugozapadu prišel na obrežje Jukatana, kot so poznejši najditelji Mehike. Toda bilo je sojeno drugače. Za Kolumbovo slavo je bilo dovolj, da je našel Novi svet, a najti dežele bogate z zlatom in dragocenimi kamni je bilo sojeno drugim.

Ker obrežje Kube vedno drži proti severno-zapadu, a so noči postajale vedno hladneje in hladneje se je Kolumb bal dalje ostati v tem kraju. Po svojih opazovanjih je on sodil, da je na 42° stopinji širjave, torej v tej zemljepisni širjavi kot je Španija, dočim je bil v resnici na 21° stopinji. Pod vplivom te zmote in slušajoč vedno kazanje Indijcev na otok Bebekua, kjer je obilo zlata in leži na zapadu. Kolumb je ukazal dne 13. novembra premeniti smer in pluti proti zapadu. Tako je dosegel 77½ stopnje zapadne dolžine od Griniča.

Drugi dan dne 14. novembra se mu je zdelo, da je v bližini neštevilnih otokov zaznamovanih na zemljevidih tedanjega časa na vzhodu Azije. Na fantastični svet otokov nahaja se na Behajmovem globusu in v Toskanellijevih opisovanjih. Neugodni veter ga je prislil, da se je zasedral v tistem in globokem pristanišču, katero je imenoval Puerto del Prinsipe. Tu je postavil na vzvišenem bregu križ v znamenje, da zemlja odslej pripada Kastiliji.

Ne ozirajoč se na nasprotni veter, odšlo je bro-

dovje dalje v to smer, a ker se veter ni premenil, obrnilo se je zopet h Kubi. „Pinti“, ki se je bila oddalila k vzhodu, se je bilo dalo znamenje, da se ima pridružiti brodovju. Nastopila je noč in admiral je bil dal prižgati signalno svetilko na jarboli in zjutraj je šel na ladijo, gledal po morju, išoč „Pinto“.

— Kje je? Ni li nikdo videl Pinte? — vprašal je Kolumb Petra La Roka, ki je stal pri krmilu.

— Jaz sem jo videl, gospod admiral, — odgovoril je Peter, — dokler je človeško oko moglo razločiti ladijo.

— Kaj? — vprašal je Kolumb. — So li na „Pinti“ videli naše znamenje z lučjo?

— Seveda so videli! — odgovoril je Peter, — seveda!...

— Kaj hočeš povedati s tem, Peter?

— Gospod Pinson je videl znamenje, a ga ni hotel razumeti, gospod Krištof!

— Ni hotel razumeti? Kaj to pomenja?

— Seveda ni hotel, gospod admiral, — odgovoril je Peter. — Gospod Alonz Pinson se je sam odpeljal proti vzhodu, da sam odkrije otok Babekua, kjer je obilo zlata, ko sta „Santa Maria“ in „Nina“ se obotavljali pričakujoč ga.

Kolumb se je obrnil od Petra močno potrto in šel je v svojo kajuto pisat ladijin dnevnik. Prišedši Dijego de Arana ga je motil pri delu.

— O, gospod admiral! — zaklical je po prvem pozdravu. — Kakor se kaže, se je zares zgodilo to, česar se je bilo bati, „Pinta“ se je odločila od nas...

— Žal, da je tako, — odgovoril je Kolumb, — Martina Alonza je zapeljala sebičnost, in bi rad sam našel brez mene množino zlata. Kako malo se je zanašati na prijateljstvo, to se vidi, kadar se umeša koristolovje in častihlepnost!

— Mari bomo pustili, da on prvi pride v zlatonosne dežele? — vprašal je Dijego de Arana.

— Kaj hočemo? Potolažiti se in potrpeti moramo. — Pinsonova ladija je najhitrejša in jaz mu ne morem zabraniti, da on prvi pride v Eldorado, po kateri vsi hrepenimo. Jaz sem že davno opazil, da mu moja oblast preseda. On se smatra za enakopravnega poveljnika, kajti potrošil je mnogo denarja za odpravo ekspedicije. Naj mi bode še tako neljuba njegova nepokorščina, a vendar...

Kolumb je nakrat umolknil, potrto od misli, ki mu je ravno kar prišla v glavo.

— Kaj je z vami, gospod Krištof, kaj je vas tako vznemirilo?

— Kako bi ne bil vznemirjen, gospod Arana. Bojim se še hujega pregreška od Pinsona!

— Kakšnega?

— Kaj če se ne misli pred menoj vrniti v Španijo in ovenčati se z nezasluženiimi lavorji?! Sicer mu pa tega ne morem zabraniti, vse prepuščam Bogu, ka-

terega orodje sem. Naj bode kar koli, jaz ne odstopim od svojega načrta. Mi ne povrnemo k suhi zemlji in se potrudimo izvesti še kaka nova odkritja.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Razdelitev obleke učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol.** Venec ljubljanskih dam, na čelu jim gosp. ces. svetnik Iv. Murnik preskrbuje že celo vrsto let tukajšnjim revnim šolskim otrokom zimsko obleko. Tudi letos je ta vrli in požrtovalni damski odbor oskrbel 178 učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol zimsko obleko in obutalo. Slovesna razdelitev obleke vršila se je minolo nedeljo v telovadnici I. mestne deške šole. Okr. šolski nadzornik gosp. prof. Levec je otvoril lepo slovesnost s primernim nagovorom. Na to se je vršila razdelitev. Gospa soproga župana Hribarja je izročila darila deklicam, stolni prošt g. dr. Klofutar pa dečkom, gospa dr. Franja Tavčarjeva je delila vsem štruce in pecivo. Jeden deček in jedna deklica sta se v imenu obdarovancev lepo zahvalila za darove dobrotnikom. Stolni prošt g. dr. Klofutar je zaključil slovesnost z nagovorom do otrok, v katerem jih je spodbujal k hvaležnosti in molitvi za dobrotnike. Lepo slavnost je počastil tudi dež. predsednik g. baron Hein, župan g. Hribar, predsednik trg. in obrtniške zbornice g. Perdan in več druge odlične gospode.

— **Županom v Krškem** je bil dne 16. t. m. izvoljen g. dr. Tomaž Romih, učitelj na ondotni meščanski šoli.

— **Občinski zastop na Bledu** je v svoji seji dne 20. decembra jednoglasno sklenil pozvati svojega gospoda deželnega poslanca, da naj se v deželnem zboru poteguje za direktne volitve, neposredne in tajne volitve v kmetijskih občinah, da ta pravica naj velja tudi za kmeta.

— **Iz c. kr. mestnega šolskega sveta.** Iz seje, katera se je vršila dne 9. t. m. smo prejeli sledeče poročilo: Potem, ko je predsednik proglasil sklepčnost in odgovoril na neko interpelacijo radi sestave šolske matrike za obrtne vajence, je poročal zapisnikar o došlih kurencijah, kojih rešitev se je vzela brez ugovora na znanje. Učiteljici Klotildi Golf na mestni nemški dekliški 6razrednici se prizna III. službeno starostna doklada od dne 1. decembra t. l. Na znanje se vzame poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika profesorja Frana Levca o nadzorovanji obrtne pripravljalnice na tukajšnji II. mestni deški 5razrednici z dostavkom, da se ima v konečno odobrenje predložiti visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Sklene se, obrniti se na c. kr. zalogo šolskih knjig na Dunaji radi primernih šolskih knjig za petje in nemški jezik na slovenskih ljudskih šolah. Prošnji dveh mestnih učiteljev za zvišanje nagrad glede pouka v šolskih delarnah, prošnjo radi bolezni vpokojenega učitelja za podaljšanje in zvišanje milodara, ter prošnje vodstev vseh javnih mestnih ljudskih šol, da se izposlujejo učiteljstvu draginske doklade tudi še za nadalje, sklene se priporočilno predložiti na merodajnih mestih. Istotako prošnjo vodstva zasebne dekliške 5razrednice v Lichtenthurnovem sirotišči na deželni zbor za zvišanje letne podpore za vzdrževanje te šole in pa za dovolitev zopetnega prispevka k pokritju troškov za zgradbo novega poslopja. Zadrugi brivcev in lasničarjev se dovoli oprostitev njihovih vajencev od nedeljskega dopoldanskega pouka na obrtnih pripravljalnicah. Konečno se reši nekaj internih zadev in se vzame na znanje poročilo predsednika, da si je v zadnjem času ogledal več tukajšnjih šol.

— **Vodstvo okrajnega sodišča v Kranju** je začasno prevzel c. kr. dež. sod. pristav v Ljubljani g. dr. Janko Babnik.

— **Razstava tujezemskih vezenin.** C. kr. avstr. kupčijski muzej na Dunaji priredi na prošnjo in s pomočjo ravnateljstva tukajšnjih obrtnih strokovnih šol razstavo tujezemskih vezenin. Razstava bode v šolskih prostorih (Virantova hiša, II. nadstropje) Kakor se nam poroča, so dotični predmeti jako zanimivi in večinoma zelo krasni. Zastopan je skoraj ves iztočni svet. Iz kineškega cesarstva je bogata državna uniforma mandarinova, činovna znamenja civilnih mandarinov; model skršene noge kineških dam v natorni velikosti s čevljički in nogovicami, blazine, trakovi in drugo. Japan kaže prelepe vezenine s tiči, na pr. žensko obleko in svilene preproge; nadalje ženske pasove, namizne in stolne prte, krasno odejo z zmaji in s solnci i. t. d. Iz vzhodnje Jave so trije „sarongi“ (moška obleka, podobna krilu naših žensk), iz Turmenije del sedlarske preproge, iz Perzije bogati, z zlatom in srebrom tkani „poljski“ pasovi, iz Damaska preproge, potem vezenine iz Anatolije. Janine, otoka Rhoda, iz Skadra, Kerfa, Tunisa i. t. d. Molitvena preproga iz Carigrada, bogat sinagogni prt turških židov itd. — Kakor razvidi čitatelj iz teh podatkov, je razstava velezanimiva in ni dvoma, da bodo osobito naše dame našle v njej premnogo probude. A tudi moški svet bode s pridom pohodil razstavo, ki je prva te vrste v Ljubljani, in dobil v njej obilo navodil za okus in umetnost. — Poleg tujezemskih vezenin se bodo nahajala tudi nekatera dela učenk obrtnih strokovnih šol. — Razstava bode odprta še dne 28., 29. in 30. decembra od 10. do 12. ure dopol. in 2. do 3. ure popoldne. Vstop je prost.

— **Podelitev jubilejskih ustanov za onemogle obrtnike.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je v svoji seji dne 22. t. m. podelila 8 cesar Frančišek-Jožefovih ustanov po 25 gld. nastopnim onemoglim obrtnikom: Francu Scherz-u, Francu Ristave-u in Francu Fleischer-ju iz Ljubljane, Josipu Križ-u iz Kočevja, Jakobu Potočnik-u iz Novega mesta, Janezu Čupek-u iz Kandije, Janezu Grošelju-u iz Kamnika in Josipu Petrovčič-u iz Vipave.

— **»Centralna posojilnica slovenska v Krškem,«** registrovana zadruga z neomejeno zavezo, obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$; nevzdignene obresti pripisuje poluletne h kapitalu. Do 500 gld. izplačuje brez odpovedi. Posojila se dajejo le na osebni kredit proti menicam, in to le zadrugnikom, ki vplačajo pristopnino (5 gld. ali vsaj 1% zaprosenega posojila) in 100 gld. deleža. Za posojila je obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$ — 5% , (pri posojilnicah) $5\frac{1}{4}\%$ (pri osebah). Uradni dnevi so ob četrčkih od 3 — 4 ure popoldne. Večja pojasnila daje načelstvo „centralne posojilnice“ v Krškem.

— **Morilca — simulanta.** Znani morilec groznih umorov pri Trojanah in poleg Vranskega Ferme, je bil zadnji čas v ljubljanski blaznici, ker se je domnevalo, da je blazen. Opazovanja so pa pokazala, da hudodelec le simulira blaznost in odveli so ga zopet k sodišču v Celje. — Ednako se je tudi Janez Šilc, storilec groznega umora pri Ilirski Bistrici delal blaznega. A tudi pri tem so v blaznici spoznali, da simulira. Izročili so ga zopet sodišču, da sprejme zaslužen kaznen.

— **Otroci bolehajo močno v Črnomvrhu nad Idrijo** za škrlatinko, v Planini pri Vipavi pa tudi za davico in ošpicami.

— **Požar** je uničil dne 19. t. m. po noči žago Fr. Stanonika iz Sestranske vasi. Zgorel je tudi žagar Ignacij Oblak. Mož je preveč zakuril železno pečico v svoji izbici. Vnela so se drva in v dimu se je spijoči žagar zadušil in zgorel. Našli so se le posamezni ostanki zgorelega trupa.

— **Zima.** Koledar nam kaže, da smo v zimi in da ima pritiskati mraz, v resnici pa je tako gorko vreme, kakor spomladi. Bliskanje in gromenje zadnjih dnij nas celo spominja na poletje. Od drugod se čuje o ostreji zimi. Po Laškem, Francoskem in Švici je zapal na debelo sneg. Brzjavne in železniške zveze so na več krajih pretrgane.